

Lawarath Social e-Journal

ISSN [ONLINE] 2697-5211

Vol. 4 No. 1 January-April 2022

Lawarath Social E – Journal

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน/ ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม/ ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ในมิติสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
2. เพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ในมิติสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสาร Lawarath Social E – Journal:

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บรรณาธิการ: อาจารย์ภูเทพ ประภากร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ: อาจารย์ปรียกาญจน์ ใจสอาด และอาจารย์เบญจพร นวลประเสริฐ

ศิลปกรรม: นางสาวสุนทรี รื่นชู

ภาพปก: อาจารย์ปรียกาญจน์ ใจสอาด และ อาจารย์ณฤทธิ ประจงแต่ง

สำนักงาน: ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

321 ถนนนารายณ์มหาราช อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000

โทร. 036-411150 โทรศัพท์มือถือ 064-332-7383

E-mail: lawarath.sej@yahoo.com

กองบรรณาธิการ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะชั้นหมาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีริชัญญ์ บุญส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุริยะ หาญพิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
6. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนชนก พราหมณ์ศิริ	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ศิลปาภิสิทธิ์	วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานดา เต๊ะชั้นหมาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาส ชมผา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดั่งนภสร ณ ป้อมเพชร	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร กิจจาร์ักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ สนั่นนารี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย ขอนแก่น
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลศรีโรจน์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
15. ดร.จันทร์ฉาย จันทร์ลา	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะชั้นหมาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. รองศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นุ่มทอง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย	มหาวิทยาลัยนเรศวร
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย สมบูรณ์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
6. รองศาสตราจารย์ ดร.นาตยา ปลื้มธนานนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
7. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
8. รองศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ ศรีสมถวิล	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
9. รองศาสตราจารย์ ดร.เมฆม สอดส่องกฤษ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
10. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนชนก พราหมณ์ศิริ	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
11. รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ศิลปาภิสิทธิ์	วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
12. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ อมรวิชชศักดิ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
13. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา คุณดิลกณัฐวสา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
14. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
15. รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ อินทสิงห์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

16. รองศาสตราจารย์ณภัคอร ศรีตระการ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น
17. รองศาสตราจารย์พัฒนา จันทนา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
18. รองศาสตราจารย์อัฉรดา นิยมภา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานดา เตชะชั้นหมาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ ภูรีพงศ์	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิตหทัย ปุยะติ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาส ชมผา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุริช อนุกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญาณกร ทัพ้ประยูร	องค์การบริหารส่วนตำบลบางสมบูรณ์ จังหวัดนครนายก
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.ท.ดร.ดิฐภัทร บวรชัย	โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดั่งนภสร ณ ป้อมเพชร	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร กิจจาร์ักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ อิมสำราญ	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญย์พัทธ์ ไคร้วานิช	มหาวิทยาลัยรังสิต
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศ วัฒนานนท์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ สนั่นนารี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ ราชวิทยาลัย ขอนแก่น
33. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรมะ แขวงเมือง	มหาวิทยาลัยนครพนม
34. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรพล สิมมา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ ราชวิทยาลัย นครสวรรค์
35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ร่มพยอม วิชัยดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
36. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศธร มหาวิจิตร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
37. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรเทพ จันทราอุกฤษฏ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
38. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณราย ชาญหิรัญ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
39. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริวรรณ วรรณสาสน์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
40. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
41. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
42. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา บุญสม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
43. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิษณุ บุญส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
44. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ศรีสอาด	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
45. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
46. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
47. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
48. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาสิณี ศิริโกภาภิรมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

49. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช ไสยกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร
50. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย รัอยเอ็ด
51. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยศักดิ์ มังกรแก้ววิกุล มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
52. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุริยะ หาญพิชัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
53. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี เอี่ยมสมย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท
54. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรตี ปรีชาปัญญากุล มหาวิทยาลัยรามคำแหง
55. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ วิเศษ มหาวิทยาลัยนครพนม
56. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
57. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิเศก ปั้นสุวรรณ มหาวิทยาลัยศิลปากร
58. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลศรีโรจน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
59. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลิตา แสนวิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
60. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีวานนท์ พูพวก มหาวิทยาลัยพะเยา
61. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุหลัน กุลวิจิตร มหาวิทยาลัยศิลปากร
62. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรเทพ คัชมาตย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
63. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศิวิมล สุทธิสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
64. อาจารย์ ดร.พิชัย แก้วบุตร วิทยาลัยนานาชาติ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
65. อาจารย์ ดร.พรทิวา จุลสุคนธ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย รัอยเอ็ด
66. อาจารย์ ดร.ภัทราพร โชคไพบูลย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
67. อาจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
68. พ.ต.ท. ดร.ธนพิพัฒน์ สุภาจิตลัทธ์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน
69. อาจารย์ ดร.เกวลิณ นามพิริยกร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
70. อาจารย์ ดร.เขมิกา ทองเรือง มหาวิทยาลัยนครพนม
71. อาจารย์ ดร.ชุติมา ไวยสุระสิงห์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
72. อาจารย์ ดร.ณัฐวุฒิ สุขประสงค์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
73. อาจารย์ ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
74. อาจารย์ ดร.รัตนา ชุกซอน โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน
75. อาจารย์ ดร.วศิณ สุขสมบุญวงศ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
76. อาจารย์ ดร.วรรัชพร อารยะพันธ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
77. อาจารย์ ดร.สาคร มหาหิงค์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต หนองบัวลำภู
78. อาจารย์ ดร.อาริตา สัมมารัตน์ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุตรดิตถ์
79. ดร.จรรยา กลัดล้อม นักวิชาการอิสระ

บทบรรณาธิการ

วารสาร Lawarath Social E-Journal ฉบับนี้เริ่มจากบทความของ Chou I-Wen, Chatuwit Keawsuwan, and Kanokporn Numtong เรื่อง “A Study on Thai University’s Class Advisor System and Administration System, and Factors of Subjective Well-Being among International Chinese Students”

บทความของ ปิยะพงษ์ ไตรพรหม, ภูวดล จุลสุคนธ์, และภัสสร เลาสวัสดิ์กุล เรื่อง “บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี”

บทความของ เบญจมาภรณ์ ฤาไชย, และกนกพร นุ่มทอง เรื่อง “การศึกษาแนวคิดเชิงจิตในมิติของความสุขจากคัมภีร์หลุนอี่ว”

บทความของ ศิรประภา พัฒลม, มยุรี รัตนเสริมพงศ์, และวราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง เรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดลพบุรี”

บทความของ พระมหาเกรียงไกร สิริวฑฒโน (เพ็ชสังคาค) และพรทิวา จุลสุคนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแบบแผนการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย”

บทความของ พิมพ์ระวี เรื่องวัดก็ และกันยา บาร์นท์ เรื่อง “Examining the Trends of Second Language Pronunciation Articles: A Two-Decade Content Analysis”

บทความของ ธัญญา ชัยวิรัตน์ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกเซอร์นี เพื่อพัฒนาความสามารถในการบรรเลงเปียโนของนักศึกษา สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี”

บทความของ ธรชญา ภูมิจิโรจ, และสุพัตรา โคตะวงศ์ เรื่อง “การพัฒนาชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพรู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี”

บทความของ วันดี เภาคำ เรื่อง “การพัฒนาทักษะการเขียนตอบอัตนัย โดยการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยรายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย ของนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา”

บทความของ สันติศักดิ์ กองสุทธิใจ, และเชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์ เรื่อง “บทวิเคราะห์บทเพลงกับการสื่อสารทางการเมืองในนโยบายสาธารณะประชานิยมรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ถึงประชารัฐในรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา”

บทความชิ้นสุดท้ายโดย อีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์, และธีรภัทร กิจจาร์ักษ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาผลงานทางวิชาการด้วยแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูม”

ภูเทพ ประภากร
บรรณาธิการวารสาร

สารบัญ

	หน้า
ข้อมูลวารสาร	(1)
กองบรรณาธิการ	(2)
บทบรรณาธิการ	(5)
สารบัญ	(6)
บทความวิจัย:	
A Study on Thai University's Class Advisor System and Administration System, and Factors of Subjective Well-Being among International Chinese Students	1
: Chou I-Wen, Chatuwit Keawsuwan, and Kanokporn Numtong	
บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สระบุรี	17
: ปิยะพงษ์ ไตรพรหม, ภูวดล จุลสุคนธ์, และภัสสร เลาสวัสดิกุล	
การศึกษาแนวคิดของจิตในมิติของความสุขจากคัมภีร์หลุนอี่ว	33
: เบลูจมาภรณ์ ฤาไชย, และกนกพร นุ่มทอง	
การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยหิน อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี	55
: ศิรประภา พัดลม, มยุรี รัตนเสริมพงศ์, และวารภรณ์ ทรัพย์รวงทอง	
การพัฒนารูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	79
: พระมหาเกรียงไกร สิริวิฑฒโน (เพ็ชสังคาค) และพรทิวา จุลสุคนธ์	
Examining the Trends of Second Language Pronunciation Articles: A Two-Decade Content Analysis	97
: พิมพ์ระวี เรืองวัฒน์ และกัญญา บาร์นซ์	
การจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกเซอร์นี เพื่อพัฒนาความสามารถในการบรรเลง เปียโนของนักศึกษา สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	115
: ธัญชนา ชัยวิรัตน์	
การพัฒนาชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ เพื่อส่งเสริม สุนทรียะ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี	129
: ธรชญา ภูมิจิโรจ, และสุพัตรา โคตะวงศ์	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การพัฒนาทักษะการเขียนตอบอัตนัย โดยการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนตอบ อัตนัยรายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย ของนักศึกษาสาขาวิชา ดนตรีศึกษา : วันดี เกาคำ	147
บทความวิชาการ:	
บทวิเคราะห์บทเพลงกับการสื่อสารทางการเมืองในนโยบายสาธารณะ ประชาชนนิมรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ถึงประชารัฐในรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา : สันติศักดิ์ กองสุทธิใจ, และเชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์	167
แนวทางการพัฒนาผลงานทางวิชาการด้วยแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูม : ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์, และธีรภัทร กิจจาร์ักษ์	183
ภาคผนวก	203
แนะนำผู้เขียน	204
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพบทความวารสาร Lawarath Social E-Journal ของภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	206
ขั้นตอนการดำเนินงานวารสาร Lawarath Social E-Journal ของภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์บทความ	207
การจัดรูปแบบหน้ากระดาษวารสาร Lawarath Social E-Journal ของภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	211
การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง	219

A Study on Thai University's Class Advisor System and Administration System, and Factors of Subjective Well-Being among International Chinese Students¹

Chou I-Wen

Ph.D. Candidate, Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities,
Kasetsart University
Chatuwit Keawsuwan

Assistant Professor, Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities,
Kasetsart University
Kanokporn Numtong

Associate Professor, Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities,
Kasetsart University

Corresponding Author: chou.i@ku.ac.th, loveba7.cc@gmail.com

Received: September 15, 2021 Revised: October 8, 2021 Accepted: October 20, 2021

Abstract

The class advisor plays a key role in Chinese educational institutions. However, no Thai scholars are exploring the University advisor system/policy in Thailand. Hence, this research aims to explore the student's feedback and satisfaction with their advisors and determine the relationship between Individual differences (e.g., Major, living arrangements, gender, age, and Grade) and Subjective Well-Being. Participants are 536 International Chinese College Students who enrolled in a Thai university. This study conducted A Mixed Methods Approach (online questionnaires and Semi-structured Interviews). Furthermore, applied T-test, one-way ANOVA analyzed by SPSS 25.0. Findings: (1) 88.8% of the students are satisfied with the teacher/class advisor assistance. (2) Major, living arrangements, and Grade does not exist significant SWB differences. (3) Male students' SWB score higher than Female students. ($F=2.163$, $P=014$) (Mean, Male= 2.5597, Female= 2.3760). This study came with three suggestions: 1. University should establish the Class advisor system and the WeChat group before the student enrolls; 2. University should make regular checks from the group/platform after the student enrolls; 3. Teachers serving as class advisors/administration/counselors must be able to

---

¹ The article is a part of the PhD thesis entitled "Perceived Social Support, Personality, Loneliness and Subjective Well-Being among Chinese University Students in Thailand - A Case Study of Dhurakij Pundit University"

speak Chinese. This study provided conclusions and suggestions for the university to formulate an appropriate advisor system and policy.

Keywords: Class Advisor, International Chinese College Students, Thai University, Gender, Subjective Well-Being (SWB)

泰国大学的班主任制度、行政制度与中国留学生的主观幸福感影响因素研究

周怡彪

博士候选人, 东方语言学系, 人文学院, 泰国农业大学

顾雄伟

助理教授, 东方语言学系, 人文学院, 泰国农业大学

吴琼

副教授, 东方语言学系, 人文学院, 泰国农业大学

邮箱: chou.i@ku.ac.th, loveba7.cc@gmail.com

文章收到日期: 2021年9月15日 修订日期: 2021年10月8日 发表回复: 2021年10月20日

摘要

班主任制度对于中国学生至关重要, 在泰国没有学者针对中国留学生的班主任制度进行探讨, 因此, 本研究旨在验证中国学生对于泰国高校的班主任制度的反馈与探讨个体背景差异(宿舍安排、年龄、性别、年级)对中国学生主观幸福感的影响。受试者为所大学 536 名中国本科生, 本研究应用混合研究方法, 进行在线问卷发送与半结构式问卷访谈, 并以 SPSS25.0 进行数据分析, 得出结论为: 1. 将近九成(88.8%)的中国留学生满意班主任制度, 将近八成学生表示遇到问题时会咨询学校的班主任; 2. 个体背景差异(宿舍安排、年龄、年级)对中国学生主观幸福感没有显著影响; 3. 中国男学生主观幸福感显著高于女学生 ($F = 2.163, P=0.14$, 平均数, 男性 = 2.5597, 女性 = 2.3760)。本研究根据学生的访谈结果, 提出三点实质建议: 1. 学生入学前大学须建立班主任制度及社群且设立微信公众号; 2. 学生入学后大学管理者应定期检查师生互动的平台; 3. 大学管理者需选派会说中文的班主任/行政/辅导人员, 本研究结果与建议可供泰国高校在执行班主任制度时参考。

关键词: 班主任制度, 中国国际大学生, 泰国大学, 性别, 主观幸福感

研究背景与目的

国际留学生在海外的心理适应成为国际高等教育讨论的议题,如同 Williams, Case 和 Roberts (2018) 强调国际学生的心理健康问题,其文章指出学生努力应对生活中的许多压力,心理健康已成为大学校园的迫切议题 (PRESSING ISSUE) (Williams, Case, & Roberts, 2018, p.1)。中国学者们在不同时期针对中国大学生的背景变量和主观幸福感进行调查,得出的结论不尽相同,如针对 958 名师范大学学生心理幸福感的研究,学者 Cui 等人 (2005, p. 359) 提出大学生的心理幸福感在性别、年级水平等存在差异;而 Li 等人 (2014, p. 1067) 则提出大学生主观幸福感在性别、是否为独生子女、是否为单亲家庭上均无显著性差异;但不同年级的中国大学生的有显著性差异。因此,为了有效探讨个体差异是否影响中国学生感受,本研究将学生个体背景变量纳入研究,包含宿舍安排、年级、性别和年龄,希望能得出主要影响中国在泰大学生的背景因素,本研究结果能给学校在制度执行上参考。

为了因应日益增多的中国留学生,部分泰国学校针对中国留学生建立一套完整的制度,像博仁大学 (DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY) 培育最多的中国学生且成立最完整的教育管理体系。根据 Dhurakij Pundit University Public WeChat Platform (2021) 指出,该校的国贸系 (国际商务系) (INTERNATIONAL BUSINESS) 已成立 12 年,为在泰最多中国国际学生的本科专业,且博仁提供完善的中国留学生宿舍、班主任制度的对应协助窗口。因此,本研究对拥有最多中国学生的泰国博仁大学的学生,采用立意抽样法进行访谈,根据访谈结果,本研究证实博仁大学设立正规的以辅导中心,并建立了一套完善的华语班主任制度和学生事务制度;其中班主任制度是身为导师 (班主任) 需要负责关怀中国国际学生身心健康和学习成绩,举例来说一名班主任需负责一到两个班学生的辅导,并在课后给予学生适时解答,班主任对于中国学生就是留学在外的主要依赖对象;另一方面,学生事务处则负责国际学生的签证和住宿等事项,在博仁大学所有的行政与辅导人员都会说中文,因此,学生与博仁大学行政人员或是班主任之间的无语言沟通障碍。

综观所述,如何建立一套良好且完善的班主任制度和学校政策,以便提高中国学生的幸福感至关重要。在泰国学术界,尚无学者探讨本科的班主任制度。因此,本研究具有创新性与贡献性。本研究旨在探讨大学班主任制度和学生个人背景差异对幸福感的影响,进而得出实质的结果给泰国的大学参考。本研究目的如下:

1. 验证中国学生对于泰国大学的班主任制度的反馈 (包含:是否满意学校的班主任制度、当你遇到问题时,是否会询问班主任和当你遇到问题时,询问班主任后,是否能从班主任得到答案?题项)

2. 探讨个体背景差异（宿舍安排、年龄、性别、年级）对中国学生主观幸福感的影响。

本研究的结论能为泰国高等教育提供建议，以改善针对中国留学生的国际项目的班主任制度或政策。

文献综述

1. 主观幸福感 (SUBJECTIVE WELL-BEING)

幸福感总体分为心理幸福感 (Psychological Well-Being ,PWB)和主观幸福感 (SWB)这两类,然而 PWB 不同于主观幸福感 (SWB), 学者指出主观幸福感是基于自己的经验和自我标准之间的感知差距 (PERCEIVED GAPS BETWEEN ONE’S OWN EXPERIENCE AND SELF-STANDARDS) (Michalos, 1985)。何谓“幸福”，学者 DIENER (2000) 给予更精辟的定义，幸福为个人认为自己过著美好生活即为高主观幸福感，称之为“幸福”。因此，综论学者们的观点，本研究认为主观幸福感具有主观性、稳定性及全面性。本研究定义主观幸福感为中国学生基于个体在正面和负面情绪的反馈，以及其对生活的满意度的总体主观评价。

2. 大学的班主任制度与微信公众号

博仁大学于 2021 年建立了腾讯微信公众号（见下图 1），追踪该工作号的学生能收到最新的签证、宿舍、课程、假期文件等知识和信息。在此公众号所有的信息皆翻译成中文，以便中国学生在泰国能有效理解学校所公告的信息

根据博仁大学教育公众号 (Dhurakij Pundit University Public WeChat Platform, 2021) 显示，微信公众平台的主要传递信息包含博仁、系所专业以及校园服务，而校园服务为缴纳学费、申请文件、缴纳住宿费以及 DPU PLUS（见图 2）。博仁大学也建立 DPU PLUS，这应用程序 (APP) 便于学生查看课程表、图书馆自习室/书籍以及分数和所修学分。DPU PLUS 是用英文和泰文呈现，微信公众平台则用中文呈现，而功能性 DPU PLUS 为学生的学术领域提供支持，微信公众平台主要提供生活/信息上的支持。DPU 微信平台的截图呈现如下。

图 1 博仁大学教育公众号 (Dhurakij Pundit University Public WeChat Platform, 2021)

图 2 博仁大学教育公众号-校园服务 (Dhurakij Pundit University Public WeChat Platform, 2021)

而班主任制度,根据学者 Li &Lu (2014, p. 57) 研究摘要指出 “以班级为基本单位对大学生进行教学和管理既是中国传统文化的体现,又是管理实践的内在需要,而高校班主任恰恰是高校班级管理工作的骨干力量,高校班主任制度是教师参与、指导学生发展的独具特色的一种管理制度。” YAO &WANG (2015, p.164) 研究指出 “我国高校学生班级管理工作,在 1988 年高校扩招之前普遍实行的是班主任制度,班主任一般由专业任课教师担任” (YAO &WANG, 2015, p.164)。综上所述,本研究将本科的班主任职责/制度定义为合格的高等教育的班主任应关注学生的学业、性格特征和心理健康,进一步引导学生成为有道德、积极主动、积极向上的综合人才。

研究方法

1. 研究对象

本研究旨在探讨学校管理制度是否影响学生幸福感,基于笔者在一所大学多年辅导中国学生的经验,以及上述各位学者提出个体差异会影响幸福感的结果不尽相同,而选定中国留学生特有的个体背景的差异为变量探讨,像是宿舍安排,和其他背景差异,如年龄、性别和年级,旨在确认这四项个体差异是否会影响泰国大学中国留学生幸福感。

综观所述,研究中国留学生的幸福感对于泰国大学的管理政策上有实质意义,因此,本研究以泰国大学的中国留学生为研究对象;以立意抽样选定泰国

一所拥有最多中国留学生的大学,参与人数达到该校本科学生约八、九成以上,本研究参与者为 536 名中国本科留学生。

2. 研究方法步骤

本研究采用混合研究方法(MIXED RESEARCH METHODOLOGY)。定性部分包含访谈;而定量方法包含在线问卷。本研究分为两个阶段:第一阶段,本研究采用立意抽样选定最多中国学生的一所大学,发送在线问卷给 321 位中国学生;第二阶段则为问卷和半结构性访谈,参与者为 215 位中国学生。本研究将定量(问卷)和定性(访谈)研究的过程,梳理如下:

首先,对 321 名中国学生发送在线问卷,探讨个体差异和幸福感。

其次,对 215 名中国学生发送在线问卷,探讨他们对班主任制度的反馈/感受,问题为:是否满意学校的班主任制度?、当你遇到问题时,是否会询问班主任?和当你遇到问题时,询问班主任后,是否能从班主任得到答复?

最后,根据上述三题的结果,进一步锁定那些对班主任制度非常不满意的学生进行半结构化访谈;并对有三年管理经验的系主任进行访谈。

3. 问卷设计与测量

关于 SWB 问卷设计,本研究采用 Lu &Lin (2003) 的极短版中国人幸福感受量表,并将题项“我的工作不能完成我的成就感”改为“我的学习业不能完成我的成就感”,采五点李氏量表(Likert),1 分为非常不同意,5 分为非常同意,得分越高代表主观幸福感越高。

个体背景问项则包含以下四点(宿舍安排、年龄、性别、年级题项):

1. 性别选项,包含男生、女生;
2. 宿舍安排选项,包含与家人同住、住在学校宿舍、自己租房、和朋友在外同住;
3. 年级选项,包含一年级、二年级、三年级、四年级;
4. 年龄,以虚岁为主(例如 24 岁 10 个月,则为 25 岁)选项包含 18 岁、19 岁、20 岁、21 岁、22 岁、23 岁、24 岁、25 岁。

而收集数据后,本研究应用 SPSS 25.0 进行数据分析,如信效度分析、T 检验和单向方差分析。删除无效问卷后,本问卷采用克隆巴赫系数(Cronbach's alpha)来评估信度,本研究 Cronbach's alpha 为.918,远高于学者 De Vellis (1991)提出 Cronbach's alpha 0.7 以上为信度好的标准;本问卷采用 KMO 值(Kaiser-Meyer-Olkin)来检验效度,本研究 KMO 值高于 0.8,符合学者 Kaiser(1974)提出高于 0.8 为效度高的标准,且聚合效度(convergent validity)的 CR 和 AVE 值皆在标准值以上,因此,本研究问卷的信效度良好。

第二阶段的问卷法与访谈法,在订定访谈和问卷题目前,针对该将访谈大纲与教授进行预访,藉此修正题目,访谈题目包含“请说明/描述为什么你不满意班主任制度?”和“你可以描述一下新的班主任吗?他哪些地方做得很好,让你满意?”

研究结果

1. 描述性统计

本研究针对个人背景信息梳理如下表 1, 使用描述性统计得出本研究参与者为 196 名男性, 125 名女性; 年龄多数为 20 到 22 岁 (占总体的 82.8%); 而住宿安排则为 99 名学生 (30.8%), 住在学校宿舍, 153 名 (47.7%) 学生自己租房, 和朋友在外同住为 63 名学生 (19.6%); 受试学生主要来自国贸系, 为 276 名学生 (86%)。

表 1 本研究个人背景信息

性别	次数	百分比(100%)
男	196	61.1
女	125	38.9
年龄	次数	百分比(100%)
18	1	.3
19	21	6.5
20	90	28.0
21	105	32.7
22	71	22.1
23	18	5.6
24	12	3.7
25	3	.9
年级	次数	百分比(100%)
大一	4	1.2
大二	117	36.4
大三	135	42.1
大四	65	20.2
生活(宿舍)安排	次数	百分比(100%)
与家人同住	6	1.9
住在学校宿舍	99	30.8
自己租房	153	47.7
和朋友在外同住	63	19.6
专业	次数	百分比(100%)
国贸	276	86.0
金融	11	3.4
艺术	29	9.0
旅游	5	1.6

2. T 检验 (T-Test)

T-Test 验证差异发生的概率，进而判定两个变项的平均数 (Mean) 的差异是否显著，本研究应用 SPSS 19.0 的 T 检验 (T-TEST) 来测试主观幸福感与性别的关系。

下表 2 呈现独立样本 T 检验的结果，为 Levene's 方差齐性检验，用于判断两总体方差是否齐，本研究得出方差齐 ($F=2.163$, $P=.014$)，T 检验结果为 $t=2.537$, $\text{Sig. (2-tailed)} = .012 < .05$ 。因此，性别差异显著影响主观幸福感。

表 2 独立样本 T 检验

独立样本 T 检验-性别										
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. 2-tailed	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower		Upper
主观幸福感	Equal variances assumed	2.163	.142	2.537	319	.012	.18369	.07241	.041	.326
	Equal variance not assumed			2.590	281.9	.010	.18369	.07093	.044	.323

表 3. 呈现出性别对于主观幸福感的平均数；综观所述，中国男学生的主观幸福感平均数明显高于女学生，男性平均数为 2.5597，女性为 2.3760，证实男学生的主观幸福感高于女学生。

表 3 T 检验统计结果 (性别)

T 检验统计结果					
	性别	个数	平均数	Std. Deviation	Std. Error Mean
主观幸福感	1 男性	196	2.5597	.65458	.04676
	2 女性	125	2.3760	.59641	.05334

比较三组或更多组的均值时，本研究应用单向方差分析来检验是否至少有一对均值存在显著差异，因此，本研究应用单向方差分析来检验“专业”、“生活(宿舍)

安排”和“年级”之间对主观幸福感差异的评分，得出“专业”、“生活(宿舍)安排”和“年级”与 SWB 存在不显著的关系(皆为 $P>0.05$)。因此，中国在泰留学学生的专业、生活安排和年级的不同和其主观幸福感不存在显著的差异。

2. 班主任制度的问卷和访谈结果

为了更了解学生对于班主任制度的反馈，本研究分别以表 4. 表 5 和表 6. 呈现在线问卷的结果。

表 4. 列出题目“是否满意学校的班主任制度”的结果

表 4 “是否满意学校的班主任制度”结果

是否满意学校的班主任制度?		
内容	次数	百分比
非常不满意	7	3.3
不满意	17	7.9
满意	140	65.1
非常满意	51	23.7

140 名(65.1%)学生对学校的班主任政策/制度表示满意，51 名(23.7%)学生表示非常满意。总体而言，共 191 名学生对学校的班主任感到满意(88.8%)，这证实班主任的支持对学生非常重要。下表 5. 列出了问题“当你遇到问题时，是否会询问班主任?”的结果。

表 5 “当你遇到问题时，是否会询问班主任?”的结果

当你遇到问题时，是否会询问班主任?		
内容	次数	百分比
是 Yes	168	78.1
否 No	47	21.9

168 名(78.1%)学生表示遇到问题时会咨询学校的班主任(教师)，但 47 名(21.9%)学生则表示不会。总体而言，七成以上的学生反映班主任制度是值得信赖的，将近八成的学生愿意向他们学校的班主任咨询。表 6. 列出了问题“当你遇到问题时，询问班主任后，是否能从班主任得到答案?”的结果。

表6 问题 “当你遇到问题时，询问班主任后，是否能从班主任得到答案？” 的结果

当你遇到问题时，询问班主任后，是否能从班主任得到答案？

内容	次数	百分比
是	190	88.4
否	25	11.6

190 位 (88.4%) 学生指出，他们可以从班主任（老师）那方得到实质的协助和想要的答案，这显示大多数中国学生愿意咨询他们的班主任，然而有 25 名学生认为他们无法得到有效的班主任支持。综观所述，约九成 (88.8%) 的中国学生对班主任制度感到满意。

为了达到更深入的学生反馈，本研究针对此题“遇到问题，能不能得到班主任（老师）的解答/帮助？”的结果，78.1%的学生回答“是”，然而，21.9%的学生表明不会向班主任寻求帮助。

为深入探究学生不满意班主任的主因，本研究表 4. 中对班主任制度非常不满的七位学生进行访谈，并将重点回答内容显示如下。

本研究询问“请说明/描述为什么你不满意班主任制度？”

学生 A (国际贸易学生, 男) 回答：“班主任的回复太慢了，解决完事情才会回复，常常先看到班长通知，才是班主任”

学生 B (国际贸易学生, 男) 回答：“班主任制度经常感受不到”

学生 C (国际贸易学生, 女) 回答：“班主任没有什么用处，但我换了新的班主任，新的班主任很负责，我很满意现在的班主任”

本研究接著询问学生 C (国际贸易学生, 女)，“你可以描述一下新的班主任吗？他哪些地方做得很好，让你满意？”

学生 C (国际贸易学生, 女) 回答：“新班主任会耐心并及时回复每一位学生，不会让学生(感到)著急，(他的)效率高，(能)帮助学生解决问题”

为了求证班主任制度的完整性和反馈渠道，本研究对系主任进行访谈，并梳理了主任的访谈，如下显示：

本研究问：“请问如何将班主任的制度和学校相关的制度，有效地告知学生？可以举例是透过什么方式告诉学生”

主任回答：“今年 (2021 年) 我们学校有官方的公众号，为上级领导意见传达的渠道，学生可以透过这个为信公众号知到学校一切的消息和通知。一开始我们有设立全部学生的 QQ 大群，这群有一千多位学生左右，但由于一位主任管理一千名学生和学生私讯过多，后来成立了各班班长群取代这个群，怕班长会遗漏讯息，该群一个班会选两位班长，有任何通知主任会第一时间在这个群发讯息，让班长去转告各班学生。此外，我们还有主任和各科系老师的群，主任会私下请班

主任也传达同样的讯息给学生, 当作辅助, 针对学生说到的班长通常效率比班主任高是因为正常情况是需要先班长传达, 班主任传达只是用来辅助当作为再次提醒。”

因此, 本研究认为博仁大学的班主任制度相当完善, 身为博仁班主任须带领一到两班的学生, 而每个班都设有班长及一位班主任, 并且有为微信公众号来做最新消息的通知, 因此, 博仁大学能在生活关怀和成绩辅导上达到学生的高满意度反馈。因此, 本研究认为泰国以中国学生为主的大学, 应该设立班主任制度; 但本研究洞悉到少数学生不满意班主任制度, 是基于他们认为班主任无法有效回复其问题, 即为班主任无法及时反馈学生, 本研究推论班主任制度存在不适任教师的现象, 基于此现象, 本研究于下一段提出讨论和实质政策。

讨论与结论

首先, 不同的专业、宿舍安排和年级和学生的主观幸福感不存在显著的差异, 但性别则存在。本研究得出男学生的主观幸福感高于女学生, 与学者 Stevenson, &Wolfers (2009, p. 23) 的研究结果相符, 该研究证实女性的幸福感逐年下降, 近期女性幸福感低于男性, 此外, 该项结果也与中国心理发展与教育 (Yue, Zhang, Huang, &Li, 2006, p. 93) 文章结论相符, 青少年男生的心理健康状况在整体上优于女生。因此, 本研究认为大学在建立辅导室或班主任制度时应考虑学生的性别。

本研究得出专业、生活(宿舍)安排和年级和主观幸福感存在不显著差异, 该项结果与 Li, &Zhao (2005, p. 168) 在《清华大学教育研究》文章提出大学生幸福感在性别上差异显著, 而在专业、年级上差异不显著结果相符。因此, 本研究认为学校在执行制度时不用特别改变原有的学生安排宿舍(像是学校宿舍安排一个人住、两个人住、在外租屋或与家人同住的情况), 而不同专业(金融、国贸、艺术等)、不同年级也不存在幸福感上的差异。因此, 建议大学执行相关制度时不用将这些背景变量纳入主要考虑。

其次, 本研究中国留学生对班主任制度的反馈得到验证, 并根据这些反馈证实在泰国求学的中国学生遇到问题能在班主任制度下得到协助。因此, 建议泰国大学的以中国学生为主的国际学院应该参照本研究提供的大学制度和班主任制度给与中国留学生协助, 根据中国学者 Li, &Lu (2014, p. 57) 的研究结果和本研究的访谈结果, 以及 Yao, &Wang (2015, p. 166) 提出班主任、辅导员、专业导师三位一体的研究建议, 本研究提出以下三点实质建议:

1. 新生入学前的班主任制度安排: 大学须建立班主任制度及班群且设定微信公众号, 且在新生迎新说明会议前, 泰国大学管理者应提醒诸位专业导师老师关于班主任、辅导员的职责, 提早安排该班主任所负责的学生, 并在会议中给予师生互动的平台和渠道, 并请学生立即加入班主任群组 and 追踪微信公众号。

2. 新生入学后的班主任制度安排: 新生入学后, 大学管理者应定期检查师生互动的平台, 确保每位班主任皆认真履行关注学生心理健康且促进学生全面发展的职责; 并建议学院领导应监督所有的班主任, 并设一套评分和回馈制

度，确保班主任与学生达到良好的互动和适时关心学生。本研究建议之具体做法为学校于期末对学生进行问卷调查，请学生针对学校的班主任制度给予评分，并参考满意度得分来更换不合适的班主任或调整班主任的职位/职责，对于不适任的班主任，学校应该给予后续的培训或是配套措施。此外，本研究认为大学在执行辅导或班主任制度时应考虑学生的性别，像是班主任/心理辅导人员应特别留意女学生的情绪表现。

3. 选派会说中文的班主任/行政/辅导人员：基于本研究验证约九成（88.8%）的中国留学生表明对班主任制度感到满意。因此，在良好的班主任制度下能及时解决中国留学生的问题，证实完善的本科班主任制度对中国留学生来说是重要且必须的。因此，藉由本研究梳理出的最具代表性的班主任制度/机制，建议未来以中国学生为主的泰国大学参考此脉络并全面执行班主任制度，且建议能选派会说中文的班主任和行政/辅导人员，如此一来，班主任和行政/辅导人员和学生沟通更能顺畅。

研究限制，本研究访谈部分，七位表明对班主任非常不满意的同學，三名學生願意接受訪談，雖達將近一半以上的回答率，但求更全面的結論，本研究建議之後的研究可以參考本研究架構進行訪談，並收集更多學生的訪談結果。

撇除研究限制，本研究對於在泰中國大學的以中文為溝通語言的班主任制度統整出的概述與脈絡，以及在泰國學術界首次梳理出針對中國本科留學生個體差異管理上安排的建議，本研究結果在泰國學術界具有創新性，能給泰國大專院校參考。

致謝

爬山終究能登頂，以繁體字代表心中的感動與感謝。感謝農業大學尊敬的顧雄偉助理教授和吳瓊副教授的細心/專業指導，最重要的家人-周迺佑、陳素嬉、周展弘、和最重要的 PARAME 與家人以及農業大學盟友們的支持與鼓勵。最後，謝謝中國學生的填答。

参考文献

- Cui, C. H., Li, C. H., Yang H. R., &Zang G. S. (2005, April). Psychological Well-being Study in College Students of Normal University. **Chinese Journal of Behavioral Medical Science**, 4, 359-361. [崔春华, 李春晖, 杨海荣, &臧刚顺 (2005). 958 名师范大学学生心理幸福感调查研究. **中国行为医学科学**, 4, 359-361.] [In Chinese]
- DeVellis, R. F. (1991). Applied Social Research Methods Series. L, Brickman, &Rog, D. J. (Eds), **Scale development: Theory and applications**. Thousand Oaks: Sage.
- Dhurakij Pundit University Public WeChat Platform. (2021, August 22). **Dhurakij Pundit University Public WeChat Platform - Education [Online forum comment]**. Retrieved September 10, 2564 from <https://www.cn-dpu.ac.cn/> [In Chinese]
- _____. (2021, August 22). **Dhurakij Pundit University Public WeChat Platform - Service [Online forum comment]**. Retrieved September 10, 2564, from <https://www.cn-dpu.ac.cn/service/> [In Chinese]
- Diener, E. (2000, January). Subjective Well-being: The Science of Happiness and a Proposal for a National Index. **American Psychologist**, 55(1), 34-43.
- Kaiser, H. F. (1974, March). An Index of Factorial Simplicity. **Psychometrika**, 39(1), 31-36.
- Li, S. Q., &Lu, L. L. (2014, April). Innovating the System of Class Advisor in Colleges and Universities to Promote the All-round Development of Students. **China Higher Education**, 9(2014), 57-59. [李赛强, &路丽丽 (2014). 创新高校班主任制度促进学生全面发展. **中国高等教育**, 9(2014), 57-59.] [In Chinese]
- Li, W. H., Wang, L. P., &Yuan, J. (2014, April). Correlation of Family Cohesion, Family Adaptability and Subjective Well-being in College Students. **China Journal of Health Psychology**, 22(7), 1067-1069. [李文华, 王丽萍, &苑杰. (2015). 大学生主观幸福感与家庭亲密度和适应性的关系. **中国健康心理学杂志**, 22(7), 1067-1069.] [In Chinese]
- Li, Y. &Zhao, J. (2005 November). The influencing factors of college students' well-being and the ways to improve it. **Tsinghua Journal of Education**, S1(2005), 168-174. [李焰, &赵君 (2005). 大学生幸福感及其影响因素的研究. **清华大学教育研究**, S1(2005), 168-174.] [In Chinese]
- Lu, L., &Lin, Y. C. (2003, December). Academic Achievement and Self-concept: Chinese and Japanese Adolescents. **Fu Jen Studies: Science and Engineering**, 37(1), 43-62.
- Michalos, A. C. (1985, May). Multiple discrepancies theory (MDT). **Social Indicators Research**, 16(4), 347-414.

- Stevenson, B., & Wolfers, J. (2009). The Paradox of Declining Female Happiness. **National Bureau of Economic Research**. Retrieved September 10, 2021, from https://www.nber.org/system/files/working_papers/w14969/w14969.pdf
- Williams, G., Case, R. & Roberts, C. (2018). Understanding the Mental Health Issues of International Students on Campus. **Educational Research: Theory and Practice, 29(2)**, 18-28.
- Yao, H. W., & Wang, S. F. (2015, September). Exploring the work practice of a trinity of Class Advisor, Counselor, and Professional Tutor. **Theory and Practice of Contemporary Education, 7(9)**, 164-166. [姚浩伟, & 王素芳 (2015) 班主任、辅导员、专业导师三位一体的班主任. **当代教育理论与实践, 7(9)**, 164-166.] [In Chinese]
- Yue, S.H., Zhang, W., Huang H.Q., & Li D. P. (2006, July). The Adolescent's Subjective Well-being and Mental Health and Relationships with Stress Coping, **Psychological Development and Education, 22(3)**, 93-98. [岳颂华, 张卫, 黄红清, & 李董平 (2006). 青少年主观幸福感, 心理健康及其与应对方式的关系. **心理发展与教育, 22(3)**, 93-98.] [In Chinese]

Personality of School Administrators Under The Secondary Educational Service Area Office Saraburi

Piyapong Triprom

Master of Education in Educational Administration, Thepsatri Rajabhat University

Phuwadon Chulasukhont And Phatsayakorn Laosawasdikul

Lecturer of Education Faculty, Thepsatri Rajabhat University

Corresponding Author: Pong_6321@hotmail.com

Received: September 9, 2021 Revised: October 8, 2021 Accepted: October 28, 2021

Abstract

The research aimed to: 1.study personality of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Saraburi; and 2.compare the personality of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Saraburi, when classified by gender, educational level, work experience of administrators, and school size. The samples contained 309 administrators and teachers under the Secondary Educational Service Area Office Saraburi, in academic year of 2020 chosen by stratified random sampling method. The instrument in this study was questionnaires had an Index of Item-Objective Congruence value from 0.80 to 1.00 and reliability value of 0.978. the data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way ANOVA, and Scheffe' method.

The results of the study revealed that 1.the personality of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Saraburi was at a high level, ranging from the highest to the lowest aspects as follows: conscientiousness, extraversion, openness to experience, agreeableness, and neuroticism. 2.the personality of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Saraburi when classified by gender, educational level, work experience of administrators, and school size were not different.

Keywords: Personality, School Administrators, The Secondary Educational Service Area Office Saraburi

บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสระบุรี

ปิยะพงษ์ ไตรพรหม

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภูวดล จุฬสุคนธ์ และ ภัศยกร เลาสวัสดิกุล

อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Corresponding Author: Pong_6321@hotmail.com

ได้รับบทความ: 9 กันยายน 2564 ปรับปรุงแก้ไข: 8 ตุลาคม 2564 ตอปรับตีพิมพ์: 28 ตุลาคม 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี 2.เปรียบเทียบบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ปีการศึกษา 2563 จำนวน 309 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.978 วิเคราะห์ข้อมูลโดยห่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1.บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี มีบุคลิกภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ บุคลิกภาพแบบประนีประนอม และบุคลิกภาพแบบห้วนไหว 2.ผลการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

คำสำคัญ: บุคลิกภาพ, ผู้บริหารสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งในด้านทรัพยากรและการพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด ตลอดจนบริบททางสังคมและเศรษฐกิจ โดยสิ่งเหล่านี้มีผลต่อภาพรวมในการพัฒนาคนไทย โดยจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยังคงยึดหลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และการมุ่งเสริมสร้างกลไกการพัฒนาประเทศและกำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา โดยมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, หน้า 1 - 4) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหลักการในการจัดการศึกษาไว้ คือ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน และมีกระบวนการเรียนรู้ให้ไปอย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1-23.

กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพและเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ หากแต่หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการมักประสบปัญหาในการบริหารงานบุคคล อันเป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการปฏิบัติงาน เช่น บุคลากรขาดการประสานงานที่ดีต่อกัน เกิดความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน ทำงานเป็นทีม ส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายการพัฒนาของหน่วยงานหรือองค์กรได้ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2557, หน้า 271-274) เช่นเดียวกับสถานศึกษา หากครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันได้อย่างดีและเต็มความสามารถแล้ว คุณภาพผู้เรียนจะเกิดขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารนอกจากจะมีความรู้และความสามารถที่หลากหลาย ยังต้องมีคุณลักษณะและบุคลิกภาพที่เหมาะสมอีกด้วย (วิชัย ตันศิริ, 2547, หน้า 71-85)

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 79 ระบุไว้ว่าให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และมีหน้าที่พัฒนาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม ในอันที่จะให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล และความก้าวหน้าแก่ราชการ การบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องเกิดผลทั้งงานที่รับผิดชอบและได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงาน ประกอบกับมาตรา 80 ในพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันนี้ กำหนดให้ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ผ่านการพัฒนาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด ก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อให้อุดมการณ์ วิสัยทัศน์ บุคลิกภาพความเป็นผู้นำและพฤติกรรมที่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, หน้า 1)

คุณลักษณะของผู้นำด้านบุคลิกภาพ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างให้เกิดขึ้นในตัวเองและแสดงออกไปได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดการยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป (ศักดิ์ชัย ภูเจริญ, 2553, หน้า 3) หากว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ ย่อมทำให้ความเลื่อมใส ศรัทธาในตัวบุคคลและในตัวองค์กรลดลง แต่ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีบุคลิกภาพที่ดีมีความเหมาะสม จะทำให้เป็นที่ชื่นชอบของบุคลากรและบุคคลทั่วไป (ยนต์ ชุ่มจิต, 2558, หน้า 105-106) จะเห็นได้ว่าบุคลิกภาพนั้นมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาจะทำให้เกิดความเข้าใจในพฤติกรรมของผู้บริหาร

สถานศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ปัญหาการปฏิบัติงานลดลง และสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550, หน้า 266)

บุคลิกภาพของบุคคลมีความซับซ้อนและหลากหลายจึงไม่เป็นการง่ายที่จะเข้าใจและอธิบายบุคลิกภาพของคนใดคนหนึ่งได้อย่างถูกต้องชัดเจน โดยปราศจากหลักเกณฑ์บางประการ จึงต้องอาศัยการวัดบุคลิกภาพ ซึ่งเป็นวิธีการตรวจสอบบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพเพื่อตรวจสอบหาบุคลิกภาพที่แท้จริง โดยเฉพาะส่วนที่เป็นบุคลิกภาพภายใน แบบทดสอบบุคลิกภาพจะทำหน้าที่ดึงเอาลักษณะบุคลิกภาพภายใน ทั้งที่รู้ตัวหรือซ่อนเร้นอยู่ให้ตอบสนองออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกในรูปแบบต่างๆ (เต็มศักดิ์ คทวณิช, 2556, หน้า 257) เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในหลายด้าน ซึ่งนอกเหนือจากเพื่อให้บุคคลเกิดการรับรู้และเข้าใจตนเองแล้ว ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา การทำงาน หรือนำมาพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานตลอดจนนำไปใช้วิเคราะห์ ผู้มีปัญหาทางด้านบุคลิกภาพอีกด้วย (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2561, หน้า 169)

แบบทดสอบบุคลิกภาพ Big Five Model นี้พัฒนาขึ้นโดย Costa and McCrae เป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพแบบเลือกตอบซึ่งประกอบด้วย 1) บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (Neuroticism) 2) บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extraversion) 3) บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (Openness to Experience) 4) บุคลิกภาพแบบประนีประนอม (Agreeableness) และ 5) บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก (Conscientiousness) ซึ่งแบบทดสอบนี้สามารถอธิบายลักษณะบุคลิกภาพ (Descriptive) ของผู้ถูกวัดได้ค่อนข้างแม่นยำ และมีความคงที่ค่อนข้างสูงเป็นแบบวัดบุคลิกภาพที่ได้รับการยอมรับในวงกว้างแบบหนึ่ง (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2558, หน้า 76-77) ซึ่งผู้ศึกษาได้นำทฤษฎีดังกล่าวมาเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

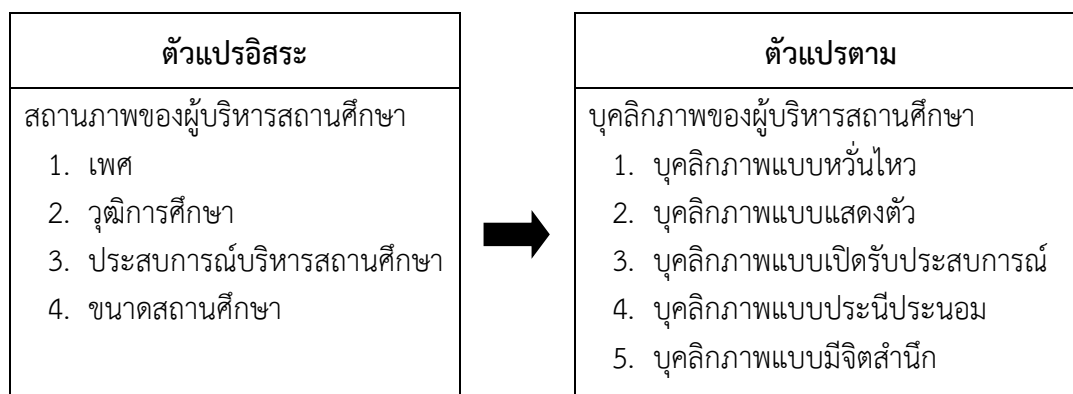
จากการศึกษาแนวคิด ความสำคัญและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่าบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษามีผลต่อความไว้วางใจ ความเชื่อมั่น และมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ผู้ศึกษาสังกัดและผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาบุคลิกภาพ ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรีเมื่อจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์บริหารสถานศึกษา และขนาดสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาบุคลิกภาพ ตามแนวคิดทฤษฎีบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบของ Costa & McCrae (1992) ซึ่งกำหนดเป็นกรอบแนวคิดดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ปีการศึกษา 2563 ทั้งหมด 21 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 1,349 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ปีการศึกษา 2563 ครูเป็นผู้ได้บังคับบัญชาและต้องปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูจึงสามารถรับรู้และสังเกตการแสดงออกทางบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงได้นำความคิดเห็นของครูมาใช้ในการศึกษาบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในครั้งนี้ด้วย ในการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน สูตรที่ใช้ในการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจึงใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมรับให้มีค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 309 คน และใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิ เป็น 4 ชั้นภูมิ คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ โดยแบ่งขนาดของสถานศึกษาตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ขนาดเล็ก (นักเรียน น้อยกว่า 500 คน) ขนาดกลาง (นักเรียน 500 - 1,499 คน) ขนาดใหญ่ (นักเรียน 1,500 - 2,499 คน) และขนาดใหญ่พิเศษ (นักเรียน ตั้งแต่ 2,500 คน ขึ้นไป) และใช้จำนวนของประชากรในแต่ละขนาดสถานศึกษาคำนวณหาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละขนาดสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์บริหารสถานศึกษา และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 3 บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี มี 5 ด้าน ประกอบด้วย บุคลิกภาพแบบห่วงใย บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ บุคลิกภาพแบบประนีประนอม และบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น มีความวิตกกังวล กลัวกับสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น เป็นมิตรต่อผู้อื่นเข้ากับผู้อื่นได้ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน มีการทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

2.2 การสร้างและทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อกำหนดตัวแปรและข้อรายการของบุคลิกภาพทั้ง 5 ด้าน

2.2.2 นำข้อมูลที่ได้นำมาทำการวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์ประมวลความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อรายการที่เหมาะสม โดยพิจารณาให้ครอบคลุมเนื้อหาให้เหมาะสมและดีที่สุด

2.2.3 นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รอบรู้เฉพาะเรื่องจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) ครอบคลุมความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00

2.2.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ในสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาความเชื่อมั่น ได้ความเชื่อมั่น 0.978

2.2.5 ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำแบบบันทึกเสนอคณะกรรมการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้

3.2 ขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารสถานศึกษาในการแจกแบบสอบถาม และอธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย พร้อมทั้งชี้แจงขั้นตอนในการตอบแบบสอบถาม และเก็บกลับคืนภายใน 15 วัน

3.3 ตรวจสอบจำนวนแบบสอบถาม และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามและสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา โดยคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา จากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา จากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (T-test) เปรียบเทียบบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตาม ประสบการณ์บริหารสถานศึกษา และขนาดสถานศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้การทดสอบของเซฟเฟ่

ผลการวิจัย

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครู คิดเป็นร้อยละ 83.82 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 64.72 และมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.31

สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 75.73 มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 79.29 มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษามากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 59.55 และปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ คิดเป็นร้อยละ 35.60

1. ผลการศึกษาบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ภาพรวมในแต่ละด้าน

บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการแสดงออก		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1 บุคลิกภาพแบบหัวนั้ไหว	3.72	0.85	มาก
2 บุคลิกภาพแบบแสดงตัว	4.10	0.77	มาก
3 บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์	4.09	0.79	มาก
4 บุคลิกภาพแบบประนีประนอม	4.05	0.75	มาก
5 บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก	4.22	0.69	มาก
รวม	4.04	0.66	มาก

จากตาราง 1 บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.66) เมื่อนำมาเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ 1) บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.69) 2) บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.77) 3) บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.79) 4) บุคลิกภาพแบบประนีประนอม ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.75) และ 5) บุคลิกภาพแบบหัวนั้ไหว ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.85)

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 2 – 5

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จำแนกตามเพศ

บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา	เพศ				t	p
	ชาย (n= 234)		หญิง (n= 75)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1 บุคลิกภาพแบบห้วนไหว	3.70	0.88	3.79	0.73	0.92	.361
2 บุคลิกภาพแบบแสดงตัว	4.04	0.82	4.27	0.55	2.75	.007*
3 บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์	4.05	0.82	4.21	0.66	1.74	.083
4 บุคลิกภาพแบบประนีประนอม	4.06	0.78	4.02	0.65	0.42	.674
5 บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก	4.20	0.71	4.28	0.63	0.89	.373
ภาพรวม	4.01	0.70	4.12	0.52	1.39	.165

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเพศต่างกัน มีบุคลิกภาพในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนบุคลิกภาพแบบห้วนไหว แบบเปิดรับประสบการณ์ แบบประนีประนอม และแบบมี จิตสำนึกไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา

บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา	วุฒิการศึกษา				t	p
	ปริญญาโท (n= 245)		สูงกว่าปริญญาโท (n= 64)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1 บุคลิกภาพแบบห้วนไหว	3.70	0.85	3.82	0.84	1.00	.316
2 บุคลิกภาพแบบแสดงตัว	4.05	0.82	4.28	0.50	2.77	.006*
3 บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์	4.05	0.81	4.22	0.67	1.55	.121
4 บุคลิกภาพแบบประนีประนอม	4.04	0.77	4.09	0.64	0.54	.593
5 บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก	4.19	0.72	4.34	0.58	1.78	.077
ภาพรวม	4.01	0.69	4.15	0.50	1.88	.063

จากตาราง 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีบุคลิกภาพในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว แบบเปิดรับประสบการณ์ แบบประนีประนอม และแบบมีจิตสำนึก ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา

บุคลิกภาพของผู้บริหาร สถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1 บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว	ระหว่างกลุ่ม	1.03	2.00	0.51	0.71	.492
	ภายในกลุ่ม	221.34	306.00	0.72		
	รวม	222.37	308.00			
2 บุคลิกภาพแบบแสดงตัว	ระหว่างกลุ่ม	5.13	2.00	2.56	4.44	.013*
	ภายในกลุ่ม	176.65	306.00	0.58		
	รวม	181.78	308.00			
3 บุคลิกภาพแบบเปิดรับ ประสบการณ์	ระหว่างกลุ่ม	3.40	2.00	1.70	2.79	.063
	ภายในกลุ่ม	186.74	306.00	0.61		
	รวม	190.14	308.00			
4 บุคลิกภาพแบบประนีประนอม	ระหว่างกลุ่ม	1.61	2.00	0.81	1.45	.237
	ภายในกลุ่ม	170.60	306.00	0.56		
	รวม	172.21	308.00			
5 บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก	ระหว่างกลุ่ม	1.73	2.00	0.86	1.80	.167
	ภายในกลุ่ม	146.79	306.00	0.48		
	รวม	148.52	308.00			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.53	2.00	0.76	1.77	.172
	ภายในกลุ่ม	132.15	306.00	0.43		
	รวม	133.68	308.00			

* $p < .05$

จากตาราง 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาต่างกัน มีบุคลิกภาพในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าบุคลิกภาพแบบแสดงตัวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว แบบเปิดรับประสบการณ์ แบบประนีประนอม และแบบมีจิตสำนึก ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

บุคลิกภาพของผู้บริหาร สถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1 บุคลิกภาพแบบหัวนโหว	ระหว่างกลุ่ม	2.16	3.00	0.72	1.00	.394
	ภายในกลุ่ม	220.21	305.00	0.72		
	รวม	222.37	308.00			
2 บุคลิกภาพแบบแสดงตัว	ระหว่างกลุ่ม	3.76	3.00	1.25	2.15	.094
	ภายในกลุ่ม	178.02	305.00	0.58		
	รวม	181.78	308.00			
3 บุคลิกภาพแบบเปิดรับ ประสบการณ์	ระหว่างกลุ่ม	4.29	3.00	1.43	2.35	.073
	ภายในกลุ่ม	185.85	305.00	0.61		
	รวม	190.14	308.00			
4 บุคลิกภาพแบบประนีประนอม	ระหว่างกลุ่ม	2.50	3.00	0.83	1.50	.215
	ภายในกลุ่ม	169.71	305.00	0.56		
	รวม	172.21	308.00			
5 บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก	ระหว่างกลุ่ม	3.02	3.00	1.01	2.11	.099
	ภายในกลุ่ม	145.50	305.00	0.48		
	รวม	148.52	308.00			
ภาพรวม	ระหว่าง	1.68	3.00	0.56	1.29	.227
	กลุ่ม	132.00	305.00	0.43		
	ภายในกลุ่ม	133.68	308.00			
	รวม					

จากตาราง 5 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีบุคลิกภาพในภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งด้านบุคลิกภาพแบบหัวนโหว แบบแสดงตัว แบบเปิดรับประสบการณ์ แบบประนีประนอม และแบบมีจิตสำนึก

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา สระบุรี ภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ บุคลิกภาพแบบประนีประนอม และ บุคลิกภาพแบบหัวนโหว ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 79 ระบุไว้ว่า ให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และมีหน้าที่พัฒนาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเพื่อให้ความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม

จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม ในอันที่จะให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และความก้าวหน้าแก่ราชการ ประกอบกับมาตรา 80 ในพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันนี้ กำหนดให้ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาผ่านการพัฒนาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดก่อน แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อให้ผู้อำนวยการสถานศึกษามีอุดมการณ์ วิสัยทัศน์ บุคลิกภาพความเป็นผู้นำ และพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

นอกจากนี้ ประณม ถาวรเดช (2552, หน้า 278) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีบุคลิกภาพดีย่อมได้รับการนับถือจาก ผู้ใต้บังคับบัญชา และเมื่อทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ใต้บังคับบัญชามีความสัมพันธ์อันดีกันแล้วงาน ก็จะได้เดินหน้าไปอย่างราบรื่น เช่นเดียวกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2550, หน้า 241-266) ที่กล่าวว่า พฤติกรรม ของแต่ละบุคคลที่เข้ามาปฏิบัติงานร่วมกันในองค์กร ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพ ขององค์กร จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก บุคลิกภาพแบบแสดงตัว และ บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ มากกว่าด้านอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลลภา พงศ์พิทักษ์ (2560) ที่ได้ศึกษาบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน สังกัด กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกได้แก่ บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ และ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรีจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์บริหารสถานศึกษา และขนาด สถานศึกษา

2.1 บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศต่างกัน พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดให้ผู้อำนวยการ สถานศึกษาต้องผ่านการพัฒนาก่อนแต่งตั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อให้ผู้อำนวยการ สถานศึกษา มีอุดมการณ์ วิสัยทัศน์ บุคลิกภาพความเป็นผู้นำ และพฤติกรรมที่เหมาะสม ดังนั้น บุคลิกภาพ ของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาเพศชายหรือเพศหญิง ต่างก็ต้องปรับปรุงและ พัฒนาบุคลิกภาพของตนเองให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดการยอมรับ ความเชื่อมั่น ศรัทธา ดังที่ วิภาพร มาพบสุข (2545, หน้า 425) กล่าวว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้บุคคลบรรลุความสำเร็จในอาชีพการงาน ต่างๆ บุคลิกภาพของบุคคลสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้เพื่อเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำไพ อุ่นศิริ (2557) ได้ศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 9 จำแนกตามเพศต่างกัน พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน พบว่า ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต่างได้รับ การอบรมและพัฒนาบุคลิกภาพของผู้บริหารจากหน่วยงานหลักเสมอ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทิศทางในการพัฒนาบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ไปในทิศทางเดียวกัน และนอกจากนี้ จากผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับปริญญาโท ซึ่งมีหลักสูตรเกี่ยวกับ

การเสริมสร้างและพัฒนาบุคลิกภาพอยู่ด้วย ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงบุคลิกภาพเพื่อการบริหารงานในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชรินทร์ เจริญมาก (2559) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี พบว่า วุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต่างกัน มีบุคลิกภาพไม่แตกต่างกัน

2.3 บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ต่างกัน พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการตามกฎระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการจัดการศึกษา รวมไปถึงจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้วยข้อกำหนดดังกล่าวไม่ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะมีประสบการณ์ในการบริหารมากหรือน้อย ก็ต้องสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ตามเป้าหมายที่กำหนดได้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการการพัฒนาบุคลิกภาพให้เป็นผู้ผู้นำและแสดงออกได้อย่างเหมาะสม มีความน่าเชื่อถือ เป็นที่ศรัทธาของบุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น นอกจากนี้ ญัฐกร อินทุยศ (2556, หน้า 83) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ การปรับปรุงหรือพัฒนาบุคลิกภาพจึงเป็น สิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต การอยู่ร่วมกัน การทำงานของบุคคลทั่วไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชรินทร์ เจริญมาก (2559) พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.4 บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ว่าจะ อยู่ในสถานศึกษาขนาดใดก็ตาม ก็ต้องปรับปรุงและพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองให้เกิดความเชื่อมั่น ความศรัทธาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และสามารถแสดงออกในทางที่ถูกต้องตามกาลเทศะในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนมีความสามารถในการบริหารจัดการและสร้างเสริมบรรยากาศในการทำงานให้มีความเหมาะสมเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงาน สอดคล้องกับ สุดใจ เหล่าสุนทร (2549, หน้า 68 - 69) กล่าวว่านอกจากผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพและคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่แล้ว ยังต้องมีอุดมคติที่ดีในการพัฒนาการศึกษา เพื่อสร้างความศรัทธาในวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับนับถือของบุคลากร ชุมชนและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชรินทร์ เจริญมาก (2559) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในขนาดสถานศึกษาที่ต่างกัน มีบุคลิกภาพไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

บุคลิกภาพเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ก่อให้เกิดความศรัทธา ความเชื่อมั่น และแรงจูงใจทั้งในตัวบุคคลและการปฏิบัติงาน ครูและบุคลากรสามารถรับรู้และสะท้อนบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยสะท้อนทั้งในความเป็นจริงและสิ่งที่ปรารถนา ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นเพศใด มีอายุมากหรือน้อย หรืออยู่ในสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ต่างก็ต้องการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง และแสดงออกได้อย่างเหมาะสมเสมอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. บุคลิกภาพแบบแสดงตัวในด้านความเป็นผู้นำ และแสดงออกได้อย่างเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายของด้าน ซึ่งความเป็นผู้นำเป็นสิ่งสำคัญในการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดอบรมพัฒนาความเป็นผู้นำให้กับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารการศึกษา มีความเป็นผู้นำ และแสดงออกได้อย่างเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ ที่เพิ่มมากขึ้น

2. บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ในด้านเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเองและผู้ร่วมงาน ในขณะปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายของด้าน ซึ่งควรมีการพัฒนาบุคลิกภาพเพราะมีส่วนสำคัญในการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีต่อกัน ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา และลดความกดดันระหว่างการทำงานอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการปฏิบัติงานของครู เนื่องจากการแสดงออกทางบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกๆ ด้าน สามารถผ่านการรับรู้ของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องปฏิบัติงานร่วมกันทั้งในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ซึ่งบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกได้อย่างเหมาะสมจะส่งเสริมบรรยากาศในการทำงานที่ดี ทำให้การปฏิบัติงานมีความเข้าใจอันดีต่อกันและสำเร็จลุล่วงด้วยดี อีกทั้งยังก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้นำที่เหมาะสมอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ชนินทร์ เจริญมาก. (2559). **บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.**
- ณัฐกร อินทุยศ. (2556). **จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: วี พรินท์.**
- เต็มศักดิ์ คทวณิช. (2556). **จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.**
- ประณม ถาวรเดช. (2552). **บุคลิกภาพความสำเร็จ. กรุงเทพฯ: ใสใจ.**
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). **ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1-23.**
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2558). **ความเป็นครู (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.**
- วัลลภา พงศ์พิทักษ์. (2560). **การศึกษาบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- วิชัย ต้นศิริ. (2547). **โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต: แนวคิดสำคัญของการปฏิรูปพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- วิภาพร มาพบสุข. (2545). **จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.**
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2557). **การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาของหน่วยงานของรัฐ. กรุงเทพฯ: เอ็กเปอร์เน็ท.**
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2558). **จิตวิทยาบุคลิกภาพร่วมสมัยและจิตบำบัด. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.**
- _____. (2561). **ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.**
- ศักดิ์ชัย ภูเจริญ. (2553). **การสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.**
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2550). **การจัดการและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์ม และไซเท็กซ์**
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **คู่มือหลักสูตรการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.**
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560-2564. สืบค้น มกราคม 25, 2564, จาก <https://www.nesdc.go.th>.**
- สุดใจ เหล่าสุนทร. (2549). **ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**

อำไพ อุ๋นศิริ. (2557). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.**

Costa, P.T. Jr., & McCrae, R.R. (1992). **Revised NEO Personality (NEO-PI-R) and NEO
Five-factor for Inventory (NEO-FFI) Professional Manual.** Odessa, FL:
Psychological Assessment Resources.

A Study of Confucius Concepts on the Dimension of Happiness from the Lun Yu Scriptures

Benjamaporn Ruechai

General Education, Panyapiwat Institute of Management

Kanokporn Numtong

Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University

First Author: benjamapornrue@pim.ac.th

Corresponding Author: kanokporn.n@ku.th

Received: December 28, 2021 Revised: February 8, 2022 Accepted: February 22, 2022

Abstract

“乐 le” (happiness) is an important concept that often appears in Lun Yu scriptures. The valuable scriptures recorded conversation between Confucius and his disciples. The study aims to analyze Confucius's concept of happiness portrayed in the Lun Yu Scriptures which included: 1. Confucius's concept of happiness; 2. The relationship between Confucius' happiness patterns and the elements of happiness in P.E.R.M.A which is the theory that discusses the concept of improving human happiness and well-being and 3. The relationship between Confucius' happiness and Buddhist principles. The study studied the Lun Yu scriptures in both Chinese and Thai versions. The results showed that: 1. Confucius' dimensions of happiness were divided into four types which were the pleasure of learning, the joy of friendship and forgiveness, the moral happiness, and the elation of solitude; 2. According to the P.E.R.M.A theory, it was found that all the happiness patterns of Confucius consisted of positive emotion as the main component and 3. From the analysis of the relationship between Confucius' happiness and Buddhist principles, it found that the pleasure of learning was related with the four Iddhippada principle. The joy of friendship and forgiveness was related with the four Brahmavihara of mind principle. The moral happiness was related with the seven Sappurisa-Dhammas principle and the four Brahmavihara of mind principle. The elation of solitude was related with the seven Sappurisa-Dhammas principle in knowing oneself and moderation. It could be concluded that Confucius praised the happiness of moral as a basic for living. He perceived the joy of using wisdom should contain a solitude. The joy of building relationships and forgiving is related to Buddhist principles, and the elements contributed to sustainable happiness are all consistent to the positive psychology.

Keywords: Happiness, P.E.R.M.A Theory, Philosophy of Confucius, Buddhist, Lunyu

การศึกษาแนวคิดของจื่อในมิติของความสุขจากคัมภีร์หลุนอี่ว

เบญจมาภรณ์ ฤาไชย

สำนักการศึกษาทั่วไป สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

กนกพร นุ่มทอง

ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

First Author: benjamapornrue@pim.ac.th

Corresponding Author: kanokporn.n@ku.th

ได้รับบทความ: 28 ธันวาคม 2564 ปรับปรุงแก้ไข: 8 กุมภาพันธ์ 2565 ตอรับตีพิมพ์: 22 กุมภาพันธ์ 2565

บทคัดย่อ

“乐 เล่อ” (ความสุข) เป็นมโนทัศน์สำคัญที่มักปรากฏในคัมภีร์หลุนอี่ว (论语) คัมภีร์อันทรงคุณค่าที่บันทึกการสนทนาระหว่างขงจื้อกับศิษย์ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิดของจื่อในมิติของความสุขที่ปรากฏในคัมภีร์หลุนอี่ว โดยแบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1.แนวคิดของขงจื้อในมิติของความสุข 2.ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความสุขของขงจื้อกับองค์ประกอบของความสุขในทฤษฎี P.E.R.M.A. ซึ่งเน้นทฤษฎีที่กล่าวถึงแนวคิดในการพัฒนาความสุขและสภาวะของมนุษย์ 3.ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขของขงจื้อกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา งานวิจัยนี้ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาค้นคว้าจากคัมภีร์หลุนอี่วฉบับภาษาจีนกับฉบับภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า 1.มิติความสุขของขงจื้อ แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ ความรื่นรมย์ในการศึกษา ความยินดีในการคบมิตรและอภัย ความสำราญใจในคุณธรรมและความอิมเอมใจในความสันโดษ 2. ตามทฤษฎี P.E.R.M.A. พบว่า ทุกรูปแบบความสุขของขงจื้อที่ผู้วิจัยจำแนกมีองค์ประกอบของความรู้สึกและอารมณ์ด้านบวก (Positive Emotion) เป็นองค์ประกอบหลัก 3.จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างมิติความสุขของขงจื้อกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา พบว่า ความรื่นรมย์ในการศึกษาของขงจื้อสัมพันธ์กับหลักอิทธิบาท 4 ความยินดีในการคบมิตรและอภัยสัมพันธ์กับหลักพรหมวิหาร 4 ความสำราญใจในคุณธรรมสัมพันธ์กับหลักสัพปุริสธรรม 7 และหลักพรหมวิหาร 4 ความอิมเอมใจในความสันโดษ สัมพันธ์กับหลักสัพปุริสธรรม 7 ในข้อการรู้จักตนและการรู้ประมาณ จึงสรุปได้ว่า ขงจื้อยกย่องความสุขที่มีคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ความสุขในการใช้ปัญญาอมรับความสันโดษ ความยินดีในการสร้างสัมพันธ์และให้อภัยผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา และมีองค์ประกอบของการสร้างความสุขที่ยั่งยืนในทางจิตวิทยาเชิงบวก

คำสำคัญ: ความสุข, ทฤษฎี P.E.R.M.A., ปรัชญาขงจื้อ, พุทธศาสนา, หลุนอี่ว

บทนำ

ขงจื๊อ (孔子) เป็นนักปรัชญาจีนที่ได้รับการยกย่องทั่วโลก ขงจื๊อได้ถ่ายทอดคำสอนอันเป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตและการปกครองบ้านเมืองมากมาย ทองแถม นาถจำนง, และปรกรณ์ ลิมปุนสรณ์ (2551, หน้า 13) เสนอว่าผู้ที่ศึกษาแนวคิดของขงจื๊อจะพบว่าหัวใจหลักที่ขงจื๊อเชิดชูในการเป็นมนุษย์คือการมีมนุษยธรรม¹ และจารีตธรรมเนียม มีคำสอนหลายด้านที่ขงจื๊อถ่ายทอดไว้ ซึ่งเราสามารถศึกษาแก่นแท้ของแนวคิดขงจื๊อได้จากคัมภีร์หลุนอิว (论语) สุวรรณฯ สถาอนันท์ (2551, หน้า 1-2) กล่าวถึงคัมภีร์หลุนอิวว่าเป็นคัมภีร์ที่บันทึกบทสนทนาและคำสอนระหว่างขงจื๊อกับศิษย์ (551-479 BC) เป็นตัวบทพื้นฐานของสำนักปรัชญาขงจื๊อ ถือเป็นคัมภีร์ที่สำคัญที่สุดของปรัชญาสำนักขงจื๊อ และเป็นกุญแจสำคัญที่เปิดประตูสู่การศึกษาปรัชญาจีนโบราณ คัมภีร์หลุนอิวไม่ได้เป็นงานเขียนหรือบันทึกโดยผู้ใดผู้หนึ่งโดยตรง เป็นการบันทึกโดยศิษย์ใกล้ชิดจำนวนหนึ่ง ลักษณะของบทสนทนาในคัมภีร์หลุนอิวไม่มีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน แต่มีกลุ่มบทที่มีเนื้อหาเกาะเกี่ยวเป็นเรื่องเดียวกัน ในคัมภีร์หลุนอิวปรากฏคำสอนเกี่ยวกับมนุษยธรรม จริยธรรม การปกครอง จารีต ความเมตตา ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู อยู่มากมาย ซึ่งในบางตัวบทที่ปรากฏนั้นจะพบว่าขงจื๊อได้แฝงแนวคิดด้านความสุขไว้อย่างน่าสนใจ อาทิ ตัวบทหลุนอิวเล่มที่ 6 บทที่ 20 ขงจื๊อกล่าวว่า 子曰：“知之者不如好之者，好之者不如乐之者” (Li, 2004, p.176) “ผู้รู้ไม่เท่าเทียมผู้รัก ผู้รักไม่เท่าเทียมผู้รื่นรมย์” (สุวรรณฯ สถาอนันท์, 2562, หน้า 375) ความสุข (หรือความรื่นรมย์ในสำนวนแปลนี้) เป็นความรู้สึกที่สามารถแสดงออกได้หลายรูปแบบ ความสุขในทัศนะของขงจื๊อที่แท้แล้วคือสิ่งใด แนวคิดด้านความสุขในทัศนะของขงจื๊อที่ปรากฏในแต่ละงานเขียนมีความแตกต่างกัน บางงานเขียนวิเคราะห์ถึงความสุขของขงจื๊อกับสุนทรียศาสตร์ บางงานเขียนวิเคราะห์ถึงความสุขของขงจื๊อกับดนตรี การตีความเกี่ยวกับความสุขของขงจื๊อเป็นปัญหาหนึ่งที่ผู้อ่านวรรณกรรมต้องประสบ หากตีความผิดหรือไม่เข้าใจตัวบทได้อย่างถ่องแท้จะเกิดปัญหาในการศึกษาวรรณกรรมได้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและวิเคราะห์ความสุขของขงจื๊อจากคัมภีร์หลุนอิว โดยมุ่งวิเคราะห์และหาความเชื่อมโยงระหว่างความสุขที่ขงจื๊อแฝงไว้ในตัวบทกับองค์ประกอบของความสุขในทางจิตวิทยาเชิงบวกในทฤษฎี P.E.R.M.A ว่าประกอบไปด้วยองค์ประกอบใดบ้าง

ทฤษฎี “P.E.R.M.A” ถูกพัฒนาขึ้นโดย Seligman เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงแนวคิดในการพัฒนาความสุขและสุขภาพ ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ P: Positive Emotion คือ ความรู้สึกและอารมณ์เชิงบวก E: Engagement คือ ความสามารถในการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งกับสิ่งที่ทำ R: Relationships คือ การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี M: Meaning คือ ชีวิตที่มีความหมาย และ A: Achievement หรือ Accomplishment คือ การสร้างความสำเร็จและความเชี่ยวชาญให้บรรลุถึงเป้าหมาย อีกทั้ง ผู้วิจัยยังมุ่งวิเคราะห์และหาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขที่ขงจื๊อแฝงไว้ในตัวบทกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา 3 หลักธรรม ที่ช่วยให้มนุษย์เป็นคนดีมีความสุข ผู้กมิตรไม่ตรีกับผู้อื่นได้ และเป็นผู้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ หลักสัพบุริสธรรม 7 หลักพรหมวิหาร 4 และ หลักอิทธิบาท 4

¹ ทองแถม นาถจำนง ให้ความหมายของคำว่า “เหริน (仁)” ว่า มนุษยธรรม หมายถึง ความรักต่อมวลมนุษยชาติและการเอาชนะตนเองเพื่อปฏิบัติตามจารีตธรรมเนียม (ทองแถม นาถจำนง และ ปรกรณ์ ลิมปุนสรณ์, 2551, หน้า 13)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์แนวคิดของขงจื้อในมิติของความสุข
2. เพื่อวิเคราะห์และหาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขของขงจื้อกับความสุขตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวกในทฤษฎี P.E.R.M.A
3. เพื่อวิเคราะห์และหาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขของขงจื้อกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาความเป็นมาของปรัชญาขงจื้อและประวัติของขงจื้อจากหนังสือและบทความที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาข้อมูลจากคัมภีร์หลุนอี่วฉบับภาษาจีนและฉบับภาษาไทย โดยตัวบทหลุนอี่วภาษาจีนในบทความวิจัยนี้ใช้ฉบับ 《论语今读》 Reading the Analects today (2004) ของ Li Zehou ส่วนฉบับแปลภาษาไทยใช้ฉบับ หลุนอี่ว: ขงจื้อสนทนา (2562) ของ สุวรรณา สถาอานันท์ (2562) และฉบับคัมภีร์หลุนอี่ว The Analects of Confucius คัมภีร์แห่งแดนมังกร ของ อมร ทองสุก (2552)
3. รวบรวมแนวคิดของขงจื้อในมิติของความสุขที่ปรากฏในคัมภีร์หลุนอี่ว
4. ศึกษาบทความที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดของขงจื้อในมิติของความสุข จากบทความวิชาการและวิทยานิพนธ์
5. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความสุข แบ่งเป็นความสุขตามแนวคิดปรัชญาจีน ความสุขตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวกในทฤษฎี P.E.R.M.A และความสุขตามแนวคิดพุทธศาสนา
6. วิเคราะห์และจำแนกแนวคิดของขงจื้อในมิติของความสุขที่ปรากฏในคัมภีร์หลุนอี่ว โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
7. วิเคราะห์และหาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขของขงจื้อกับองค์ประกอบความสุขตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวกในทฤษฎี P.E.R.M.A โดยวิธีการวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูล
8. วิเคราะห์และหาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขของขงจื้อกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา โดยวิธีการวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูล

ข้อตกลงเบื้องต้น

สำหรับการถอดเสียงภาษาจีนอิงกับเกณฑ์การถอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักขรวิธีไทยของคณะอนุกรรมการพิจารณาเกณฑ์การถอดเสียงภาษาจีนเป็นภาษาไทย ฉบับสำนักนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ. 2540 ยกเว้นชื่อหนังสือ คัมภีร์หลุนอี่ว ของ อมร ทองสุก ธรรมะขงจื้อ: สอนคนให้เป็นคนของ ทองแถม นาถจำนง, และปกรณ์ ลิ้มปญฺสรณ์ และชื่อบทความ ความหมายของ “ขบวนการขงจื้อสมัยใหม่” ของ ญาณอธิป เตชะวิเศษ ที่คงไว้ซึ่งการสะกดตามต้นฉบับ นอกจากนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้เกณฑ์ดังกล่าวโดยละการขีดเส้นใต้หน่วยเสียงพยัญชนะต้น zh ch sh ที่ใช้ จ ; ฉ/ช และ ส/ซ ถอดเสียงตามเกณฑ์ข้อ 3.2 ที่ระบุว่าอนุโลมให้ละการขีดเส้นใต้ได้

ความเป็นมาของปรัชญาขงจื้อและลัทธิหฺวู (儒家)

ขงจื้อ (孔子) เกิดก่อนพุทธศักราช 8 ปี ในยุคชุนชิว แซ่ช่ง ชื่อว่าชิว ฉายาจงหนี่ มีถิ่นกำเนิดอยู่ที่แคว้นหลู่ (แถบมณฑลซานตงในปัจจุบัน) ขงจื้อมีเชื้อสายขุนนาง มารดาเป็นลูกสาวนักดนตรีตาบอด

เนื่องจากในสมัยขุนชวินักดนตรีถือเป็นคนชั้นต่ำในสังคม มารดาของขงจื๊อจึงได้ชื่อว่าเป็นคนชั้นต่ำ ด้วยเหตุนี้ทำให้ครอบครัวของบิดาขงจื๊อไม่ยอมรับให้อาศัยอยู่ด้วย มารดาจึงต้องพาขงจื๊อกลับไปอาศัยอยู่กับคุณตา เมื่อมาอาศัยอยู่กับคุณตาที่เป็นนักดนตรีตาบอด ขงจื๊อต้องทำหน้าที่จูงคุณตาไปทำพิธีกรรมต่างๆ ทำให้ได้เรียนรู้การประกอบพิธีกรรม ขงจื๊อเป็นคนขยันหมั่นเพียร หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ขงจื๊อไม่ทะนงเย่อหยิ่งในความรู้ ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกของขงจื๊อปรากฏในหนังสือเรื่องคัมภีร์หลุนอวี่ จากตัวบทในคัมภีร์เล่มที่ 7 บทที่ 4 บ่งบอกว่าขงจื๊อเป็นคนที่มีบุคลิกน่าเกรงขาม ดูอบอุ่น อ่อนโยน และสดใส ตัวบทกล่าวว่า “子之燕居，申申如也，天天如也” ขงจื๊อปล่อยตัวตามสบายในบ้าน ยามมองไกลท่านดูน่าเกรงขาม ยามชิดใกล้ดูอบอุ่น อิริยาราศีดูอ่อนโยนแลสดใส” (อมร ทองสุก, 2552, หน้า 188) นอกจากนี้ยังมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศิษย์ของขงจื๊อและผลงานของขงจื๊อมีปรากฏในหนังสือเรื่องธรรมะขงจื๊อ: สอนคนให้เป็นคน ระบุว่าในวัยหนุ่มขงจื๊อได้ดำรงตำแหน่งขุนนางชั้นผู้น้อย เมื่ออายุ 50 ปี ดำรงตำแหน่งอำมาตย์อยู่ 3 เดือน จากนั้นได้เดินทางไปเผยแพร่แนวคิดของตนตามแคว้นต่างๆ แต่ไม่เป็นที่ยอมรับนัก ในวัยชราขงจื๊อเดินทางกลับไปอาศัยที่แคว้นหลู่กุมีล่าเนาเดิมและได้ตั้งสำนักการศึกษา เล่ากันว่ามีลูกศิษย์ถึง 3 พันคน และมีศิษย์เอกที่มีชื่อเสียงถึง 70 คน ขงจื๊อได้ทำการรวบรวมวรรณกรรมไว้ 6 ศาสตร์ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ ธรรมชาติวิทยา นิติธรรมเนียม โคลง และดนตรี คำสอนของขงจื๊อในยุคหลังมีการผสมผสานระหว่างคำสอนของศาสนาเต๋าและศาสนาพุทธเข้าด้วย (ทองแถม นางจำนง, และปรกรณ์ ลิมปนูสรณ์, 2551, หน้า 11-12)

ปรัชญาขงจื๊อ ลัทธิขงจื๊อ ศาสนาขงจื๊อ หลายคนเข้าใจว่าเป็นความหมายเดียวกัน แท้จริงแล้วปรัชญาขงจื๊อคือ แนวคิดของขงจื๊อที่ถ่ายทอดแก่ศิษย์ ในหนังสือเรื่องธรรมะขงจื๊อ: สอนคนให้เป็นคน ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญาขงจื๊อ กล่าวว่า ปรัชญาขงจื๊อคนจีนเรียกว่า หู (儒) และผู้ที่ศรัทธาในแนวคิดของขงจื๊อและนำไปปฏิบัติ เรียกว่า หูเจีย (儒家) (เกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิธียุคใหม่ของคณะอนุกรรมการพิจารณาเกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีนเป็นภาษาไทย ฉบับสำนักนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ. 2540 การถอดเสียงคำว่า 家 ให้ใช้การสะกดว่า จยา แต่ในบทความนี้ขอใช้ เจีย ตามความนิยมเพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้อ่าน) แนวคิดปรัชญาขงจื๊อเกิดขึ้นในช่วงยุคสมัยที่แผ่นดินจีนปั่นป่วน (ยุคชุนชิว) และกำลังก้าวเข้าสู่สังคมศักดินา แนวคิดของขงจื๊อจึงมีเป้าหมายหลักเพื่อการรักษาจารีตประเพณีดั้งเดิมให้คงอยู่ หัวใจหลักของแนวคิดขงจื๊อสรุปออกมาได้ 2 คำ คือ 1) เหริน (仁) หมายถึง มนุษยธรรม มนุษยธรรม หรือเมตตาธรรม 2) หลี่ (礼) หมายถึง จารีตธรรมเนียม ซึ่งหลี่เป็นแนวคิดที่มีมาตั้งแต่ก่อนสมัยของขงจื๊อแล้ว ในปรัชญาขงจื๊อ จวินจื่อ (君子) หรือ วิญญูชน เป็นคำที่ปรากฏบ่อย จากคำสอนของขงจื๊อในคัมภีร์หลุนอวี่พบว่า วิญญูชน หมายถึง คนดีที่ยึดถือคุณธรรม คนที่ใฝ่ศึกษา มีความรับผิดชอบ ยึดมั่นในสัจจะวาจา มีศักดิ์ศรีแต่ไม่เย่อหยิ่ง และมีสติรอบคอบ (ทองแถม นางจำนง, และปรกรณ์ ลิมปนูสรณ์, 2551, หน้า 13-14)

บทความความหมายของ “ขบวนการขงจื๊อสมัยใหม่” ของ ญาณาทิป เตชะวิเศษ วิเศษ (2558, 245-269) กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงของแนวคิดลัทธิหู (儒家) หรือลัทธิขงจื๊อที่มีการแปรเปลี่ยนตามสภาพสังคมในแต่ละยุค โดยมีเนื้อหาว่า ลัทธิขงจื๊อถูกแบ่งออกเป็นหลายแนวคิดที่แตกต่างกันหลังจากขงจื๊อเสียชีวิตลง เช่น สวินจื่อ (荀子) และเม็งจื่อ (孟子) ภายหลังเม็งจื่อได้รับการยอมรับจากชนรุ่นหลังมากกว่า เพราะเม็งจื่อได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับเหริน โดยนำปรัชญาแนวคิดการปกครองเข้ามาผสมผสาน เรียกว่า การปกครองด้วยมนุษยธรรม ในปลายยุคจั้นกั๋ว (战国) ทุกแคว้นต่างแก่งแย่งความเป็นใหญ่ ลัทธิหูเริ่ม

เสื่อมความนิยมลง จนกระทั่งยุควินสือหวง (秦始皇) หรือจีนซีฮ่องเต้ ลัทธิขงจื้อตกต่ำที่สุด ถูกห้ามเผยแพร่แนวคิดต่างๆ เนื่องจากในยุคนั้นศรัทธาในลัทธิฟาเจีย (法家) แนวคิดลัทธิขงจื้อกลับมามีชีวิตอีกครั้งในช่วงสมัยราชวงศ์ฮั่น โดยผู้ที่ประยุกต์ใช้แนวคิดลัทธิขงจื้อกับแนวคิดอินหยิง (阴阳) ที่มีคติความเชื่อเรื่อง “เทียน (天)” หรือ “ฟา” มาปรับปรุงให้แนวคิดลัทธิขงจื้อสามารถตอบสนองการปกครองบริหารบ้านเมืองได้อย่างดีขึ้น ได้แก่ ต่งจิ้งซู (董仲舒) โดยต่งจิ้งซูเลือกเอาคำสอนที่สามารถสร้างความมั่นคงทางอำนาจมาถ่ายทอด ทำให้จักรพรรดิฮั่นอู่ตี้ยอมรับลัทธิขงจื้อและนำมาใช้เป็นหลักจริยธรรมของราชวงศ์ฮั่น (ญาณธิป เตชะวิเศษ, 2558, หน้า 247-248) ในหนังสือเรื่องธรรมะขงจื้อ: สอนคนให้เป็นคน ยังระบุว่าแนวคิดลัทธิขงจื้อได้รับการปฏิรูปครั้งใหญ่ในสมัยราชวงศ์ซ่งและได้รับการยอมรับเป็นศาสนาขงจื้อ โดยได้นำเอาแนวคิดจากศาสนาพุทธและศาสนาเต๋าเข้ามาผสมผสาน ศาสนาขงจื้อในยุคราชวงศ์ซ่งถูกเรียกว่า “หลี่เสวี่ (理学)” แนวคิดของลัทธิขงจื้อถูกปรับปรุงพัฒนาต่อมาตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง กระทั่งจีนเปลี่ยนเข้าสู่การปกครอง โดยพรรคคอมมิวนิสต์ ศาสนาขงจื้อไม่มีบทบาททางศาสนาอีกต่อไป แต่คงไว้ซึ่งแนวคิดและเกียรติประวัติของขงจื้อจนปัจจุบัน (ทองแถม นาถจำนง, และปรกรณ์ ลิ้มปญฺสรณ์, 2551, หน้า 13-21)

ขงจื้อ เป็นนักปราชญ์ที่หมั่นศึกษาหาความรู้และยินดีในการเผยแพร่ความรู้แก่ผู้อื่นโดยไม่แบ่งชนชั้นวรรณะ ในช่วงเวลาที่ขงจื้อเดินทางไปเผยแพร่แนวคิดของตนตามแคว้นต่างๆ อาจไม่ประสบผลสำเร็จดังใจหวัง แต่ท่านไม่เคยละทิ้งความตั้งใจที่จะใช้แนวคิดของตนในการสร้างประโยชน์เพื่อพัฒนาสังคมให้มีความสุข ในวัยชราหลังจากขงจื้อกลับไปอาศัยที่แคว้นหลู่ฉู่มีล้าเนาเดิมได้ตั้งสำนักการศึกษาเพื่อถ่ายทอดวิชาความรู้แก่ลูกศิษย์ จากข้อมูลที่กำลังมาข้างต้นพบว่า ขงจื้อพบอุปสรรคในการถ่ายทอดความรู้แนวคิดของขงจื้อไม่ได้ถูกยอมรับในทันที แต่ขงจื้อไม่เคยหยุดศึกษาและถ่ายทอดความรู้ ตั้งการใช้ความรักเป็นสิ่งหล่อเลี้ยงการเรียนรู้ของตนและมีความสุขกับการบ่มเพาะความรักในการศึกษาอยู่มีหนาย

บทความที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดของขงจื้อในมิติของความสุข

จากการศึกษาค้นคว้าบทความในประเทศไทยพบว่า บทความที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดด้านความสุขของขงจื้อจากคัมภีร์หลุนอี่วี่มีไม่มากนัก แต่มีบทความที่กล่าวถึงความสุขทางจริยศาสตร์และหลักปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสุขของขงจื้อนั้น อาทิ

สุพรรณิ ไชยอำพร, และคมพล สุวรรณภู (2550, หน้า 118-156) กล่าวว่า ทักษะที่เกี่ยวข้องกับความสุขของขงจื้อมีลักษณะเป็นจิตนิยม สอนให้จิตใจมั่นคงยึดมั่นในสิ่งดี เอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยหลักปฏิบัติเพื่อให้เกิดสุขของขงจื้อคืออยู่บนพื้นฐานของ จง (忠) คือ ความซื่อสัตย์จงรักภักดี และ ชู่ (恕) การเอาใจเขามาใส่ใจเรา การประพฤติชอบทางกายและทำจิตใจให้สงบ

อันธิมา แสงชัย (2557) กล่าวว่า ความรื่นรมย์ (乐 เล่อ) และความยินดี (悅 เย่ว) มีบทบาทสำคัญในจริยศาสตร์ของขงจื้อ เย่วที่ปรากฏในคัมภีร์หลุนอี่วี่ไม่ได้หมายถึงความยินดีกับมนุษย์ด้วยกันเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการทำให้ฟ้าดินเกิดความยินดีด้วย ส่วนความรื่นรมย์ เล่อในแนวคิดของขงจื้อไม่ได้อยู่ในขอบเขตของวัฒนธรรมหรือความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์เท่านั้น แต่ความรื่นรมย์นี้ครอบคลุมถึงความกลมกลืนของมนุษย์และธรรมชาติ เล่อ และ เย่ว มีความคล้ายกันแต่ความหมายไม่เหมือนกันทั้งหมด ในตัวบทหลุนอี่วี่เล่มที่ 1 บทที่ 1 เย่ว ถูกวางคู่กับการรำเรียนอย่างสม่ำเสมอ หมายถึง การหมั่นเรียน

อยู่เสมอเป็นเรื่องที่เราสามารถยินดีได้ ส่วน เล่อ ถูกวางคู่กับมิตรสหายมาจากแดนไกล การรื่นรมย์กับมิตรสหายที่มาจากแดนไกล เป็นการอาศัยมิตรภาพความเกื้อกูลของมนุษย์

สวีตน์ ทาสุนธ์ (2559, หน้า 65-88) กล่าวว่า แนวคิดของขงจื้อเพื่อสังคมที่เป็นสุข คือ ต้องมีการจัดระเบียบทางสังคม โดยใช้คุณธรรมและความเมตตาเป็นหลักในการสร้างวัฒนธรรมทางสังคม ทั้งในชนชั้นผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง โดยสังคมจะเป็นสุขได้ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) ต้องตระหนักถึงการเป็นมนุษย์ที่ดี คือ นิยมการศึกษา นิยมการทำงาน รู้จักมัธยัสถ์ นิยมการเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์ เทพ และโชคชะตา และนิยมในบทกลอนและดนตรี 2) ต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่กันไปในการดำเนินชีวิต จะสามารถสร้างสังคมที่มีคุณธรรมได้ต้องเริ่มจากการสร้างตนเองให้มีคุณธรรมและจริยธรรมก่อน

แม้ว่าบทความที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดด้านความสุขของขงจื้อในประเทศไทยมีไม่มากนัก แต่ในฐานข้อมูลสำคัญของประเทศจีนปรากฏบทความที่กล่าวถึงความสุขของขงจื้อจากคัมภีร์หลุนอี่วี่จำนวนมาก อาทิ

Zhu (2008, pp.42-44) กล่าวว่า ความสุขของขงจื้อสะท้อนให้เห็นถึงแนวปฏิบัติทางศีลธรรม จนถึงขอบเขตของสุนทรียศาสตร์ ขงจื้อนำเอาการกลมกลืนเกลาจิตใจมนุษย์และความนิยมในการผูกมิตร เป็นหนทางหลักในการสร้างความสุขของมนุษย์ ความสุขของชีวิตไม่ใช่การยอมรับแบบเฉยเมย หากแต่ต้องค่อยๆ ปฏิบัติและเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ความสุขของคนที่อยู่ในระดับจิตวิญญาณขั้นสูงสามารถเอื้อต่อการพัฒนามนุษย์และสังคมได้

Jin (2013) แบ่งแนวคิดความสุขของขงจื้อออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1) ความสุขในการศึกษาเล่าเรียน ขงจื้อมองว่าพื้นฐานของการศึกษาคือความสุข นอกจากจะนิยมในการศึกษาแล้วยังต้องรู้สึกรื่นรมย์ในการศึกษาด้วย 2) ความสุขในการตระหนักรู้ในศีลธรรม ในคำสอนขงจื้อบอกว่าวิญญูชน (君子 วจินจื่อ) หากยังไม่เข้าใจในศีลธรรมจะเฝ้าหาความหมาย และเมื่อมีศีลธรรมแล้ววิญญูชนจะรื่นรมย์ในศีลธรรม 3) ความสุขในการผูกมิตร ขงจื้อได้แสดงทางเลือกในการผูกมิตรไว้อย่างชัดเจนว่าการคบมิตรที่เป็นประโยชน์มี 3 แบบ คือ คบเพื่อนแท้ คบเพื่อนที่จริงใจซื่อสัตย์ และคบเพื่อนที่มีความรู้และมีประสบการณ์ 4) ความสุขในการพักผ่อนและพอประมาณ ให้รู้จักวิธีสร้างสมดุลระหว่างการเรียนรู้และการใช้ชีวิตยามว่าง 5) ความสุขในการปล่อยวาง รื่นรมย์กับความเรียบง่ายของชีวิต 6) ความสุขในการรู้จักควบคุม หากหลงระเริงกับความสุขมากเกินไปจะก่อให้เกิดทุกข์ได้

Li (2015, pp. 8-11) กล่าวว่า กฎแห่งความสุขของขงจื้อเป็นพื้นฐานของการสร้างคนและการสร้างชาติ แนวคิดด้านความสุขของขงจื้อออกเป็น 4 ประเด็น 1) แนวคิดความสุขที่ขงจื้อส่งเสริม คือ ความสุขในการร่ำเรียน ความสุขในการศึกษา และความสุขในดนตรีพิธีกรรม 2) ความสุขในการใช้ชีวิตที่ขงจื้อยกย่องคือ ผู้ที่ใช้ชีวิตด้วยความยากจนอย่างมีความสุข ผู้ที่ร่ำรวยในศีลธรรม ผู้ที่มีจิตใจตั้งขุนเขาและลำธาร 3) กฎแห่งความสุขของขงจื้อ คือ มีคุณธรรมนำใจ มีความกตัญญูเป็นพื้นฐาน ละเว้นอบายมุข เพิ่มพูนความสุขที่เป็นประโยชน์ 4) คุณค่าของแนวคิดด้านความสุขของขงจื้อที่ส่งผลต่อคนในปัจจุบัน ได้แก่ แนวคิดด้านความสุขการศึกษา การผูกมิตร การมีคุณธรรม

Liu Qun (2016) อธิบายคำว่า เยวี่ (乐) และ เล่อ (乐) ที่ปรากฏในคัมภีร์หลุนอี่วี่ไว้ว่า ในภาษาจีนสมัยใหม่อักษรจีน 乐 สามารถอ่านได้สองเสียง คือ เยวี่ หมายถึง ดนตรี และ เล่อ หมายถึง ความสุข ซึ่งคำว่า เล่อ มีความหมายแฝงที่หลากหลาย อาทิ ดีใจ พอใจ ชอบ หัวเราะ สนุกสนาน เล่อในสุนทรียศาสตร์ของขงจื้อมี 3 ด้าน คือ ความสุขในมนุษย์ ความสุขในศิลปะ และความสุขในธรรมชาติ เยวี่ หมายถึง ดนตรี

ดนตรีในที่นี่หมายถึงดนตรีพิธีกรรมและบทกลอน ดนตรีเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบพิธีกรรม และขงจื้อใช้ดนตรีและบทกลอนเป็นสื่อการสอนด้านวัฒนธรรมและจารีตประเพณี

จากการศึกษาบทความที่เกี่ยวข้องพบว่า มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดของขงจื้อในมิติของความสุข อยู่ไม่น้อย ส่วนมากเป็นการวิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวคิดความสุขของขงจื้อในด้านจริยศาสตร์และสุนทรียศาสตร์ แต่ยังไม่พบการวิเคราะห์และหาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขของขงจื้อกับความสุขเชิงจิตวิทยาและหลักธรรมทางพุทธศาสนา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสุขในทัศนะของขงจื้อและหาความสัมพันธ์กับความสุขตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวกและหลักธรรมทางพุทธศาสนา

แนวคิดเกี่ยวกับความสุข

1. ความสุขตามแนวคิดปรัชญาจีน มีนักปรัชญาจีนหลายคน มีแนวคิดด้านความสุขที่ต่างกัน

1.1 ความสุขตามแนวคิดปรัชญาขงจื้อ (孔子)

หลักปฏิบัติเพื่อให้เกิดสุขของขงจื้อ คือ เป็นความสุขที่อยู่บนพื้นฐานของ จง (忠) คือ ความจงรักภักดี มีความซื่อสัตย์สุจริต และ ชู่ (恕) คือ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างที่เราต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อเรา (สุพรรณิ ไชยอำพร และ คมพล สุวรรณภูมิ, 2550 หน้า 126)

เสถียร โพธิ์นันทะ (2544) เป็นอีกหนึ่งบุคคลที่ได้นำเสนอแนวคิดนักปรัชญาจีนไว้หลายคนในหนังสือเมธีตะวันออก ซึ่งจะได้นำเสนอต่อไปนี้

1.2 ความสุขตามแนวคิดปรัชญาเหลาจื้อ (老子)

เหลาจื้อ ผู้วิจัยคัมภีร์เต๋าเต๋อจิง (道德经) เป็นคัมภีร์ที่สำคัญมากในศาสนาเต๋า เหลาจื้อ กล่าวถึงหัวใจของเต๋าว่า “ทุกสิ่งเป็นอมตะ เกิดขึ้น เป็นอยู่ และจะเกิดต่อไป” ความสุขในแนวคิดปรัชญาเหลาจื้อ คือ สอนให้ใช้ชีวิตบนความสงบ เรียบง่าย อย่าขัดต่อธรรมชาติ มีความสุขบนหลักปรัชญาชีวิตตามแนวทางเต๋า 4 ข้อ คือ รู้จักตน (自知 จื้อจื่อ) ชนะตนเองให้ได้ (自胜 จื้อเซิง) รู้จักพอ (知足 จื้อจู่) และ เชื่อในเต๋า (志于道 จื้ออวิเต๋า) ดั่งข้อความในคัมภีร์เต๋าเต๋อจิง (道德经) บทที่ 37 ว่า “ผู้ที่รู้จักคนอื่นได้ดีเชื่อว่าเป็นผู้มีปัญญา ผู้รู้จักตนเองเชื่อว่าเป็นผู้มีแสงสว่าง ผู้ที่ชนะคนอื่นเชื่อว่าเป็นผู้มีกำลัง ผู้ที่ชนะตนเองได้เชื่อว่าเป็นผู้ที่เข้มแข็ง ผู้ที่รู้จักพอเชื่อว่าเป็นผู้ที่ร่ำรวย” (เสถียร โพธิ์นันทะ, 2544, หน้า 110-113)

1.3 ความสุขตามแนวคิดปรัชญามั่วจื้อ (墨子)

มั่วจื้อ เป็นผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับปรัชญาขงจื้อและเหลาจื้อ จึงออกมาตั้งลัทธิของตนเอง มั่วจื้อให้ความสำคัญกับปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตเป็นหลัก มีระเบียบวินัยที่เคร่งครัด ไม่เชื่อในโชคชะตา ยึดมั่นในอุดมการณ์ รักสันติภาพ รักความยุติธรรม ความสุขในแนวคิดปรัชญามั่วจื้อ จึงสื่อไปในทางการรักษาความสงบ สังคมมีความรักแก่กัน และช่วยกันรักษาสันติภาพ มั่วจื้อมองว่าความทุกข์ของสังคมเกิดจากความเห็นแก่ตัวของคน ฉะนั้น หากทำลายความเห็นแก่ตัวของคนลงได้ก็จะเกิดสันติภาพและความสุขตามมา (เสถียร โพธิ์นันทะ, 2544, หน้า 115-122)

1.4 ความสุขตามแนวคิดปรัชญาเมิ่งจื้อ (孟子)

แนวคิดปรัชญาขงจื้อได้รับการพัฒนาโดยเมิ่งจื้อ เมิ่งจื้อยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม เถกเช่นขงจื้อ เมิ่งจื้อกล่าวว่าบัณฑิตมีความสุขอยู่ 3 ประการ คือ สุขที่ได้เห็นบุพการีและญาติพี่น้อง

มีความเป็นอยู่ที่ดี สุขที่ทำหน้าที่ของตนตามที่สมควรกระทำ และสุขที่ได้ใช้ชีวิตร่วมกับคนดีที่มีความสามารถ ความสุขในแนวคิดเมิ่งจื้อนั้นอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม (เสถียร โปธินันทะ, 2544, หน้า 159)

1.5 ความสุขตามแนวคิดปรัชญาจวงจื่อ (庄子)

จวงจื่อเลื่อมใสในเหลาจื่อ เชื่อและบำเพ็ญในเต๋า มีความสันโดษสูง จวงจื่อเชื่อว่าชีวิตมนุษย์ เหมือนดั่งความฝัน ฉะนั้น อย่าได้ลุ่มหลงหรือยึดติดกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตมากนัก เพราะเป็นเพียงความฝันเท่านั้น ความสุขตามแนวคิดของจวงจื่อ คือ การปล่อยวาง การใช้ชีวิตอย่างสันโดษ สงบวิเวก และความสุขที่แท้จริง คือการไม่ยึดติดลุ่มหลงในโลกธรรม (ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข) จวงจื่อสรุปปรัชญาของความสุขไว้ว่า จงมีความสุขกับสิ่งที่ธรรมชาติสร้างมา อย่าให้ความทะเยอทะยานทำลายธรรมชาติของชีวิต และจงอย่าฝืนวิถีชีวิตที่ธรรมชาติกำหนด (เสถียร โปธินันทะ, 2544, หน้า 178-184)

1.6 ความสุขตามแนวคิดปรัชญาหยั่งจื่อ (杨子)

ปรัชญาลัทธิหยั่งจื่อไม่ยึดติดกับธรรมเนียมและประเพณีใดๆ สอนให้รักตนเองและคำนึงถึงประโยชน์ของตนเองเป็นสำคัญ เชื่อว่าหากทุกคนมีสามัญสำนึก รู้จักเสียสละตามกำลังที่มีจะส่งผลให้สังคมเป็นสุข หยั่งจื่อกล่าววามมนุษย์ต้องพึงแสวงหาความสุขและควรรื่นรมย์กับความสุขที่อยู่ตรงหน้า เชื่อในปัจจุบัน ไม่คาดหวังกับความสุขในอนาคต หยั่งจื่อเชื่อว่าคนเราจะมีความสุขกับทุกสิ่งไม่ได้ ให้พิจารณาว่าสิ่งไหนจำเป็นจึงให้มีความสุขกับสิ่งนั้น (เสถียร โปธินันทะ, 2544, หน้า 197-200)

1.7 ความสุขตามแนวคิดปรัชญาสวินจื่อ (荀子)

สวินจื่อยกย่องแนวคิดของขงจื่อ แต่เห็นต่างกับเมิ่งจื่อในเรื่องของพื้นฐานจิตใจมนุษย์ เมิ่งจื่อเชื่อว่า พื้นฐานจิตใจมนุษย์ทุกคนนั้นบริสุทธิ์ แต่สวินจื่อเชื่อว่าการที่มนุษย์เป็นคนดีได้เกิดจากการขัดเกลาแล้ว เขาเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีความโลภเป็นพื้นฐาน ฉะนั้น ต้องผ่านการขัดเกลาจึงจะเป็นคนดีได้ ความสุขในแนวคิดปรัชญาสวินจื่อ คือ หมั่นทำจิตให้สะอาด ให้จิตใจตระหนักรู้เสมอว่าสิ่งใดควรกระทำ สิ่งใดไม่ควรกระทำ หากทุกคนตระหนักรู้ได้เช่นนี้ได้สังคมก็จะเป็นสุข (เสถียร โปธินันทะ, 2544, หน้า 201-204)

2. ความสุขตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวก

แนวคิดด้านความสุขในศาสตร์ทางจิตวิทยามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันมีแนวคิดหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับในวงการทางจิตวิทยาและเป็นแนวคิดที่สามารถใช้อธิบายภาวะความสุขได้ชัดเจน ได้แก่ แนวคิดจิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychology) บทความการสร้างความสุขด้วยจิตวิทยาเชิงบวก นำเสนอว่า ความสุขในแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวก อธิบายไว้ว่า ความสุข คือผลลัพธ์ของการปรับวิถีชีวิตให้เป็นบวก เมื่อคิดเชิงบวกได้ก็จะแสดงพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางในเชิงบวก (เกสร มัยจิน, 2559, หน้า 677)

บทความโครงสร้างของความสุขและสุขภาวะในจิตวิทยาเชิงบวก นำเสนอว่า Martin Seligman คือ ผู้วางรากฐานการศึกษาศาสตร์จิตวิทยาเชิงบวก ได้เขียนหนังสือความสุขที่แท้จริง (Authentic Happiness) โดยแบ่งความสุขเป็น 3 ชั้น คือ 1) มีชีวิตที่รื่นรมย์ (Pleasant Life) หมายถึง การที่เราารู้สึกพึงพอใจในชีวิต ทั้งในอดีตปัจจุบันและอนาคต ความสุขชั้นนี้เกิดขึ้นได้ง่ายเพียงได้รับการตอบสนองความต้องการ ความสุขนี้อาจไม่ยั่งยืน 2) มีชีวิตที่ได้ทุ่มเทเป็นส่วนหนึ่ง (Engaged Life) หมายถึง การมีความสนใจจดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างไม่เบื่อหน่าย เกิดความเป็นส่วนหนึ่งกับสิ่งที่จดจ่อจนไม่อยากหยุดทำ 3) มีชีวิตที่มีความหมาย (Meaningful Life) หมายถึง การได้ทำในสิ่งเราที่รักแล้วสามารถส่งผลดีต่อคนรอบข้าง และทำประโยชน์ต่อสังคมได้ ความสุขแบบนี้จะมีความมั่งคั่งทางจิตใจและมีคุณค่าสูงสุด (อรพินทร์ ชูชม, 2559, หน้า 4)

2.1 ความสุขตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวกในทฤษฎี P.E.R.M.A

ในปี ค.ศ. 2011 Seligman ได้พัฒนาทฤษฎี “P.E.R.M.A.” เป็นแนวคิดในการพัฒนาความสุข (Happiness) และสุขภาวะ (Well-being) ซึ่งระบุองค์ประกอบของความสุขที่แท้จริงและยั่งยืน แบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่

P: Positive Emotion คือ ความรู้สึกและอารมณ์เชิงบวก มีความสุข เพลิดเพลิน พอใจ มองโลกในแง่ดี มีความหวัง เป็นความรู้สึกและอารมณ์ที่ส่งผลดีต่อบุคคลตลอดจนสังคม

E: Engagement คือ ความสามารถในการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งกับสิ่งที่ทำ การเกิดภาวะนี้เราต้องอาศัยเวลาในการถามใจตัวเองว่าสิ่งใดที่สามารถทำให้เราจดจ่อและมุ่งมั่นทำมันได้นานโดยไม่เบื่อหน่าย กระทั่งสามารถเอาตัวเองกลืนเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งนั้นได้

R: Relationships คือ การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี การมอบความรักและความหวังดีแก่ผู้อื่นรอบตัวเรามีความสำคัญที่ช่วยให้เรามีชีวิตที่เปี่ยมสุขและเปี่ยมล้นด้วยพลังงานบวก

M: Meaning คือ ชีวิตที่มีความหมาย จะรู้ว่าชีวิตมีความหมายหรือไม่เราต้องค้นหาความหมายให้ชีวิตจากการเรียนรู้ ต้องตระหนักว่าเราคือใคร เราทำอะไรได้ดี ความสามารถของเราสามารถทำประโยชน์ให้แก่คนรอบข้างและสังคมได้บ้าง

A: Achievement หรือ Accomplishment คือ การสร้างความสำเร็จและความเชี่ยวชาญให้บรรลุถึงเป้าหมายความต้องการที่ตั้งไว้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นพลังใจให้ตนเองและมีความสุขที่ได้นับถือตนเอง (สุตารัตน์ ตันติวิวัฒน์, 2560, หน้า 277-290; Hill, & Together, 2020, para.4-12)

องค์ประกอบทั้ง 5 ช่วยทำให้มนุษย์มีความสุขและความพึงพอใจในชีวิตได้ เป็นความสุขที่ทุกคนสร้างได้จากภายในจิตใจและถือเป็นความสุขที่แท้จริงและยั่งยืน (ตฤภัทร โลหะพงศธร, และ ณัฐมน สุนทรมีเสถียร, 2021)

3. ความสุขตามแนวคิดพุทธศาสนา

พุทธศาสนามุ่งเน้นให้ตระหนักถึง “โลกธรรม” คือ สัจธรรมที่กล่าวไว้ว่าสัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม หลักโลกธรรม 8 ระบุว่า มีลาภ ย่อมเสื่อมลาภ มียศ ย่อมเสื่อมยศ มีสรรเสริญ ย่อมมีนินทา มีสุข ย่อมมีทุกข์ เป็นธรรมดา พระมหาวิเชียรได้ให้ความหมายของความสุขตามแนวคิดพุทธศาสนาไว้ดังนี้ ความสุข คือการรู้เท่าทันความทุกข์ มนุษย์จะมีความสุขมากขึ้นจากการมีความทุกข์น้อยลง หรือไม่มีความทุกข์เลย ความสุขตามแนวคิดพุทธศาสนาสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ **สามีสสุข** ความสุขที่ได้จากการเสพอารมณ์ เสพวัตถุ ได้รับการตอบสนองความต้องการจากสิ่งของภายนอก และ **นิรามิสสุข** ความสุขที่ไม่ขึ้นต่อการได้รับวัตถุสิ่งของภายนอก เป็นความสุขที่เกิดจากการทำจิตใจให้ผ่องใส สงบ ปราศจากกิเลส (พระมหาวิเชียร สุธีโร, 2562 หน้า 44)

ส่วนความสุขของฆราวาสหรือปุถุชนทั่วไปตามหลักพุทธศาสนา เรียกว่า **กามโภคีสุข** ซึ่งประกอบด้วย

- 3.1 อตถิสุข สุขจากการมีทรัพย์ ต้องเป็นทรัพย์ได้มาด้วยความสุจริตและชอบธรรม
- 3.2 โภคสุข สุขจากการใช้ทรัพย์ เป็นความสุขที่ได้จับจ่ายเพื่อสนองความต้องการของตน
- 3.3 อนณสุข สุขจากการไม่เป็นหนี้ การไม่มีหนี้คือลาภอันประเสริฐ ไม่ต้องกังวลใจ

จึงเป็นสุข

- 3.4 อนวัชชสุข สุขจากการประพฤติดีไม่มีโทษ ประพฤติชอบทางกาย วาจา ใจ มีความ

สุจริต

ความสุขในพุทธศาสนาตามที่พระไตรปิฎกระบุไว้มีได้หลายระดับ แต่สามารถแบ่งเป็น 3 ระดับให้เข้าใจง่าย ได้แก่ **กามสุข** เป็นความสุขที่เกิดจากความปรารถนาทางกามคุณ 5 (รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส) **ฉานสุข** ความสุขที่สงบจากการเข้าถึงฉาน ทำสมาธิ ทำจิตใจให้ผ่องใส และ **นิพพานสุข** คือ ความสุขสูงสุดในพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “นิพพานัง ปรมัง สุขัง นิพพานเป็นความสุขที่สูงสุด” นิพพานเป็นภาวะที่ไร้ซึ่งความทุกข์กิเลส ความใคร่ ความต้องการ ความปรารถนาทั้งปวง และไม่แสวงหาความสุขอีกต่อไป (กองบรรณธิการ, 2563)

หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่สามารถช่วยให้มนุษย์เป็นคนดีมีความสุข ผู้กัมมัตริกับผู้อื่นได้ และกระทำกิจการงานประสบความสำเร็จ ได้แก่ หลักสัปปุริสธรรม 7 หลักพรหมวิหาร 4 และ หลักกัทธิบาท 4

หลักสัปปุริสธรรม 7 คือ หลักธรรมของการเป็นคนดี ประกอบด้วยความรู้ 7 อย่าง คือ รู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้เวลา รู้ชุมชน และ รู้บุคคล

การรู้เหตุ (อัมมัญญตา) หมายถึง รู้จักความจริง หลักการ กฎ กติกา หน้าที่ อย่างชัดเจน

การรู้ผล (อัตถัญญตา) หมายถึง รู้เท่าทันผลที่จะตามมาจากการกระทำ จึงควรเลือกวิธีปฏิบัติ

การรู้ตน (อัตตัญญตา) หมายถึง รู้ความสามารถและคุณสมบัติของตนเอง จุดอ่อนและจุดแข็ง

การรู้ประมาณ (มัตตัญญตา) หมายถึง รู้ความพอดีพอควร รู้ขอบเขต

การรู้เวลา (กาลัญญตา) หมายถึง รู้จักเวลาที่เหมาะในการกระทำสิ่งต่างๆ

การรู้ชุมชน (ปริสสัญญตา) หมายถึง รู้จักขอบเขตและสถานการณ์ของชุมชนและสังคม

การรู้บุคคล (ปุคคลัญญตา) หมายถึง รู้จักบุคคลที่เกี่ยวข้องและรู้การปฏิบัติต่อบุคคลนั้น

อย่างเหมาะสม (นถมถ ราชนบุรี, 2557, หน้า 185-196)

หลักพรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมที่ใช้ในการผูกมิตรไมตรีกับผู้อื่น มุ่งเน้นการคบถ้อยมิตร เพื่อเป็นมงคลแก่ชีวิต ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา

เมตตา หมายถึง ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น การคิดช่วยเหลือผู้อื่นให้เกิดประโยชน์และความสุข

กรุณา หมายถึง ความต้องการช่วยเหลือ บำบัด ขจัดความทุกข์ยากให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

มุทิตา หมายถึง จิตใจที่เป็นสุขในการชื่นชมยินดีกับผู้อื่น

อุเบกขา หมายถึง การวางใจเป็นกลาง ใช้ปัญญาพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างมีเหตุผลและเป็นธรรม

หลักกัทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่ใช้ในการทำงานหรือกระทำกิจการงานบางอย่างให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีความสุข ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา

ฉันทะ หมายถึง ความต้องการและไฟที่จะทำ ปรารถนาที่จะทำสิ่งนั้นให้ดีงาม

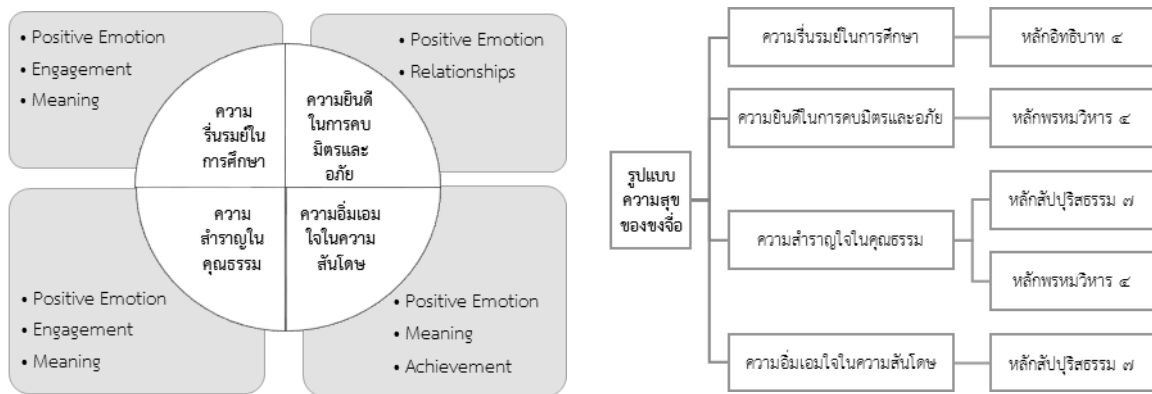
วิริยะ หมายถึง ความเพียรพยายาม อดทน มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีพลังใจในการต่อสู้ ไม่ท้อถอย

จิตตะ หมายถึง ความจดจ่อและใส่ใจกับสิ่งที่ทำ ไม่เลือนลอย

วิมังสา หมายถึง การหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง ตรวจสอบหาเหตุผลและข้อเท็จจริงอย่างมีเหตุผล (พระภัททชาพงษ์ สิริภัทโท (กำชัยภูมิ), พระสมพร อ่อนไธสง และพระครูสุตภัทรธรรม (นนทชาติ เนื่องกรโกท), 2564, หน้า 279-286)

สรุปกรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้จำแนกรูปแบบความสุขของขงจื้อโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นนำรูปแบบความสุขของขงจื้อที่ผู้วิจัยจำแนกได้มาเชื่อมโยงกับองค์ประกอบของความสุขตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวก ในทฤษฎี P.E.R.M.A เพื่อวิเคราะห์ว่ารูปแบบความสุขของขงจื้อที่ผู้วิจัยจำแนกประกอบไปด้วยองค์ประกอบใดบ้าง อีกทั้ง นำรูปแบบความสุขของขงจื้อที่ผู้วิจัยจำแนกได้วิเคราะห์และเชื่อมโยงกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา 3 หลักธรรม ซึ่งสามารถสรุปเป็นรูปภาพได้ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

1. บทวิเคราะห์แนวคิดขงจื้อในมิติของความสุขจากคัมภีร์หลุนอิว

จากการศึกษาคัมภีร์หลุนอิว (论语) พบว่าความสุขที่ขงจื้อแฝงไว้ในคำสอนมีความลึกซึ้งและน่าสนใจ ผู้วิจัยจำแนกความสุขของขงจื้อออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) ความรื่นรมย์ในการศึกษา 2) ความยินดีในการคบมิตรและอกัถย 3) ความสำราญใจในคุณธรรม และ 4) ความอึดอึ้งใจในความสันโดษ

1.1 ความรื่นรมย์ในการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าความรื่นรมย์ในการศึกษา เห็นได้ชัดจากตัวบทหลุนอิว เล่มที่ 1 บทที่ 1 ขงจื้อ กล่าวว่า “学而时习之，不亦说乎？” (Li Zehou, 2004, p.24) “การศึกษาแล้วหมั่นทบทวน ไม่ใช่สิ่งที่น่ารื่นรมย์หรือ?” สะท้อนว่าในทัศนะของขงจื้อหัวใจของการศึกษาคือ ความสุข การศึกษาควรเป็นสิ่งที่พึงรื่นรมย์ การศึกษาแล้วทบทวนสะท้อนถึงการให้ความสำคัญในการจดจำ ใส่ใจเรียนรู้อย่างไม่สิ้นสุด ตัวบทหลุนอิว เล่มที่ 8 บทที่ 17 ขงจื้อกล่าวว่า 子曰：“学如不及，犹恐失之。” (Li Zehou, 2004, p.238) “ถ้าเรียนให้เหมือนกับว่าจะเรียนไม่ทันผู้อื่น อีกทั้งกลัวว่าความรู้นั้นจะสูญหายไป” ตัวบทนี้สะท้อนถึงการปลูกฝังให้เป็นผู้เรียนที่ต้องใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่าความรื่นรมย์ในการศึกษาของขงจื้อ มีนัยสำคัญของ 2 สถานะ ได้แก่ สถานะผู้เรียนและสถานะผู้ให้ความรู้ โดยทั้งสองสถานะต่างต้องอาศัยความรื่นรมย์ในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ดังตัวบทหลุนอิว เล่มที่ 7 บทที่ 2 ขงจื้อกล่าวว่า 子曰：“默而识之，学而不厌，诲人不倦，何有于我哉？” (Li Zehou, 2004, p. 189) “จดจำความรู้ให้ขึ้นใจอย่างเงียบๆ ำเรียนอย่างไม่เบื่อหน่าย ชื่นนำสั่งสอนผู้อื่นอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย สำหรับเราแล้วจะมีต้องอะไรอีก”

ผู้วิจัยยังพบว่าอีกหนึ่งความรื่นรมย์ในการศึกษาของขงจื๊อ คือ ความดีใจที่ได้ศึกษาและวิจารณ์คัมภีร์ร้อยกรองซือจิง (诗经) ร่วมกับศิษย์ ซือจิง เป็นคัมภีร์ร้อยกรองเล่มแรกของจีน ใช้เป็นคำสอนในสำนักหฺง รวบรวมร้อยกรองโบราณ 305 บท เป็นหนังสือร้อยกรองโบราณที่ต้องใช้ปัญญาในการตีความหมาย จึงมีศิษย์เพียงไม่กี่คนที่ขงจื๊อกล่าวว่าจะร่วมศึกษาซือจิงด้วย

ตัวบทหลุนอี่ว์ เล่มที่ 1 บทที่ 15 จื่อก้งถามขงจื๊อว่า “คนจนที่ไม่ประจบกับคนรวยที่อ่อนน้อม คนแบบนี้เป็นอย่างงไร?” ขงจื๊อตอบว่า “ก็ดี แต่ไม่เท่าคนจนที่มีความสุข กับคนรวยที่ไร้คุณธรรม” จื่อก้งเลยเปรียบเปรยว่า “คงเหมือนกับในซือจิงที่กล่าวไว้ว่า เปรียบดั่งการตัด การขัด การเจียรในสินะ” หลังจากจื่อก้งพูดเสร็จ ขงจื๊อก็ตอบว่า 子曰：“賜也，始可与言《詩》已矣！告諸往而知來者。” (Li Zehou, 2004, p. 44) “จื่อก้งเอ๋ย! ข้าคงร่วมศึกษาซือจิงกับเจ้าได้แล้วสิ เพราะเจ้าฟังสิ่งที่กำลังพูด แต่สามารถคิดล่วงหน้าไปถึงสิ่งที่ยังไม่ได้พูด” การอยากร่วมศึกษาซือจิงกับจื่อก้งสะท้อนว่าขงจื๊อมีความสุขและดีใจ จื่อเซี่ยเป็นอีกหนึ่งคนที่ขงจื๊อกล่าวว่าจะร่วมวิจารณ์ซือจิงด้วย ตัวบทหลุนอี่ว์ เล่มที่ 3 บทที่ 8 จื่อเซี่ยถามขงจื๊อว่า 子夏問曰：“巧笑倩兮，美目盼兮，素以為絢兮。何謂也？子曰：繪事後素。曰：禮後乎？子曰：起予者商也！始可与言《詩》已矣。” (Li Zehou, 2004, pp. 84-85) “รอยยิ้มสวย ดวงตาสวย แต่งแต้มสีสันบนพื้นขาว ประโยคนี้หมายความว่าอย่างไร?” ขงจื๊อตอบว่า “หมายความว่า ลงพื้นด้วยสีขาวก่อน แล้วค่อยวาดสีสัน” จื่อเซี่ยถามว่า “หมายถึง จารีตตามมาทีหลัง ใช่หรือไม่?” ขงจื๊อกล่าว อย่างดีใจว่า “ผู้ทำให้ข้าเกิดความคิด คือจื่อเซี่ยผู้นี้เอง จากนั้นไปข้าคงสามารถวิจารณ์ซือจิงกับเจ้าได้แล้วสินะ” ในตัวบทหลุนอี่ว์เมื่อพูดถึงการศึกษากับขงจื๊อจะพบแต่ถ้อยคำที่แสดงออกถึงความสุขและความอึดอึด

1.2 ความยินดีในการคบมิตรและอภัย ผู้วิจัยพบว่าความยินดีในการคบมิตรและการให้อภัยเป็นคุณธรรมที่ขงจื๊อยกย่อง ตัวบทหลุนอี่ว์ เล่มที่ 1 บทที่ 1 ขงจื๊อกล่าวไว้ว่า “有朋自远方来，不亦乐乎？” (Li Zehou, 2004, p.24) “มีเพื่อนมาจากแดนไกล ไม่ใช่เรื่องที่น่ายินดีหรือ” ตัวบทนี้สะท้อนว่าขงจื๊อมีทัศนะที่เป็นบวกต่อการสร้างความสัมพันธ์และให้ความสำคัญกับการผูกมิตรกับผู้อื่น Jin Yu (2013) กล่าวถึงหลักการคบมิตรของขงจื๊อว่า การคบมิตรที่เป็นประโยชน์ คือ คบเพื่อนแท้ คบเพื่อนที่ซื่อสัตย์จริงใจ และคบเพื่อนที่มีความรู้ประสบการณ์ คำสอนเรื่องการคบมิตรปรากฏในตัวบทเล่มที่ 16 บทที่ 4 子曰：“益者三友，损者三友。友直、友谅、友多闻，益矣；友便辟、友善柔、友便佞，损矣。” (Li Zehou, 2004, p.457) “การคบมิตรที่ดีสามประการ ได้แก่ มิตรที่เที่ยงตรง มิตรที่ซื่อสัตย์ มิตรที่รับฟังมาก จะเป็นประโยชน์แก่ตน การคบมิตรไม่ดีสามประการ ได้แก่ มิตรที่กลับกลอก มิตรที่แสวงไอนอ่อนเอาใจ มิตรที่สอพลอ จะนำความเสื่อมเสียแก่ตน”

นอกจากความยินดีในการคบมิตรแล้ว ยังพบว่าขงจื๊อยกย่องการให้อภัยผู้อื่น ในตัวบทหลุนอี่ว์ เล่มที่ 15 บทที่ 24 子貢問曰：“有一言而可以终身行之者乎？子曰：其恕乎！己所不欲，勿施于人。” (Li Zehou, 2004, p. 433) จื่อก้งถามขงจื๊อว่า “มีคำไหนที่สามารถนำไปใช้ได้ตลอดชีวิตหรือไม่” ขงจื๊อตอบว่า “คำว่าอภัย สิ่งใดที่เราไม่ปรารถนา อย่าทำสิ่งนั้นต่อผู้อื่น” การไม่นำเอาสิ่งที่ตนไม่ปรารถนาไปปฏิบัติต่อผู้อื่นคือคุณธรรม ชู หมายถึง การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นหนึ่งในคุณธรรมที่อยู่ในกฎทอง (Golden Rules) ของขงจื๊อ ผู้วิจัยได้มีโอกาสรับฟังบรรยายจากท่าน ผศ.ดร.ศรัญญา อรุณขจรศักดิ์ อาจารย์ประจำภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในหัวข้อกฎทองและแนวคิดพัฒนาธรรมในปรัชญาขงจื๊อ ช่วงหนึ่งของการบรรยายวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องกฎทอง

ของขงจื้อ ประกอบด้วย จง (忠) ความจงรักภักดีและซื่อสัตย์ และ ชู่ (恕) การเอาใจเขามาใส่ใจเรา วิทยากรกล่าวว่า ขงจื้อใช้คุณธรรมชู่ในการลดทอนความแปลกหน้าจากผู้อื่น ด้วยการมองว่าผู้อื่นย่อมมีความปรารถนาเช่นเดียวกับเรา กล่าวคือ ใจของเขาและใจของเรา มีความปรารถนาใกล้เคียงกัน ขงจื้อจึงแสดงความเคารพยอมรับผู้อื่นด้วยการไม่ทำสิ่งที่ตนไม่ปรารถนาแก่ผู้อื่น อีกตัวบทในหลุนอิวที่ปรากฏการให้อภัย เล่มที่ 1 บทที่ 1 子曰：“人不知，而不愠，不亦君子乎？” (Li Zehou, 2004, p.24) ขงจื้อกล่าวว่า “ไม่มีใครเข้าใจเรา ก็ไม่ขุ่นเคืองใจ นี่ถึงจะเป็นวิถีของวิญญูชนไม่ใช่หรือ” ตัวบทนี้สะท้อนว่าวิญญูชนที่ขงจื้อให้ค่านิยามนอกจากจะเป็นผู้ที่พร้อมด้วยปัญญาและคุณธรรมแล้ว ยังต้องเป็นผู้ที่ใจกว้าง รู้จักเข้าใจผู้อื่นและรู้จักการให้อภัย ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่า การให้อภัยผู้อื่น หมายถึง การเข้าไปทำความเข้าใจผู้อื่น และคาดเดาว่าเขาอาจจะไม่ปรารถนาเหมือนที่เราเองก็ไม่ปรารถนา เช่น ใครไม่เข้าใจเรา อย่าโกรธเคืองเขา เพราะเช่นเดียวกัน หากเราไม่เข้าใจเขา เขาคงไม่ปรารถนาให้เราโกรธเคือง

1.3 ความสำราญใจในคุณธรรม ตัวบทหลุนอิว เล่มที่ 1 บทที่ 15 子贡问曰：“贫而无谄，富而无骄，何如？子曰：可也。未若贫而乐道、富而好礼者也。” (Li Zehou, 2004, p.44) จื่อกั๋งถามขงจื้อว่า “คนจนที่ไม่ประจบ กับคนรวยที่อ่อนน้อม คนแบบนี้เป็นอย่างไร?” ขงจื้อตอบว่า “ก็ดี แต่ไม่เท่าคนจนที่มีความสุข กับคนรวยที่ใฝ่คุณธรรม” ผู้วิจัยพบว่าตัวบทนี้สะท้อนว่าขงจื้อยกย่องว่า คุณธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนพึงมีไม่แบ่งชนชั้นต่ำสูง แม้จะร่ำรวยแต่ไม่มีคุณธรรมจะไร้ประโยชน์ การวางตัวอ่อนน้อมไม่ประจบคือมารยาท แต่ที่สำคัญกว่าการมีมารยาทคือการมีคุณธรรม “คนจนที่มีความสุข” ข้อความนี้สะท้อนถึงการตระหนักในคุณธรรมของการใช้ชีวิตบนความสันโดษ ดังที่ Li Jinze (2015, pp. 8-11) กล่าวว่า ผู้ที่มีความสุขในการใช้ชีวิตที่ขงจื้อยกย่อง ได้แก่ ผู้ที่ใช้ชีวิตกับความยากจนอย่างมีความสุข ผู้ที่ร่ำรวยในศีลธรรม ผู้ที่มีจิตใจตั้งขุนเขาและลำธาร เล่มที่ 7 บทที่ 16 子曰：“饭疏食饮水，曲肱而枕之，乐亦在其中矣。不义而富且贵，于我如浮云。” (Li Zehou, 2004, p.202) ขงจื้อกล่าวว่า “กินอาหารทั่วไป ต้มน้ำเปล่า นอนเอาแขนหนุนแทนหมอน เท่านั้นที่มีความสุขแล้ว ส่วนทรัพย์สินและลาภยศที่ได้โดยไม่ชอบธรรม สำหรับข้าเหมือนเมฆหมอกที่อยู่บนฟ้าเท่านั้น” ตัวบทนี้สะท้อนว่าการได้มาซึ่งลาภยศต้องได้มาอย่างสุจริต ไม่เช่นนั้นการอยู่อย่างสันโดษแต่มีคุณธรรม ยังจะมีความสุขกว่า อีกตัวบทในหลุนอิวที่สะท้อนความสำราญใจในคุณธรรมได้เป็นอย่างดี คือ เล่มที่ 4 บทที่ 8 子曰：“朝闻道，夕死可矣。” (Li Zehou, 2004, p. 113) ขงจื้อกล่าวว่า “หากตอนเช้าได้ฟังเต๋า ถึงตอนค่ำสามารถสิ้นใจได้”

1.4 ความอิมเอมใจในความสันโดษ ผู้วิจัยพบว่าความพอประมาณเป็นคุณธรรมที่ทำให้ขงจื้อมีความสุข ตัวบทหลุนอิว เล่มที่ 5 บทที่ 6 子使漆雕开仕。对曰：“吾斯之未能信。子说。” (Li Zehou, 2004, p. 135) ขงจื้อให้ซีเตียวโคไปรับราชการ ซีเตียวโคตอบว่า “ข้ายังไม่มั่นใจในการรับราชการ” ขงจื้อดีใจ การรับราชการในยุคสมัยนั้นเป็นตำแหน่งที่ใครหลายคนอยากทำ ผู้วิจัยพบว่าตัวบทนี้สะท้อนว่า การประมาณตน รู้จักตน และความสันโดษของซีเตียวโค ทำให้ขงจื้อมีความสุข ความสันโดษหมายถึง ความยินดีหรือพอใจเท่าที่ตนมีอยู่หรือเป็นอยู่ เหยียนหุย เป็นศิษย์อีกคนหนึ่งที่ทำให้ขงจื้อมีความสุขและชื่นชมเรื่องความสันโดษ ตัวบทหลุนอิว เล่มที่ 6 บทที่ 11 子曰：“贤哉，回也！一单食，一瓢饮，在陋巷，人不堪其忧，回也不敢其乐。贤哉，回也！” (Li Zehou, 2004, p. 168) ขงจื้อกล่าวว่า “เหยียนหุยจิตใจดีจริงๆ ข้าวหนึ่งก่อกอง น้ำหนึ่งหยด พักในตรอกแคบผู้ฟัง คนอื่นคงไม่สามารถทนได้ แต่เหยียนหุยสามารถอิมเอมใจกับสิ่งเหล่านี้ได้ เหยียนหุยจิตใจดีจริงๆ” คำชื่นชมความสันโดษของเหยียนหุยในตัวบทนี้สะท้อนว่า ความสันโดษ คือคุณธรรมที่ทำให้ขงจื้อมีความสุข

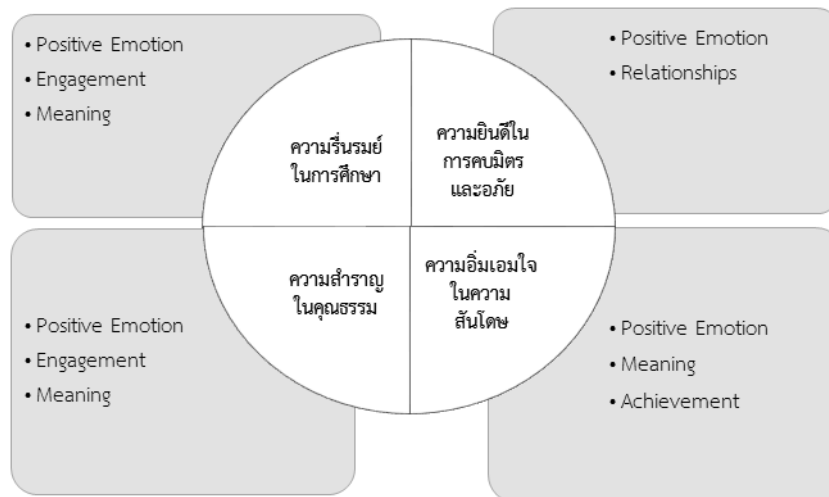
2. ความสุขของขงจื้อกับความสุตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวกในทฤษฎี P.E.R.M.A

ผู้วิจัยพบว่า ความสุขในทัศนะของขงจื้อตามรูปแบบที่ผู้วิจัยจำแนกทั้ง 4 รูปแบบมีความสัมพันธ์กับความสุตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวกทั้ง 3 ชั้น คือ **การมีชีวิตที่รื่นรมย์ (Pleasant Life)** จากการศึกษาพบว่าขงจื้อมีชีวิตที่รื่นรมย์และพึงพอใจในชีวิต เห็นได้จากตัวบท เล่มที่ 7 บทที่ 16 子曰:

“饭疏食饮水，曲肱而枕之，乐亦在其中矣。” (Li Zehou, 2004, p. 202) ขงจื้อกล่าวว่า “กินอาหารทั่วไป ตีมน้ำเปล่า นอนเอาแขนหนุนแทนหมอน เท่านั้นก็มีสุขแล้ว” **การมีชีวิตที่ได้ทุ่มเทเป็นส่วนหนึ่ง (Engaged Life)** ผู้วิจัยพบว่าขงจื้อมีความจดจ่อและพยายามนำเอาตัวเองเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งกับสิ่งที่ทำ เพื่อจะทำสิ่งนั้นได้อย่างต่อเนื่อง ในตัวบทที่กล่าวถึงความรื่นรมย์ในการศึกษาจะได้เห็นว่าขงจื้อยกย่อง “การหมั่นทบทวน” นั้นสะท้อนถึงความจดจ่อ ทุ่มเท กระทำสิ่งนั้นอย่างสม่ำเสมอและไม่สิ้นสุด

การมีชีวิตที่มีความหมาย (Meaningful Life) คำสอนที่ปรากฏในคัมภีร์หลุนอี่ว์แสดงชัดเจนว่า ขงจื้อใช้การศึกษาเป็นเส้นทางในการหาความหมายของชีวิต ขงจื้อปลูกฝังการมีชีวิตอยู่อย่างมีความหมายทั้งต่อปัจเจกบุคคลและสังคม คุณธรรมของขงจื้อเป็นตัวชี้วัดชีวิตที่มีความหมายได้อย่างมีนัยสำคัญ

ความสุตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวก มีทฤษฎีที่ระบอบองค์ประกอบที่ช่วยทำให้มนุษย์มีความสุขและความพึงพอใจในชีวิตได้อย่างแท้จริง นั่นคือ ทฤษฎี P.E.R.M.A จากการศึกษาพบว่า รูปแบบความสุขของขงจื้อทั้ง 4 รูปแบบที่ผู้วิจัยจำแนกมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของความสุตามทฤษฎี P.E.R.M.A อย่างน่าสนใจ องค์ประกอบของความสุตามทฤษฎี P.E.R.M.A ประกอบไปด้วย ความรู้สึกเชิงบวก (P: Positive Emotion) ความสามารถในการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งกับสิ่งที่ทำ (E: Engagement) การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี (R: Relationships) ชีวิตที่มีความหมาย (M: Meaning) และ การสร้างความสำเร็จเพื่อเป็นพลังใจให้ตนเอง (A: Achievement หรือ Accomplishment)

ภาพ 2 ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความสุขของขงจื้อกับองค์ประกอบของความสุตามทฤษฎี P.E.R.M.A

จากภาพแสดงความสัมพันธ์ข้างต้น จะพบว่าโดยทุกรูปแบบความสุขของขงจื้อมีองค์ประกอบของความรู้สึกเชิงบวก (Positive Emotion) เป็นองค์ประกอบหลัก โดยสามารถอธิบายได้ ดังนี้

2.1 ความรื่นรมย์ในการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า ความสุขในการศึกษาของขงจื้อมีองค์ประกอบของความสุขตามทฤษฎี P.E.R.M.A 3 อย่าง ได้แก่ อารมณ์และความรู้สึกเชิงบวก (Positive Emotion) ขงจื้อกล่าวว่า “การศึกษาแล้วหมั่นทบทวน ไม่ใช่สิ่งที่น่ารื่นรมย์หรือ?” (หลุนอวี่ 1:1) บุคคลที่จะสามารถเฝ้าศึกษาได้ มีความสนใจที่จะศึกษาอย่างสม่ำเสมอ บุคคลนั้นต้องมีความรู้สึกต่อการศึกษาในแง่บวก และความสามารถที่จะเกิดความรู้สึกในการหมั่นทบทวน จดจ่อและทุ่มเทอยู่เสมอ นั่นคือ ต้องนำตัวเองเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งกับกิจกรรมที่ทำ (Engagement) การศึกษาคือ การเข้าไปเรียนรู้ในสิ่งที่ไม่รู้ ต้องใช้เวลาต้องผ่านการลองผิดลองถูกจนเกิดเป็นประสบการณ์ จะเกิดความรู้สึกผูกพันในการศึกษาอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย จะเกิดอารมณ์และความรู้สึกนี้ได้จำเป็นต้องมีเป้าหมาย หรือความต้องการค้นหาคำตอบบางอย่าง (Meaning)

2.2 ความยินดีในการคบมิตรและอภัย ผู้วิจัยพบว่า จะสามารถมีความยินดีในการคบมิตรและให้อภัยผู้อื่นได้ มีองค์ประกอบของความสุขตามทฤษฎี P.E.R.M.A 2 อย่าง การคบกับยามมิตร ต้องมีองค์ประกอบที่ว่าด้วยการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มอบความรัก ความหวังดีต่อผู้อื่น (Relationships) โดยความสามารถที่ก่อให้เกิดความยินดีในการมีความสัมพันธ์กับคนแปลกหน้าต่างวัฒนธรรมรวมถึงการให้อภัย ต้องอาศัยความรู้สึกในแง่ดีและพลังงานบวก (Positive Emotion)

2.3 ความสำราญใจในคุณธรรม ผู้วิจัยพบว่า จะสามารถมีความสำราญใจในคุณธรรมได้ มีองค์ประกอบของความสุขตามทฤษฎี P.E.R.M.A 3 อย่าง จะเกิดจิตสำนึกต่อการมีคุณธรรมและจริยธรรมได้ย่อมต้องมองโลกในแง่บวก (Positive Emotion) การตระหนักรู้ในคุณธรรมอันควรได้ ต้องใช้เวลาในการศึกษาและประพฤติในแนวทางนั้นอย่างต่อเนื่อง (Engagement) มนุษย์ต้องมีความต้องการในการหาความหมายให้ชีวิต (Meaning) จึงยอมรับในคุณธรรมและนำไปปฏิบัติอย่างได้มีความสุข

2.4 ความอึดอ้อมใจในความสันโดษ ผู้วิจัยพบว่า จะสามารถมีความอึดอ้อมใจในความสันโดษได้ มีองค์ประกอบของความสุขตามทฤษฎี P.E.R.M.A 3 อย่าง คือ มีการยอมรับและพอใจในสิ่งที่ตนมี การเกิดชุดความคิดนี้ได้ต้องมีความรู้สึกที่เป็นบวก (Positive Emotion) ต้องอาศัยความต้องการในการสร้างคุณค่าให้ชีวิต ค้นหาข้อดีจากสิ่งที่ตนมี ยอมรับและหาทางพัฒนาข้อดีต่อ (Meaning) อีกทั้งต้องอาศัยการสร้างความสำเร็จให้ตนเองอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อเป็นพลังใจ (Achievement) การเกิดอารมณ์เชิงบวกบนชีวิตที่สันโดษเป็นความรู้สึกที่ทำหาย เช่น เหยียนหุยสามารถยอมรับ การกินข้าวหนึ่งกล่อง น้ำหนึ่งหยด พักในตรอกที่แคบและผูกฟังได้ เหยียนหุยต้องอาศัยความรู้สึกด้านบวก และอาศัยการสร้างคุณค่าในตนเอง ใช้ปัญญาสร้างความสำเร็จให้ตนเองเพื่อเป็นพลังใจในการยอมรับชีวิตที่สันโดษอย่างมีความสุข

3. ความสุขของขงจื้อกับความสุขตามแนวคิดพุทธศาสนา

จากการศึกษาพบว่า แนวคิดของขงจื้อในมิติของความสุขมีความสัมพันธ์กับแนวคิดความสุขทางพุทธศาสนา ความสุขของขงจื้อสัมพันธ์กับความสุขแบบ นิรามิสสุข คือ ความสุขที่ไม่ขึ้นต่อการได้รับวัตถุสิ่งของภายนอก และอนวัชชสุข ความสุขจากความประพฤติชอบทางกาย วาจา ใจ ความสุขของขงจื้อจัดอยู่ในระดับกามสุข เป็นความสุขของปุถุชนทั่วไป ความสุขของขงจื้อยังไม่ถึงระดับฌานสุขและนิพพานสุข แต่คุณธรรมของขงจื้อแฝงแนวคิดให้ตระหนักถึงการมีสติและทำจิตใจให้บริสุทธิ์ รูปแบบความสุขของขงจื้อทั้ง 4 รูปแบบที่ผู้วิจัยได้จำแนกมีความสัมพันธ์กับหลักธรรมทางพุทธศาสนา ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 3 ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความสุขของขงจื้อกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา

3.1 ความรื่นรมย์ในการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า ความสุขในการศึกษา ต้องอาศัยหลักอิทธิบาท 4 ทั้งสี่ประการ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และ วิมังสา โดยแบ่งเป็น

3.1.1 ฉันทะ (ความฝึกฝน) วิริยะ (ความเพียรพยายาม) จิตตะ (ความจดจ่อใส่ใจ) การศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ต้องมีความใฝ่รู้ใฝ่ศึกษา ต้องมีความอดทนและเพียรพยายามเพื่อไปสู่จุดหมาย ใฝ่ใจและจดจ่อกับสิ่งที่ศึกษาอย่างต่อเนื่อง หลักธรรมทั้งสามประการนี้สัมพันธ์กับคำสอนในคัมภีร์อรรถกถา เล่มที่ 1 บทที่ 1 ขงจื้อ กล่าวว่า “学而时习之，不亦说乎？” (Li Zehou, 2004, p.24) “การศึกษาแล้วหมั่นทบทวน ไม่ใช่สิ่งที่น่ารื่นรมย์หรือหรือ?” เล่มที่ 8 บทที่ 17 ขงจื้อกล่าวว่า子曰：“学如不及，犹恐失之。” (Li Zehou, 2004, p.238) “รำเรียนให้เหมือนกับว่าจะเรียนไม่ทันผู้อื่น อีกทั้งกลัวว่าความรู้นั้นจะสูญหายไป” และ เล่มที่ 7 บทที่ 2 ขงจื้อ กล่าวว่า子曰：“默而识之，学而不厌，诲人不倦，何有于我哉？” (Li Zehou, 2004, p.189) “จดจำความรู้ให้ขึ้นใจอย่างเงิบๆ รำเรียนอย่างไม่เบื่อหน่าย ชี้แจงสอนผู้อื่นอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย สำหรับเราแล้วจะมีต้องอะไรอีก”

3.1.2 วิมังสา (การหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง) การหมั่นใช้ปัญญาศึกษาในเหตุและผล สามารถเอาตัวเองเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการสิ่งที่ศึกษาได้จะทำให้การศึกษากลายเป็นสิ่งที่พึงรื่นรมย์ วิมังสาสัมพันธ์กับคำสอนในคัมภีร์อรรถกถา เล่มที่ 1 บทที่ 15 จื่อกั๋งถามขงจื้อว่า “คนจนที่ไม่ประจบ กับคนรวยที่อ่อนน้อม คนแบบนี้เป็นอย่างไร?” ขงจื้อตอบว่า “ก็ดี แต่ไม่เท่าคนจนที่มีความสุข กับคนรวยที่ใฝ่คุณธรรม” จื่อกั๋งเลยเปรียบเปรยว่า “คงเหมือนกับในชื่อจิงที่กล่าวไว้ว่าเปรียบดั่งการตัด การขัด การเจียรระไนสินะ” หลังจากจื่อกั๋งพูดเสร็จ ขงจื้อก็พูดต่อว่า子曰：“赐也，始可与言《诗》已矣！告诸往而知来者。” (Li Zehou, 2004, p. 44) “จื่อกั๋งเอ๋ย! ข้าคงร่วมศึกษาชื่อจิงกับเจ้าได้แล้วสิ เพราะเจ้าฟังสิ่งที่กำลังพูด แต่สามารถคิดล่วงหน้าไปถึงสิ่งที่ยังไม่ได้พูด”

3.2 ความยินดีในการคบมิตรและอภัย ผู้วิจัยพบว่า การคบกัลยาณมิตรและการอภัยสัมพันธ์กับหลักพรหมวิหาร 4 สามประการ ได้แก่ เมตตา มุทิตา และ อุเบกขา โดยแบ่งเป็น

3.2.1 การคบมิตร สอดคล้องกับหลักพรหมวิหาร 4 ในข้อ เมตตา มุทิตา และ อุเบกขา คัมภีร์อรรถกถา เล่มที่ 1 บทที่ 1 ขงจื้อกล่าวว่า “有朋自远方来，不亦乐乎？” (Li Zehou, 2004, p.24) “มีเพื่อนมาจากแดนไกล ไม่ใช่เรื่องที่น่ายินดีหรือหรือ” ตัวบทนี้สะท้อนว่า

ความยินดีในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และการให้ความสำคัญกับการผูกมิตรสอดคล้องกับความเมตตา (ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น) และ มุทิตา (จิตใจที่เป็นสุขในการชื่นชมยินดีกับผู้อื่น) หลักพุทธศาสนา สอนว่า การคบถ้อยมิตรเป็นมงคลต่อชีวิต สอดคล้องกับหลักการคบมิตรของขงจื๊อที่ปรากฏในตวับท หลุนอวิ เล่มที่ 16 บทที่ 4 ขงจื๊อกล่าวว่า 子曰：“益者三友，损者三友。友直、友谅、友多闻，益矣；友便辟、友善柔、友便佞，损矣。” (Li Zehou, 2004, p. 457) “การคบมิตรที่ดีสามประการ ได้แก่ มิตรที่เที่ยงตรง มิตรที่ซื่อสัตย์ มิตรที่รับฟังมากจะเป็นประโยชน์แก่ตน การคบมิตรไม่ดีสามประการ ได้แก่ มิตรที่กลับกลอก มิตรที่สร้างโannonอ่อนเอาใจ มิตรที่สอพลอ จะนำความเสื่อมเสียแก่ตน” ตวับทสะท้อนให้เห็นว่าหลักการคบมิตรของขงจื๊อใช้หลักธรรมอุเบกขา (การพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างมีเหตุผล) ในการพิจารณาการคบมิตร

3.2.2 การให้อภัย สอดคล้องกับหลักพรหมวิหาร 4 ในข้อ เมตตา และ อุเบกขา การให้อภัยผู้อื่นต้องอาศัยความเมตตา (ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น) และ อุเบกขา (การพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างมีเหตุผล) รู้จักวางใจเป็นกลาง และรู้จักใช้ปัญญาพิจารณา ดังตวับทหลุนอวิ เล่มที่ 1 บทที่ 1 子曰：“人不知，而不愠，不亦君子乎？” (Li Zehou, 2004, p. 24) ขงจื๊อกล่าวว่า “ไม่มีใครเข้าใจเราก็ไม่ขุ่นเคืองใจ นี่ถึงจะเป็นวิถีของวิญญูชนไม่ใช่หรือ” และตวับทหลุนอวิ เล่มที่ 15 บทที่ 24 子贡问曰：“有一言而可以终身行之者乎？子曰：其恕乎！己所不欲，勿施于人。” (Li Zehou, 2004, p. 433) จี๋กัถามขงจื๊อว่า “มีคำไหนที่สามารถนำไปใช้ได้ตลอดชีวิตหรือไม่” ขงจื๊อตอบว่า “คำว่าอภัย สิ่งใดที่เราไม่ปรารถนา อย่าทำสิ่งนั้นต่อผู้อื่น”

3.3 ความสำราญใจในคุณธรรม สอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม 7 และพรหมวิหาร 4 ผู้วิจัยพบว่า ผู้ที่มีความสำราญใจในคุณธรรมได้ต้องเป็นคนดี สัมพันธ์กับหลักสัปปุริสธรรม 7 หลักธรรมของการเป็นคนดี คือ ต้องรู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้เวลา รู้ชุมชน และรู้บุคคล อีกทั้ง ต้องมีพรหมวิหาร 4 คือ มีเมตตา กรุณา มีมุทิตาจิตต่อตนเอง และใช้อุเบกขา พิจารณาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับชีวิตอย่างมีเหตุผล เห็นได้จาก ตวับทหลุนอวิ เล่มที่ 4 บทที่ 8 子曰：“朝闻道，夕死可矣。” (Li Zehou, 2004, p. 113) ขงจื๊อกล่าวว่า “หากตอนเช้าได้ฟังเต๋า ถึงตอนค่ำสามารถสิ้นใจได้” แสดงถึงลักษณะของบุคคลที่มีความสำราญใจในคุณธรรมได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับหลักพุทธศาสนาที่ว่าผู้มีความสำราญใจในคุณธรรมยินดีแม้แต่จะสละชีวิต ดังพุทธพจน์ที่ว่า พึงสละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ พึงสละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต และเมื่อเล็งเห็นประโยชน์สูงสุดพึงสละทั้งอวัยวะและชีวิตเพื่อรักษาธรรม

ตวับทหลุนอวิ เล่มที่ 1 บทที่ 15 子贡问曰：“贫而无谄，富而无骄，何如？子曰：可也。未若贫而乐道、富而好礼者也。” (Li Zehou, 2004, p. 44) จี๋กัถามขงจื๊อว่า “คนจนที่ไม่ประจบ กับคนรวยที่อ่อนน้อม คนแบบนี้เป็นอย่างไร?” ขงจื๊อตอบว่า “ก็ดี แต่ไม่เท่าคนจนที่มีความสุข กับคนรวยที่ไม่คุณธรรม” และ ตวับทหลุนอวิ เล่มที่ 7 บทที่ 16 子曰：“饭疏食饮水，曲肱而枕之，乐亦在其中矣。不义而富且贵，于我如浮云。” (Li Zehou, 2004, p. 202) ขงจื๊อกล่าวว่า “กินอาหารทั่วไป ดื่มน้ำเปล่า นอนเอาแขนหนุนแทนหมอน เท่านั้นที่มีความสุขแล้ว ส่วนทรัพย์สินและลาภยศที่ได้โดยไม่ชอบธรรม สำหรับข้าก็เหมือนเมฆหมอกที่อยู่บนฟ้าเท่านั้น” แสดงให้เห็นว่าคุณธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนพึงมี ไม่ว่าจะชนชั้นใดหากเข้าใจหลักสัปปุริสธรรม 7 และมีพรหมวิหาร 4 แล้ว ทุกคนล้วนแต่พึงสำราญใจในคุณธรรมได้

3.4 ความอึดอ้อมใจในความสันโดษ สอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม 7 ในข้อการรู้จักตน และการรู้ประมาณ เห็นได้จาก ตัวบทหลุนอิว เล่มที่ 5 บทที่ 6 子使漆雕开仕。对曰：“吾斯之未能信。子说。” (Li Zehou, 2004, p. 135) ขงจื้อให้ซีเตียวโคไปรับราชการ ซีเตียวโคตอบว่า “ข้ายังไม่มั่นใจในการรับราชการ” ขงจื้อดีใจ ตัวบทนี้สะท้อนว่า ซีเตียวโค มีความสันโดษ รู้จักตนและรู้จักการประมาณตน พระพรหมคุณาภรณ์ เสนอว่า “สันโดษ” ในพุทธศาสนาหมายถึง ความยินดี ความพึงพอใจ ตามกำลังของตน มี 3 ประการ ได้แก่ 1) ยถาลาภสันโดษ ความยินดีตามที่พึงได้ 2) ยถาผลสันโดษ ยินดีตามกำลังที่ตนมี 3) ยถาสารูปสันโดษ ยินดีตามสมควรและเหมาะสม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) 2546, หน้า 122 อ้างถึงใน พระมหาวิริยยุทธ กุศลจิตโต, และพระมหามิตร ฐิตปถวิญญู, 2564, หน้า 276-288) ความสันโดษทั้ง 3 ประการนี้สอดคล้องกับการใช้ชีวิตของเหยียนหุยที่สามารถใช้ชีวิตสันโดษอย่างมีความสุขได้ เห็นได้จากตัวบทหลุนอิว เล่มที่ 6 บทที่ 11 子曰：“贤哉，回也！一单食，一瓢饮，在陋巷，人不堪其忧，回也不改其乐。贤哉，回也！” (Li Zehou, 2004, p. 168) ขงจื้อกล่าวว่า “เหยียนหุยจิตใจดีจริงๆ ข้าพหนึ่งกล่อง น้ำหนึ่งหยด พักในตรอกแคบผุพัง คนอื่นคงไม่สามารถทนได้ แต่เหยียนหุยสามารถอึดอ้อมใจกับสิ่งเหล่านี้ได้ เหยียนหุยจิตใจดีจริงๆ” คำชื่นชมเหยียนหุยในตัวบทนี้สะท้อนว่า เหยียนหุย รู้จักตน และรู้จักประมาณตน และยังสะท้อนให้เห็นว่าเหยียนหุยมีสันโดษตามหลักพุทธศาสนา ทั้ง 3 ประการ คือ ยินดีตามกำลังที่ตนมี ยินดีตามกำลังที่ตนมี และยินดีตามสมควร เหยียนหุยเป็นผู้ที่สะท้อนความอึดอ้อมใจในความสันโดษได้อย่างชัดเจน

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า ขงจื้อยกย่องความสุขที่เกิดจากการคิดชอบ ประพฤติชอบ ทางกายและใจ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และจำแนกแนวคิดของขงจื้อในมิติของความสุขออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) ความรื่นรมย์ในการศึกษา 2) ความยินดีในการคบมิตรและอภัย 3) ความสำราญใจในคุณธรรม 4) ความอึดอ้อมใจในความสันโดษ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์และหาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขของขงจื้อตามรูปแบบที่จำแนกกับองค์ประกอบของความสุขในทฤษฎี P.E.R.M.A พบว่า มีองค์ประกอบของความรู้สึกและอารมณ์ด้านบวกเป็นองค์ประกอบหลัก ความรื่นรมย์ในการศึกษาและความสำราญใจในคุณธรรม มีองค์ประกอบของการมองโลกในแง่บวก การเข้าไปเป็นส่วนหนึ่ง และการหาความหมายให้ชีวิต ความยินดีในการคบมิตรและอภัย มีองค์ประกอบของอารมณ์ด้านบวกและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น ความอึดอ้อมใจในความสันโดษ มีองค์ประกอบของการมองโลกเชิงบวก การหาความหมายให้ชีวิต และการสร้างความสำเร็จเพื่อเป็นพลังใจให้ตนเอง อีกทั้ง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และหาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขของขงจื้อตามรูปแบบที่จำแนกกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา พบว่า ความสุขของขงจื้อสัมพันธ์กับความสุขแบบ นิรามิสสุข คือความสุขที่ไม่ขึ้นต่อการได้รับวัตถุสิ่งของภายนอก และอนวัชสุข ความสุขจากความประพฤติชอบทางกาย วาจา ใจ ความสุขของขงจื้อจัดอยู่ในระดับกามสุข ความรื่นรมย์ในการศึกษาของขงจื้อสัมพันธ์กับหลักอิทธิบาท 4 ความยินดีในการคบมิตรและอภัยสัมพันธ์กับหลักพรหมวิหาร 4 ความสำราญใจในคุณธรรมสัมพันธ์กับหลักสัปปุริสธรรม 7 และหลักพรหมวิหาร 4 ความอึดอ้อมใจในความสันโดษสัมพันธ์กับหลักสัปปุริสธรรม 7 ในข้อการรู้จักตนและการรู้ประมาณ จึงสรุปได้ว่า ขงจื้อยกย่องความสุขจากคุณธรรม ความสุขในการใช้ปัญญาอมรับความสันโดษ ความยินดีในการสร้างสัมพันธ์และให้อภัยผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา และมีองค์ประกอบของการสร้างความสุขที่ยั่งยืนในทางจิตวิทยาเชิงบวก

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาพบองค์ความรู้ใหม่ที่น่าสนใจจากการวิเคราะห์และเชื่อมโยงความสุขที่ขงจื้อแฝงไว้ในตัวบทคำสอนที่ปรากฏในคัมภีร์หลุนอี้วกับองค์ประกอบของความสุขทางจิตวิทยาเชิงบวกในทฤษฎี P.E.R.M.A รวมถึง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความสุขของขงจื้อที่ผู้วิจัยจำแนกได้กับหลักธรรมทางพุทธศาสนา 3 หลักธรรม ได้แก่ หลักสัพบุริสธรรม 7 หลักพรหมวิหาร 4 และ หลักอิทธิบาท 4

ข้อเสนอแนะ

แนวคิดด้านความสุขของขงจื้อที่ปรากฏในคัมภีร์หลุนอี้วสามารถศึกษาและวิเคราะห์ในเชิงลึกได้อีก เช่น ความสุขในการศึกษาของขงจื้อ ความสุขในแง่ของความพึงพอใจ ความสุขในการสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมของขงจื้อ ความสุขของผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองในทัศนะของขงจื้อ เป็นต้น หากสนใจสามารถศึกษาคัมภีร์หลุนอี้วร่วมกับเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการสร้างความสุขในชีวิตและสร้างสังคมแห่งความสุขที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กองบรรณาธิการ. (2563, มกราคม). สุขในงาน เบิกบานในชีวิต เรียนรู้การทำงานอย่างมีความสุขด้วยหลักธรรม. **วารสาร HR Society Magazine**, 18(205), สืบค้น พฤศจิกายน 24, 2564 จาก <https://bit.ly/3p4xuic>.
- เกสร มัยจิ้น. (2559, ตุลาคม-ธันวาคม). การสร้างความสุขด้วยจิตวิทยาเชิงบวก. **วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี**, 24(4), 673-681.
- ญาณธิป เตชะวิเศษ. (2558, ตุลาคม). ความหมายของ “ขบวนการขงจื้อสมัยใหม่” The Meaning of New Confucianism 现代新儒家的概念. **วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**, 8(2), 245-269.
- ตฤภัทร โลหะพงศธร, และณัฐมน สุนทรมีเสถียร. (2021). ความสุขสร้างได้ เปลี่ยนชีวิตให้สุขใจอย่างยั่งยืน ด้วยจิตวิทยาเชิงบวกและแบบจำลอง PERMA. สืบค้น พฤศจิกายน 24, 2564. จาก <https://bit.ly/3HLEI3r>.
- ทองแถม นาถจำนง, และปกรณ์ ลิ้มปญฺสรณ์. (2551). **ธรรมะขงจื้อ: สอนคนให้เป็นคน**. กรุงเทพฯ: ไบบัว.
- นฤมล ราชบุรี. (2557, พฤษภาคม-สิงหาคม). สัมปยุตธรรม ๗: แนวคิดเชิงบูรณาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์**, 1(1), 185-196.
- พระภิกษุชาพงษ์ สิริภัทโท (กำชัยภูมิ), พระสมพร ออนไธสง, และพระครูสุตภัทรธรรม (นนทชาติ เนื่องกรโทก). (2564, มกราคม-มีนาคม). ความสำคัญของการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน. **วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น**, 5(1), 279-286.
- พระมหาวิเชียร สุธีโร. (2562, มกราคม-มิถุนายน). ความสุขในทัศนะของพระพุทธศาสนา. **วารสารพุทธมคค์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม**, 4(1), 42-47.
- พระมหาวิริยยุทธ กุลลจิตโต, และพระมหามิตร ฐิตปญฺโญ. (2564, มกราคม-เมษายน). สันโดษ คือ องค์ธรรมแห่งการรู้จักพอ. **Journal of Buddhist Education and Research: JBER**, 7(1), 276-288.
- สุดารัตน์ ต้นติวิวัฒน์. (2560, มกราคม). จิตวิทยาเชิงบวก: การพัฒนา การประยุกต์ และความท้าทาย. **วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา**, 9(1), 277-290.
- สุพรรณิ ไชยอำพร, และคมพล สุวรรณภู. (2550, ตุลาคม). การสังเคราะห์ความสุขของมนุษย์ตามแนวคิดตะวันตก-ตะวันออกเพื่อการพัฒนาดัชนีชีวิต. **วารสารพัฒนาสังคม**, 9(1), 118-156.
- สุวรรณา สถาอานันท์. (2551). **หลุนอี่ว: ขงจื้อสนทนา**. กรุงเทพฯ: บริษัท เอเชียแปซิฟิกพริ้นติ้ง จำกัด.
- _____ (2562). **หลุนอี่ว: ขงจื้อสนทนา**. กรุงเทพฯ: Openbooks.
- สุวัฒน์ ทาสุนทร. (2559, มกราคม-มิถุนายน). ความคิดของขงจื้อเพื่อสังคมที่เป็นสุข. **วารสารรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์**, 35(1), 65-88.
- เสถียร โปธิ์นันทะ. (2544). **เมธีตะวันออก**. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์บุ๊คส์.

- อมร ทองสุก. (2552). **คัมภีร์หลุนอวี่ The Analects of Confucius คัมภีร์แห่งแดนมังกร** (พิมพ์ครั้งที่ 2). ปทุมธานี: ชูณหวัดร.
- อรพินทร์ ชูชม. (2559). โครงสร้างของความสุขและสุขภาวะในจิตวิทยาเชิงบวก. **วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, 6(2)**, 1-7.
- อันธิมา แสงชัย. (2557). **มิติสุนทรียศาสตร์ในจริยศาสตร์ขงจื้อ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Hill, Andy, & Together, Autism. (2020). **The PERMA Model: A Scientific Theory of Happiness**. Retrieved November 24, 2564 from <https://bit.ly/3r7kf3a>.
- Jin, Yu. (2013). **Confucius's Idea of Happiness and Its Revelation for Contemporary College Students**. Master thesis North China Electric Power University, China.
- Li, Jinze. (2015, November). Confucius' View of Happiness and Its Contemporary Value. **Journal of Nanyang Normal University (Social Sciences), 14(11)**, 8-11.
- Li, Zehou. (2004). **Reading the Analects Today**. (3rd ed.). Beijing: Longchang Weiye.
- Liu, Qun. (2016). **The analects of Confucius "music" in the aesthetic connotation analysis**. Master thesis, Qinghai Normal University, China.
- Zhu, Changliu. (2008, October). Confucius' View of Happiness. **Journal of Anqing Teachers College (Social Science Edition), 27(10)**, 42-44.

Implementation of Good Governance in the Management of Huai Hin Subdistrict Administrative Organization, Chai Badan, Lop Buri

Siraprapha Phadlom

Mayuri Rattanasermpong

Waraporn Subruangthong

Master of Public Administration Program, the Faculty of Humanities and Social
Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

Corresponding Author: Siraprapha.aom12@gmail.com

Received: October 16, 2021 Revised: November 26, 2021 Accepted: December 8, 2021

Abstract

The purposes of this study were to 1. study the implementation of good governance in the management of Huai Hin Subdistrict Administrative Organization, Chai Badan, Lop Buri, and 2. study the problems and obstacles in applying the principles of good governance in the management of Huai Hin Subdistrict Administrative Organization. The sample group used in this research were 51 administrators, government officials, employees and members of Huai Hin Subdistrict Administrative Organization and 5 key informants. Data was analyzed using descriptive statistics such as mean, standard deviation, and content analysis

The results showed that: 1. The application of good governance in management of Huai Hin Subdistrict Administrative Organization at a high level. There is good governance within the organization with cooperation from all parties, whether it is the management team. Internal personnel, council members, village leaders and the general public. 2. Problems and obstacles in applying good governance in management 1. Response principles in public service can not be done through the computer system People are not comfortable in receiving services. 2. Principles of participation. People do not cooperate in entering the community. 3. the principle of decentralization of some assignments of power transfer Management has not yet transferred powers to operators, thus causing delays in the operation. 4. Principles of equality, born of intimacy and respect This causes the work to do without equality. 5. The principle focuses on consensus, does not practice.

Keywords: Management, Good Governance, Huai Hin Subdistrict Administrative Organization

การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วน ตำบลห้วยหิน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดลพบุรี

ศิริประภา พัดลม

มยุรี รัตนเสริมพงศ์

วารภรณ์ ทรัพย์รวงทอง

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Corresponding Author: Siraprapha.aom12@gmail.com

ได้รับบทความ: 16 ตุลาคม 2564 ปรับปรุงแก้ไข: 26 พฤศจิกายน 2564 ตอรับตีพิมพ์: 8 ธันวาคม 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดลพบุรี 2. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ คณะผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงาน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน จำนวน 51 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1. การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหินอยู่ในระดับมาก มีการสร้างธรรมาภิบาลภายในองค์กรได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นคณะผู้บริหาร บุคลากรภายในองค์กร สมาชิกสภา ผู้นำหมู่บ้าน และประชาชนทั่วไป 2. ปัญหาและอุปสรรค การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ 1. หลักการตอบสนองในการให้บริการประชาชน ไม่สามารถทำผ่านระบบคอมพิวเตอร์ได้ ประชาชนไม่ได้รับความสะดวกในการรับบริการ 2. หลักการมีส่วนร่วม ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าประชาคม 3. หลักการกระจายอำนาจ การถ่ายโอนอำนาจบางภารกิจ ผู้บริหารยังไม่ได้มีการถ่ายโอนอำนาจให้กับผู้ปฏิบัติงานจึงทำให้การปฏิบัติงานเกิดความล่าช้า 4. หลักความเสมอภาค เกิดจากความสนทนสนมและความเกรงใจ ทำให้การปฏิบัติงานต่อกันไม่มีความเสมอภาค 5. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ไม่ปฏิบัติตามเสียงข้างมากและข้อตกลง จึงขัดต่อกฎหมายและระเบียบการปฏิบัติจึงต้องมีการหาข้อยุติร่วมกัน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, หลักธรรมาภิบาล, องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน

บทนำ

ปัญหาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) เพื่อแก้ไขเรื่องไร้ประสิทธิภาพ และการคอร์รัปชันของรัฐบาล ในประเทศกำลังพัฒนา สำหรับประเทศไทยแนวคิดดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้ หลังวิกฤตทางเศรษฐกิจในปี 2540 เป็นต้นมา เนื่องจากในหนังสือแสดงเจตจำนงกู้เงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund (IMF)) ระบุให้รัฐบาลไทยให้คำมั่นว่าจะต้องสร้าง (Good Governance) ให้เกิดขึ้นในการบริหารจัดการภาครัฐ ได้นำแนวคิดเรื่อง (Good Governance) มาใช้ในระบอบราชการไทย (สุพจน์ ทรายแก้ว, 2545, หน้า 107)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540, 2540, 11 ตุลาคม) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก. หน้า 1-99 ได้ออกมาบังคับใช้โดยมีเจตนารมณ์อันสำคัญ คือ การปฏิรูปการเมืองโดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ 1) ขยายสิทธิเสรีภาพ และส่วนร่วมของพลเมืองในการเมือง 2) ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยประชาชนเพื่อให้เกิดความสุจริต และโปร่งใสในระบอบการเมือง 3) ทำให้ระบบการเมืองมีเสถียรภาพและประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้รัฐบาลต้องมีการออกกระเปียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ในเรื่องธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อันประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ 10 ประการ คือ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้หน่วยงาน/หน่วยงานราชการใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่และสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบราชการไทย ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.2546-2550 และพ.ศ.2551-2554) ยังประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ สู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานภาครัฐ การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานภาครัฐ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550, 2550, 24 สิงหาคม) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 1-127 ในหมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทยโดยบัญญัติไว้ในมาตรา 74 กำหนดให้ บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาผลประโยชน์รวมตลอดจนอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ และในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 สิ้นสุดลง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560, 2560, 6 สิงหาคม) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 1-94 ได้มีการบังคับใช้หลักธรรมาภิบาลก็ยังคงเป็นหลักการที่สำคัญต่อการบริหารจัดการประเทศ โดยหลักธรรมาภิบาลได้ถูกกำหนดไว้ในหมวด 6 แผนนโยบายแห่งรัฐ อันเป็นการกำหนดให้รัฐพึงปฏิบัติ เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาประเทศ ซึ่งมาตรา 65 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกัน ไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) กำหนดหลักธรรมาภิบาล 10 ประการ ซึ่งประกอบด้วยหลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ รวมถึงกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจูงใจให้ใช้หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี โดยให้รางวัลแก่องค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในแต่ละปี และมีโอกาสได้รับการประเมิน เพื่อได้รับประโยชน์ค่าตอบแทนอื่น เป็นกรณีพิเศษหรือที่เรียกว่าโบนัสประจำปีในระดับที่สูง ส่งผลให้องค์กรบริหารส่วนตำบล เกิดแรงกระตุ้น ให้มีการปรับปรุงการบริหารจัดการที่ดี เช่น การกำหนดระยะเวลา การให้บริการประชาชน การลดขั้นตอน การให้บริการประชาชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมตรวจสอบการจัดซื้อ จัดจ้าง การเพิ่ม ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน ในปัจจุบันมีความแตกต่างจากการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลจากเดิม (พ.ศ.2542 - 2546) ที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีการนำหลักธรรมาภิบาล มาปรับใช้ในการบริหารราชการ ส่งผลให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความล่าช้า ไม่สามารถตรวจสอบได้รวมถึงไม่ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง อีกทั้งการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่เป็นที่พึงพอใจแก่ประชาชน (อรทัย ทวีระวงษ์, 2557, หน้า 2 - 4)

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี พบปัญหาการนำหลักธรรมาภิบาล ไปใช้ในการบริหารจัดการ เช่น การปกครองท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอด ซึ่งปัญหาและอุปสรรคบางประการที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างเต็มที่ ตามวัตถุประสงค์คือการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นตัวแทนในรูปแบบกรรมการหมู่บ้านในการรวมบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารและปฏิบัติงาน จึงมีความตระหนักและมองเห็นความสำคัญในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้บริหารจัดการ เพื่อให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยเฉพาะเรื่องความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนยึดหลักกฎหมายในการปฏิบัติงาน ซึ่งถือเป็นหัวใจในการบริหารจัดการ ซึ่งจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องบทบาท หน้าที่ การมีส่วนร่วม เพื่อระดมความคิด แสวงหาความรู้ความสามารถของประชาชน เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วม เสียสละ และเป็นประโยชน์ของท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน และเกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาร่วมกัน รวมถึงการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติราชการ (เงินรางวัลประจำปีสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) เพื่อเป็นแรงจูงใจสำหรับท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีในมิติต่างๆ และการได้รับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน ได้รับรางวัล ITA Awards 2019 จากนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เนื่องจากได้รับผลการประเมินคุณธรรมโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ที่มีคะแนน 95 คะแนนขึ้นไป) และพบประเด็นปัญหาในระดับผู้ปฏิบัติงาน คือ ผู้ปฏิบัติงานไม่มีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน เมื่อได้ดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาล ในด้านหลักธรรมาภิบาลด้านใดด้านหนึ่ง ไม่เกิดการยอมรับในการเปลี่ยนแปลงของผู้ปฏิบัติงานรวมถึง

ประชาชนผู้มารับบริการ และไม่มีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้อย่างทันถ่วงที (ประกาศสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2562, หน้า 2)

จากปัญหาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยเป็นบุคลากรในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเห็นความสำคัญในการนำหลักธรรมาภิบาลมาเป็นแนวทางปฏิบัติซึ่งข้อมูลที่ได้สามารถนำไปปรับปรุงการดำเนินงานการพัฒนา และแก้ไขปัญหาต่างๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาซึ่งประโยชน์สุขของประชาชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษานี้เป็นการศึกษากระบวนการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี ตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552, หน้า 9) ประกอบด้วยหลัก 10 ประการ ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ประกอบประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิจัยเพื่อศึกษา การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอย้ายบาดาล จังหวัดลพบุรี และศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอย้ายบาดาล จังหวัดลพบุรี มีสาระโดยสรุปในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คณะผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงาน และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอย้ายบาดาล จังหวัดลพบุรี

1.2 กลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คณะผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงาน และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอย้ายบาดาล จังหวัดลพบุรี ได้จากการสุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งหมด 51 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน, 2563, ย่อหน้า 1) แยกกล่าวตามลักษณะการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

1.2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ข้าราชการ พนักงานจ้างตามภารกิจ คนงานทั่วไป พนักงานจ้างเหมาบริการ และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอย้ายบาดาล จังหวัดลพบุรี ทั้งหมด จำนวน 51 คน ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

ประเภทตำแหน่ง	จำนวน (คน)
คณะผู้บริหาร	3
ผู้อำนวยการกอง	2
ข้าราชการ	7
พนักงาน	25
สมาชิกสภาอบต.ห้วยหิน	14
รวม	51

1.2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 1) นายกองการบริหาร ส่วนตำบลห้วยหิน จำนวน 1 คน 2) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน จำนวน 1 คน 3) นักวิเคราะห์ นโยบายและแผนปฏิบัติการ จำนวน 1 คน 4) นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ จำนวน 1 คน 5) ประธานสภา องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม เกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอย้ายบาดาล จังหวัดลพบุรี โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 กระบวนการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการ ในหลักธรรมาภิบาล 10 หลัก คือ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อสังคม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค

2.2 แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้กับการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะการสัมภาษณ์ที่อยู่ระหว่างการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับการสัมภาษณ์แบบไร้โครงสร้างไม่มีรูปแบบที่แน่นอนแต่จะมีลักษณะผสมผสานระหว่างโครงสร้างข้อคำถามและการกำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้า

2.3 การสร้างและทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.3.1 ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ และขอคำแนะนำจากคณะกรรมการที่ปรึกษาคณาจารย์อิสระ จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาบูรณาการการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระตามขอบเขตของการวิจัย

2.3.2 สร้างข้อคำถามตามกรอบแนวคิด

2.3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือคือการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ดำเนินการดังนี้

2.3.3.1 นำแบบสอบถามเสนอต่อคณะกรรมการคณาจารย์อิสระเพื่อตรวจสอบสำนวนภาษาเนื้อหาสาระรูปแบบของการสอบถามและความเที่ยงตรงของเนื้อหา

2.3.3.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของคณะกรรมการคณาจารย์อิสระแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และปรับปรุงแก้ไข วิธีใช้ในการตรวจสอบคือการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC)

2.3.3.3 เสนอสร้างแบบสอบถามต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และปรับปรุงแก้ไขวิธีใช้ในการตรวจสอบคือการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC) (ประสพชัย พสุนนท์, 2558, หน้า 380) ซึ่งค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

2.3.3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

2.3.3.5 ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้กับคณะผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงาน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเขาแหลมอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่า 0.950

2.3.3.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาคณาจารย์อิสระเพื่อขอความเห็นและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ แบบสอบถามประกอบด้วยชุดคำถามที่ต้องการให้กลุ่มตัวอย่างตอบ โดยให้ทำเครื่องหมายใน

แบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและดำเนินการเก็บรวบรวม จำนวน 51 ชุด ระหว่างเดือนธันวาคม 2563 – มีนาคม 2564

3.2 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ติดต่อกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นรายบุคคลเพื่อขออนุญาตหมายวัน-เวลาสัมภาษณ์เป็นการล่วงหน้าพร้อมทั้งอธิบายประเด็นของการสัมภาษณ์ให้ทราบอย่างคร่าวๆ และก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างชัดเจนว่าจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปใช้ในการวิเคราะห์เชิงวิชาการเท่านั้นรวมทั้งขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการจัดบันทึกการสนทนาและบันทึกเสียงทุกครั้งในระหว่างการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบบสอบถาม เมื่อได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 51 ชุด แล้วผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามแบบของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 120 -127)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี

4.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

4.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นแนวทางการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหินตามหลักธรรมาภิบาล 10 หลัก นำข้อมูลมาแยกประเด็นตามคำถาม วิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาแบบพรรณนา

4.2.2 นำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามมาเปรียบเทียบข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกัน ทั้งแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาอภิปรายผลในการเสนอแนวทางในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 51 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 52.94 ช่วงอายุมากที่สุดอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 24.61 ระดับ

การศึกษาชั้นสูงสุด มัธยมศึกษาหรือปวช. จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 35.29 และตำแหน่งพนักงาน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 49.02

2. ผลการวิเคราะห์กระบวนการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 ระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการด้านหลักประสิทธิผล

ด้านหลักประสิทธิผล	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1.องค์กรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และเป้าหมายที่สอดคล้องกับพันธกิจและค่านิยมขององค์กรและ มีการประกาศให้ประชาชนรับรู้ร่วมกัน	4.22	.503	มาก
2.องค์กรมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน	4.24	.551	มาก
3.องค์กรมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน	4.35	.594	มาก
4.องค์กรมีผลการปฏิบัติงานที่บรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมาย ของแผนการปฏิบัติงานตามงบประมาณที่ได้รับ	4.31	.616	มาก
5.องค์กรมีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนา ปรับปรุง อย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ	4.35	.559	มาก
เฉลี่ยรวม	4.30	.565	มาก

จากตาราง 2 พบว่า หลักประสิทธิผล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.30$, $\sigma = .56$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน ($\mu = 4.35$, $\sigma = .59$) และ องค์กรมีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนา ปรับปรุง อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ($\mu = 4.35$, $\sigma = .56$) รองลงมา คือ องค์กรมีผลการปฏิบัติงานที่บรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมาย ของแผนการปฏิบัติงานตามงบประมาณที่ได้รับ ($\mu = 4.31$, $\sigma = .62$) รองลงมา คือ องค์กรมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ($\mu = 4.24$, $\sigma = .55$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์กรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และเป้าหมายที่สอดคล้องกับพันธกิจและค่านิยมขององค์กรและ มีการประกาศให้ประชาชนรับรู้ร่วมกัน ($\mu = 4.22$, $\sigma = .50$)

สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหินมีการจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปี โดยกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์การพัฒนาพันธกิจ แนวทางการดำเนินกิจกรรม/โครงการที่ชัดเจน และมีการติดตาม ประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงแผนการดำเนินงาน/โครงการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์/เศรษฐกิจของประเทศ

ตาราง 3 ระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการด้านหลักประสิทธิภาพ

ด้านหลักประสิทธิภาพ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1.องค์กรมีการบริหารจัดการที่ได้ผลงานที่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับเป้าหมายงบประมาณ และเวลาที่ใช้ไป	4.22	.577	มาก
2.องค์กรใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่ชุมชน/หมู่บ้านจะได้รับ	4.25	.688	มาก
3.องค์กรจัดสรรตำแหน่งของบุคลากรให้มีความเหมาะสมหรือความชำนาญในด้านการปฏิบัติหน้าที่	4.14	.601	มาก
4.องค์กรมีการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อความรวดเร็ว	4.16	.674	มาก
5.องค์กรสามารถแนะแนวทาง/แก้ไขปัญหาการทำงาน หรือแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นจากการทำงานองค์กร	4.24	.586	มาก
รวม	4.20	.625	มาก

จากตาราง 3 พบว่า หลักประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.20$, $\sigma = .63$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่ชุมชน/หมู่บ้านจะได้รับ ($\mu = 4.25$, $\sigma = .69$) รองลงมา คือ องค์กรสามารถแนะแนวทาง/แก้ไขปัญหาการทำงาน หรือแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นจากการทำงานองค์กร รองลงมา คือ องค์กรมีการบริหารจัดการที่ได้ผลงานที่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับเป้าหมายงบประมาณ และเวลาที่ใช้ไป ($\mu = 4.24$, $\sigma = .59$) รองลงมา คือ องค์กรมีการบริหารจัดการที่ได้ผลงานที่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับเป้าหมายงบประมาณ และเวลาที่ใช้ไป ($\mu = 4.22$, $\sigma = .58$) รองลงมา คือ องค์กรมีการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อความรวดเร็ว ($\mu = 4.16$, $\sigma = .67$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์กรจัดสรรตำแหน่งของบุคลากรให้มีความเหมาะสมหรือความชำนาญในด้านการปฏิบัติหน้าที่ ($\mu = 4.14$, $\sigma = .60$)

สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ คือ องค์กรมีการบริหารจัดการงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล โดยมีการวางแผนปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรและประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วยปัจจัย คือ คน เงิน วัสดุ และเครื่องจักรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่

ตาราง 4 ระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการด้านการตอบสนอง

ด้านหลักการตอบสนอง	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1.องค์กรมีการดำเนินการด้านการให้บริการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้	4.24	.551	มาก
2.องค์กรมีขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ	4.31	.616	มาก

ตาราง 4 ระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการด้านหลักการตอบสนอง (ต่อ)

ด้านหลักการตอบสนอง	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
3.องค์กรมีการอำนวยความสะดวกต่อประชาชนที่มารับบริการ	4.49	.543	มาก
4.องค์กรมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มารับบริการ	4.47	.612	มาก
5.องค์กรสามารถตอบสนองตามความหวัง/ความต้องการของผู้บริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่างได้	4.20	.491	มาก
รวม	4.28	.563	มาก

จากตาราง 4 พบว่า หลักการตอบสนอง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28, \sigma = .56$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรมีการอำนวยความสะดวกต่อประชาชนที่มารับบริการ ($\mu = 4.49, \sigma = .54$) รองลงมา คือ องค์กรมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มารับบริการ ($\mu = 4.47, \sigma = .61$) รองลงมา คือ องค์กรมีขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ($\mu = 4.31, \sigma = .62$) รองลงมา คือ องค์กรมีการดำเนินการด้านการให้บริการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ($\mu = 4.24, \sigma = .55$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์กรสามารถตอบสนองตามความหวัง/ความต้องการของผู้บริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่างได้ ($\mu = 4.20, \sigma = .49$)

สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ คือ องค์กรมีการกำหนดขั้นตอน ระยะเวลาการปฏิบัติงานภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนผู้มารับบริการทราบ รวมถึงมีการปรับลดขั้นตอน ระยะเวลาปฏิบัติงานกำหนดทำให้สร้างความพึงพอใจต่อผู้มารับบริการ

ตาราง 5 ระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการด้านหลักการรับผิดชอบต่อ

ด้านหลักการรับผิดชอบต่อ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1.องค์กรมีสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ	4.22	.541	มาก
2.องค์กรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามแผนพัฒนาฯ	4.24	.551	มาก
3.องค์กรแสดงความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่ และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้	4.27	.603	มาก
4.องค์กรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาของชุมชน	4.39	.568	มาก
5.องค์กรมีความรับผิดชอบต่อความคาดหวังของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4.14	.530	มาก
รวม	4.25	.559	มาก

จากตาราง 5 พบว่า หลักการรับผิดชอบต่อ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25, \sigma = .55$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาของชุมชน ($\mu = 4.39, \sigma = .57$) รองลงมา คือ องค์กรแสดงความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้

($\mu = 4.27$, $\sigma = .60$) รองลงมา คือ องค์กรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามแผนพัฒนาฯ ($\mu = 4.24$, $\sigma = .55$) รองลงมา คือ องค์กรมีสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ ($\mu = 4.22$, $\sigma = .54$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์กรมีความรับผิดชอบต่อความคาดหวังของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ($\mu = 4.14$, $\sigma = .53$)

สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ คือ องค์กรจัดทำคำสั่งมอบหมายงานระหว่างองค์กร และผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการตามตำแหน่งงาน รวมถึงมีการดำเนินงานตามแผนงานขององค์กร และรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ตาราง 6 ระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการด้านหลักความโปร่งใส

ด้านหลักความโปร่งใส	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. องค์กรมีกระบวนการทำงานที่เปิดเผยตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบได้และสามารถชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย	4.22	.541	มาก
2. องค์กรบุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารขององค์กรได้อย่างทั่วถึง และข้อมูลมีความถูกต้อง	4.43	.755	มาก
3. องค์กรดำเนินงานโดยให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องได้	4.39	.568	มาก
4. องค์กรมีระบบการร้องเรียน/ร้องทุกข์ที่มีประสิทธิภาพสูง	4.39	.568	มาก
5. องค์กรบริหารงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ มีการสรุปและเปิดเผยต่อสาธารณชน	4.33	.554	มาก
รวม	4.35	.597	มาก

จากตาราง 6 พบว่า หลักความโปร่งใส ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35$, $\sigma = .59$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรบุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารขององค์กรได้อย่างทั่วถึง และข้อมูลมีความถูกต้อง ($\mu = 4.43$, $\sigma = .76$) รองลงมา คือ องค์กรดำเนินงานโดยให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องได้ ($\mu = 4.39$, $\sigma = .57$) และองค์กรมีระบบการร้องเรียน/ร้องทุกข์ที่มีประสิทธิภาพสูง ($\mu = 4.39$, $\sigma = .57$) รองลงมา คือ องค์กรบริหารงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ มีการสรุปและเปิดเผยต่อสาธารณชน ($\mu = 4.33$, $\sigma = .55$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์กรมีกระบวนการทำงานที่เปิดเผยตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบได้และสามารถชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย ($\mu = 4.22$, $\sigma = .54$)

สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ แนวทางการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหินตามหลักความโปร่งใส คือ องค์กรมีกระบวนการปฏิบัติงานเปิดเผยข้อมูลที่ทางองค์กรมีการดำเนินการทุกงานอย่างตรงไปตรงมา ดำเนินงานตามภารกิจด้วยความโปร่งใส ประชาชนสามารถตรวจสอบได้

ตาราง 7 ระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการด้านหลักการมีส่วนร่วม

ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1.องค์กรรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อร่วมคิดแนวทางหรือร่วมการแก้ไขปัญหา	4.16	.505	มาก
2.องค์กรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอ ปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง	4.35	.658	มาก
3.องค์กรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและกระบวนการพัฒนา แผนงานหรืองานด้านต่าง ๆ	4.43	.539	มาก
4.องค์กรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนในการเสนอความเห็นโดยการจัดเวทีประชาคม	4.35	.594	มาก
5.องค์กรยอมรับอำนาจของประชาชนให้เป็นผู้ตัดสินใจผ่านการลงประชามติในประเด็นสาธารณะ	4.18	.713	มาก
รวม	4.20	.602	มาก

จากตาราง 7 พบว่า หลักการมีส่วนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.20$, $\sigma = .60$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและกระบวนการพัฒนา แผนงานหรืองานด้านต่างๆ ($\mu = 4.43$, $\sigma = .54$) รองลงมา คือ องค์กรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอ ปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ($\mu = 4.35$, $\sigma = .66$) และองค์กรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนในการเสนอความเห็นโดยการจัดเวทีประชาคม ($\mu = 4.35$, $\sigma = .59$) รองลงมา คือ องค์กรยอมรับอำนาจของประชาชนให้เป็นผู้ตัดสินใจผ่านการลงประชามติในประเด็นสาธารณะ ($\mu = 4.18$, $\sigma = .71$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์กรรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อร่วมคิดแนวทาง หรือร่วมการแก้ไขปัญหา ($\mu = 4.16$, $\sigma = .51$)

สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ คือ องค์กรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นโดยการจัดประชาคม โดยผ่านการลงประชามติในประเด็นความเดือดร้อน เพื่อร่วมเสนอความคิดเห็นและแนวทางรวมถึงการแก้ไขปัญหา และจัดลำดับความเดือดร้อนจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามลำดับ

ตาราง 8 ระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการด้านหลักการกระจายอำนาจ

ด้านหลักการกระจายอำนาจ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1.องค์กรมีการถ่ายโอนอำนาจ การตัดสินใจการใช้ทรัพยากร และภารกิจจากผู้บริหาร	4.04	.564	มาก
2.องค์กรจัดโครงสร้างการทำงานของบุคลากรฝ่ายต่างๆ อย่างเหมาะสม	4.18	.555	มาก
3.องค์กรมอบอำนาจในการตัดสินใจการดำเนินงานเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน	4.14	.664	มาก

ตาราง 8 ระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการด้านหลักการกระจายอำนาจ (ต่อ)

ด้านหลักการกระจายอำนาจ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
4.องค์กรมีการปรับปรุงกระบวนการ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีขององค์กร	4.18	.518	มาก
5.องค์กรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจ เพื่อนำไปปรับปรุงการบริหารงาน	4.29	.540	มาก
รวม	4.16	0.568	มาก

จากตาราง 8 พบว่า หลักการกระจายอำนาจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.16, \sigma = .56$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจ เพื่อนำไปปรับปรุงการบริหารงาน ($\mu = 4.29, \sigma = .54$) รองลงมา คือ องค์กรจัดโครงสร้างการทำงานของบุคลากรฝ่ายต่างๆ อย่างเหมาะสม ($\mu = 4.18, \sigma = .56$) และองค์กรมีการปรับปรุงกระบวนการ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีขององค์กร ($\mu = 4.18, \sigma = .52$) รองลงมา คือ องค์กรมอบอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินงานเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ($\mu = 4.14, \sigma = .66$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์กรมีการถ่ายโอนอำนาจ การตัดสินใจการใช้ทรัพยากร และภารกิจจากผู้บริหาร ($\mu = 4.04, \sigma = .56$)

สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ คือ องค์กรมีการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจให้แก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานมีความคล่องตัว และปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนผู้มารับบริการ

ตาราง 9 ระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการด้านหลักนิติธรรม

ด้านหลักนิติธรรม	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1.องค์กรบังคับใช้กฎ ระเบียบอย่างเสมอภาค	4.12	.621	มาก
2.องค์กรมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารราชการข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิหน้าที่ของประชาชน	4.49	.579	มาก
3.การบริหารงานขององค์กรมีความชัดเจน ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ	4.39	.635	มาก
4.องค์กรมีการปรับปรุงระเบียบ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง	4.29	.610	มาก
5.องค์กรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่จะมีผลบังคับ ใช้กับชุมชน/หมู่บ้าน	4.16	.543	มาก
รวม	4.29	0.598	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ตามหลักนิติธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29, \sigma = .59$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารราชการข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิหน้าที่ของประชาชน ($\mu = 4.49, \sigma = .58$) รองลงมา คือ การบริหารงานขององค์กรมีความชัดเจน ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ ($\mu = 4.39, \sigma = .64$) รองลงมา คือ องค์กรมีการปรับปรุงระเบียบ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ($\mu = 4.29, \sigma = .61$) รองลงมา คือ องค์กรมีการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อความรวดเร็ว ($\mu = 4.16, \sigma = .67$) รองลงมา คือ องค์กรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่จะมีผลบังคับ ใช้กับชุมชน/หมู่บ้าน ($\mu = 4.16, \sigma = .54$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์กรบังคับใช้กฎ ระเบียบอย่างเสมอภาค ($\mu = 4.12, \sigma = .62$)

สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ คือ องค์กรมีการใช้อำนาจของกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับในการบริหารงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับต่างๆ และมีความเป็นธรรมในการให้บริการแก่ประชาชนไม่เลือกปฏิบัติ

ตาราง 10 ระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการด้านหลักความเสมอภาค

ด้านหลักความเสมอภาค	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. องค์กรใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับโดยไม่เลือกปฏิบัติมีความเสมอภาคเท่าเทียมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย	4.12	.621	มาก
2. องค์กรมีระบบการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่คำนึงถึงความต้องการและผลประโยชน์ของคนทุกกลุ่มโดยไม่เลือกปฏิบัติ	4.27	.568	มาก
3. องค์กรคำนึงถึงประชาชนผู้รับบริการให้ ได้รับการบริการอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติ	4.25	.595	มาก
4. องค์กรปฏิบัติต่อประชาชนผู้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน	4.24	.619	มาก
5. องค์กรมีการให้บริการที่ผู้รับบริการพึงพอใจ	4.25	.627	มาก
รวม	4.22	.606	มาก

จากตาราง 10 พบว่า หลักความเสมอภาค ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22, \sigma = .60$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรมีระบบการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่คำนึงถึงความต้องการและผลประโยชน์ของคนทุกกลุ่มโดยไม่เลือกปฏิบัติ ($\mu = 4.27, \sigma = .57$) รองลงมา คือ องค์กรคำนึงถึงประชาชนผู้รับบริการให้ ได้รับการบริการอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติ ($\mu = 4.25, \sigma = .60$) และองค์กรมีการให้บริการที่ผู้รับบริการพึงพอใจ ($\mu = 4.25, \sigma = .63$) รองลงมา คือ องค์กรปฏิบัติต่อประชาชนผู้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน ($\mu = 4.24, \sigma = .62$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์กรใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับโดยไม่เลือกปฏิบัติมีความเสมอภาคเท่าเทียมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ($\mu = 4.12, \sigma = .62$)

สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ แนวทางการบริหารจัดการขององค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหินตามหลักความเสมอภาค คือ องค์กรมีการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานให้ถือปฏิบัติ

ด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมและเป็นธรรมกับประชาชนผู้มารับบริการ โดยไม่แบ่งแยกเพศ เชื้อชาติ ความพิการ หรือสถานของบุคคล

ตาราง 11 ระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ

ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. องค์กรมีการปฏิบัติงานที่มีกระบวนการในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4.14	.530	มาก
2. องค์กรจัดให้มีการลงมติในเรื่องต่าง ๆ	4.39	.568	มาก
3. องค์กรมีการใช้กระบวนการตัดสินใจเพื่อสรุปข้อคิดเห็น	4.25	.523	มาก
4. การตัดสินใจในการบริหารจัดการองค์กรเมื่อมีเสียงแตกต่างกัน องค์กรของท่านให้ถือเสียงข้างมาก	4.37	.631	มาก
5. องค์กรมีการดำเนินการกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติงานตามข้อตกลง	4.35	.522	มาก
รวม	4.29	.555	มาก

จากตาราง 11 พบว่า หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29, \sigma = .55$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรจัดให้มีการลงมติในเรื่องต่าง ๆ ($\mu = 4.39, \sigma = .57$) รองลงมา คือ การตัดสินใจในการบริหารจัดการองค์กรเมื่อมีเสียงแตกต่างกันองค์กรของท่านให้ถือเสียงข้างมาก ($\mu = 4.37, \sigma = .63$) รองลงมา คือ องค์กรมีการดำเนินการกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติงานตามข้อตกลง ($\mu = 4.35, \sigma = .52$) รองลงมา คือ องค์กรมีการใช้กระบวนการตัดสินใจเพื่อสรุปข้อคิดเห็น ($\mu = 4.25, \sigma = .52$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์กรมีการปฏิบัติงานที่มีกระบวนการในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ($\mu = 4.14, \sigma = .53$)

สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ แนวทางการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน ตามหลักมุ่งเน้นฉันทามติ คือ องค์กรมีกระบวนการหรือวิธีการหาข้อตกลง เรื่องต่างๆ ภายในกลุ่มที่เกี่ยวข้องให้ถือเสียงข้างมากและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

ปัญหา และอุปสรรค การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน

จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากน้อยไปมาก 5 ลำดับ ดังนี้

1. หลักการตอบสนอง องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน มีการกำหนดนโยบายเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน แต่พบปัญหาในการให้บริการประชาชน เช่น การชำระภาษี การขออนุญาตต่างๆ บางภารกิจไม่สามารถทำผ่านระบบคอมพิวเตอร์ได้ประชาชนจึงต้องเดินทางมาติดต่อที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน ทำให้เกิดความล่าช้าและประชาชนไม่ได้รับความสะดวกในการรับบริการ

2. หลักการมีส่วนร่วม องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน พบปัญหาเกิดจากประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าประชาคม ทำให้การแสดงความคิดเห็นถึงประเด็น ปัญหาและความต้องการของประชาชนส่วนน้อย ทำให้การตัดสินใจถึงปัญหาและความต้องการของประชาชน ไม่ว่าจะด้วยการแสดง

ความคิดถึง องค์กรจึงต้องมีการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี จากการประชาชนที่เข้าร่วมประชุมในครั้งนั้น

3. หลักการกระจายอำนาจ องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหิน พบปัญหาเกิดจากการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจในการดำเนินงานบางภารกิจ ผู้บริหารยังไม่ได้มีการถ่ายโอนอำนาจให้กับผู้ปฏิบัติงาน จึงทำให้การปฏิบัติงานเกิดความล่าช้า ไม่คล่องตัวจึงไม่สามารถสร้างความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องมีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน

4. หลักความเสมอภาค องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหิน พบปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากความสนิทสนมพวกพ้องและความเกรงใจ ทำให้การปฏิบัติงานต่อกันไม่มีความเสมอภาค การช่วยเหลืออีกทั้งการบริหารงานซึ่งมาจากคนละฝ่ายคนละพวก ก็จะได้รับบริการปฏิบัติงานไม่เหมือนกัน อีกทั้งยังมีการกีดกันเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว จึงทำให้การปฏิบัติต่อกันไม่เสมอภาค

5. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหิน พบปัญหาไม่ปฏิบัติตามเสียงข้างมาก และข้อตกลง จึงขัดต่อกฎหมายและระเบียบการปฏิบัติ ซึ่งต้องมีการหาข้อยุติร่วมกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ไม่ว่าจะป็นนโยบายและกระบวนการขั้นตอนใดๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

อภิปรายผล

จากการศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี มีประเด็นสำคัญที่ต้องนำมาอภิปราย ดังนี้

1. กระบวนการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี

1.1 หลักประสิทธิผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ องค์กรมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการ พบว่า “องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหินมีการจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปี โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายของงาน และมีการติดตามผลการดำเนินงานในทุกปีงบประมาณ” สอดคล้องกับ ศราวดี ดวงกรงแก้ว, และคนอื่นๆ (2564) ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการวิเคราะห์การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของสำนักงานเขตประเวศ หลักประสิทธิผล อยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหิน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐานรวมทั้งมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนปฏิบัติงาน และข้อตกลงร่วมกับผู้ปฏิบัติงาน โดยมีการติดตามและประเมินผลดังกล่าว

1.2 หลักประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ องค์กรใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่ชุมชน/หมู่บ้านจะได้รับ จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการพบว่า “องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหินมีการบริหารจัดการด้านงบประมาณ ทรัพยากรบุคคลโดยมีการวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน” สอดคล้องกับ ศราวดี ดวงกรงแก้ว, และคนอื่นๆ (2564) ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พบว่า หลักประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหิน มีการบริหารจัดการงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล โดยมีการวางแผนปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรและประสบ

ผลสำเร็จ ประกอบด้วยปัจจัย คือ คน เงิน วัสดุ และเครื่องจักรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่

1.3 หลักการตอบสนอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ องค์กรมีการอำนวยความสะดวกต่อประชาชนที่มารับบริการ จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการพบว่า “องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหินมีการกำหนดขั้นตอน ระยะเวลาการปฏิบัติงานภายในระยะเวลาที่กำหนด รวมถึงมีการลดขั้นตอนระยะเวลาการปฏิบัติงานให้รวดเร็วต่อการมารับบริการของประชาชน” ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย ทวีระวงษ์ (2557) ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า องค์กรมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และมีการจัดทำกระบวนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบและขั้นตอนที่รวดเร็ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหิน มีการกำหนดขั้นตอน ระยะเวลาการปฏิบัติงานภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนผู้มารับบริการทราบ รวมถึงมีการปรับลดขั้นตอนระยะเวลาปฏิบัติงานกำหนดทำให้สร้างความพึงพอใจต่อผู้มารับบริการ ประกอบกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552) ได้กล่าวว่า การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่าง

1.4 หลักการรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ องค์กรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาของชุมชน จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการพบว่า “องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหิน มีการจัดทำคำสั่งมอบหมายงานให้ผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร” ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญวาทัญญ์ คำมูล (2559) ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลช้างเผือก จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เมื่อองค์กรมีข้อร้องเรียนหรือได้รับคำร้องทั่วไปจากประชาชน มีการดำเนินการแก้ไขอย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหิน มีการจัดทำคำสั่งมอบหมายงานระหว่างองค์กรและผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ตามตำแหน่งงาน รวมถึงมีการดำเนินงานตามแผนงานขององค์กร และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย แต่เมื่อเกิดข้อร้องเรียนจากประชาชน การดำเนินการแก้ไขบางภารกิจผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถดำเนินการได้

1.5 หลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ องค์กรบุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารขององค์กรได้อย่างทั่วถึง และข้อมูลมีความถูกต้อง จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการพบว่า “องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหินเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานประชาชนสามารถตรวจสอบได้” ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลพร กัลยาณมิตร (2554) ศึกษาเกี่ยวกับธรรมาภิบาลในการปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์กรบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อ-จัดจ้าง ผลการสอบราคาหรือประกวดราคาให้ประชาชนทราบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหิน มีกระบวนการปฏิบัติงานเปิดเผยข้อมูลที่ทางองค์กรมีการดำเนินการทุกงานอย่างตรงไปตรงมา ดำเนินงานตามภารกิจด้วยความโปร่งใส ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ ประกอบกับ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552) ได้กล่าวว่า กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัยและสามารถเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ และสามารถตรวจสอบได้

1.6 หลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ องค์กรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและกระบวนการพัฒนา แผนงานหรืองานด้านต่างๆ จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการพบว่า “องค์กรบริหารส่วนตำบล ห้วยหิน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นผ่านการประชุม เพื่อเสนอความคิดเห็นรวมถึงการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น” สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาพรณ ฝิวอ่อน (2559) ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลกฤษณานิธิ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ผลการวิเคราะห์หลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหิน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยการจัดประชุม โดยผ่านการลงประชามติในประเด็นความเดือดร้อน เพื่อร่วมเสนอความคิดเห็นและแนวทางการแก้ไขปัญหา และจัดลำดับความเดือดร้อนจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามลำดับ

1.7 หลักการกระจายอำนาจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ องค์กรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจ เพื่อนำไปปรับปรุงการบริหารงานๆ จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการพบว่า “องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหิน มีการถ่ายโอนอำนาจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความคล่องตัว ภายใต้กฎหมาย ระเบียบกำหนด” สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย ทวีระวงษ์ (2557) ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ผลการวิเคราะห์ หลักการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหิน มีการถ่ายโอนอำนาจ มอบอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินงาน เพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และผลการดำเนินงานที่ดีขององค์กร มอบอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินงานได้ทุกงาน

1.8 หลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ องค์กรมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารราชการข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิหน้าที่ของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการพบว่า “องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหิน มีการใช้อำนาจกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารงาน” ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศราวุฒิ ดาวกรงแก้ว, และคนอื่นๆ (2564) ศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พบว่า มีการใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยหินมีการใช้อำนาจของกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ ในการบริหารงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับต่างๆ และมีความเป็นธรรมในการให้บริการไม่เลือกปฏิบัติ แต่ยังคงขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับ

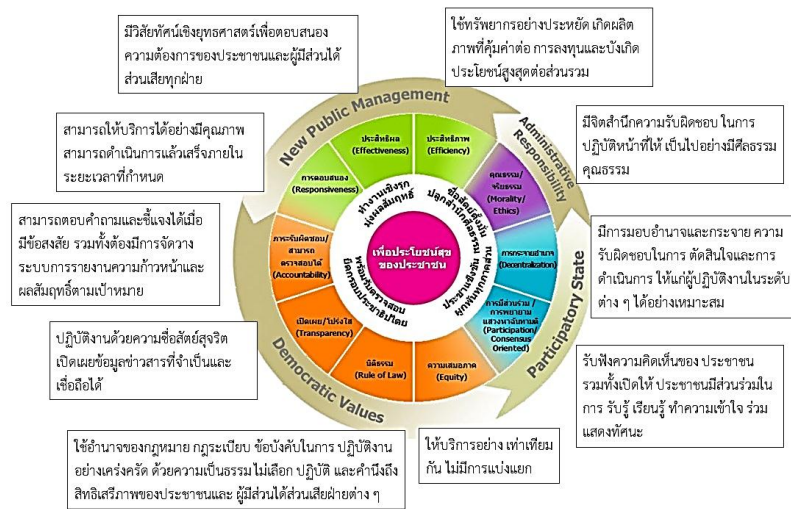
1.9 หลักความเสมอภาค โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ องค์กรมีระบบการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่คำนึงถึงความต้องการและผลประโยชน์ของคนทุกกลุ่มโดยไม่เลือกปฏิบัติ

จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการ พบว่า “องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหินบั้งค์บั้งค์ใช้ระเบียบ ข้อบังคับของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานให้ถือปฏิบัติด้วยความเสมอภาคเท่าเทียม” ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลพรรณ พึ่งด้วง (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ผู้บริหารให้บริการโดยไม่แบ่งแยกเพศ เชื้อชาติ ระดับการศึกษา และอื่นๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน มีการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานให้ถือปฏิบัติด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมและเป็นธรรมกับประชาชนผู้มารับบริการ โดยไม่แบ่งแยกเพศ เชื้อชาติ ความพิการ หรือสถานของบุคคล แต่เกิดจากความสนิทสนม ทำให้การปฏิบัติงานต่อกันไม่มีความเสมอภาค

2.10 หลักมุ่งเน้นฉันทามติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ องค์การจัดให้มีการลงมติในเรื่องต่างๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการพบว่า “องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหินหาข้อตกลง เรื่องต่างๆ ภายในกลุ่มที่เกี่ยวข้องให้ถือเสียงข้างมาก” สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศราวุฒิ ดวงกรงแก้ว, และคนอื่นๆ (2564) ศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการวิเคราะห์การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของสำนักงานเขตประเวศ หลักประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน มีกระบวนการหรือวิธีการหาข้อตกลง เรื่องต่างๆ ภายในกลุ่มที่เกี่ยวข้องให้ถือเสียงข้างมาก และปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยมีทำหนังสือบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน เพื่อให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์การควรมีแนวทางในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลให้คณะผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงาน โดยมีการส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีการทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เกิดความเป็นธรรม และตอบสนองความต้องการต่อประชาชน

ภาพ 2 หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (GG Framework)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน ควรมีการกำหนดนโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาลเป็น ให้แนวทางสำคัญให้ฝ่ายผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงาน และสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล ยึดถือในการปฏิบัติงานและการให้บริการแก่ประชาชน ในทุกด้านที่ไม่เกิด แทรกแซงการบริหารและเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหินตระหนักให้ ความสำคัญกับการสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้ยึดธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานและการให้บริการกับ ประชาชนอย่างเป็นธรรมทั่วถึง

2. องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน ควรให้ความสำคัญกับบุคลากรด้านหน้าที่การงานตาม หลักการบริหารธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการทำงานของทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียม รวมทั้ง มีการดำเนินงานภายใต้หลักธรรมาภิบาล เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและต่อการพัฒนา คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และอาจเพิ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้ได้ผลที่มีประโยชน์ต่อ องค์กรและประชาชนมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดลพบุรี เพื่อนำผล การศึกษาไปใช้เป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักธรรมาภิบาลได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กมลพร กัลยาณมิตร. (2554, มกราคม-เมษายน). ธรรมนูญในการปกครองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย สวนดุสิต, 2554(1), 207-211.**
- กมลพรรณ พึ่งด้วง. (2560, กรกฎาคม-ธันวาคม). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 15(2), 112-126.**
- ฉัญวภาญจน์ คำมูล. (2559). **การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลช้างเผือก จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.**
- นิภาพรรณ ผิวอ่อน. (2559). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.**
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 5).** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประกาศสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2562). **รายชื่อหน่วยงานที่สมควรได้รับรางวัลในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. สืบค้น พฤศจิกายน 2, 2562, หน้า 2.**
- ประสพชัย พสุนนท์. (2558, มกราคม-ธันวาคม). ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. **วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 18(1), 375-396.**
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (2540, 11 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก. หน้า 1-99.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2550, 24 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 1-127.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560,). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 1-94.
- ศราวุฒิ ดาเวกรงแก้ว, และคนอื่นๆ. (2564, พฤษภาคม-มิถุนายน). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร. **วารสารรัชต์ภาคย์ สถาบันรัชต์ภาคย์, 2564(40), 147-159.**
- สุพจน์ ทรายแก้ว. (2545). **การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 2).** พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2552) **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.** กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน. (2563). แผนอัตรากำลัง 3 ปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563.

สืบค้น สิงหาคม 27, 2563, จาก

<https://www.tambonhuayhin.go.th/projectRev2.php?hd=15>.

อรทัย ทวีระวงษ์. (2557). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏกาญจนบุรี. 2-4.

The Improvement of a Supervision Process on the School Practicum of the Fifth-Year Education Students at the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

Phramaha Kriangkrai Sirivaddhano (Phetsangkhad)

Lecturer of Education Faculty, Mahamakut Buddhist University

Porntiwa Chulasukhont

Lecturer of Education Faculty, Mahamakut Buddhist University Roiet Campus

Corresponding Author: kriangkrai.ph@mbu.ac.th

Received: February 3, 2022 Revised: March 7, 2022 Accepted: March 21, 2022

Abstract

The research aimed to: 1. study the current state of the supervision process and patterns of the fifth-year Education students' practicums; 2. improve the process and patterns of the supervision, and 3. approve the process of the supervision. The research tools were: 1. a questionnaire on the current state of the supervision process; 2. the interview on the supervision practices, and 3. the supervision approval evaluation form. The target groups included: 1. forty-eight Education students who were in their practicum practice for the teaching professional experience; 2. thirty teachers and school executives joined by their consents, and 3. five experts to evaluate the supervision process chosen by the purposive sampling. The data were analyzed using mean and standard deviation.

The result found that: 1. the current supervision process on the fifth-year Education students' practicums, was practiced, overall, at a high level which was at 3.89 ($\bar{x}$) (S.D. = 0.223); 2. the patterns of the supervision process included preparation, supervision, conclusion and evaluation, reflection as well as sharing and transferring knowledge and experiences; and 3. the supervision patterns were approved by the experts with the highest level of suitability at 4.27 ($\bar{x}$) (S.D. =0.502).

Keywords: Improvement, Pre-service Teachers, Supervision Process

การพัฒนา รูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาเกรียงไกร สิริวฑฒโน (เพ็ชสังคาคด)

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พรทิศา จุลสุคนธ์

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

Corresponding Author: kriangkrai.ph@mbu.ac.th

ได้รับบทความ: 3 กุมภาพันธ์ 2565 ปรับปรุงแก้ไข: 7 มีนาคม 2565 ตอรับตีพิมพ์: 21 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 2. พัฒนารูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และ 3. รับรองรูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 2. แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการนิเทศฯ 3. แบบประเมินรับรองรูปแบบฯ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 จำนวน 48 คน 2. ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 30 คน ได้มาจากผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย 3. ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบการนิเทศฯ จำนวน 5 ท่าน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีระดับการดำเนินการภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = 0.223) 2. รูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประกอบด้วย ขั้นเตรียมการ ขั้นการนิเทศขั้นสรุปและประเมินผล ขั้นการสะท้อนคิด ขั้นแบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้ 3. รูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ได้รับรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.502)

คำสำคัญ: การพัฒนา, นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู, รูปแบบการนิเทศ

บทนำ

กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกลไกสำคัญในเตรียมความพร้อมให้นักศึกษามีประสบการณ์ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนในสถานการณจริงก่อนจบการศึกษา โดยควรมีกระบวนการสอดคล้องกับความต้องการของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป การให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบาย แผนงาน และองค์ประกอบของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญช่วยพัฒนาครูอย่างมีคุณภาพ โดย Vander Dussen Toukan (2018, para.1) ได้กล่าวในการประชุม Educating citizens of 'the global': Mapping textual constructs of UNESCO's global citizenship education 2012–2015 ว่าการยกระดับการผลิตครูเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครู หากได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมจะสามารถยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สร้างทรัพยากรมนุษย์อันมีคุณค่าให้แก่ประเทศต่อไป แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ระบุว่า วิธีการพัฒนาครูให้มีการจัดการเรียนการสอนดีขึ้น จะช่วยแก้ไขปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ดังเช่นการกำหนดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และเป้าหมายในยุทธศาสตร์ ที่ 2 ยุทธศาสตร์ผลิต พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มุ่งหวังให้มีการผลิตครูได้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท และมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 39-40)

กระบวนการพัฒนาคุณภาพในการผลิตครูจึงรวมถึงการนิเทศการสอน (สุจิตรา แซ่จิว, 2557, หน้า 100-101; ศุภวรรณ สัจจพิบูล, 2560, หน้า 203; วิไลพร ชิมชาติ, 2560, หน้า 158) ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินการร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถาบันผลิตครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การใช้สื่อนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพผ่านการลงมือปฏิบัติในสถานการณจริง การแนะนำให้คำปรึกษา การช่วยเหลือระหว่างผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ ผลจากกระบวนการดังกล่าว ยังสามารถพัฒนาทักษะความสามารถของนักศึกษวิชาชีพครูเพื่อให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ การจัดการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การเตรียมตัวสู่อาชีพครู และการนิเทศการสอนช่วยพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายและการนิเทศเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งช่วยเหลือผู้สอนให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาตนเองในวิชาชีพ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เปิดสอน 6 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรการสอนภาษาไทย การสอนภาษาอังกฤษ การสอนพระพุทธศาสนา การสอนสังคมศึกษา การศึกษาปฐมวัย และการประถมศึกษา ใน 7 วิทยาเขต ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา สิรินครราชสีมา วิทยาลัยอิสาน ล้านนา ศรีธรรมมาโคกราช ร้อยเอ็ด ศรีล้านช้าง และ 3 วิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์โยธธ วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ โดยคณะศึกษาศาสตร์ มีภารกิจในการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพ รวมถึงงานทางด้านการนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ผลการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่าแต่ละวิทยาเขต วิทยาลัยมีแนวทางในการนิเทศแตกต่างกัน ขาดเอกภาพและความต่อเนื่องในการนิเทศทำให้ผู้รับการนิเทศเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งยังมีปัญหาและอุปสรรคในการนิเทศที่แตกต่างกันไป ส่งผลให้การนิเทศไม่บังเกิดผลสัมฤทธิ์ได้เต็มที่ ด้วยเหตุนี้ต้องหาแนวทางการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้เกิดการนิเทศอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ลดอุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับ Sheehan (2010,

pp. 192-198, 209) ที่ระบุไว้ว่าการมีแนวทางในการนิเทศที่แตกต่างกัน ขาดเอกภาพในการนิเทศทำให้ผู้รับการนิเทศเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งยังมีปัญหาและอุปสรรคในการนิเทศที่แตกต่างกันไปซึ่งส่งผลให้การนิเทศไม่บังเกิดผลสัมฤทธิ์ได้เต็มที่ Ojong (2019, p.16) ยังได้เสนอว่า กระบวนการสำคัญในการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพควรเริ่มต้นตั้งแต่ช่วงของการเป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพราะเป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาได้นำความรู้มาใช้ในการฝึกปฏิบัติจริง ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจบทบาทของครู สามารถพัฒนาหลักสูตร ออกแบบการสอน ภาระงาน และการประเมินผลการเรียนรู้ ภายใต้การดูแลของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ทั้งนี้กระบวนการนิเทศในระหว่างเรียนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพของครูของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องวิจัยและพัฒนาเพื่อให้เกิดการนิเทศอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

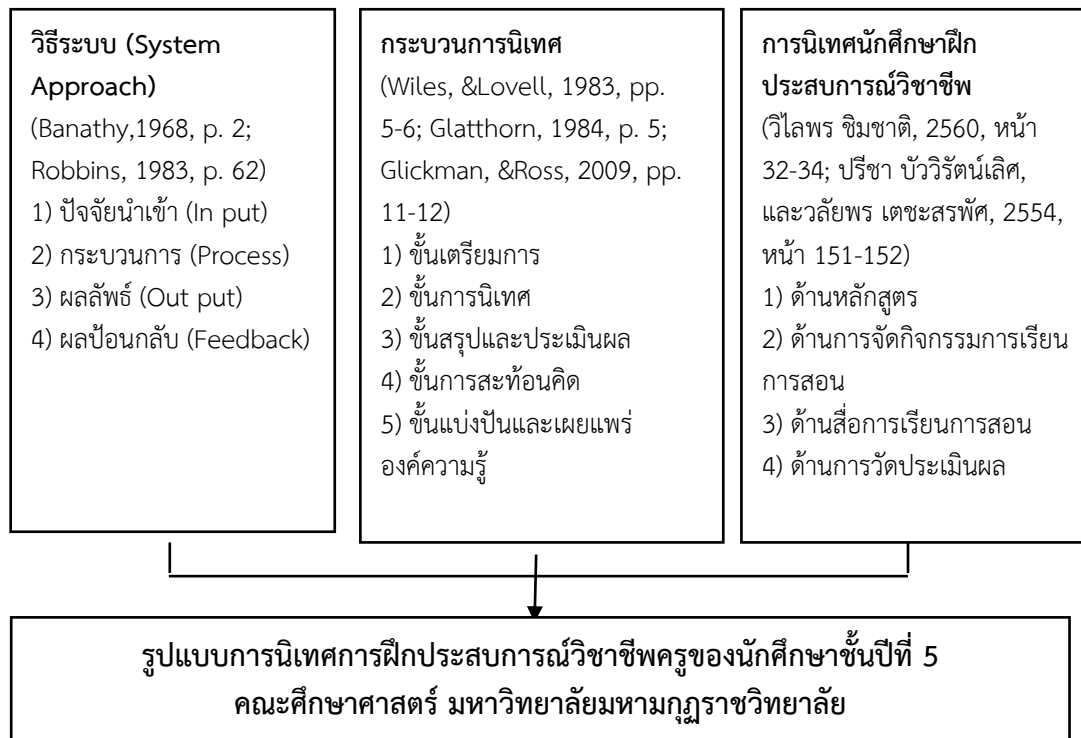
จากผลการศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการนิเทศควรได้รับการพัฒนารูปแบบการนิเทศอย่างเป็นระบบ เนื่องจากเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครู สามารถดูแลให้นักศึกษาครูสามารถปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและก้าวสู่วิชาชีพครูอย่างมั่นใจเพื่อเป็นครูมืออาชีพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. พัฒนารูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
3. รับรองรูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดของรูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาารูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้วิจัยขอเสนอวิธีการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยศึกษาจากการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มเป้าหมายคือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 5 จำนวน 48 คน ร่วมกับการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการนิเทศฯ โดยเก็บข้อมูลจากตัวแทนครูพี่เลี้ยงและผู้อำนวยการสถานศึกษาที่สมัครใจเข้าร่วมให้ข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในรูปแบบข้อมูลเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ร่วมกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศ ขั้นตอนและองค์ประกอบของการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มาสร้างร่างรูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 3 การรับรองรูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในขั้นนี้เมื่อผู้วิจัยได้ร่างรูปแบบฯ ประกอบด้วย ขั้นตอนและองค์ประกอบของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้วิจัยได้นำรูปแบบดังกล่าวไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ และรับรองรูปแบบฯ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ศึกษากับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยโดยตรง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประกอบด้วย 2 สาขาวิชา คือ การสอนภาษาอังกฤษ และการสอนภาษาไทย ซึ่งเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 5 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ทุกสาขาวิชาในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 48 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

1.2 ตัวแทนครูพี่เลี้ยงและผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ส่งนักศึกษาชั้นปีที่ 5 ไปฝึกปฏิบัติการวิชาชีพในสถานศึกษาและสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 30 คน ได้มาจากผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

1.3 ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบการนิเทศฯ จำนวน 5 ท่าน แบ่งออกเป็นด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 ท่าน ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 1 ท่าน ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน และด้านการนิเทศฯ จำนวน 2 ท่าน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เพื่อสำรวจสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สาขาวิชา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประกอบด้วย 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน และ 4) ด้านการวัดประเมินผล ด้านละ 5 ข้อ รวม 20 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญใจ ศรีสถิตย์นรากร, 2555, หน้า 93-95)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการพัฒนาการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด

2.1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศ ขั้นตอนและองค์ประกอบของการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นำข้อมูลที่ได้มากำหนดแบบสอบถามแต่ละด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน และ 4) ด้านการวัดประเมินผล

2.1.2 นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ครอบคลุมความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 -1.00 สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

2.1.3 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด จำนวน 30 คน

2.1.4 ตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีการของ Cronbach ซึ่งความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.877 นำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูล

2.2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2.2.1 ศึกษาแนวทาง ทฤษฎีเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แนวทางการพัฒนาการนิเทศ รูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แล้วสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามในการสัมภาษณ์ ซึ่งข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80 -1.00 สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้ เพื่อให้ข้อเสนอแนะและสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข

2.2.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปสัมภาษณ์ตัวแทนครูพี่เลี้ยงและผู้อำนวยการสถานศึกษาที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่สมัครใจเข้าร่วมสัมภาษณ์ให้ข้อมูลที่มีต่อร่างรูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามหลักเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขและการพัฒนาการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประกอบด้วย ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านพัฒนาหลักสูตร ด้านวัดผล ประเมินผล และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ

2.2.3 นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

2.3 แบบประเมินรับรองรูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2.3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินเพื่อรับรองรูปแบบฯ จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศ ขั้นตอนและองค์ประกอบของการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.3.2 นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80 -1.00 สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

2.3.3 หลังจากนั้นนำแบบประเมินรับรองรูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบฯ จำนวน 5 ท่าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดในการตอบแบบสอบถามให้แก่

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 48 คน ผ่านโปรแกรมการประชุมออนไลน์ (ZOOM) และให้ระยะเวลาการตอบแบบสอบถามออนไลน์ จากนั้นตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3.2 การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มหมายด้วยตนเอง จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผ่านโปรแกรมการประชุมออนไลน์

3.3 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาเพื่อทำการวิเคราะห์ เพื่อสร้างร่างรูปแบบการนิเทศฯ ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีการแปลผลค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง การดำเนินการระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง การดำเนินการระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง การดำเนินการระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง การดำเนินการระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง การดำเนินการระดับน้อยที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและแนวทางการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1.1 สภาพปัจจุบันของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้มาจากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

1.1.1 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 แบ่งออกเป็นเพศชาย 20 คน เป็นร้อยละ 41.7 เพศหญิง 28 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 และจำแนกตามประเภทสาขาวิชา สาขาการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 35.4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 64.6

1.1.2 ผลระดับการดำเนินการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีระดับการดำเนินการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$, S.D. 0.223) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรกคือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$, S.D.= 0.378) รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D.=0.384) และอันดับสาม

คือ 3) ด้านพัฒนาหลักสูตร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.57$, S.D. =0.493) และด้านที่มีค่าน้อยที่สุดคือ 4) ด้านวัดผลประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.11$, S.D. =0.399)

1.2 แนวทางการพัฒนาการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จากการสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงและผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ควรมีแนวทางการพัฒนาดังนี้

1.2.1 ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรสร้างความร่วมมือกันระหว่างนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครูผู้สอน และชุมชน ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การสร้างสมรรถนะของนักศึกษาให้มีความพร้อมการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยสอดคล้องบริบทของโรงเรียน

1.2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนทุกคนเป็นผู้นิเทศนักศึกษาหรือเปิดโอกาสให้นักศึกษานิเทศก์เข้าร่วมสังเกตการสอน และควรพัฒนาสมรรถนะด้านจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษา การนิเทศควรมีความยืดหยุ่นแบบผสมผสานทั้งรูปแบบออนไลน์และลงพื้นที่จริงปรับเหมาะตามสถานการณ์ และการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาควรเปิดโอกาสให้ตัวแทนจากโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อช่วยเติมเต็มในส่วนของการปฏิบัติตนและทักษะการทำงาน

1.2.3 ด้านพัฒนาหลักสูตร ควรเพิ่มสมรรถนะนักศึกษาฝึกประสบการณ์ให้มีความรู้เรื่องการพัฒนาหลักสูตร ร่วมกับการเปิดโอกาสให้นักศึกษานิเทศก์มาให้คำแนะนำเพิ่มเติม

1.2.4 ด้านวัดผลประเมินผล ควรมีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และครูผู้สอนในโรงเรียนเพื่อเรียนรู้เทคนิควิธีการประเมินผลที่ทันสมัยสอดคล้องกับหลักสูตร ควรจัดระบบการนิเทศการสอน ร่วมกันวัดและประเมินผลนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยเป็นคะแนนจากครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบ่งสัดส่วนกันอย่างเหมาะสม และช่วงเวลาที่ใช้ในการนิเทศควรแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ หลังจากการส่งตัวนักศึกษาไปแล้ว 1-2 เดือน ระยะกลางของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ และก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพเสร็จสิ้น 1 เดือน

2. รูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) 1) ชั้นเตรียมการ (Preparing) เป็นขั้นชี้แจงรายละเอียดให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษา ด้านความรู้ การปฏิบัติตนและทักษะการทำงาน ส่วนที่ 2 กระบวนการ (Process) 2) ขั้นการนิเทศ (Implementing) เป็นขั้นที่นักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์ในสถานศึกษาที่ดำเนินการนิเทศในรูปแบบผสมผสาน (ออนไลน์และออฟไลน์) การช่วยเหลือนักศึกษาโดยมีบริการจัดหน่วยฝึกหรือคลินิกให้คำปรึกษา ช่วยเหลือแนะนำ ด้านสมรรถนะที่จำเป็นในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ และด้านการปฏิบัติตน รวมถึงทักษะการทำงาน ส่วนที่ 3 ด้านผลลัพธ์ (Out Put) 3) ขั้นสรุปและประเมินผล (Evaluating) เป็นการสรุปรายงานผลการปฏิบัติการฝึกประสบการณ์ฯ การร่วมกันประเมินผล ส่วนที่ 4 ผลป้อนกลับ (Feedback) 4) ขั้นการสะท้อนคิด (Reflective thinking) เป็นขั้นตอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาทบทวนในความรู้ ประสบการณ์ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่พบ สะท้อนคิดร่วมกันระหว่างนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และผู้บริหารสถานศึกษา และ 5) ชั้นแบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้ (Knowledge Sharing) เป็นการนำข้อมูลและสารสนเทศมาแลกเปลี่ยนกันระหว่างสาขาหรือวิทยาเขต การถอดบทเรียนและการเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย

3. รูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ได้รับการรับรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.27, S.D. = 0.502) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นตอนพบว่า 1) ชั้นเตรียมการ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.27, S.D. = 0.458) 2) ชั้นการนิเทศ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.20, S.D. = 0.560) 3) ชั้นสรุปและประเมินผล มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.33, S.D. = 0.490) 4) ชั้นการสะท้อนคิด มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.33, S.D. = 0.561) และ 5) ชั้นแบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.27, S.D. = 0.458)

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันและแนวทางการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย มีระดับการดำเนินการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และอันดับที่สามคือ ด้านพัฒนาหลักสูตร ด้านที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ด้านวัดผลประเมินผล ประกอบกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงและผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศมีประเด็นที่น่าสนใจแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านสื่อการเรียนการสอน มีการดำเนินการในสภาพปัจจุบันของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 โดยนักศึกษาได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการนำสิ่งที่อยู่รอบตัว เพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหาเพื่อเสริมประสบการณ์การเรียนรู้แก่นักเรียน นอกจากนี้แนวทางในการพัฒนาการนิเทศคือ ควรสร้างความร่วมมือระหว่างกัน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูผู้สอน และชุมชน ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การสร้างสมรรถนะของนักศึกษาให้มีความพร้อม การใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย สอดคล้องบริบทของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงไปจากการใช้สื่อการเรียนการสอนต้องปรับรูปแบบให้มีความเหมาะสมกับบริบทของชุมชนที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพออกไปปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้เตรียมความพร้อม โดยกำหนดรูปแบบการเรียนการสอนของโรงเรียนในแต่พื้นที่ไว้ทั้งหมด 5 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) การเรียนแบบ On-Site การเดินทางมาโรงเรียนปกติ 2) การเรียนแบบ On-Air เรียนผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 3) การเรียนแบบ On-Line เรียนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ 4) การเรียนแบบ On-Demand เรียนผ่านระบบแอปพลิเคชันและการ 5) เรียนแบบ On-Hand ครูเดินทางไปแจกเอกสารใบงานให้กับนักเรียนที่บ้าน (กรมประชาสัมพันธ์, 2564, ย่อหน้า 2) ดังนั้นสื่อต้องสอดคล้องกับบริบทของชุมชน อาจมีทั้งสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบของสื่อดั้งเดิมรวมถึงสื่อเทคโนโลยี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชญาทิพย์ สหัสสร้างสี, และสุพัฒนา หอมบุปผา (2559) ที่กล่าวถึงแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรส่งเสริมครูผลิตสื่อและใช้นวัตกรรมเหมาะสมกับการเรียนการสอน และงานวิจัยของ สุนทรี จุงวงศ์สุข, ธัญยาพร ก่องจันทร์, อภัยชนม์ สัจจะพัฒนกุล, กล้าหาญ พิมพ์ศรี, และวริศรา ตั้งคำวานิช (2560) ที่กล่าวว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนอกเหนือจากจะมีหน้าที่ในการสอน

ต้องเรียนรู้งานด้านกิจกรรมนักเรียน การแนะแนว งานด้านธุรการทั่วไป งานด้านการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน ดังนั้นการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาจึงมีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ความทันสมัย และเกิดจากการร่วมมือของนักศึกษา ครูผู้สอน และชุมชน

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน มีการดำเนินการในสภาพปัจจุบันของการนิเทศฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 โดยนักศึกษาได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาดูงานโรงเรียนที่เป็นต้นแบบด้านต่างๆ เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาการเรียนการสอน ได้รับการแนะนำเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาในระหว่างที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ และได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน นอกจากนี้แนวทางในการพัฒนาการนิเทศคือ ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนทุกคนเป็นผู้นิเทศนักศึกษาหรือเปิดโอกาสให้ศึกษานิเทศก์เข้าร่วมสังเกตการสอน และควรพัฒนาสมรรถนะด้านจัดการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักศึกษา การนิเทศควรมีความยืดหยุ่นแบบผสมผสานทั้งรูปแบบออนไลน์และลงพื้นที่จริงปรับเหมาะตามสถานการณ์ และการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาควรเปิดโอกาสให้ตัวแทนจากโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อช่วยเติมเต็มในส่วนของการปฏิบัติตนและทักษะการทำงาน จากผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปารณีย์ ชาวเจริญ, ดวงใจ สีเขียว, และชมพูนุท สุขหวาน (2560) ที่ศึกษาสภาพการนิเทศ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูคณะครุศาสตร์ พบว่า ครูที่เลี้ยงมีบทบาทสำคัญในการนิเทศ ให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักศึกษา ส่วนใหญ่ระบบการนิเทศยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ครูที่เลี้ยงควรได้รับการพัฒนาและรับรู้ทำความเข้าใจออกแบบกิจกรรมการนิเทศให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเหมาะสมกับการนิเทศนักศึกษาที่เป็นครูใหม่ยังไม่มีประสบการณ์ อาจทำไปควบคู่กับการปฏิบัติการนิเทศ ในสถานการณ์จริงเพื่อร่วมพัฒนานักศึกษา รวมถึงงานวิจัยของ เกศนีย์ พิมพ์พก, ฤตินันท์ สมุทรทัย, สมศักดิ์ ภูวิภาดารวรรณ, และเกียรติสุดา ศรีสุข (2560) ที่ได้พัฒนารูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินผลความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูพบว่า หากมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการเตรียมความพร้อมให้แก่อาจารย์นิเทศก์สาขา อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป ครูที่เลี้ยง มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ใช้หลักการมีส่วนร่วม ให้คำปรึกษาดูแล การมีคลินิกช่วยเหลือด้านงานวิจัยให้แก่ นักศึกษา จะส่งผลให้นักศึกษาสามารถนำปัญหาในการจัดการเรียนการสอน มาต่อยอดสู่การวิจัยและสร้างความสามารถทางด้านงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างได้ผล ดังนั้นการสร้างให้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน ควรมีการเตรียมความพร้อม ให้แก่นักศึกษาให้เห็นต้นแบบที่ดีอาจมาจากครูผู้สอนตามรายวิชาเอกที่มีความสามารถในการจัดการเรียน การสอน การร่วมมือกันของสถาบันการศึกษา โรงเรียน ศึกษานิเทศก์ วางรูปแบบแนวทางร่วมกันให้เหมาะสมกับการพัฒนานักศึกษาเพื่อเริ่มต้นสร้างประสบการณ์การทำงาน การดูแลให้คำปรึกษาด้านการจัดการเรียน การสอนและการวิจัย

1.3 ด้านพัฒนาหลักสูตร การดำเนินการในสภาพปัจจุบันของการนิเทศการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 โดยนักศึกษาได้รับการแนะนำเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ ที่สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน ได้รับการแนะนำเกี่ยวกับการวางแผนการจัดการเรียน การสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดและได้รับคำแนะนำ เกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงในโรงเรียนที่ส่งผลถึงการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำไปปฏิบัติได้จริง นอกจากนี้แนวทางในการพัฒนาการนิเทศ คือ ควรเพิ่มสมรรถนะนักศึกษาฝึกประสบการณ์ให้มีความรู้

เรื่องการพัฒนาหลักสูตร ร่วมกับการเปิดโอกาสให้ศึกษานิเทศก์มาให้คำแนะนำเพิ่มเติม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร ชิมชาติ (2560) ที่กล่าวว่า การนิเทศการสอนควรมีการให้ความรู้เรื่องการพัฒนาหลักสูตรทั้งทางด้านหลักสูตรท้องถิ่น และหลักสูตรที่ทันสมัยแนวใหม่ที่เป็นสากลแก่ผู้สอนและศึกษานิเทศก์เป็นบุคคลที่สำคัญในการให้คำแนะนำแก่ผู้สอน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกที่ทำให้การศึกษาไทยต้องปรับหลักสูตรเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ จากงานวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) พบว่า ครูส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 83 เห็นด้วยในการปรับหลักสูตรเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ และปัจจัยที่ช่วยให้ครูทำงานได้ดีตามแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการคือความเข้าใจในฐานสมรรถนะ การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร และกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ดังนั้นในสถาบันระดับอุดมศึกษาที่เปิดการจัดการเรียนการสอนทางด้านวิชาชีพครูจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

1.4 ด้านวัดผลประเมินผล การดำเนินการในสภาพปัจจุบันของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 โดยนักศึกษาได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล และได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้การวัดผลที่หลากหลายในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน นอกจากนี้แนวทางในการพัฒนาการนิเทศคือควรมีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้อะหว่างนักศึกษานิเทศก์ประสบการณ์วิชาชีพ และครูผู้สอนในโรงเรียนเพื่อเรียนรู้เทคนิควิธีการประเมินผลที่ทันสมัยสอดคล้องกับหลักสูตร ควรจัดระบบการนิเทศการสอน ร่วมกันวัดและประเมินผลนักศึกษานิเทศก์ประสบการณ์วิชาชีพโดยเป็นคะแนนจากครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบ่งสัดส่วนกันอย่างเหมาะสม และช่วงเวลาที่ใช้ในการนิเทศควรแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ หลังจากการส่งตัวนักศึกษาไปแล้ว 1-2 เดือน ระยะกลางของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ และก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพเสร็จสิ้น 1 เดือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร ชิมชาติ (2560) ที่กล่าวถึงแนวทางการนิเทศว่า ควรมีการส่งเสริมการใช้โปรแกรมสำหรับการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ที่ทันสมัย การจัดอบรมการประเมินความสามารถที่เกี่ยวข้องกับวิชาเอก การสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อะหว่างนักศึกษานิเทศก์ประสบการณ์วิชาชีพและผู้สอนเกิดการพัฒนาตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชญาทิพย์ สหสสรังสี, และสุพัฒนา หอมบุปผา (2559) ที่กล่าวถึงแนวทางการนิเทศที่มีประสิทธิภาพว่าควรมีการประชุมชี้แจง วางแผน การพัฒนาเครื่องมือวัดผลที่หลากหลาย และได้มาตรฐาน และมีการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ

2. รูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้มาจากการใช้วิธีการระบบ (Banathy, 1968, p. 2; Robbins, 1983, p. 62) เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบและผลานการสังเคราะห์กระบวนการนิเทศ ของ Wiles, & Lovell (1983, pp. 5-6) Glatthorn (1984, p.5) Glickman, & Ross (2009, pp. 11-12) รวมถึงการศึกษาการนิเทศนักศึกษานิเทศก์ประสบการณ์วิชาชีพ (วิไลพร ชิมชาติ, 2560, หน้า 32-34; ปรีชา บั้ววิรัตน์เลิศ, และวลัยพร เตชะสรพัต, 2554, หน้า 151-152) อีกทั้งผลานจากการเก็บข้อมูลด้านสภาพปัจจุบันในการดำเนินการนิเทศ แนวทางในการพัฒนาการนิเทศจากผู้บริหารและครูผู้มาจาสถาบันการศึกษาที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทำให้ได้รูปแบบฯ ซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) (1) ขั้นเตรียมการ (Preparing) มีองค์ประกอบย่อยคือ (1.1) บุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป

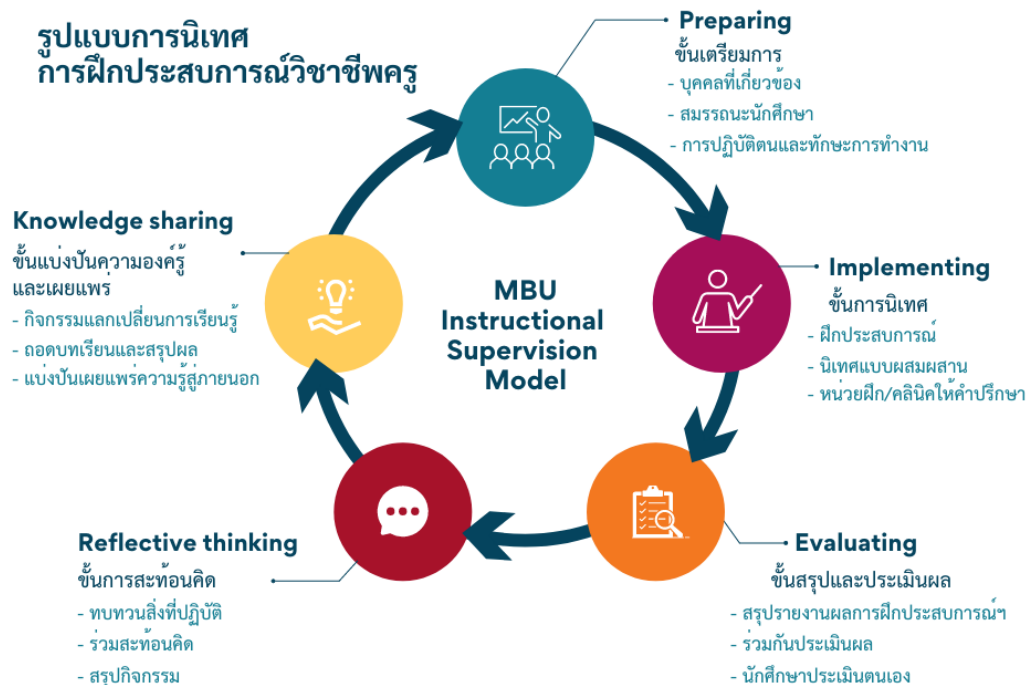
อาจารย์นิเทศก์วิชาเอก นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารสถานศึกษา (1.2) การเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ทางด้านสมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านพัฒนาหลักสูตร ด้านวัดผลประเมินผล และ (1.3) การเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาด้านการปฏิบัติตนและทักษะการทำงาน ส่วนที่ 2 กระบวนการ (Process) (2) ขั้นการนิเทศ (Implementing) มีองค์ประกอบย่อยคือ (2.1) นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูเข้าฝึกประสบการณ์ในสถานศึกษา (2.2) อาจารย์นิเทศก์ ดำเนินการนิเทศในรูปแบบผสมผสาน (ออนไลน์และออฟไลน์) และ (2.3) การจัดหน่วยฝึกหรือคลินิกให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แนะนำ ด้านสมรรถนะที่จำเป็นในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพรู และด้านการปฏิบัติตน รวมถึงทักษะการทำงาน ส่วนที่ 3 ด้านผลลัพธ์ (Out Put) (3) ขั้นสรุปและประเมินผล (Evaluating) มีองค์ประกอบย่อยคือ (3.1) นักศึกษาสรุปรายงานผลการปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู (3.2) การร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ทั้งจากอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารสถานศึกษา (3.3) นักศึกษาประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูด้วยตนเอง ส่วนที่ 4 ผลป้อนกลับ (Feedback) (4) ขั้นการสะท้อนคิด (Reflective thinking) มีองค์ประกอบย่อยคือ (4.1) จัดกิจกรรมให้นักศึกษาทบทวนสิ่งที่ตนเองได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู (4.2) จัดกิจกรรมสะท้อนคิดระหว่างนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และผู้บริหารสถานศึกษา (4.3) สรุปลงกิจกรรมสะท้อนคิด และ ส่วนที่ 5 การเผยแพร่องค์ความรู้ Sharing (5) ขั้นแบ่งปันและเผยแพร่ความรู้ (Knowledge Sharing) มีองค์ประกอบย่อยคือ (5.1) การจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ระหว่างสาขาวิชา/ระหว่างวิทยาเขต (5.2) การถอดบทเรียนและสรุปผลจากการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ และ (5.3) การแบ่งปันเผยแพร่ความรู้สู่ภายนอก จากกระบวนการอย่างเป็นระบบนี้เนื่องมาจากการออกแบบอย่างเป็นระบบช่วยให้เกิดการประเมินผลแก้ไขข้อบกพร่องที่พบอย่างเป็นวัฏจักร สอดคล้องกับ Wiles, & Lovell (1983, pp.5-6); Glatthorn (1984, p.5); Glickman, & Ross (2009, pp. 11-12) ที่มีกระบวนการของการนิเทศอย่างเป็นขั้นตอน มีการเตรียมการการปฏิบัติ การสรุปผล การทบทวนถึงสิ่งที่ได้ปฏิบัติ สามารถนำข้อมูลมาเป็นองค์ความรู้ และสามารถแก้ไขปัญหาเมื่อพบในการนิเทศเพื่อยกระดับคุณภาพของผู้สอน นอกจากนี้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการนิเทศของ สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์, ฉันทนา จันทร์บรรจง, สำราญ มีแจ่ม, และวิทยา จันทร์ศิลา (2551) สันติ หัตถ์, และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2563) พบว่า การพัฒนาระบบการนิเทศต้องอาศัยกระบวนการในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับนิเทศ อย่างเป็นระบบทั้งทางด้านปัจจัยนำเข้า ด้านหลักการ บุคลากร ปัจจัยสนับสนุน กระบวนการนิเทศ ผลผลิต ความสามารถของผู้สอน ทั้งความรู้ เจตคติ ทักษะ การมีข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา รวมถึงทรัพยากรสนับสนุน การกำหนดกลยุทธ์ การกำกับติดตาม รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและชุมชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้การนิเทศประสบผลสำเร็จ

3. รูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่ได้รับรองโดยผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบที่ผู้วิจัยออกแบบและสร้างขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบที่เป็นระบบมีการแสดงให้เห็นถึงขั้นตอนที่เป็นกระบวนการ ทั้งปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Out Put) รวมถึงมีข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) นอกจากนี้ยังมีการแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) เนื่องจากด้วยบริบทของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีวิทยาเขตและวิทยาลัยรวมกันถึง 10 แห่งทั่วประเทศดังนั้นรูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ผู้วิจัยได้ออกแบบและสร้างขึ้นโดยผ่านการรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ จึงสามารถเป็นองค์ความรู้ต้นแบบให้แก่วิทยาเขตและวิทยาลัยสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมแก่บริบทของแต่ละพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Al-Kurdi, El-Haddadeh, & Eldab (2020) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการแบ่งปันความรู้ของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาที่พบว่า วัฒนธรรมการแบ่งปันความรู้ในองค์กรนอกจากการคำนึงถึงบุคคลและเทคโนโลยีต้องอาศัยบรรยากาศ ผู้นำและการสร้างความไว้วางใจเชิงบวกในองค์กร ซึ่งรูปแบบการนิเทศดังกล่าวมีการสร้างความไว้วางใจและการสนับสนุนแนะนำ ตลอดจนการร่วมมือจากหลายฝ่ายในกระบวนการของขั้นตอนการขึ้นแบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้ที่สนับสนุนให้เกิดระหว่างวิทยาเขต

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัยคือการได้รูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ผ่านการออกแบบอย่างเป็นระบบรวมถึงได้ผ่านการรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิว่ามีคุณภาพระดับดีมาก ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) (1) ชั้นเตรียมการ (Preparing) ส่วนที่ 2 กระบวนการ (Process) (2) ขั้นตอนการนิเทศ (Implementing) ส่วนที่ 3 ด้านผลลัพธ์ (Out put) (3) ขั้นสรุปและประเมินผล (Evaluating) ส่วนที่ 4 ผลป้อนกลับ (Feedback) และ ส่วนที่ 5 การเผยแพร่องค์ความรู้ Sharing (5) ขั้นตอนการแบ่งปันและเผยแพร่ องค์ความรู้ (Knowledge Sharing) สามารถแสดงแผนภาพรูปแบบได้ดังนี้

ภาพ 2 รูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการประชุมเพื่อตกลงร่วมกันระหว่าง อาจารย์นิเทศ ครูพี่เลี้ยง นักศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการนิเทศแบบผสมผสานทางด้านความพร้อมของแอปพลิเคชันที่ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์ในการออนไลน์ที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

2. ควรสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย แต่ละวิทยาเขตวิทยาลัย โรงเรียนและชุมชน เพื่อร่วมกันออกแบบการนิเทศที่ยืดหยุ่นได้ ปรับเหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ และไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลจากการนำรูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไปใช้ในแต่ละวิทยาเขตที่เปิดทำการจัดการเรียนการสอนด้านศึกษาศาสตร์และติดตามผลการนิเทศอย่างต่อเนื่องเพื่อพิจารณาถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตามหลักสูตรบนฐานสมรรถนะของนิสิต นักศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต ศึกษาศาสตรบัณฑิต ของสถาบันผลิตครู

เอกสารอ้างอิง

- กรมประชาสัมพันธ์. (2564). 5 รูปแบบการเรียนรู้การสอนรองรับการเปิดภาคเรียนให้เหมาะสม แต่ละภูมิภาคของประเทศ. สืบค้น พฤศจิกายน 12, 2564, จาก <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/9/iid/19133>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- เกศนีย์ พิมพ์พุก, ฤตินันท์ สมุทรทัย, สมศักดิ์ ภูวิภาดาบรรณ, และเกียรติสุดา ศรีสุข. (2560, กรกฎาคม-กันยายน). ที่ได้พัฒนารูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 6(3), 172-186.
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย. (2562). คู่มือฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- ณัฏยาทิพย์ สหัสสรังสี, และสุพัฒนา หอมบุปผา. (2559, สิงหาคม). แนวทางการนิเทศภายในของสถานศึกษาในอำเภอแม่เป็นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 11 (ฉบับพิเศษ สิงหาคม), 93-108.
- บุญใจ ศรีสถิตย์นรากร. (2555). การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย: คุณสมบัติการวัดเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา บัววิรัตน์เลิศ, และวลัยพร เตชะสรพัต. (2554, พฤษภาคม). ความต้องการของนักศึกษาที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น จังหวัดเชียงใหม่. วารสารมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น FEU ACADEMIC REVIEW, 4(พิเศษ), 149-160.
- ปารณีย์ ขาวเจริญ, ดวงใจ สีเขียว, และชมพูนุท สุขหวาน. (2560, มกราคม-มีนาคม) การศึกษาสภาพการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 11(1), 99-108.
- วชิรา เครือคำอ้าย (2562, มกราคม-เมษายน). การพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้กระบวนการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยงเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสมาคมนักวิจัย, 24(1), 121-135.
- วิไลพร ชิมชาติ. (2560). แนวทางการนิเทศการสอนครูผู้สอนภาษาอังกฤษ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภวรรณ สัจจพิบูล. (2560, มกราคม-เมษายน). แนวคิดการนิเทศเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย, 37(1), 203-222.

- สันติ หัตถ์, และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ .(2563, กรกฎาคม). ระบบการนิเทศในด้านการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(7), 227-240.**
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562). รายงาน **เฉพาะเรื่องที่ 12 หลักสูตรและการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ.** สืบค้น พฤศจิกายน 12, 2564, จาก <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1746-file.pdf>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). **การพัฒนากรอบขับเคลื่อนระบบการผลิตและพัฒนาครูสมรรถนะสูงสำหรับประเทศไทย 4.0 สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุจิตรา แซ่จิว. (2557). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษากับพฤติกรรมการสอนของครูสังกัดเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุนทรี จวงวงศ์สุข, ธัญยาพร ก่องจันทร์, อภัยชนม์ สัจจะพัฒนกุล, กล้าหาญ พิมพ์ศรี, และวิศรดา ตั้งคำวานิช. (2560, มกราคม-มิถุนายน). การศึกษาปัญหาและความต้องการในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. **วารสารครูพิบูล, 4(1), 12-22.**
- Al-Kurdi, O. F., El-Haddadeh, R., & Eldabi, T. (2020, February). The role of organizational climate in managing knowledge sharing among academics in higher education. **International Journal of Information Management, 50(1), 217–227.** Retrieved November 12, 2020, from <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1746197917700909>.
- Banathy, B. H. (1968). **Instructional System.** Belmont, California: Fearow
- Glatthorn, A. A. (1984). **Differentiated Supervision.** Washington D.C: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Glickman, Gordon, & Ross, Gordon. (2009). **The Basic Guide to Supervision and Instructional Leadership** (2nd ed). Boston: Pearson Education.
- Ojong, A. O. (2019, April). Pedagogic Supervision as a Function of Effective Curriculum Implementation in Some Selected Primary Schools in Yaounde 3. **International Journal of New Technology and Research (IJNTR), 5(4), 11-17.**
- Robbins. S. P. (1983). **Organizational Behavior.** Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Sheehan, D. C. (2010). **Learning and Supervision in Internship.** Doctoral Dissertation, College of Education, University of Canterbury, New Zealand.

Vander Dussen Toukan, E. (2018, April). Educating Citizens of “The Global”: Mapping Textual Constructs of UNESCO’s Global Citizenship Education 2012–2015.

Education, Citizenship and Social Justice, **13(1)**, 51–64.

Wiles, K., & Lovell, J. T. (1983). **Supervision for Better School** (5th ed). New Jersey: Prentice-Hall.

Examining the Trends of Second Language Pronunciation Articles: A Two-Decade Content Analysis

Pimrawee Ruengwatthakee

Kanya Barndt

Assistant Professor, Department of English of Education,
Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University
Corresponding Author: rpimrawee@hotmail.com, kat_008w@yahoo.com

Received: October 18, 2021 Revised: November 17, 2021 Accepted: December 30, 2021

Abstract

The purpose of this study is to examine the research trends in the field of second language (L2) pronunciation teaching and learning using content analysis. The articles were selected from four research journals including English Language Teaching, CATESOL Journal, Educational Technology & Society, and World Englishes between 2001 and 2020. The total of 39 scholarly articles were reviewed to determine 1) number of publications, 2) countries, 3) topics, 4) samples, 5) methods, and 6) dependent variables. The results showed that the number of L2 pronunciation research was increasing in 2005, most publications were published in China, the topics that were most emphasized were the development of phonetic awareness through technology, qualitative research methods were most frequently used, students were preferred as research participants, and the most important language features were English consonants and stress. The results show the general tendency of second language pronunciation research in a global context.

Keywords: Second Language Pronunciation, Content Analysis, English As A Foreign Language

การวิเคราะห์บทความวิชาการด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษ ในช่วงสองทศวรรษ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

พิมพ์ระวี เรืองวัฒน์

กัญญา บาร์นัท

ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (ค.บ.),

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Corresponding Author: rpimrawee@hotmail.com, kat_008w@yahoo.com

ได้รับบทความ: 18 ตุลาคม 2564 ปรับปรุงแก้ไข: 17 พฤศจิกายน 2564 ตอรับตีพิมพ์: 30 ธันวาคม 2564

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มของงานวิจัยด้านการเรียนการสอนการออกเสียงภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา โดยบทความวิจัยที่นำวิเคราะห์มาจากรวบรวมวารสารวิชาการ จำนวน 4 วารสาร ได้แก่ English Language Teaching, CATESOL Journal, Educational Technology & Society, and World Englishes ซึ่งตีพิมพ์ในช่วงปี 2544 ถึง ปี 2564 งานวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 39 เรื่อง โดยนำมาวิเคราะห์เกี่ยวกับ 1) จำนวนบทความที่ตีพิมพ์ 2) ประเทศที่ทำการวิจัย 3) หัวเรื่องของงานวิจัย 4) กลุ่มตัวอย่าง 5) วิธีวิจัย และ 6) ตัวแปรตามที่ใช้ในงานวิจัย ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่างานวิจัยด้านการเรียนการสอนการออกเสียงภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2548 โดยประเทศจีนเป็นประเทศที่มีการทำวิจัยด้านนี้มากที่สุด หัวข้อที่มีการศึกษามากที่สุดคือ การใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษ วิธีวิจัยที่ใช้ส่วนใหญ่คือ งานวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยส่วนใหญ่คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี และตัวแปรตามที่ใช้ในงานวิจัยส่วนใหญ่คือเสียงพยัญชนะและการเน้นคำ ในภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มโดยทั่วไปของการศึกษาวิจัยด้านการเรียนการสอนการพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในระดับนานาชาติ

คำสำคัญ: การออกเสียงภาษาอังกฤษ, การวิเคราะห์เนื้อหา, ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ

Introduction

English pronunciation is considered one of the most critical areas in the teaching and learning of English (Fraser, 2000; Hu, 2017; Moedjito, 2016). Fraser (2000, p.8) pointed out that an intelligible pronunciation of English is more likely to be understood despite errors in other areas (e.g., grammar, vocabulary), while unintelligible pronunciation may not be understood by the listener despite speaking with grammatically correct. Moreover, English pronunciation is very challenging for learners who speak English as a foreign language (EFL) or whose who speak English as a second language (ESL) to improve. Researchers have identified several factors that cause EFL/ESL learners to have difficulty with English pronunciation, such as age (Georgiou, 2019, p.541) and neglect of pronunciation instruction and training (Ruengwatthakee, 2021, p.154). Most importantly, the number of research papers on English pronunciation is likely to be less published than other English skills in the EFL and ESL contexts (Hişmanoğlu, 2019, p.635). To fill this gap, the present study aims to present the trends in research on second language pronunciation by systematically analyzing the countries, subjects, samples, methods, and dependent variables from four research journals over the past 20 years through the content analysis method. Consequently, finding a solution to help English teachers and scholars teach and learn pronunciation is crucial because oral fluency can help in developing listening, reading, and writing skills (Oradee, 2012, p.533). Moreover, we hope that the findings of this study would have an impact on improving the curriculum and teaching of second language pronunciation.

Literature Review

Content analysis can be used as an effective method to uncover the authentic meaning of a written or oral text in a particular context, including literacy research (Hoffman, Wilson, Martinez, & Sailors, 2011, p.28). Researchers can use the scientific method of content analysis to gain insight into the meaning of a text or message across disciplines. In addition, content analysis can be used for literature analysis. Systematically developing codes and themes from multiple journals allows researchers to discover different themes, theoretical lenses, research designs, and data sources that have been used in research studies (Parsons, Gallagher, & George Mason University Content Analysis Team, 2016, pp. 476-502).

In recent years, a number of researchers have attempted to use content analysis to determine the general trends in English language teaching. Nawaila, Kanbul, and Alhamroni (2020, pp.16-23) employed a quantitative content analysis to examine the trends in the use of technology in English language teaching. The researchers

analyzed 50 research articles published in the EBSCO and ScienceDirect Databases between 2000 and 2018. The results showed that not much attention was paid to the integration of technology in English teaching and learning until 2012. Turkey is the country with the highest number of publications. In term of methods, quantitative and qualitative studies were the most common. Moreover, questionnaires appeared to be the most commonly used instrument for data collection. The results of this study clearly show that the trends and changes towards the use of technology in English language teaching are increasing all over the world.

In addition, the trends of publications in foreign language teaching in Turkey were identified through content analysis. Solak (2014, pp.117-134) examined 189 academic papers published between 2009 and 2013 in journals indexed in SSCI and ULAKBIM database in Turkey. The selected papers were analyzed in terms of journal year, authors, language, paper topic, research design, data collection instruments, sample, sample size, and data analysis method. The results indicated that most of the research articles were published in 2013. Content analysis and teaching and learning were the most studied topics, most authors were Turkish, most articles were written in English, quantitative method was predominant, students were preferred, and the number of sample size was 32-100

Similarly, in the Turkish context, Yağız, Aydın, and Akdemir (2016, pp.117-134) systematically reviewed 274 research articles on English language teaching published between the years 2005 and 2015. The focus of this study is to determine the topics, research design, data collection tools, sampling, and data analysis. The results of content analysis revealed that language learning, language teaching, and teacher education were the most studied topics, and quantitative research designs were predominantly used. Questionnaires were used, undergraduate students with a sample size of 101-300 were preferred, and the researchers most frequently used descriptive statistics as a data analysis tool.

In the context of English language teaching and learning in Thailand, Chaiyasook and Jaroongkhongdach (2014, pp.64 –74) analyzed 194 master's theses from seven Thai universities on English language teaching using content analysis. The theses were analyzed in terms of the research focus, the educational level of the research context, the type of research design, the data source, the type of research instrument, and the type of analysis method. The results show that the most commonly studied topic was student achievement. The majority of the papers use quantitative research design, a combination of questionnaire and test is prevalent,

and the most commonly used methods of analysis are descriptive and inferential statistics.

Regarding English pronunciation teaching and learning, the content analysis of articles in this discipline is rare in the last decade. In 2019, Hismanoglu analyzed over one hundred articles on teaching English pronunciation published between the years 2012 and 2017 in fourteen international journals, including SSCI, ERIC, EBSCO, and MLA databases. The results show that quantitative research design was most frequently used by researchers, the most common research topic was the effects of teaching on L2 pronunciation. Undergraduates were most frequently used as the target population, multiple data collection instruments (e.g., picture story, picture difference task) were frequently used, articles were published in English by one or two authors, most articles had 31-60 references, multiple keywords (e.g., pronunciation, foreign accent, pronunciation teaching) were most frequently found. The results of the above studies show the general trends in the field of English language teaching including pronunciation teaching at the international level.

Objectives

The purpose of this research study is to examine the research trends in the field of second language pronunciation teaching and learning using content analysis to analyze the research articles selected from four scholarly research journals including English Language Teaching, CATESOL Journal, Educational Technology & Society, and World Englishes between 2001 and 2020. The selected articles were analyzed in terms of 1) number of publications, 2) countries, 3) topics, 4) samples, 5) methods, and 6) dependent variables

Methodology

This study employs a directed content analysis to create a lens for coding texts and determine emerging themes. This method can help the researcher determine initial codes and find the emerge themes directly from previous research findings (Hsieh, &Shannon, 2005, pp. 1277-1288). The directed or deductive method can be used as a lens to determine the codes and emerging themes based on the existing theory or previous research findings. Hsieh, &Shannon (2005 pp. 1277-1288) state that this structural approach can help the researcher target the research questions that lead to the specification of the codes and their relationships. The coding process begin with determining keywords as the initial codes in the spreadsheet. Then start using

the question to create codes and subcategories from the predetermined codes. After that, the codes and categories are reduced.

1. Sample The total of 39 articles from four well-known peer-review articles in the field of EFL and ESL were selected for data analysis including English Language Teaching (23 hits), CATESOL Journal (n = 6), Educational Technology & Society (n =5), and World Englishes (n =5). The details of the four selected peer-reviewed international journals are as follows:

English Language Teaching (ELT) is an international journal founded by the Canadian Center of Science and Education. The first issue was published in 2008. The journal is published monthly in a variety of academic areas, including education. The areas of ELT include the theory and practice of teaching and learning English, teaching English as a second or foreign language, and the education and training of teachers of English. More information about this journal can be found on <https://www.ccsenet.org/journal/index.php/elt/about>.

CATESOL Journal is an academic journal published twice a year in Canada. Its focus is on theory, research, pedagogy, and educational policy related to the teaching of English to speakers of other languages at all levels of education. The first issue was published in 1988. More detail of this journal can be found in the journal website at <https://www.catesol.org/>.

Educational Technology & Society is an open access academic journal published quarterly at National Taiwan Normal College, Taiwan since October 1998. The journal addresses the context of learning, education, and training, particularly topics that focus on the development of educational systems and the implementation of technology in the classroom to enhance and support educators' understanding of their teaching and learning. Further information about this journal can be found on the journal website at https://www.j-ets.net/journal_info.

World Englishes was first published in the United States of America in 1980. It is an international journal that focuses on the theoretical research and empirical study of English in global, social, cultural, and linguistic contexts. The journal is published regularly four times a year. Additional information about this journal can be found at <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/1467971x>.

2. Research Instruments The Educational Resources Information Center (ERIC) was selected as the database to search for articles related to EFL/ESL learners. ERIC is considered the world's largest educational database, established in 1966 by the Office of Educational Research and Improvement of the U.S. Department of Education. Specifically, the countries, subject, sample, methods, and dependent

variables that are the targets of this research were systematically categorized in an Excel spreadsheet.

3. Data collection procedure Four journals were systematically selected from the EBSCOhost search platform. In the initial search, English pronunciation EFL and ESL were used as keywords along with the Boolean operator. In addition, the year of publication was limited to 2001-2020. Additionally, the search was narrowed down to the full text, peer-reviewed, and academic journals to find only articles dealing with English language learners' English pronunciation. The results showed a total of 191 hits from 50 publications from all over the world. Finally, 39 articles with the third highest number of hits were selected for data analysis, including English Language Teaching (26 hits), CATESOL Journal (6 hits), Educational Technology & Society (5 hits), and World Englishes (5 hits).

4. Data analysis procedures All articles from four journals including English Language Teaching, CATESOL Journal, Educational Technology & Society and World Englishes from 2001-2020 were analyzed. The procedure of data analysis consists of three cycles as follows. In the first cycle, the two keywords. English pronunciation, EFL, and ESL were used for the initial search. In addition, the year of publication was limited to 2001-2020. In addition, the search was narrowed down to full-text, peer-reviewed and academic journals to find only articles dealing with English pronunciation of English language learners' English pronunciation. The results showed a total of 186 hits from 50 publications from all over the world. In the end, 39 articles with the third highest number of hits were selected for data analysis, including English Language Teaching (23 hits), CATESOL Journal (6 hits), Educational Technology & Society (5 hits), and World Englishes (5 hits). However, three articles were deselected because two of them were duplicated by the same authors and another was not closely related to second language pronunciation in the context of EFL or ESL.

The next step, or cycle 2 was the beginning of the coding process. The codes and subcategories were created according to the purpose of the study, namely countries, topic, sample, methods, and dependent variables. The researcher read the abstracts and articles thoroughly to determine the codes and all the codes were recorded in the Excel spreadsheet.

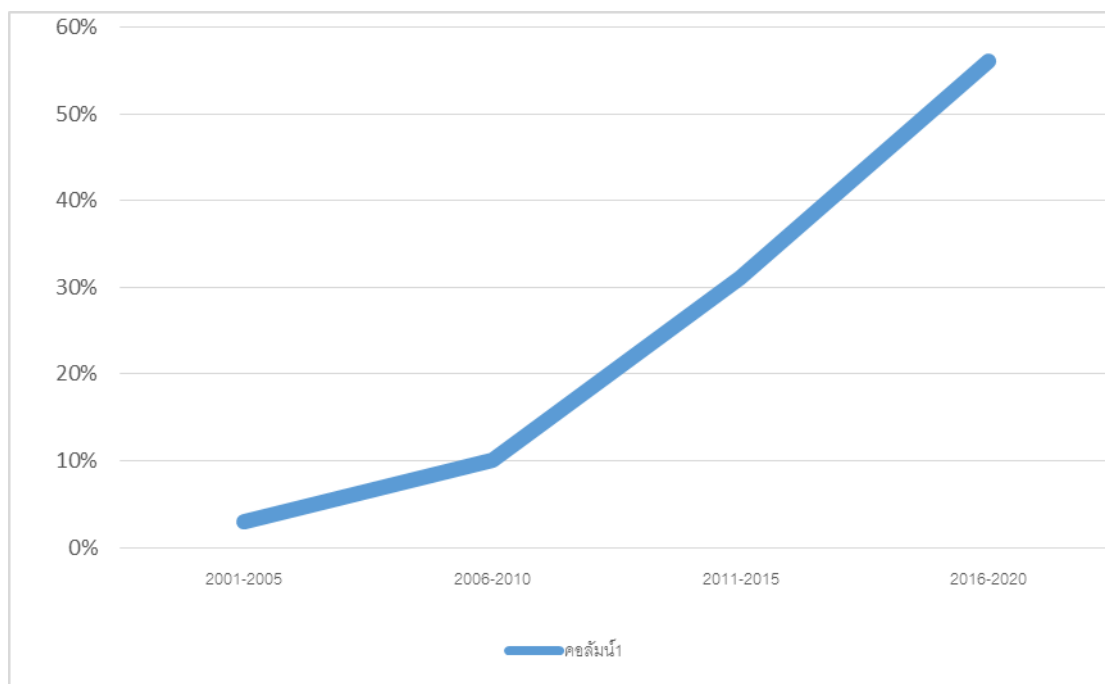
The last step is cycle 3 or reduction of subcodes/categories. Some of the subcodes were categorized and reduced to the message of the text as described in the next section. In order to increase reliability, member checking was also carried out by asking an English lecturer from the English program to confirm the coding

path. In addition, the results were presented systematically and logically to increase trustworthiness (Elo, Kääriäinen, Kanste, Pölkki, Utriainen, & Kyngäs, 2014, pp. 1-10; Onwuegbuzie, & Leech, 2007, pp.233-249).

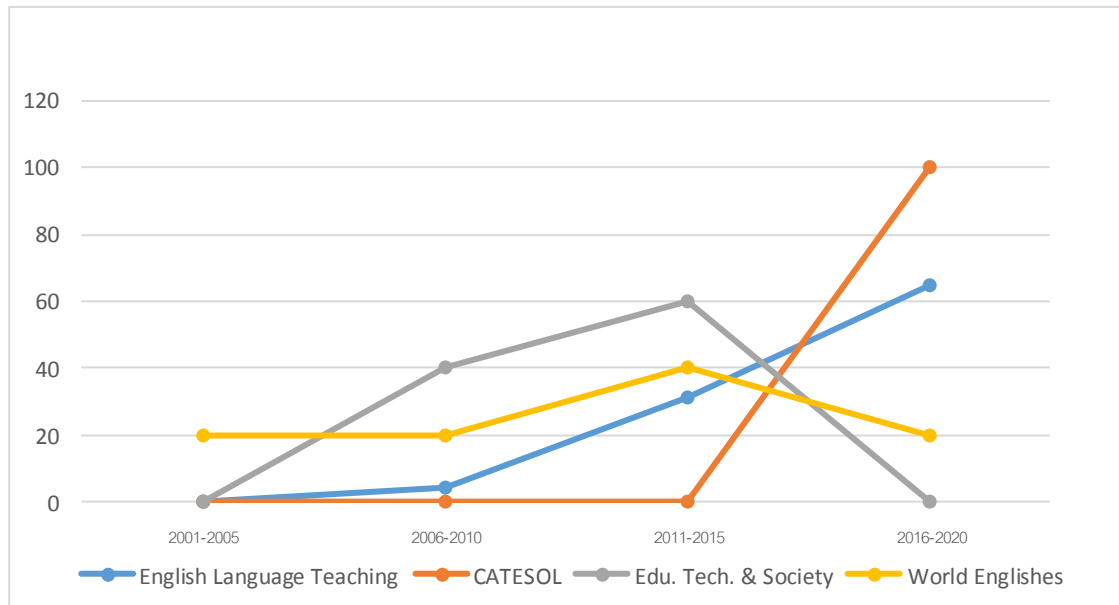
Results

1. The analysis of second language pronunciation articles by publication year

Overall, the number of published articles related to second language pronunciation in has increased in the last two decades after 2015 and have increased significantly each year, as shown in Figure 1. More specifically, although the average number of articles on second labgauge pronunciation increased from 2001 to 2015, the number of publications in the four journals varied from 2016, as shown in Figure 2. In other words, English Language Teaching and CATESOL published more articles on second language pronunciation after 2015. In contrast, the numbers of articles published by Education Technology and Society and World Englishes Journals have decreased since 2015.

Figure 1. Number of second language pronunciation articles from all four journals from 2001 to 2020

Figure 2. Number of second language pronunciation articles from four journals from 2001 to 2020

2. The analysis of second language pronunciation articles by contributing country

Most of the articles on second language pronunciation published in English Language Teaching, CATESOL, Educational Technology & Society and World Englishes journals were conducted in China (20.5%), followed by Malaysia (10.25%), the USA (10.25%), Taiwan (8%) and Iran (8%) as illustrated in Table 1. Most of the articles were conducted in the countries where English is spoken as a foreign or a second language, especially in Asia and the Middle East (e.g., Taiwan, Malaysia, China, Iran). However, there were also some articles conducted in English-speaking countries (e.g., Australia, the USA).

Table 1 Articles in second language pronunciation conducted by country published from 2001-2020

Country	English Language Teaching	CATESOL	Educational Technology & Society	World Englishes	All
Australia	1	1			2 (5%)
Brunei		1			1 (2.5 %)
Darussalam					
Cameroon	1			1	2 (5%)
China	7			1	8 (20.5%)
Congo	1				1 (2.5 %)
Ecuador	1				1 (2.5 %)
Hongkong	1				1 (2.5 %)
Indonesia	2				2 (5%)
Iran	3				3 (8%)
Japan				1	1 (2.5 %)
Malaysia	3		1		4 (10.25%)
Nigeria				1	1 (2.5 %)
Norway				1	1(2 %)
Saudi Arabia	1				1 (2.5 %)
South Korea			1		1 (5%)
Spain	1				1 (2.5 %)
Taiwan			3		3 (8 %)
Thailand	1				1 (2.5 %)
The USA		4			4 (10.25%)
Total	23 (59 %)	6 (15 %)	5 (13 %)	5 (13 %)	39 100%

3. The analysis of second language pronunciation articles by topic

From 2001 to 2020, most of the research topics from four articles published in English Language Teaching, CATESOL, Educational Technology & Society, and World Englishes were related to the teaching and learning of pronunciation strategies, as demonstrated in Table 2. The most common themes focused on comprehensible pronunciation (23%), followed by developing phonetic awareness through technology (18%), and pronunciation instructional strategies and perceptions on teaching pronunciation (13%).

Table 2 Topics addressed in second language pronunciation articles published from 2001-2020

Topic	English Language Teaching	CA TESOL	Educational Technology & Society	World Englishes	All
Pronunciation teaching strategies	5				5 (13 %)
Pronunciation learning strategies	1				1 (2.5%)
Second language teachers' cognitions	1				1 (2.5%)
Developing phonetic awareness through technology	2		5		7 (18 %)
Sound perceptions	1				1 (2.5%)
Perceptions on teaching pronunciation	2	1		2	5 (13 %)
English pronunciation self-concept	1				1 (2.5%)
Improving students' English pronunciation and perceptions on teaching pronunciation by native speakers and non-native speakers	1				1 (2.5%)
International Phonetic Alphabet (IPA) symbols	1				1 (2.5%)
English phonological structure				1	1 (2.5%)
Problems and needs in teaching learning English pronunciation	3				3 (8%)
English Language Curriculum		1			1 (2.5%)
Intelligible pronunciation	5	4			9 (23%)
Sound variation				2	2 (5 %)
Total	23 (59%)	6 (15%)	5 (13%)	5 (13%)	39 (100%)

4. The analysis of second language pronunciation articles by research method

Table 3 shows the research methods used in relation to English pronunciation in the articles published from 2001-2020 in English Language Teaching, CATESOL, Educational Technology & Society and World Englishes. Three types of methods were found: quantitative, qualitative and mixed methods. It was found that qualitative research method was the most frequently found with more than 40%, followed by quantitative research with about 32% and mixed method with more than 20%.

Table 3 Research methods utilized in second language pronunciation articles published from 2001-2020

Method	English Language Teaching	CATESOL	Educational Technology & Society	World Englishes	All
Quantitative	5	1	3	3	12 (31%)
Qualitative	13	4		1	18 (46%)
Mixed Methods	5	1	2	1	9 (23%)
Total	23 (59 %)	6 (15%)	5 (13%)	5 (13%)	39 (100%)

5. Second language pronunciation articles by samples

Table 4 lists the research participants recruited in the context of second language pronunciation. The articles were published in English Language Teaching, CATESOL, Educational Technology & Society, and World Englishes between 2001 and 2020. Specifically, undergraduate students were found to be the most common across all articles at 27%, followed by teachers or professors and secondary sources at about 22%. Native English speakers and graduate students were the least represented with only 2%. However, it is important to note that the total number of the articles as shown in table 4 was increased from 39 to 45 because in some articles, more than one type of sample was used.

Table 4 Samples used in second language pronunciation articles published from 2001-2020

Samples	English Language Teaching	CATESOL	Educational Technology & Society	World Englishes	All
Native speakers of English	1				1 (2 %)
Non-native speakers of English	2				2 (4.5%)
Adult learners		1	1		2 (4.5%)
Graduate Students	3				3 (7 %)
Undergraduate Students	7	1	2	2	12 (27%)
School Students	1		2	2	5 (11 %)
Teachers/professors	8	1		1	10 (22%)
Secondary source	6	2		2	10 (22%)
Total	28 (62%)	6 (13.5%)	5 (11%)	6 (13.5%)	45 (100%)

6. The analysis of second language pronunciation articles by dependent variables.

The dependent variables analyzed in second language pronunciation articles published from 2001-2020 in English Language Teaching, CATESOL, Educational Technology & Society, and World Englishes are shown in Table 5. It was found that both segmental level (i.e., consonants, vowels) 52% and suprasegmental level (i.e., stress, syllable, intonation, rhythm, accent) 44% were the language features most frequently analyzed in the articles. In particular, consonants and stress were found most frequently with 52% and 30%, respectively. In addition, teaching quality was also examined with 4% (see Table 5). However, it is important to note that the total number of the articles as shown in table 5 was increased from 39 to 50 since there was more than one aspect of pronunciation was analyzed in some articles.

Table 5 Dependent variables used in second language pronunciation articles published from 2001-2020

Dependent variables	English Language Teaching	CATESOL	Educational Technology & Society	World Englishes	All
Segmental					
Consonants	10	3	5	1	19 (38%)
Vowels	7			1	7 (14 %)
Suprasegmental					
Stress	8	4	2	1	15 (30 %)
Syllable	1				1 (2 %)
intonation	2				2 (4 %)
Rhythm	1				1 (2 %)
Accent	1			2	3 (6 %)
Teaching quality	1	1			2 (4%)
Total	30 (60%)	8 (16 %)	7 (14 %)	5 (10 %)	50 (100%)

Discussion

In this study, a content analysis to uncover some features of academic journals on second language pronunciation in order to reveal trends in teaching and learning English pronunciation in the context of EFL and ESL. Specifically, this study aims to determine the countries, subjects, samples, methods, and dependent variables of four research journals, including English Language Teaching, CATESOL Journal, Educational Technology & Society, and World Englishes between 2001-2020. Over a period of 20 years, the results show the trends in research on the teaching and learning of L2 pronunciation in various aspects.

First, the results generally show that the trend of publications on this research topic has been gradually increasing every year since 2005. Since English language teaching in the EFL context has been changed from traditional pedagogy to communicative method in the 21st century, research on second language pronunciation development has been received more attention (Fouz-González, 2019; Munro & Derwing, 2015; Pongprairat, 2011) Second, the frequency of publications was highest in China. Similar to other countries whose English is not spoken a first language, Chinese students also have difficulties pronouncing English which can cause miscommunication due to the phonological features in English and Chinese are relatively different (Hu, 2017).

Third, the topics that were most emphasized were the development of phonetic awareness through technology, followed by pronunciation teaching strategies. The result was confirmed by previous research (Hismanoglu, 2019) that technology was brought to L2 pronunciation research in order to help improve EFL and ESL students to be able to pronounce English better or close to native speaker of English. Fourth, the qualitative research method was the most commonly used, while the mixed method was the least found in the articles. However, this result differs from that of Hismanoglu (2019) who stated that most of the researches were conducted using quantitative methods. Fifth most of the undergraduate students were recruited as research participants. Sixth, the highest percentage of English consonants and stresses were found as speech features in most of the articles.

Originality and Body of Knowledge

The purpose of this research study is to examine the research trends in the field of second language pronunciation teaching and learning using content analysis. Seeking for a solution to help English teachers and scholars teach or conduct research on second language pronunciation is significant because oral communication skills can help in developing listening, reading, and writing skills (Oradee, 2012). Moreover, the findings of this current study can be guidelines for EFL and ESL teachers, scholar, and educator to improve the curriculum and teaching of second language pronunciation.

Suggestions for Future Studies

Taken together, these results shed light on uncovering the trends of L2 pronunciation research in the last 20 years. However, the scope of this study was limited in terms of the number of articles. Since the number of articles and journals selected is relatively small, these results may not be generalizable. Future researchers could include more studies from more academic journals and educational databases and expand the year of publication. In addition, it would be interesting to analyze other aspects of the selected articles to determine the clear trend in the field of L2 pronunciation research, such as the number of authors, keywords, and references. Besides, further research should be done to investigate research articles on pronunciation teaching and learning that were conducted in a particular country so that the EFL and ESL teachers and researcher could clearly see the trends of pronunciation instruction across the country. In summary, scholars, educators, and English language teachers are highly encouraged to publish more research on L2 pronunciation in order to seek for the appropriate methods of improving students' English pronunciation.

References

- Elo, S., Kääriäinen, M., Kanste, O., Pölkki, T., Utriainen, K., & Kyngäs, H. (2014). Qualitative content analysis: A focus on trustworthiness. *SAGE open*, **4**, 1-10. Retrieved September 1, 2021, from https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1049732305276687?casa_token=J4zK33AiRGMAAAAA:0Dzk85GwTmWofcPGPmtQAh20NQcr22O6ZcxBAftsJh0n0zUIVf7JbfSrQJ69WI0JBBVjrFXtYDBAuwE.
- Chaiyasook, W., & Jaroongkhongdach, W. **A content analysis of Thai master's theses in ELT from 2003 to 2011** Proceedings of the International Conference: DRAL 2 / ILA 2014 pp.64 –74. Retrieved August 12, 2021, from https://www.researchgate.net/profile/Woravut-Jaroongkhongdach2/publication/263470786_A_content_analysis_of_Thai_master's_theses_in_ELT_from_2003_to_2011/links/02e7e53b0c8637952d000000/A-content-analysis-of-Thai-masters-theses-in-ELT-from-2003-to-2011.pdf.
- Fraser, H. (2002). **Coordinating improvements in pronunciation teaching for adult learners of English as a second language**. DETYA (ANTA Innovative project). University of New England. Canberra, Australia. Retrieved August 23, 2021, from <https://helenfraser.com.au/wp-content/uploads/ANTA-REPORT-FINAL.pdf>.
- Fouz-González, J. (2019). Podcast-based pronunciation training: Enhancing FL learners' perception and production of fossilised segmental features. *ReCALL*, **31(2)**, 150- 169. Retrieved October 14, 2021, from https://media.proquest.com/media /hms/PFT/1/vEpXB?_s=7jDZYa2M3h%2FeDnFx3%2BrMnH4o7Hk%3D.
- Georgiou, G. P. (2019). EFL teachers' cognitions about pronunciation in Cyprus. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, **40(6)**, 538-550. <https://doi.org/10.1080/01434632.2018.1539090>.
- Hişmanoğlu, M. (2019). A content analysis on articles related to English (L2) pronunciation teaching. *Dil ve Dilbilimi Çalışmaları Dergisi*, **15(2)**, 633-648. Retrieved June 17, 2021, from <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/753017>.
- Hsieh, H. F., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative health research*, **15(9)**, 1277-1288. Retrieved July 24, 2021, from https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1049732305276687?casa_token=J4zK33AiRGMAAAAA:0Dzk85GwTmWofcPGPmtQAh20NQcr22O6ZcxBAftsJh0n0zUIVf7JbfSrQJ69WI0JBBVjrFXtYDBAuwE.

- Hoffman, J. V., Wilson, M. B., Martinez, R. A., & Sailors, M. (2011). **Content analysis: The past, present, and future.** In N. K. Duke & M. H. Mallette (Eds.), *Literacy research methodologies* (2nd ed.). New York: Guilford Press.
- Hu, F. (2017). A study on Chinese EFL learning of English pronunciation from the perspective of aesthetic linguistics. **Theory and Practices in Language Studies, 7(7)**, 579-584. Retrieved August 28, 2021, from <https://www.academypublication.com/issues2/tpls/vol07/07/tpls0707>.
- Moedjito, M. (2016). The Teaching of English Pronunciation: Perceptions of Indonesian School Teachers and University Students. **English Language Teaching, 9(6)**, 1916-4750.
- Munro, M. J., & Derwing, T. M. (2015). A Prospectus for Pronunciation Research in the 21st Century: A Point of View. **Journal of Second Language Pronunciation, 1(1)**, 11-42. Retrieved August 14, 2021, from <https://doi.org/10.1075/jslp.1.1.01mun>.
- Nawaila, M. B., Kanbul, S., & Alhamroni, R. (2020). Technology and English language teaching and learning: a content analysis. **Journal of Learning and Teaching in Digital Age, 5(1)**, 16-23. Retrieved April 26, 2021, from <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1175700>.
- Onwuegbuzie, A. J., & Leech, N. L. (2007). Validity and qualitative research: An oxymoron?. **Quality & Quantity, 41(2)**, 233-249. Retrieved September 18, 2021, from https://idp.springer.com/authorize/casa?redirect_.
- Oradee, T. (2012). Developing speaking skills using three communicative activities (discussion, problem-solving, and role-playing). **International Journal of Social Science and Humanity, 2(6)**, 533 Retrieved September 2, 2021, from <http://www.ijssh.org/papers/164-A10036.pdf>.
- Parsons, S. A., Gallagher, M. A., & George Mason University Content Analysis Team. (2016). A Content Analysis of Nine Literacy Journals, 2009-2014. **Journal of Literacy Research, 48(4)**, 476-502. Retrieved April 3, 2021, from <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1086296X16680053>.
- Pongprairat, R. (2011). **A Study of Interlanguage English Intonation in Thai Learners, and the Degree of Intelligibility and Comprehensibility in Native Speakers' Judgments.** Doctoral dissertation, Chulalongkorn University. Retrieved October 10, 2021, from <http://doi.org/10.14457/CU.the.2011.98>.

- Ruengwatthakee, P. (2021). **The Effect of Readers Theater on Thai Preservice English Teachers' Improvement of Pronunciation in Thailand.** Doctoral dissertation, Sam Houston State University.
- Solak, E. (2014). The Content Analysis of the Research Papers on Foreign Language Education in Turkey. **Online Submission, 3(3)**, 167-178. Retrieved July 30, 2021, from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED553412.pdf>.
- Yağız, O., Aydın, B., & Akdemir, A. S. (2016). ELT Research in Turkey: A Content Analysis of Selected Features of Published Articles. **Journal of Language and Linguistic Studies, 12(2)**, 117-134. Retrieved August 6, 2021, from <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/440698>.

Learning Management With Czerny Exercises To Improving The Ability Of Playing Piano For Music Education Undergraduates, Thepsatri Rajabhat University

Thanchana Chaiwirat

Music Studies Faculty of Humanities and Social Sciences

Thepsatri Rajabhat University

Corresponding Author: thanchana.c@lawasri.tru.ac.th

Received: January 27, 2022 Revised: March 10, 2022 Accepted: March 21, 2022

Abstract

The purposes of this research were to develop the ability of playing piano for music education students at Thepsatri Rajabhat University by managing learning through Czerny exercises with an 70/70 efficient standard, and to study the students satisfaction towards the teaching through Czerny Exercises. The sample consisted of 21 music education students who were minoring in piano at Thepsatri Rajabhat University in the academic year of 1/2018, which was selected by purposive sampling. The research instruments were 1 .Czerny Exercises and 2. the questionnaire of the students' satisfaction towards the teaching through Czerny Exercises.

The results of this research found that Czerny Exercises was averaged at 70.18/80.61 which was higher than an 70/70 efficiency. In addition, the students' satisfaction towards the teaching through Czerny Exercises was in the highest level ($\bar{x} = 4.57$). According to the results of this research, the teaching through Czerny exercises will be beneficial and can be the ways to solve problems and improve music skills of students.

Keywords: Piano Performance, Ability Enhancement, Czerny Exercises

การจัดการเรียนรู้ด้วยด้วยแบบฝึกเซอร์นี้เพื่อพัฒนาความสามารถ
ในการบรรเลงเปียโนของนักศึกษา สาขาวิชาดนตรีศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ธัญชญา ชัยวิรัตน์

สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Corresponding Author: thanchana.c@lawasri.tru.ac.th

ได้รับบทความ: 27 มกราคม 2565 ปรับปรุงแก้ไข: 10 มีนาคม 2565 ตอรับตีพิมพ์: 21 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกเซอร์นี้ในการพัฒนาทักษะการบรรเลงเปียโน สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่มีเกณฑ์ประสิทธิภาพ 70/70 และศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกเซอร์นี้ กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเป็นนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาปฏิบัติเปียโนพื้นฐาน ในภาคการศึกษาที่ 1/2561 จำนวน 21 คน โดยได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยประกอบด้วย 1. แบบฝึกเซอร์นี้ 2. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกเซอร์นี้

ผลจากการวิจัย พบว่า แบบฝึกเซอร์นี้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 70.18/80.61 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกเซอร์นี้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.57) จากผลที่เกิดขึ้น จึงนับว่าแบบฝึกนี้เป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี และเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาทักษะการเรียนดนตรีของผู้เรียนได้

คำสำคัญ: การบรรเลงเปียโน, การพัฒนาความสามารถ, แบบฝึกเซอร์นี้

บทนำ

เปียโนเป็นเครื่องดนตรีที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง เนื่องจากเปียโนทำให้เกิดองค์ประกอบทางดนตรีที่ครบถ้วนจากการบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีเพียงชิ้นเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเปียโนสามารถแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบในแง่ของเสียงประสานในบทเพลงอย่างครอบคลุม ผู้บรรเลงสามารถเห็นองค์ประกอบทางดนตรี ได้ในมุมมองกว้าง ซึ่งเป็นข้อจำกัดสำหรับเครื่องดนตรีเดี่ยวชนิดอื่นที่ไม่สามารถทำได้ ด้วยการบรรเลงจากเครื่องดนตรีเพียงชิ้นเดียว ดังนั้นการพัฒนาขีดความสามารถในการบรรเลงเปียโนให้สูงขึ้น จะช่วยส่งเสริมให้นักดนตรีสามารถเพิ่มพูนศักยภาพการเป็นนักดนตรีที่ดีขึ้นได้ และเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ต่อนักดนตรีทั่วไป รวมถึงนักศึกษาดนตรีในระดับมหาวิทยาลัยอีกด้วย ทั้งนี้เปียโนเป็นเครื่องดนตรีที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเรื่องการบรรเลงเสียงประสานบนคีย์บอร์ด (Keyboard Harmony) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจทฤษฎีดนตรีและพัฒนาความรู้พื้นฐานเสียงประสาน รวมทั้งสอดทักษะได้เป็นอย่างดี (ศศิ พงศ์สรายุทธ, 2556, หน้า 1-2)

แต่ทั้งนี้การจะบรรเลงเปียโนให้เกิดประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายด้าน ทั้งทักษะการใช้นิ้วมือ ทักษะการใช้แขน ทักษะการเหยียบเพดัล รวมไปถึงทักษะการอ่านโน้ตแบบฉับพลัน (Sight Reading) (จงรัก พุคะฉานนท์, 2542, หน้า 8-10) ทั้งนี้จากการจัดการเรียนการสอนเปียโน ผู้วิจัยพบว่า ผู้เรียนมักประสบปัญหาในการบรรเลงเปียโนคือ นิ้วมือขาดความแข็งแรงยืดหยุ่น นิ้วมือและข้อมือของผู้เรียนเกร็งผิดปกติ นิ้วมือของผู้เรียนแบนราบไปกับคีย์เปียโน ข้อมือของผู้เรียนยกสูงกว่าปกติ นิ้วมือของผู้เรียนหักงอกว่าปกติ แขนของผู้เรียนอยู่ต่ำกว่าระดับแป้นคีย์เปียโน รวมไปถึงนิ้วมือบางนิ้วติดตัวขึ้นขึ้นในขณะที่บรรเลงเปียโน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเมื่อยล้า ทั้งยังปวดนิ้วมือ ข้อมือและแขนเมื่อต้องบรรเลงเปียโน นอกจากนี้ผู้เรียนยังไม่สามารถปฏิบัติทักษะการอ่านโน้ตแบบฉับพลันขณะบรรเลงเปียโนได้ดีเท่าที่ควร ซึ่งจะเป็นปัญหาในการฝึกฝนบทเพลงใหม่และเป็นปัญหาต่อการพัฒนาทักษะการบรรเลงเปียโนในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

ปัจจุบันมีแบบฝึกที่นิยมนำมาใช้เพื่อฝึกทักษะการเคลื่อนไหวและความแข็งแรงของนิ้วมือในการบรรเลงเปียโนหลายแบบฝึกด้วยกัน แต่หนึ่งในแบบฝึกที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างสูง ได้แก่ แบบฝึกเซอร์นี่ (Czerny Exercises) ที่ถูกประพันธ์ขึ้นโดย คาร์ล เซอร์นี่ (Carl Czerny) คีตกวีชาวออสเตรีย ซึ่งมีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ. 1791 -1857 จัดอยู่ในบทเพลงประเภทอ็ูตูด (Etude) ซึ่งเป็นบทประพันธ์เพลงขนาดสั้นที่ประพันธ์ขึ้นสำหรับเป็นแบบฝึกหัดให้นักดนตรีใช้ปฏิบัติเครื่องดนตรีเพื่อแก้ปัญหาคความบกพร่องในการฝึกซ้อมหรือเพื่อให้เกิดทักษะด้านใดด้านหนึ่งในการปฏิบัติดนตรี ขึ้นอยู่กับเจตนาของของผู้ประพันธ์ (โกวิทย์ ชันธศิริ, 2558, หน้า 260) ถือเป็นบทฝึกที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในการเรียนการสอนเปียโน เพราะนอกจากจะช่วยพัฒนาความแข็งแรง ยืดหยุ่นของนิ้วมือแล้ว ยังช่วยแก้ปัญหาคของนิ้วมือที่มีลักษณะไม่พึงประสงค์ต่างๆ ในการบรรเลงเปียโน อีกทั้งผู้บรรเลงจะได้ฝึกทักษะการอ่านโน้ตแบบฉับพลันอันเป็นทักษะสำคัญในการฝึกฝนดนตรีตะวันตกให้เกิดความเชี่ยวชาญ (Park, 2015, pp. 1-15)

ในระดับอุดมศึกษา แบบฝึกเซอร์นี่ถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเปียโนเพื่อพัฒนาขีดทักษะในการเรียนของผู้เรียน สถานศึกษาหลายแห่งใช้แบบฝึกดังกล่าวเป็นบทเพลงบังคับสำหรับให้ผู้สอบคัดเลือกศึกษาต่อด้านดนตรีในวิชาเอกเปียโนใช้ปฏิบัติในการเข้าสอบ ขณะที่ Vanoni (2017, pp.190-193) จากมหาวิทยาลัยบอสตัน สหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงบทฝึกของ คาร์ล เซอร์นี่ ว่าเป็นบทฝึกที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ มีชั้นเชิงและแสดงให้เห็นการเชื่อมโยงของการใช้เทคนิคและการสอน งานวิจัยของ

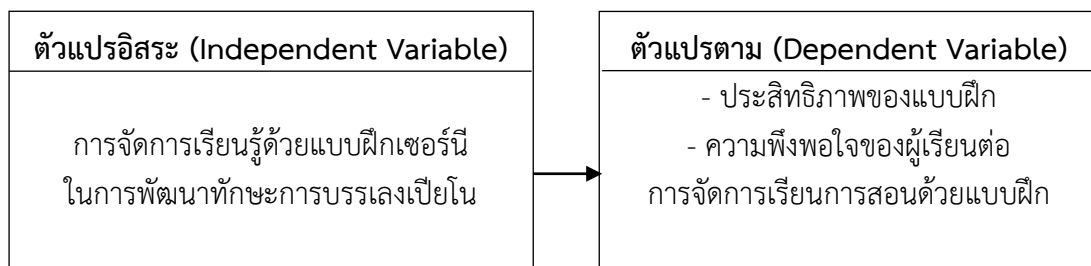
Vanoni ทำให้ทราบว่า เซอร์นี่เป็นผู้ที่รักในการสอนดนตรี ประกอบกับความเข้าใจ ในดนตรีที่ลึกซึ้ง ทำให้ เซอร์นี่ตระหนักถึงความสำคัญของเทคนิคในการปฏิบัติดนตรีอย่างยิ่งยวด เพราะหากขาดเทคนิคที่ดีในการ ปฏิบัติดนตรี ผู้นั้นจะไม่สามารถประสบความสำเร็จในการบรรเลงดนตรีได้เลย ขณะเดียวกันเซอร์นี่ยังใฝ่ใจในการฟังดนตรีและการอ่านโน้ตดนตรีของนักเรียนของเขา โดยพยายามพัฒนาทักษะเหล่านี้ไปควบคู่ กับการบรรเลงเปียโน ทั้งยังออกแบบบทประพันธ์เพลงของตนเองให้สามารถนำไปใช้ได้กับการบรรเลง เปียโนในทุกรูปแบบบทเพลง

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาความสามารถในการบรรเลงเปียโน ของผู้เรียน โดยการนำแบบฝึกเซอร์นี่มาทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ เทพสตรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาปฏิบัติเปียโนพื้นฐาน (ตน 2107245) ในปีการศึกษา 1/2561 เพื่อช่วยแก้ไขความบกพร่องในการบรรเลงเปียโนและช่วยพัฒนาทักษะการบรรเลงเปียโนให้มีประสิทธิภาพ อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาทักษะในการเรียนดนตรีที่ดี ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ดีต่อวิชา เปียโน และทำให้การเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรกำหนด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกเซอร์นี่ในการพัฒนาความสามารถในการบรรเลงเปียโน ของนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 70/70
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกเซอร์นี่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา ดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในภาคการศึกษาที่ 1/2561 จำนวน 151 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคัดเลือกจากกลุ่มประชากรทั้งหมด โดยใช้การเลือก แบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความรู้พื้นฐานทางดนตรี แต่ไม่เคยมีความรู้ ด้านการบรรเลงเปียโนมาก่อน ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี

สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาปฏิบัติเปียโนพื้นฐาน ในภาคการศึกษาที่ 1/2561 จำนวน 21 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบฝึกเซอร์นี่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี แนวคิด และทักษะ ด้านการบรรเลงเปียโน

2.1.2 ศึกษาค้นคว้าแบบฝึกเปียโนที่ช่วยพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวของนิ้วมือ และการอ่านโน้ต

2.1.3 คัดเลือกแบบฝึกที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยในที่นี้ผู้วิจัย ได้เลือกแบบฝึกเซอร์นี่ โอปุส 849 (Czerny Exercises op.849) และได้มีการปรับค่าโน้ต อัตราจังหวะ และไดนามิก (Dynamic) ของแบบฝึกให้เหมาะสมกับระดับความรู้ความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมายยิ่งขึ้น จากนั้นจึงนำแบบฝึกไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา

2.1.4 นำผลจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบฝึก ตามคำแนะนำและนำแบบฝึกดังกล่าวไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกเซอร์นี่ ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามมีดังนี้

2.2.1 ศึกษาทฤษฎี และงานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการเรียน เพื่อเป็นแนวทางใน การสร้างแบบสอบถาม

2.2.2 ศึกษาการสร้างแบบสอบถามตามมาตรวัดประเมินค่าด้านจิตพิสัยของ ลิเคิร์ต (Likert's Scale) จากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2.3 ศึกษาการสร้างแบบสอบถามเจตคติจากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน

2.2.4 นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาทำการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกเซอร์นี่ โดยมีทั้งข้อคำถามแบบเลือกตอบและข้อคำถาม แบบอัตนัยซึ่งเป็นข้อคำถามลักษณะปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อการจัดการเรียนการสอน

2.2.5 นำเอาแบบสอบถามดังกล่าวไปหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหาในแบบทดสอบ ได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.78

2.2.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำ จากนั้นจึงนำแบบสอบถาม ดังกล่าวไปเก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแบบฝึกดังกล่าวไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างข้างต้น โดยใช้ เวลาในการทดลองทั้งหมด 15 ครั้ง คิดเป็นเวลาทั้งสิ้น 15 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ใช้เวลาเรียนครั้งละ 2 ชั่วโมง ตั้งแต่วันที่ 9 สิงหาคม 2561 ถึงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2561 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียน การสอนตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ครูผู้สอนให้คำแนะนำและชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจรายละเอียดในการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกเซอร์นี่

3.2 ครูผู้สอนบรรยายความรู้และสาธิตการปฏิบัติแบบฝึกเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้เรียน

3.3 ภายหลังจากเรียนแต่ละครั้ง ผู้เรียนจะต้องทดสอบปฏิบัติแบบฝึกเพื่อให้ครูผู้สอนประเมินทักษะและความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน

3.4 จัดให้ผู้เรียนปฏิบัติแบบทดสอบหลังเรียน ภายหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอนทุกบทเรียนแล้ว เพื่อประเมินทักษะของผู้เรียน และให้ผู้เรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกเซอร์นี่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 หากค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกเซอร์นี่ โดยนำคะแนนระหว่างเรียนทั้งหมด (E_1) ที่ผู้เรียนปฏิบัติได้ มาหาค่าเฉลี่ยรวมร้อยละและนำมาเปรียบเทียบกับคะแนนร้อยละจากการปฏิบัติหลังเรียน (E_2) ของผู้เรียน โดยมีเกณฑ์มาตรฐานการหาประสิทธิภาพ 70/70 ทั้งนี้การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ ผู้สอนสามารถเป็นผู้พิจารณาตามความเหมาะสม เพราะผู้สอนย่อมรู้สภาพพื้นฐานความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนได้ดีที่สุด ซึ่งโดยทั่วไปเกณฑ์ประสิทธิภาพของเนื้อหาด้านทฤษฎีหรือข้อเดิมคือพุทธิพิสัย ซึ่งเป็นเนื้อหาด้านความรู้ ความเข้าใจ มักจะตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ที่ 80/80 ขึ้นไป แต่เนื้อหาที่ต้องนำไปปฏิบัติฝึกฝนและพัฒนา ไม่สามารถตั้งเกณฑ์ให้สูงได้ จึงอนุโลมให้ตั้งเกณฑ์ลดหลั่นลงมาได้ตามความเหมาะสม (ไพศาล สุวรรณน้อย, 2558, หน้า 144-145) ฉะนั้นแล้วในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ที่ 70/70

4.2 ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกเซอร์นี่ผ่านแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน อันมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษาและข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเรียนดนตรี

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกเซอร์นี่ตามมาตรวัดประเมินค่าด้านจิตพิสัยของลิเคิร์ต (Likert's Scale) โดยแบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

การแปลค่าเฉลี่ยของคะแนน

ค่าเฉลี่ยของคะแนนระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยของคะแนนระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก

ค่าเฉลี่ยของคะแนนระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจ
ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยของคะแนนระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจ
ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยของคะแนนระหว่าง 0.00 – 1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจ
ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามอัตนัยแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกเซอร์นี้

เมื่อผู้เรียนตอบแบบสอบถามแล้ว จึงนำผลคะแนนจากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ มาหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากนั้นจึงนำค่าคะแนนที่ได้มาแปลความหมายตามช่วงคะแนน

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลของการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกเซอร์นี้ที่ได้จากการประเมินการทดสอบปฏิบัติระหว่างเรียนและหลังเรียนมีดังนี้

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบผลคะแนนเฉลี่ยรวมระหว่างเรียน (E_1) และหลังเรียน (E_2)

ผู้เรียนคนที่	คะแนนระหว่างเรียน (100)	คะแนนหลังเรียน (100)
1	74	86
2	73.5	93
3	67.9	78
4	65.6	71
5	67.13	73
6	69.26	72
7	76.48	90
8	64.5	79
9	79.4	95
10	72	88
11	70	77
12	75.56	80
13	73.11	81
14	76.18	82
15	71.86	83
16	73.29	84

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบผลคะแนนเฉลี่ยรวมระหว่างเรียน (E_1) และหลังเรียน (E_2) (ต่อ)

ผู้เรียนคนที่	คะแนนระหว่างเรียน (100)	คะแนนหลังเรียน (100)
17	61.79	74
18	63.58	75
19	62.49	75
20	74.31	81
21	62.38	76
คะแนนรวม	1,473.97	1693
ค่าเฉลี่ยร้อยละ	70.18	80.61
S.D.	5.29	6.81

จากตาราง 1 พบว่า ผู้เรียนมีผลคะแนนที่ได้จากการประเมินระหว่างเรียนคิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 70.18 และผู้เรียนสามารถทำคะแนนจากการประเมินหลังเรียนคิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.61 ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า แบบฝึกเชอร์นีมี มีประสิทธิภาพเท่ากับ $70.18/80.61$ สูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ $70/70$

ตาราง 2 แสดงระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนสอนด้วยแบบฝึกเชอร์นี

ข้อ	คำถาม	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{x}$	S.D.	ผลการประเมิน
1.	แบบฝึกนี้ควรแก่การเรียนรู้	4.61	0.49	มากที่สุด
2.	การเรียนรู้ด้วยแบบฝึกนี้ช่วยให้ฉันมีความกระตือรือร้นในการเรียน	4.75	0.48	มากที่สุด
3.	การเรียนรู้ด้วยแบบฝึกนี้ช่วยให้ฉันมีทักษะการบรรเลงเปียโนที่ดีขึ้น	4.66	0.50	มากที่สุด
4.	การเรียนรู้ด้วยแบบฝึกนี้ทำให้ฉันอยากเรียนเปียโนอีก	4.85	0.35	มากที่สุด
5.	เนื้อหาแบบฝึกมีความเหมาะสม	4.5	0.51	มากที่สุด
6.	เนื้อหาแบบฝึกมีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้สอน	4.55	0.63	มากที่สุด
7.	กิจกรรมการเรียนมีความน่าสนใจ	4.58	0.45	มากที่สุด
8.	แบบฝึกมีความง่ายเหมาะสม	4.27	0.81	มาก
9.	แบบฝึกมีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ฝึก	4.34	0.54	มาก

ตาราง 2 แสดงระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนสอนด้วยแบบฝึกเซอร์นี่ (ต่อ)

ข้อ	คำถาม	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{x}$	S.D.	ผลการประเมิน
10.	ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจได้	4.76	0.43	มากที่สุด
11.	ผู้สอนสามารถให้คำชี้แจงต่อข้อซักถาม เมื่อผู้เรียนเกิดความสงสัยได้	4.71	0.58	มากที่สุด
12.	ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและการแสดงความคิดเห็น	4.67	0.69	มากที่สุด
13.	เกณฑ์การวัดและการประเมินผลในแบบฝึกความเหมาะสม	4.38	0.41	มาก
14.	แบบฝึกที่ใช้วัดความรู้ของผู้เรียนมีความยากง่ายเหมาะสม	4.49	0.78	มาก
15.	การวัดและการประเมินผลมีความครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการเรียน	4.52	0.72	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย		4.57	0.55	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกเซอร์นี่ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.57 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.55 และโดยรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกเซอร์นี่อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การเรียนด้วยแบบฝึกนี้ทำให้ฉันอยากเรียนเปียโนอีก ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.35) คิดเป็นระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ แบบฝึกมีความยากง่ายเหมาะสม ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.81) คิดเป็นระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และจากการตอบแบบสอบถามของข้อคำถามปลายเปิด พบว่า ผู้เรียนต้องการให้เพิ่มเวลาการเรียนในแต่ละคาบเรียนให้มากขึ้น

อภิปรายผล

ผลการวิจัยจากการทดลองใช้แบบฝึกเซอร์นี่สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. แบบฝึกเซอร์นี่มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้คือ 70/70 โดยมีคะแนนค่าเฉลี่ยจากการประเมินระหว่างเรียนเท่ากับ 70.18 และมีคะแนนค่าเฉลี่ยจากการประเมินหลังเรียนเท่ากับ 80.61 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้ ซึ่งจากการที่แบบฝึกดังกล่าวมีคะแนนประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยขอเสนอปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 แบบฝึกดังกล่าวผ่านการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีส่วนของคำแนะนำในการเรียนที่จำเป็นแก่ผู้เรียน มีการให้คำชี้แจงที่ชัดเจน รวมทั้งเรียงลำดับเนื้อหาในบทเรียนจากง่ายไปหายาก

มีการให้ความรู้ทางการเรียนจากความรู้พื้นฐานไปยังความรู้ในระดับสูงขึ้น โดยคำนึงถึงความเหมาะสมด้านเนื้อหาและใช้วิธีการฝึกฝนซ้ำๆ อย่างต่อเนื่อง ให้เกิดเป็นทักษะที่คงทนถาวร ทั้งยังมีการเรียงลำดับเนื้อหาแบบฝึกหัดจากง่ายไปสู่ยาก เมื่อผู้เรียนทำความเข้าใจกับบทเรียนและฝึกปฏิบัติไปที่ละส่วนจะสามารถเกิดทักษะได้ (ทิตินา แคมมณี, 2564, หน้า 52)

1.2 ผู้วิจัยได้ส่งเสริมการเรียนที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคที่การศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้สนองตอบกับสภาพสังคมและความต้องการของผู้คนในสังคม โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเรียน มีการจัดสภาพห้องเรียนให้มีความเหมาะสมต่อการเรียน และเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปทบทวนและฝึกฝนปฏิบัติด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสัมพันธ์กับงานวิจัยของงานวิจัยของ วราพรธณ วัชรรัตน์ (2554) ที่จัดการเรียนการสอนหลักสูตรเปียโนระดับขั้นต้นให้แก่นักเรียนเปียโนของโรงเรียนดนตรีลาดพร้าวที่มีอายุระหว่าง 11 ถึง 13 ปี โดยคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนฝึกฝนปฏิบัติและนำความรู้ที่ได้กลับไปทบทวนด้วยตนเอง จากปัจจัยที่กล่าวมาทั้งหมดจึงทำให้การจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกนี้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด กล่าวคือ มีค่าประสิทธิภาพ 70.18/80.61 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้ 70/70

เมื่อแยกพิจารณาคะแนนของผู้เรียนตามแบบฝึกแต่ละบท พบว่า บทฝึกที่ผู้เรียนสามารถทำคะแนนได้ดีที่สุด ได้แก่ แบบฝึกเซอร์นี่ หมายเลข 1 คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 92.27 บทฝึกที่มีผลคะแนนรองลงมา ได้แก่ แบบฝึกเซอร์นี่ หมายเลข 5 คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 87.5 ส่วนบทฝึกที่ผู้เรียนสามารถทำคะแนนทดสอบได้น้อยที่สุด ได้แก่ แบบฝึกเซอร์นี่ หมายเลข 7 คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 73.24

สาเหตุที่ผู้เรียนสามารถทำคะแนนแบบฝึกเซอร์นี่หมายเลข 1 ได้มากที่สุด จากแบบฝึกทั้งหมด 7 บท ที่ผู้เรียนได้เรียนไปนั้น เนื่องมาจากแบบฝึกบทนี้ เป็นบทฝึกแรกสุดของแบบฝึกเซอร์นี่ที่มีการไล่เสียงโน้ตของมือขวาในลักษณะที่บรรเลงโน้ตกลับไปกลับมาอยู่ในกลุ่มโน้ตที่ไม่เกินคู่ห้า (5th) ซึ่งเป็นกลุ่มโน้ตพื้นฐานที่ผู้เรียนคุ้นเคยอยู่แล้ว โดยที่ไม่มีการลอดนิ้ว (Crossing Under) หรือ ข้ามนิ้ว (Crossing Over) ประกอบกับการที่ผู้เรียนมีความตั้งใจ มุ่งมั่นเป็นอย่างดีในการเรียน จึงทำให้สามารถทำคะแนนออกมาได้เป็นอย่างดี ในทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ เบญจณี สุคันธเมศวร์ (2558) ที่ได้กล่าวว่า หากผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ของตนมาใช้ร่วมกับการเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี นอกจากนั้นการเสริมแรงให้แก่ผู้เรียนโดยการใช้หลักจิตวิทยา ทั้งการให้กำลังใจในการเรียน รวมทั้งชมเชยผู้เรียนเมื่อสามารถปฏิบัติทักษะดนตรีได้ดี ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีได้ รองลงมาผู้เรียนสามารถทำคะแนนแบบฝึกเซอร์นี่ หมายเลข 5 ได้ดีเป็นอันดับสอง เนื่องมาจากโน้ตเพลงในแบบฝึก มีลักษณะเป็นทำนองเพลงสั้นๆ ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำทำนองได้ดีกว่าโน้ตเพลงในลักษณะที่เป็นกลุ่มโน้ตแบบฝึกหัดสำหรับฝึกไล่โน้ต ประกอบกับผู้วิจัยได้เรียบเรียงคำโน้ตให้ง่ายต่อการบรรเลงมากขึ้น โดยปรับเปลี่ยนคำโน้ตจากต้นฉบับที่เป็นโน้ตเช็ทสองชั้น ให้กลายเป็นเช็ทหนึ่งชั้น ทำให้ผู้เรียนอ่านโน้ตได้ง่ายขึ้น และจังหวะในบรรเลงมีความช้าลง ผู้เรียนจึงสามารถควบคุมการบรรเลงของตนเองได้ดีกว่าการบรรเลงที่ต้องเล่นเร็ว ตามโน้ตเดิมที่เป็นเช็ทสองชั้น จึงทำให้ผู้เรียนสามารถทำคะแนนในแบบฝึกนี้ได้ดีเป็นอันดับรองลงมา ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงมณี กันทะยอม (2551) ที่กล่าวถึงการทำผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในสิ่งใดสิ่งหนึ่งและเกิดการกระทำซ้ำๆ ในทักษะใดก็ตาม

ย่อมเสริมให้เกิดทักษะทางการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้น ยังมีงานวิจัยของ รักษศิริ แผงป้อง (2554) ที่ได้กล่าวถึงการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หากมีการวัดประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทันที ภายหลังจากการเรียน จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจต่อการเรียนอย่างแม่นยำ เพราะเป็นสิ่งที่ฟังผ่านการเรียนรู้มา และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับแบบฝึก เซอร์นี หมายเลข 7 ที่ผู้เรียนทำคะแนนได้น้อยที่สุด เนื่องมาจากโน้ตเพลงในบทฝึกมีความยากมากขึ้น มีการใช้ขั้นคู่และการไล่นิ้วสลับกันไปมา มีการเครื่องหมายและสัญลักษณ์ดนตรีเพิ่มมากขึ้น ทั้งการเน้นหรือย้ำทันทีทันใด (Sforzato) การเน้นเสียงหรือเน้นจังหวะ (Accent, Marcato) การบรรเลงสั้น (Staccato) การบรรเลงให้เสียงดัง (Forte) การบรรเลงให้เสียงค่อยๆ ดังขึ้น (Crescendo) และมีการเปลี่ยนตำแหน่งการบรรเลงให้มือซ้ายบรรเลงในขั้นคู่แปดของมือขวา และกลับไปบรรเลงในขั้นคู่แปดเดิม โดยทันที ขณะเดียวกันผู้เรียนยังต้องบรรเลงไปพร้อมๆ กับเครื่องเคาะจังหวะ (Metronome) ทำให้ผู้เรียน ต้องคอยรักษาจังหวะให้คงที่เสมอตามการเคาะของเครื่องเคาะจังหวะตลอดการบรรเลงจนจบเพลง ปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวมานี้ทำให้ผู้เรียนต้องอาศัยทักษะหลายๆ ส่วนในการบรรเลง เป็นเหตุให้ผู้เรียนทำคะแนนในแบบฝึกบทนี้ได้น้อยกว่าแบบฝึกบทอื่นๆ

นอกจากนั้นจากผลการทดลอง ผู้วิจัยพบว่า แม้ว่าแบบฝึกเซอร์นีจะช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาทักษะของนิ้วมือในการบรรเลง แต่ไม่สามารถแก้ไขความบกพร่องแต่กำเนิดได้ จำเป็นต้องใช้ร่างกายส่วนอื่น มาทดแทนหรือใช้เทคนิคอื่นร่วมด้วยในการบรรเลง เช่น ผู้เรียนบางคนแขนคดแต่กำเนิด ทำให้การเคลื่อนไหวในการบรรเลงเปียโนเป็นไปอย่างไม่สะดวกและไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยแบบฝึก ต้องอาศัยการปรับเก้าอี้ให้ห่างจากเปียโนมากกว่าปกติ เพื่อให้มีเนื้อที่ในการเคลื่อนไหวของอวัยวะช่วงแขนมากขึ้น และอาศัยการยกช่วงแขนขึ้นและผ่อนช่วงแขนลงเป็นระยะๆ ในขณะบรรเลง เพื่อช่วยผ่อนคลายกล้ามเนื้อในการบรรเลง เป็นต้น

2. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกเซอร์นีในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.57 และคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.55 ในส่วนของผลคะแนนจากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอน ด้วยแบบฝึกเซอร์นี พบว่า โดยรวมแล้วผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกเซอร์นีอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.57 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.55 ทั้งนี้ข้อความที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การเรียนด้วยแบบฝึกนี้ทำให้ฉันอยากเรียนเปียโนอีก ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.35) รองลงมาได้แก่ ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจได้ ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 0.43) คิดเป็นระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อความที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ แบบฝึกมีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ฝึก ($\bar{x} = 4.34$ S.D. = 0.54) คิดเป็นระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

สาเหตุที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกเซอร์นีระดับมากที่สุด เนื่องมาจากการทดลองจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกดังกล่าว ถือเป็นสิ่งใหม่สำหรับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน การที่ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนให้ผู้เรียนได้ทราบก่อนการเรียน มีการพูดคุยปรับทัศนคติที่ดีต่อการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักอยากพัฒนาทักษะด้านเปียโนของตนเองและอยากเรียนเปียโนมากขึ้น ซึ่งหลัง

การเรียนรู้ด้วยแบบฝึกเซอร์นี่แล้ว ผู้เรียนมีทักษะด้านเปียโนเพิ่มมากขึ้น และอยากเรียนเปียโนเพื่อพัฒนาทักษะของตนให้ดียิ่งขึ้นอีก รวมทั้งเห็นว่าแบบฝึกนี้นั้นควรค่าแก่เรียนรู้ และเกิดประโยชน์ในการเรียน

ทั้งนี้จากการตอบแบบสอบถามในส่วนข้อความปลายเปิดเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้เรียนต้องการให้เพิ่มเวลาการเรียนในแต่ละคาบเรียนให้มากขึ้น เนื่องจากผู้เรียนเห็นว่า แบบฝึกในคาบเรียนช่วงระยะหลังมีความยากกว่าแบบฝึกตอนเริ่มเรียน ซึ่งเวลาเรียนเดิมไม่เพียงพอต่อการฝึกฝนให้เกิดทักษะที่คล่องแคล่วและชำนาญได้ นอกจากนี้จากการสังเกตและสอบถามผู้เรียนในการทดสอบปฏิบัติ ทำให้ทราบว่าผู้เรียนบางคนมีความรู้สึกกังวลและตื่นเต้นในการทดสอบ เกินกว่าจะทำคะแนนสอบได้ไม่ดีเท่าที่ควร จึงเป็นสาเหตุให้ผู้เรียนมีความกดดันและบรรเลงผิดพลาดในการทดสอบปฏิบัติ ส่งผลให้คะแนนทดสอบของผู้เรียนไม่เป็นไปตามที่มุ่งหวังไว้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นเมื่อผู้วิจัยได้ทำการสอนโดยพยายามติดตามพฤติกรรมกรรมการเรียนของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและการแสดงความคิดเห็น โดยทำหน้าที่เป็นทั้งครูผู้สอนและผู้คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนเมื่อเกิดปัญหาทางการเรียน คอยให้กำลังใจผู้เรียนในการเรียน ให้คำยกย่องชมเชยเมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติทักษะดนตรีได้ รวมถึงใช้หลักการทางจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมการเรียนของผู้เรียนให้เกิดความสำเร็จ ทั้งหมดนี้จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความผ่อนคลายในการเรียน มีความกระตือรือร้น มีกำลังใจในการเรียนและการทดสอบปฏิบัติยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย

การใช้เครื่องมือทางการเรียนที่ถูกพัฒนาอย่างเป็นระบบเข้ามาเป็นตัวช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้ผลลัพธ์ดีกว่าการเรียนอย่างสะเปะสะปะ ไม่เป็นระบบ ทั้งยังสามารถให้แนวทาง รูปแบบกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้สอนได้นำไปปรับใช้ให้เข้ากับการเรียนการสอนจริง ขณะเดียวกันผู้เรียนสามารถนำเครื่องมือดังกล่าวไปใช้ศึกษาได้ด้วยตนเอง แม้ไม่มีประสบการณ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนควรมีการนัดแนะ พบปะ พูดคุยกับผู้เรียนอย่างไม่เป็นทางการ ก่อนการนำเครื่องมือวิจัยไปใช้ทดลองจริง เพื่อสร้างความคุ้นเคย สร้างความเข้าใจ และปรับทัศนคติของผู้สอนและผู้เรียนให้ตรงกันก่อนการจัดการเรียนการสอนจริง

2. ผู้สอนควรทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจจากแบบฝึก รวมทั้งเป็นผู้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้เรียน เมื่อผู้เรียนเกิดปัญหาในการเรียน นอกจากนี้ผู้สอนควรติดตามพฤติกรรมกรรมการเรียนของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด และคอยให้กำลังใจผู้เรียนในการเรียนอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจในการเรียนและมีความกระตือรือร้นในการเรียนยิ่งขึ้น

3. ผู้สอนควรบอกผลคะแนนที่ผู้เรียนทำได้ในการทดสอบแต่ละครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบถึงความรู้ ความเข้าใจในการเรียนของตนเอง รวมทั้งผู้สอนควรชี้แจงจุดบกพร่องของผู้เรียนในการเรียน รวมถึงจุดบกพร่องของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบภาคปฏิบัติทำหน่วยการเรียนรู้อันทุกครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนนำข้อบกพร่องนั้นไปปรับปรุงแก้ไขและฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดทักษะยิ่งขึ้น

4. ควรใช้เปียโนอะคูสติค (Acoustic Piano) ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากคุณภาพและลักษณะทางกายภาพของเครื่องดนตรี ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะของนิ้วมือ ทั้งนี้หากผู้เรียนฝึกบรรเลงเปียโนด้วยเปียโนอะคูสติคย่อมส่งผลต่อความแข็งแรง ยืดหยุ่นของนิ้วมือได้ดีกว่าการฝึกฝนด้วยเครื่องคีย์บอร์ดหรือเปียโนไฟฟ้า ซึ่งไม่สามารถเลียนน้ำหนักในการกดบนคีย์ได้สมจริงเหมือนเปียโนอะคูสติค ส่งผลต่อรูปนิ้ว ความแข็งแรงและความคล่องตัวในการบรรเลง เพราะเครื่องดนตรีเหล่านี้เป็นเครื่องดนตรีอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ระบบไฟฟ้าสังเคราะห์เสียง มักมีน้ำหนักคีย์ที่เบากว่าเครื่องดนตรีจริง และบางขนาดมิใช่ขนาดมาตรฐานที่มีความกว้าง 88 คีย์ ซึ่งส่งผลต่อการฝึกฝนบทเพลงและแบบฝึกเปียโนที่มีระดับความยากง่ายแตกต่างกันออกไป มีการพลิกแพลงที่หลากหลาย อีกทั้งบ่อยครั้ง การบรรเลงเปียโนต้องบรรเลงโน้ตในช่วงเสียงที่สูงมากหรือต่ำมาก ซึ่งย่อมเป็นข้อจำกัดของเครื่องดนตรีที่ไม่ใช่ขนาดมาตรฐาน

5. ผู้เรียนที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองเพื่อหาค่าประสิทธิภาพ ควรมีทักษะดนตรีคละกันทั้งผู้เรียนที่เก่งและอ่อน เพื่อให้ได้การกระจายของข้อมูลตามสภาพจริง เพราะมีเช่นนั้นอาจทำให้ได้ค่าประสิทธิภาพที่มีค่าคะแนนสูงเกินไป เนื่องจากผู้เรียนในชั้นมีทักษะที่ดีอยู่แล้ว หรือได้ค่าคะแนนต่ำเกินไป เนื่องจากผู้เรียนในชั้นมีทักษะอ่อน ซึ่งส่งผลต่อข้อมูลทางสถิติที่มีได้สะท้อนถึงสภาพจริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาความสามารถทางการเรียนดนตรีของผู้เรียนให้ครอบคลุมเนื้อหาอื่นๆ เพื่อแก้ไขปัญหาทางการเรียนให้แก่ผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาความรู้เพิ่มเติมอื่นๆ ที่ตนเองสนใจได้

2. ควรมีการนำงานวิจัยไปพัฒนาเพื่อให้สามารถใช้ได้กับผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ที่มีคุณสมบัติแตกต่างกัน เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ ชันธศิริ. (2558). **ดุริยางค์ตะวันตก (เบื้องต้น) (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จงรัก พุกะณานนท์. (2541). **หลักการสอนเปียโน**. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์.
- ดวงมณี กันทะยอม. (2551). **การใช้แบบฝึกการคิดสร้างสรรค์ในการสอนเขียนความเรียงเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โรงเรียนพาณิชย์การเชียงใหม่**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทศนา แชมมณี. (2564). **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 23)**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจณี สุคันธเมศวร์. (2558). **การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ให้มีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนระดับชั้น ปวช. 2/1 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทคนิคบริหารธุรกิจกรุงเทพ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทคนิคบริหารธุรกิจกรุงเทพ.
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2558). **เอกสารประกอบการบรรยายโครงการพัฒนาการเรียนการสอน: การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL)**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รักษศิริ แพงป่อง. (2554). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับหูหนวกจากการสอนแบบ POSSE ร่วมกับสื่อวีดิทัศน์**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วราพรธณ วัชรรัตน์. (2554). **การสร้างชุดการสอนเปียโนสำหรับนักเรียนเปียโนหลักสูตรขั้นต้น**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศศิ พงศ์สรายุทธ. (2556). **นวัตกรรมฝึกหัดบทเพลงเปียโนสำหรับนักเรียนโทเปียโน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขุภักดิ์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรวรรณ บรรจงศิลป์. (2551). **การสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาทฤษฎีและปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Park Hyun Soo. (2000). **30 Études de mécanisme, Op.849 By Carl Czerny**. Seoul: Sekwang Masterpiece.
- _____. (2015). **The Man Behind**. Light Masterpiece Distribution.
- Vanoni, Miriam Conti. (2017). **Technique and Expression in Carl Czerny's Teaching: A Critical Study of Czerny's Piano-Forte School, Opus 500, Demonstrating The Direct Relation Between Mechanical Teaching and Expression in Performance**. Doctoral dissertation, Boston University.

Development of Learning Activity Packages to Enhance Dramatic Arts Performance to Promote Aesthetics for the Student Teachers, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Thornchaya Phoomjiroj

Lecturer of the Faculty of Education Sisaket Rajabhat University

Supattra Kotawong

Lecturer of the Faculty of Education Ubon Ratchathani Rajabhat University

Corresponding Author: thornchaya22@gmail.com

Received: January 22, 2022 Revised: April 7, 2022 Accepted: April 19, 2022

Abstract

The objectives of this research are: 1. To develop the learning activity packages to enhance dramatic arts performance for the student teachers at Ubon Ratchathani Rajabhat University, 2. To compare the dramatic arts performance evaluation for the student teachers at Ubon Ratchathani Rajabhat University, and 3. to study the satisfaction with the learning activity packages to enhance dramatic arts performance for the student teachers at Ubon Ratchathani Rajabhat University. The population used in the research consisted of 15 student teachers from the faculty of Education at Ubon Ratchathani Rajabhat University. The research instruments were: 1. the learning activity packages, 2. the performance evaluation form, and 3. the satisfaction questionnaire. Data was analyzed using percentage, mean, standard deviation and t-test dependent for the hypothesis.

The research results were as follows. 1. To be obtained were the learning activity packages that consist of the components of the learning activity packages, the instructions for teachers, the teachers' need to prepare, teachers' and students' roles, class management, the contents of the learning activity packages, and measurement and evaluation. The efficiency was higher than the standard at 75.20 / 82.60. 2. The after learning score of the students who studied with the learning activity packages of the dramatic arts performance was higher than before learning with 82.60% and was significantly different at the statistical level of 0.05 as well. And 3. The overall students' satisfaction with the learning activity packages was at a high level. ($\mu = 4.46$, S.D.=0.20).

Keywords: Learning Activity Packages, Practical Skills, Aesthetics of Dramatic Arts

การพัฒนาชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์เพื่อส่งเสริม
สุนทรียะ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพรู คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ธรรญา ภูมิจิโรจ

อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

สุพัตรา โคตะวงค์

อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Corresponding Author: thornchaya22@gmail.com

ได้รับบทความ: 22 มกราคม 2565 ปรับปรุงแก้ไข: 7 เมษายน 2565 ตอรับตีพิมพ์: 19 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 2. เพื่อเปรียบเทียบการวัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์สำหรับนักศึกษาวิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และ 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพรู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1. ชุดกิจกรรม 2. แบบวัดทักษะ 3. แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1. ได้ชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ จำนวน 1 ชุด ประกอบไปด้วย ส่วนประกอบของชุดกิจกรรม คำชี้แจงสำหรับผู้สอน สิ่งสำหรับผู้สอนต้องเตรียม บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน การจัดชั้นเรียน เนื้อหาสาระของชุดกิจกรรม และการวัดผลและประเมินผล มีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.20/82.60 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ที่ตั้งไว้ 2. นักศึกษาที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับร้อยละ 56.67 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับร้อยละ 82.60 ผลการประเมินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และ 3. ผู้เรียนมีความพึงพอใจในกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.20 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้, ทักษะปฏิบัติ, สุนทรียะทางนาฏศิลป์

บทนำ

นาฏศิลป์ ถือว่าเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญสาขาหนึ่งที่มีการแสดงออกซึ่งสัญลักษณ์แห่งชาติ เพราะเป็นเครื่องวัดความเป็นมาของประวัติศาสตร์ อันแสดงถึงความเป็นชาติที่มีความรุ่งเรืองมาแต่อดีตกาล เพราะมีลักษณะเฉพาะของตนเอง เริ่มจากการปรุงแต่งกิริยาท่าทางทางธรรมชาติของมนุษย์และสัตว์ โดยการเลียนแบบแล้วนำมาประดิษฐ์ดัดแปลงให้เป็นศิลปะที่งดงามในรูปของการเอื้องกรายรำให้เข้ากับทำนอง การขับร้องและดนตรี ซึ่งมีการพัฒนามาเป็นลำดับจนกระทั่งเป็นรูปแบบนาฏศิลป์ไทยประจำชาติ (เรณู โกศินานนท์, 2545, หน้า 1-2) นาฏศิลป์ไทยถือว่าเป็นศาสตร์ทางศิลปะที่สำคัญยิ่ง เป็นที่รู้จักกันดี ในรูปแบบของการแสดงที่มีลีลาอันอ่อนช้อยงดงาม บ่งบอกถึงความประณีตรักสวยรักงาม แฝงด้วยจินตนาการและศิลปะอันละเอียดอ่อนของคนไทย แสดงถึงความเป็นอารยธรรมอันรุ่งเรืองและความมั่นคงของชาติที่ได้สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่โบราณกาล และความสำคัญของนาฏศิลป์นอกจากจะมีคุณค่าในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและแสดงถึงอารยธรรมที่รุ่งเรืองแล้ว นาฏศิลป์ยังเป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างเสริมให้ผู้ฝึกกิจกรรมมีวินัยในตนเอง รู้จักการแสดงออกร่วมกับผู้อื่น มีสมาธิ มีความพยายามอดทน ในการฝึกซ้อม มีความรับผิดชอบต่อผลงาน รู้จักความไพเราะของเสียงเพลงและการแสดง เสริมสร้างความรู้และความสามารถในการวิพากษ์วิจารณ์และการตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล ช่วยให้ผู้ฝึกกิจกรรมได้ใช้เวลาว่างไปในทางที่เป็นประโยชน์ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ที่สำคัญคือช่วยให้เด็กได้เรียนรู้คุณค่าของคนตรีและนาฏศิลป์ รู้คุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมประจำชาติและท้องถิ่นที่ตนอยู่ (อรรพรรณ บรรจงศิลป์, 2546, หน้า 3) การฝึกนาฏศิลป์นั้นเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคนทั้งทางด้านร่างกาย คุณค่าทางจิตใจและทัศนคติ ผู้ฝึกนาฏศิลป์ย่อมมีความรู้ทางด้านนาฏศิลป์และการละคร สามารถอธิบายความสำคัญของเนื้อหาให้คนอื่นเข้าใจและเห็นความสำคัญได้มีความสามารถในการแสดง ทำให้เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง มีจิตใจที่รื่นเริงแจ่มใส กล้าแสดงออกในทางที่ดี การฝึกรำเป็นส่วนหนึ่งของการออกกำลังกายไปด้วย ทำให้อุณหภูมิร่างกายเย็น ทำให้ทรวดทรงสง่างาม บุคลิกดี สามารถยึดเป็นอาชีพได้ ช่วยให้เป็นผู้ที่มีสุนทรียในด้านการงาน ทั้งสุนทรียศาสตร์และจริยศาสตร์ (วิมลศรี อุปรมย์, 2553, หน้า 3)

การศึกษาไทยต้องเดินหน้าสู่การพัฒนาและเตรียมความพร้อมคนไทยให้สอดคล้องกับสังคมในโลกศตวรรษที่ 21 จากการปฏิวัติด้านดิจิทัลและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้โลกเชื่อมโยงและสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็ว ในขณะที่เดียวกันจำเป็นต้องสร้างและพัฒนาให้คนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถ มีทักษะ ความถนัด ความเชี่ยวชาญพร้อมขับเคลื่อนอยู่ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงในด้านการผลิตครู คณะครุศาสตร์เปิดสอนในระดับปริญญาตรีทั้งหมด 10 หลักสูตร เน้นผลิตนักศึกษาให้เป็นคนดีมีความรู้ดังอัตลักษณ์ “พลังปัญญา รัก ศรัทธา และพัฒนาวิชาชีพครู” ในปัจจุบันนักศึกษาวิชาชีพครูมีความสนใจเทคโนโลยีสมัยใหม่หรือแม้กระทั่งวัฒนธรรมต่างชาติที่มีการไหลบ่าหรือแพร่เข้ามาในหลากหลายรูปแบบ ซึ่งก็เป็นเรื่องที่เด็กนักศึกษาที่มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนเพื่อที่จะนำไปบูรณาการหรือประยุกต์ใช้กับการเรียนหรือการทำงานในอนาคต แต่เมื่อมองอีกแง่มุมหนึ่ง วัฒนธรรมไทยกลับได้รับการสนใจจากเยาวชนลดน้อยลง การเสริมสร้างหรือกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทางนาฏศิลป์ก็เป็นอีกศาสตร์แขนงหนึ่งที่นักศึกษาสามารถนำไปบูรณาการหรือประยุกต์ใช้ในการเรียนหรือการทำงานไม่ว่าในโรงเรียนก็ดีชุมชนก็ดี วัฒนธรรมไทยจึงเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่ง

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ เพื่อให้ให้นักศึกษาได้มีความรอบรู้ ได้ฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์จากแนวคิดทางสุนทรียภาพนำไปประยุกต์ใช้และบูรณาการกับการเรียนการสอน การทำงาน การมีส่วนร่วมกิจกรรมชุมชนและอื่นๆ ได้ และที่สำคัญยังเป็นการเพิ่มคุณค่าการสอนนาฏศิลป์ในระบบโรงเรียน ส่งเสริม ปลุกฝังให้เยาวชนเห็นคุณค่ามรดกไทย วัฒนธรรมไทย สร้างความภูมิใจและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของชาติและพัฒนาต่อยอดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่มีประสิทธิภาพ
2. นักศึกษาวิชาชีพครูที่ใช้ชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์มีทักษะในการปฏิบัตินาฏศิลป์ที่บ้านได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้
3. เป็นแนวทางสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูในการนำไปพัฒนา ปรับปรุงในวิชาชีพของตน

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์

สุนทรียศาสตร์ซึ่งว่าด้วยเรื่องของความงาม ไม่ว่าจะเป็นความงามทางด้านศิลปะ ดนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านนาฏศิลป์ มีผู้ให้ความหมายและกล่าวถึงสุนทรียศาสตร์ในด้านต่างๆ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 196) ให้ความหมายของสุนทรียภาพ (Aesthetic) หมายถึง ความซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งที่ดีงามไพเราะหรือรื่นรมย์ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติหรือศิลปะ ซึ่งความรู้สึกซาบซึ้งในคุณค่าดังกล่าวนี้จะสะสมได้จากประสบการณ์หรือการศึกษาอบรม ฝึกฝน จนเป็นอุปนิสัยเกิดขึ้นเป็นรสนิยมขึ้นตามตัวบุคคล

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 4) ให้ความหมาย สุนทรียศาสตร์ หมายถึง ปรัชญาสาขาหนึ่งที่ว่าด้วยความงามและสิ่งที่งามทั้งในงานศิลปะและในธรรมชาติ

บุญยงค์ เกศเทศ (2536, หน้า 57) ยังได้กล่าวถึงความงามทางด้านภาษาว่า ความงามในด้านภาษาอันเกิดจากลีลา ในการใช้ถ้อยคำสำนวนโวหาร ทำให้เกิดความหมายและเสียงที่เหมาะสมไพเราะ ความปรากฏออกมาในทางที่ดี สรุปได้ว่าสุนทรียศาสตร์หรือความงามอันมีคุณค่า ไม่ว่าจะเป็นความงามทางธรรมชาติหรือศิลปะจากศาสตร์แขนงต่างๆ อาทิ ด้านดนตรี ด้านนาฏศิลป์ หรือแม้กระทั่งด้านภาษา สละสลวยได้จากประสบการณ์ โดยเฉพาะความงามทางด้านนาฏศิลป์แล้วนั้น เมื่อองค์ประกอบ เช่น การขับร้อง ดนตรี ลีลา เครื่องแต่งกาย ประกอบกันแล้วก่อให้เกิดความงามทั้งสิ้น

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ซึ่งว่าด้วยเรื่องของความงาม ทั้งในงานศิลปะ ในธรรมชาติ หรือศิลปะจากศาสตร์แขนงต่างๆ อาทิ ด้านภาษา ด้านดนตรี ด้านนาฏศิลป์ ความงามจะถูกสะสมจากประสบการณ์หรือการศึกษาอบรม ผูกพัน จนเป็นอุปนิสัยเกิดขึ้นเป็นรสนิยมขึ้นตามตัวบุคคล สุนทรียภาพสามารถพัฒนาอารมณ์ของผู้เสพให้เป็นผู้ที่มีความอ่อนโยนชื่นชมในความงดงามของงานศิลปะ

2. สุนทรียะทางนาฏศิลป์

สุนทรียะทางนาฏศิลป์ หมายถึงความงามที่เกิดจากการรำ การขับร้องและการบรรเลงดนตรี ประกอบกัน มโน พิสุทธิรัตนานนท์ (2540, หน้า 96-97) ได้กล่าวถึงสุนทรียะทางนาฏศิลป์ ดังนี้

2.1 . เรือนร่างมนุษย์ (ผู้แสดง) (Human Body) จัดเป็นมูลฐานหรือปัจจัยทางศิลปะที่สำคัญของนาฏยลักษณ์ เรือนร่างมนุษย์จัดเป็นวัตถุทางสุนทรียะ (Aesthetic Object) อย่างหนึ่ง โดยคุณลักษณะหน้าตาดี มีความเอิบอิ่มสมบูรณ์ได้สัดส่วนและมีลวดลายและสมรรถนะเหมาะสมกับลีลา เคลื่อนไหวเด่นรำต่างๆ

2.2 เสียง (Tone) หมายถึง ดนตรีหรือบทเพลงที่เรียบเรียงขึ้นสำหรับนำมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงนั้น ๆ มีความเป็นพิเศษเหมาะสมสอดคล้องกับรูปแบบและลีลาแห่งนาฏยลักษณ์

2.3 การเคลื่อนไหว (Movement) เป็นมิติทางการเห็นที่ตั้งอยู่บนเงื่อนไขหรือพื้นฐานของเวลา (Time) เทหะ (Space) และทิศทาง เป็นลักษณะการเคลื่อนไหวที่จิตใจประดิษฐ์ปรุงแต่งเพื่อให้มีระบบและมีผลต่อการรับรู้ทางการเห็นที่ต่อเนื่อง มีคุณสมบัติทางความงามที่รุกร้ากระตุ้นอารมณ์รู้สึกของผู้ชมได้ดี

2.4 บทเพลงหรือบทเพลงขับร้องในส่วนที่เป็นเรื่องราวมีความหมาย ช่วยให้อารมณ์รู้สึกของผู้ชมได้สัมผัสถึงคุณค่าความหมาย และจินตภาพของลีลาท่าเต้นหรือการแสดงนั้น ๆ

2.5 เวที ฉาก ระบบแสง และเสียง เป็นปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ช่วยเสริมสร้างเสริมให้นาฏศิลป์มีความสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น นาฏศิลป์ร่วมสมัยประเภทโมเดิร์นแดนซ์ และศิลปะการแสดงแบบจินตลีลาที่อาศัยนาฏศิลป์เป็นจุดเด่น (Dominance) มากกว่าเนื้อหา เรื่องราว จะจัดฉาก จัดเวที แสง เสียง รวมทั้งจัดวางตัวผู้แสดง ให้อยู่ในรูปแบบที่ได้ค่าน้ำหนักสมดุลกัน (ซ้าย-ขวา) ปัจจุบัน ระบบแสงมีการพัฒนาและมีความสำคัญมาก

สุนทรียะทางนาฏศิลป์ได้อย่างสมบูรณ์ หมายถึง ความงามที่เกิดจากการลีลาท่ารำ การขับร้อง เพลงและดนตรี อุปกรณ์การแสดง แม้กระทั่ง ฉาก แสงสีเสียง เมื่อองค์ประกอบทุกอย่างประกอบจะทำให้เกิดสุนทรียะทางนาฏศิลป์ขึ้นอย่างสมบูรณ์และงดงาม โดยเฉพาะเมื่อการแสดงมีส่วนของการแสดง มีลวดลาย และสมรรถนะเหมาะสมกับลีลาเคลื่อนไหวเด่นรำประกอบกับดนตรีหรือบทเพลงที่เรียบเรียง

ขึ้นสำหรับนำมาเป็นองค์ประกอบ การเคลื่อนไหว (Movement) เป็นมิติทางการเห็นเพื่อให้มีระบบและมีผลต่อการรับรู้ทางการเห็นของผู้ชม ความงามที่รุกร้ากระตุ้นอารมณ์รู้สึกของผู้ชมได้ดี เป็นปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ช่วยสร้างเสริมให้นาฏศิลป์มีความสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น

3. ชุดกิจกรรมและวิธีสร้าง

3.1 ความหมายของชุดกิจกรรม ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2541, หน้า 95) ให้ความหมายของชุดกิจกรรมว่าหมายถึง สื่อการเรียนการสอนหลายๆ อย่างประกอบกัน นำมาจัดไว้เป็นชุดๆ เรียกว่าสื่อประสม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2550, หน้า 67) ได้สรุปความหมายของชุดกิจกรรมไว้ว่าเป็นชุดของสื่อประสม หมายถึง การใช้สื่อการสอนตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปรวมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามที่ต้องการ สื่อที่นำมาใช้ร่วมกันนี้จะช่วยเสริมประสบการณ์ซึ่งกันและกันตามลำดับที่จัดไว้ที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามหัวข้อ เนื้อหา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการจะให้ผู้เรียนได้รับโดยจัดไว้เป็นชุดๆ บรรจุอยู่ในกล่องหรือกระเป๋า

มลิวรรณ โนนศิริ (2552, หน้า 69) ได้กล่าวว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการนำเอาสื่อที่หลากหลาย เรียกว่าสื่อประสม มาจัดรวมกันไว้เป็นชุดๆ ซึ่งสามารถอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน และสื่อประสมนั้นจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วยเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เกริก ท่วมกลาง, และจินตนา ท่วมกลาง (2555, หน้า 122) ให้ความหมายของชุดการสอนว่าหมายถึง ชุดกิจกรรมเป็นรูปแบบการนำสื่อประสมซึ่งผลิตขึ้นอย่างเป็นระบบ มีความสมบูรณ์เบ็ดเสร็จในตัวเองทั้งเนื้อหาสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินผลการเรียนรู้ คำแนะนำที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน มารวบรวมเป็นชุดเพื่อสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและง่ายต่อการจัดกิจกรรมการสอนของครู เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง การนำเอาสื่อการสอนหลายชนิดมารวมกันเรียกว่า สื่อประสม โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมสัมพันธ์และสอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วย เพื่อช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

3.2 ประเภทของชุดกิจกรรม นักการศึกษาได้จัดประเภทของชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533, หน้า 152) ได้จัดประเภทของชุดกิจกรรมออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมประกอบประกอบคำบรรยาย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ชุดกิจกรรมสำหรับครูใช้ คือเป็นชุดกิจกรรมที่กำหนดกิจกรรม และสื่อการเรียนการสอนมากมายหลายชนิด
2. ชุดกิจกรรมสำหรับกิจกรรมกลุ่ม ชุดกิจกรรมแบบนี้เน้นที่ตัวผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน และอาจจัดในรูปศูนย์การเรียนรู้
3. ชุดกิจกรรมรายบุคคล เป็นชุดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นหลักในการเรียนรู้ โดยจัดระบบขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียน ใช้เรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นของความสามารถของแต่ละบุคคล

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2550, หน้า 94-95) ได้แบ่งชุดกิจกรรมออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ชุดกิจกรรมประกอบคำบรรยาย เป็นชุดกิจกรรมสำหรับผู้สอนและใช้สอนผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่
2. ชุดกิจกรรมแบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดกิจกรรมสำหรับผู้เรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 5-7 คน
3. ชุดกิจกรรมแบบรายบุคคลหรือชุดกิจกรรมตามเอกัตภาพ เป็นชุดกิจกรรมสำหรับผู้เรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล

สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ ชุดกิจกรรมประกอบการบรรยาย เป็นชุดกิจกรรมสำหรับครูที่กำหนดกิจกรรมและสื่อการสอน เพื่อใช้ประกอบการสอนแบบบรรยาย ชุดกิจกรรมสำหรับกิจกรรมกลุ่ม (ศูนย์การเรียนรู้) เป็นชุดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน

3.3 ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม นักการศึกษาได้กล่าวถึง ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

สมจิตร คำอัน (2543, หน้า 27) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมว่าเริ่มจากการจัดหมวดหมู่เนื้อหาออกเป็นหน่วยโดยมีหัวข้อเรื่องสัมพันธ์กัน กำหนดมโนทัศน์และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกิจกรรมนักเรียน การประเมินผล เลือกรหัสสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สร้างจำต้องกำหนดเกณฑ์และหลักการเรียนรู้เป็นกระบวนการเพื่อช่วยให้การเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนได้บรรลุผล

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2544, หน้า 61) ได้กล่าวว่าการผลิตชุดกิจกรรมให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพนั้นจะต้องศึกษาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเสียก่อนเป็นการศึกษาความรู้พื้นฐานในการผลิตชุดกิจกรรมองค์ประกอบชุดกิจกรรมและแนวทางการผลิตสื่อการสอนในลักษณะ สื่อประสม ศึกษาตัวอย่างชุดกิจกรรมและขั้นตอนการผลิตชุดกิจกรรม

สมาพร มีเนตรทิพย์ (2547, หน้า 42) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมควรจะต้องประกอบด้วย ศึกษาเนื้อหาสาระทั้งหมดของวิชาอย่างละเอียด กำหนดหน่วยการสอน กำหนดหัวข้อเรื่อง กำหนดความคิดรวบยอดและหลักการ กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดแบบประเมินผล เลือกรหัสสื่อการสอน หาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมและทดลองใช้ชุดกิจกรรม

สรุปขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมได้ว่า การสร้างชุดกิจกรรมที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพนั้น จะต้องศึกษาหาข้อมูลพื้นฐาน เริ่มสร้างจากการจัดหมวดหมู่ เนื้อหา และหัวข้อที่สัมพันธ์กัน นอกจากนี้จะต้องศึกษาองค์ประกอบต่างๆ เพื่อให้ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพและนำไปใช้ได้เป็นอย่างดี

3.4 วิธีการสอนที่ใช้ในชุดกิจกรรม ชุดกิจกรรมนาฏศิลป์ที่บ้านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใช้วิธีการสอนดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2541, หน้า 69) กล่าวถึงขั้นตอนการสอนแบบสาธิต แบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) กำหนดจุดมุ่งหมายของการสาธิตให้ชัดเจน และต้องสาธิตให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
- 2) เตรียมอุปกรณ์ในการสาธิตให้พร้อม และตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์
- 3) เตรียมกระบวนการสาธิต เช่น กำหนดเวลาและขั้นตอนจะเริ่มต้นดำเนินการและ

จะจบลงอย่างไร ผู้สาธิตต้องเข้าใจขั้นตอนต่างๆ อย่างละเอียด

4) ทดลองสาธิตก่อนสอนควรทดลองสาธิต เพื่อตรวจสอบความพร้อมตลอดจนผลผลิตที่เกิดขึ้น

- 5) จัดทำคู่มือคำแนะนำในการสาธิตเพื่อผู้เรียนใช้ประกอบเวลาสาธิต
- 6) เมื่อมีการสาธิตแล้วผู้เรียนควรทำการสาธิตซ้ำอีกเพื่อให้เข้าใจดีขึ้น
- 7) จัดเตรียมกิจกรรมหลังการสาธิตเพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการสาธิต
- 8) ประเมินผลการสาธิตโดยพิจารณาพฤติกรรมและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากการศึกษาชุดกิจกรรมและวิธีการสร้างสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง การใช้สื่อการสอนตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามที่ต้องการ สื่อที่นำมาใช้ร่วมกันนี้จะช่วยเสริมประสบการณ์ซึ่งกันและกันตามลำดับที่จัดไว้ที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามหัวข้อ เนื้อหา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการจะให้ผู้เรียนได้รับโดยจัดไว้เป็นชุดๆ ชุดกิจกรรมแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ชุดกิจกรรมประกอบประกอบคำบรรยาย ชุดกิจกรรมสำหรับกิจกรรมกลุ่ม ชุดกิจกรรมรายบุคคล มีขั้นตอนการสร้างเริ่มจากการจัดหมวดหมู่เนื้อหา กำหนดมโนทัศน์และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรมนักเรียน การประเมินผล เลือกรหัสหรือผลิตสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ ต้องกำหนดเกณฑ์และหลักการเรียนรู้เป็นกระบวนการเพื่อช่วยให้การเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนได้บรรลุผล

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

สกวเดือน เอี่ยมสร้อย (2550) ได้วิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมนาฏศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านย่ง “ศุภราชบุรีรังสรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมนาฏศิลป์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.45/87.93 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และการประเมินการปฏิบัตินาฏศิลป์ของนักเรียนหลังจากการใช้ชุดกิจกรรม พบว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง สวยงาม

พัชรียา ทองนพแก้ว (2553) การพัฒนาชุดระบำนาฏลีลาบูชาพรหม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ชุดระบำนาฏลีลาบูชาพรหม สาระนาฏศิลป์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.47/76.61 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ดัชนีประสิทธิผลของชุดระบำนาฏลีลาบูชาพรหม มีค่าเท่ากับ 0.5141 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 51.41 แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้ชุดระบำนาฏลีลาบูชาพรหม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.84/80.58 ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้ชุดระบำนาฏลีลาบูชาพรหม มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6049 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 60.49 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคุณลักษณะการยอมรับนับถือตนเองหลังเรียนด้วยชุดระบำนาฏลีลาบูชาพรหม เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรรณยุทธ ผันผอง (2555) ได้วิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมนาฏศิลป์ เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ 85.64/83.16 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ .63 แสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้สูงขึ้น ร้อยละ 63 และทักษะการปฏิบัติของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรม ได้คะแนนเฉลี่ย รวม 97.20 จากคะแนนเต็ม 120 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81 อยู่ในระดับคุณภาพ 4 หมายถึง ดีมาก

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Singgarella (1982) ได้เปรียบเทียบหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมและเอกสารประกอบการเรียนด้วยตนเอง โดยใช้ชุดกิจกรรมด้วยตนเองประกอบสไลด์เทป สำหรับนักศึกษาปริญญาโท สาขาการศึกษาพิเศษ โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง 20 คน ผลปรากฏว่า ชุดกิจกรรมและเอกสารประกอบการเรียนด้วยตนเองมีประสิทธิภาพสูงตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้และนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้ชุดกิจกรรมและเอกสารประกอบการเรียนด้วยตนเอง

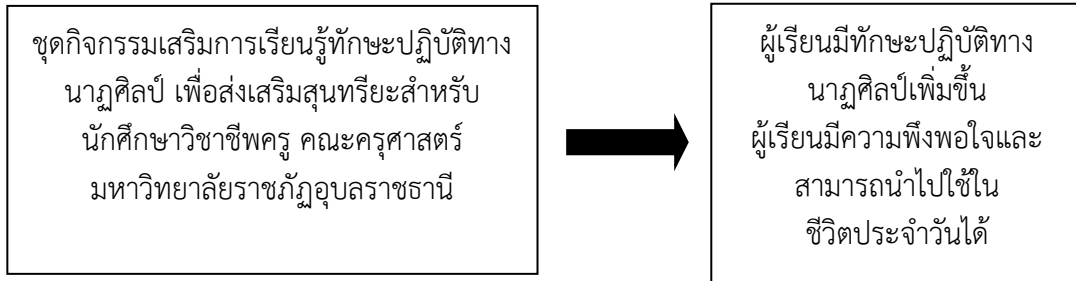
Bannister (2001) ได้ศึกษาการเดินร่ากับศาสนาศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาองค์ประกอบของการเดินร่า การละคร และศาสนามีความสัมพันธ์กันอย่างไร การเดินร่าแบบอเมริกาตั้งเดิมมีการรวมท่าทางต่างๆ ใช้ส่วนประกอบในการเคลื่อนไหวและการไม่เคลื่อนไหว ส่วนการละครใช้ลักษณะการดำเนินเรื่องและขั้นตอนและความตื่นตัวเร้าใจ ศาสนาในที่นี้หมายถึงความเชื่อเรื่องเทพเจ้าและจิตวิญญาณ ไม่มีการกำหนดว่าลัทธิใด เช่น การเดินร่าของเผ่าพื้นเมืองจะใช้เสียงขณะเดิน เพื่อเพิ่มความสำคัญให้กับการเดิน

Farkas (2002) ได้ศึกษาผลของวิธีการสอนแบบปกติและการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมที่มีต่อการเรียนรู้ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ การเอาใจใส่ในการเรียนและความสามารถในการแปลความหมายของนักเรียนชั้นปีที่เจ็ด ผลการศึกษาพบว่า ในด้านผลสัมฤทธิ์ชุดกิจกรรมที่มีสื่อหลากหลายทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแปลความหมายดีขึ้น

Bowman (2003) ได้ศึกษาวิธีการของครูผู้เชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนได้ประสบผลสำเร็จ ผลการศึกษาพบว่า ในด้านวิธีสอนครูต้องมีการสร้างมิตรภาพ ให้กำลังใจพยายามกระตุ้น และสร้างความสนใจและใช้วิธีการสอนและสื่อการสอนที่หลากหลาย

สรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมนาฏศิลป์ เป็นการศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมทางนาฏศิลป์ ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์เป็นตัวกำหนด ผู้ใช้ชุดกิจกรรมส่วนใหญ่จะเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้นหากชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ ชุดกิจกรรมและเอกสารประกอบการเรียนด้วยตนเองมีประสิทธิภาพสูงตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้และผู้มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้ชุดกิจกรรม การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมที่มีต่อการเรียนรู้ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ การเอาใจใส่ในการเรียนและความสามารถในการแปลความหมายของผู้ใช้ชุดกิจกรรม วิธีการของครูก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนได้ประสบผลสำเร็จ โดยครูต้องมีการสร้างมิตรภาพ ให้กำลังใจพยายามกระตุ้น และสร้างความสนใจและใช้วิธีการสอนและสื่อการสอนที่หลากหลาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีผู้วิจัยได้ กำหนดเป้าหมายของการวิจัย เพื่อให้ให้นักศึกษาวิชาชีพครูมีทักษะปฏิบัติเสริมกิจกรรมการเรียนรู้และ แสดงออกอย่างมีความสุข ซึ่งได้ดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้

1. **กลุ่มตัวอย่าง** ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู ระดับปริญญาตรีที่มีความสนใจ ในกิจกรรมทางนาฏศิลป์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 15 คน

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** การพัฒนาชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ประกอบด้วยเครื่องมือต่างๆ ดังนี้

2.1 ชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ ประกอบด้วย คำชี้แจงสำหรับผู้สอน คำชี้แจงสำหรับผู้เรียน เนื้อหาสาระของชุดกิจกรรม การวัดผลและประเมินผล เอกสารอ้างอิง แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะปฏิบัติ และแบบวัดความพึงพอใจของนักศึกษา วิชาชีพครู

2.2 แบบวัดทักษะปฏิบัติกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ เป็นแบบ รูบริค (Rubric Scoring) ประเมินความสามารถในการร่ายรำ 5 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้องของท่ารำ ลีลาท่ารำ จังหวะ ความพร้อมเพรียง และความกล้าแสดงออก

2.3 แบบวัดความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

3.1 ชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะสำหรับ นักศึกษาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

3.1.1 ศึกษาการสร้างชุดกิจกรรมและคู่มือการใช้ชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จากหลักการสร้างชุดการสอน

3.1.2 จัดทำชุดกิจกรรมในรูปแบบของภาพนิ่งประกอบการบรรยายทำรำ และคู่มือการใช้ชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์

3.1.3 หาคุณภาพของชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ดังนี้

3.1.3.1 ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 1 ท่าน โดยมีคุณสมบัติสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทด้านการศึกษา และเป็นผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษา

3.1.3.2 ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนนาฏศิลป์ จำนวน 2 ท่าน โดยมีคุณสมบัติสำเร็จการศึกษาด้านนาฏศิลป์ มีประสบการณ์และปฏิบัติการสอนด้านนาฏศิลป์ไทย พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของชุดกิจกรรมและคู่มือการใช้ก่อนนำไปใช้ โดยพิจารณาองค์ประกอบแต่ละด้าน ซึ่งกำหนดค่าความเหมาะสมเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557, หน้า 75)

3.1.4 นำผลคะแนนมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย มีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งต้องมีค่าไม่เกิน 1.00 และปรับปรุงตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 121)

3.2 แบบวัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ เป็นแบบรูบริค (Rubric Scoring)

3.2.1 ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีในการสร้างแบบวัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์

3.2.2 กำหนดประเด็นการประเมินและสร้างมาตรฐานแบบวัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ความถูกต้องของท่ารำ ลีลาท่ารำ จังหวะ ความพร้อมเพรียง และความกล้าแสดงออก มีเกณฑ์การตัดสินผลคะแนนออกเป็น 4 ระดับ

3.2.3 หาคุณภาพของแบบประเมินทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ โดยผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความสอดคล้อง พบว่า ค่าความสอดคล้องของแบบประเมินทักษะปฏิบัติ มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

3.2.4 นำคะแนนที่ได้จากการพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.7 พิมพ์แบบประเมินทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ ฉบับจริงเพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ

3.3.1 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ จำนวน 15 ข้อ ศึกษาทฤษฎีและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ จากนั้นกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ชุดชุดกิจกรรม และดำเนินการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ให้มีความสอดคล้องและครอบคลุม จำนวน 15 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราการประเมิน 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.3.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ผลการตรวจสอบได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 - 1.00 แสดงว่าแบบสอบถามความพึงพอใจสามารถนำไปใช้ได้จริง

3.3.3 ตรวจสอบคุณภาพรายข้อ โดยผู้ศึกษาค้นคว้านำแบบสอบถามไปทดลองกับประชากร คือ สมาชิกชมรมวัฒนธรรมศิลป์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

จำนวน 15 คน จากนั้นนำผลการทดลองมาหาค่าอำนาจจำแนก (r) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.74 ถึง 0.95 จำนวน 10 ข้อ

3.3.4 ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำข้อคำถามที่คัดเลือกไว้มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ Alpha ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.97

3.3.5 จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การทดลองใช้ชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ ในครั้งนี้เป็นการทดลองแบบหนึ่งกลุ่ม วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest – Posttest Design) โดยทดลองใช้กับนักศึกษาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 15 คน โดยมีรูปแบบการศึกษาครั้งนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 324) ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

4.1 เริ่มทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยก่อนการทดลอง แนะนำชี้แจงให้ผู้เรียนที่เป็นประชากร เพศชาย 4 คน เพศหญิง 11 คน ทราบจุดประสงค์ในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ วิธีการเรียนว่า ต้องเรียนเนื้อหาให้เข้าใจโดยการร่วมทำกิจกรรม และศึกษาชุดกิจกรรม แล้วทำแบบทดสอบก่อนเรียน

4.2 นำแบบทดสอบกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น ไปทดสอบผู้เรียนที่เป็นประชากร แล้วบันทึกคะแนนที่ได้จากการทดสอบเป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน (Pretest)

4.3 ดำเนินการสอนตามคู่มือการใช้ชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ ซึ่งอยู่ในรูปแผนการจัดการเรียนรู้ โดยสอนเนื้อหาก่อนแล้วให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบย่อย โดยใช้เวลาในการทดลอง ชุดละ 2 ชั่วโมง 3 สัปดาห์ รวม 6 ชั่วโมง

4.4 หลังการทดลองสิ้นสุดแล้ว วัดผลการวัดทักษะทางการเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะทางการเรียนชุดเดิม ไปทดสอบอีกครั้ง แล้วบันทึกคะแนนที่ได้จากการทดสอบ ซึ่งคะแนนที่ได้เป็นคะแนนทดสอบหลังเรียน (Posttest)

4.5 ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ จำนวน 10 ข้อ

4.6 นำคะแนนที่ได้แต่ละครั้งมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ E1 และ E2 อาจใช้วิธีการคำนวณหาค่าร้อยละโดยวิธีง่ายๆ

5.2 การวิเคราะห์ผลการใช้ชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์

5.2.1 การวิเคราะห์คะแนนด้านทักษะปฏิบัติ

5.2.1.1 รวมคะแนนที่ผู้เรียนทำได้จากแบบวัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์มาตรฐานก่อนเรียนและหลังเรียนซึ่งเป็นการให้คะแนนแบบรูบริค (Rubric Scoring) ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น 4 ระดับ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2.1.2 รวมคะแนนที่ผู้เรียนแต่ละคนทำได้จากแบบวัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ นำมาวิเคราะห์ผล โดยแปลความหมายจากคะแนนรวม (กึ่งกาญจน์ สิริสุขคนธ์, 2550, หน้า 15 - 16)

5.2.1.3 รวมคะแนนระดับคุณภาพที่ผู้เรียนแต่ละคนทำได้ นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน

5.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ

แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ ดำเนินการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจให้มีความสอดคล้องและครอบคลุม จำนวน 15 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราการประเมิน 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 100) ดังนี้

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยได้แปลผล โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัดซึ่งกำหนดเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	ความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	ความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	ความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	ไม่พึงพอใจ
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	ไม่พึงพอใจอย่างยิ่ง

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยได้แปลผล โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัดประเมินความสอดคล้อง พบว่า ผลการตรวจสอบได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 - 1.00 แสดงว่าแบบสอบถามความพึงพอใจสามารถนำไปใช้ได้จริง

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ผลการทดลอง สรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ มีคะแนนระหว่างเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 75.20 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.20 ของคะแนนเต็ม และคะแนนหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 82.6 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน คิดเป็น

คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.6 ของคะแนนเต็ม ดังนั้น ชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ จึงมีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.20/82.6 และมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75

2. นักศึกษาที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับร้อยละ 56.67 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับร้อยละ 82.60 ผลการประเมินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ค่า t ที่คำนวณได้ เท่ากับ 37.14 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3. ผู้เรียนมีความพึงพอใจในกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{x} = 4.46$ S.D. = 0.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 7 ข้อ และอีก 13 ข้อ ผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 6 ข้อ ได้แก่ ผู้เรียนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นต่อกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของนาฏศิลป์ ผู้สอนมีความสามารถในการใช้สื่อต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ได้อย่างคล่องแคล่วและน่าสนใจ ชุดกิจกรรมมีจำนวนเพียงพอและง่ายต่อการศึกษาค้นคว้า การเตรียมการวัดและประเมินผล การใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 รองลงมาคือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริงตามความสามารถของตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44

อภิปรายผล

1. ชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี นักศึกษาที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.8/87.2 และมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 สามารถนำไปใช้ในการเรียนได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการสร้างชุดกิจกรรมได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มีการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะทุกขั้นตอน การพัฒนาเป็นไปทีละขั้นอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ วิไลรัตน์ แซ่เอี้ยว (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมชุมนุมนาฏศิลป์ เรื่อง ราววงมาตรฐานโดยใช้ทักษะปฏิบัติของเดวิส ผลการศึกษาพบว่า มีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) หรือผลการประเมินทักษะปฏิบัติระหว่างเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85.00, 87.78 และ 97.08 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) หรือผลการประเมินทักษะปฏิบัติหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.50, 85.28 และ 95.83 มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 85.00/82.50, 87.78/85.28 และ 97.08/95.83 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมชุมนุมนาฏศิลป์ เรื่อง ราววงมาตรฐาน โดยใช้ทักษะปฏิบัติของเดวิสที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาทักษะปฏิบัติของผู้เรียนให้เพิ่มขึ้น โดยระบุเป็นค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ดังนี้ 0.4 คิดเป็นร้อยละ 40.00, 0.4854 คิดเป็นร้อยละ 48.54 และ 0.9119 คิดเป็นร้อยละ 91.19 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อุมารี นาสมตอง (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงไทยสากลกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E1) คิดเป็นร้อยละ 81.32 และประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E2) คิดเป็นร้อยละ 85.04 ดังนั้น การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงไทยสากล (รางวัลของครู) จึงมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.32/85.04 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการวัดทักษะปฏิบัติชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะสำหรับนักศึกษาวิชาชีพรู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม พบว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยนักศึกษาที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ วิไลวรรณ ไชยลังการ, และศิริวัฒน์ ขำเกิด (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์เรื่องรำวงมาตรฐานตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ เรื่องรำวงมาตรฐานตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันมีทักษะในการปฏิบัติ โดยรวมและรายเพลง 5 เพลงสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ชุดรำวงมาตรฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{x} = 4.46$ S.D. = 0.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 7 ข้อ และอีก 13 ข้อ ผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 6 ข้อ ได้แก่ ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นต่อกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของนาฏศิลป์ ผู้สอนมีความสามารถในการใช้สื่อต่อจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ได้อย่างคล่องแคล่วและน่าสนใจ ชุดกิจกรรมมีจำนวนเพียงพอและง่ายต่อการศึกษาค้นคว้า การเตรียมการวัดและประเมินผลการใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 รองลงมาคือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริงตามความสามารถของตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 194) ที่กล่าวว่า วิชานาฏศิลป์เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนา บูรณาการการเรียนการสอนของนักศึกษาที่ไม่ใช่แขนงการเรียนรู้ของตนเอง

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้จากการชุดกิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ นอกจากจะได้ความรู้ ความเข้าใจ และได้ฝึกทักษะปฏิบัติจริงในรูปแบบของกิจกรรมเสริมแล้ว นักศึกษาวิชาชีพรูยังสามารถนำชุดกิจกรรมไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนในรายวิชาการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา อันจะสร้างความรู้ทักษะให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ซึ่งนักศึกษาที่ผ่านการใช้ชุดกิจกรรมเป็นนักศึกษาสาขาวิชาอื่นๆ ไม่ใช่สาขาวิชาทางด้านนาฏศิลป์จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้และบูรณาการกับการเรียนการสอน การทำงานสร้างรายได้ยกระดับคุณภาพชีวิต การมีส่วนร่วมกิจกรรมชุมชน และอื่นๆ ได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ดังนี้

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนควรศึกษาชุดกิจกรรมทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของผู้สอนและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามทฤษฎีต่างๆ เพื่อที่จะสามารถนำไปพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ
2. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความสามารถและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม อันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในอนาคต
3. ในการเรียนการสอน ผู้สอนควรสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนว่าคนใดยังไม่สามารถปฏิบัติได้ตามขั้นตอนที่กำหนดในกิจกรรมและสามารถให้ฝึกฝนนอกเวลา จะทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น
4. ควรขยายผลการทดลอง โดยนำไปใช้ในประชากรทั่วไปหลากหลายสาขาวิชา และนำไปใช้ในชุมชน ชมรมในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในเขตการศึกษาต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยในด้านการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์เรื่องอื่นๆ ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น นาฏศิลป์พื้นเมือง ศิลปะการแสดงตะวันตก องค์กรประกอบ อุปกรณ์ในการช่วยสอน และสื่อการสอนต่างๆ
2. ควรสร้างชุดกิจกรรมสำหรับครูผู้สอนในระดับชั้นต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ในการเรียนการสอนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- กึ่งกาญจน์ สิริสุนทร. (2550). **รูบริคหรือรูบริคการให้คะแนน**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- เกริก ท่วมกลาง, และจินตนา ท่วมกลาง. (2555). **การพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อเลื่อนวิทยฐานะ**. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2533). **เทคโนโลยีทางการศึกษาทฤษฎีและการวิจัย**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ธานีรินทร์ ศิลปจารุ. (2557). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS**. กรุงเทพฯ: ปิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2550). **นวัตกรรมการศึกษา**. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). **การพัฒนาการสอน**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2556). **การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2536). **วัฒนธรรมเผ่าพันธุ์มนุษย์**. กรุงเทพฯ: ยงสวัสดิ์การพิมพ์.
- พัชรียา ทองนพแก้ว. (2553). **การพัฒนาชุดกระบวนการนำภูมิลีลาบูชาพรหม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มน โปษุทธิรัตนานนท์. (2540). **เรือนไทยภาคใต้**. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.
- มลิวรรณ ไนต์ศิริ. (2552). **การสร้างชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะนาฏศิลป์เบื้องต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- เรณู โกศินานนท์. (2545). **นาฏดุริยางคสังคีตกับสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิมลศรี อุปรมย์. (2553). **นาฏกรรมและการละคร**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลรัตน์ แซ่เอี้ยว. (2560). **การพัฒนาชุดกิจกรรมชุมนุมนาฏศิลป์ เรื่องราวมาตรฐาน โดยใช้ทักษะปฏิบัติของเดวิส**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วิไลวรรณ ไชยลังการ, และศิริวัฒน์ ขำเกิด (2561). **การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ เรื่องราวมาตรฐานตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน**. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สกาเดือน เอี่ยมสร้อย. (2550). **การพัฒนาชุดการสอนนาฏศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านย่ง “ครูราษฎร์ รังสรรค์”**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- สมจิตร เค้าอัน. (2543). **ชุดการสอนปฏิบัติเครื่องสายไทย ในรายวิชาดนตรีไทยปฏิบัติ ตามความถนัด (ศ 028) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมาพร มีเนตรทิพย์. (2547). **การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง นาฏยศัพท์และภาษานาฏศิลป์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2544). **การผลิตเอกสารประกอบการเรียนการสอน.** ชัยนาท: ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย.
- อรรรรณ บรรจงศิลป์. (2546). **การใช้กิจกรรมที่เน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการเพิ่มระดับแรงจูงใจภายในของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรรณยุท ผันผอง. (2555). **การพัฒนาชุดการสอนนาฏศิลป์ เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อุมารี นาสมตอง. (2559). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงไทยสากล กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Bannister, Denee Jagers. (2001, August). Native American Dance: A Synergy of Dance, Drama and Religion. *Masters Abstracts International*, 39(4), 952.
- Bowman, C. P. (2003, March). Discipline Strategies from Successful Teachers of African-American Adolescents. *Dissertation Abstracts International*, 63(09), 3149-A.
- Farkas, R. D. (2002, October). Effect(s) of Traditional Versus Learning-styes Instructional Methods on Seventh-Grade Student Achievement, Attitudes, Empathy, and Transfer of Skills Through a Study of the Holocaust. *Dissertation Abstracts International*, 63(4), 1243-A.
- Singrella, T. A. (1982, May). The Study of Two Forms of Mediator Instruction. *Dissertation Abstracts International*, 42(11), 4695-4696-A.

The Development of Music Education Students' Writing Skills to Answer the Subjective Tests Through Writing Exercises in Thai Singing Course (MU 2107202)

Wandee Phokhum

Music Studies Faculty of Humanities and Social Sciences

Thepsatri Rajabhat University

Corresponding Author: wandee_ph@outlook.co.th

Received: March 8, 2022 Revised: March 23, 2022 Accepted: April 8, 2022

Abstract

The research aims to: 1) develop writing exercises for the subjective test in Thai Singing Course (MU 2107202), and assess the effectiveness of the writing exercises based on the 80/80 criteria; 2) enhance students' writing skills for the subjective test of the course that has a strong emphasis on the theories and content based on the curriculum and 3) examine the students' satisfaction toward the developed writing exercises. The samples were 23 students who enrolled in the Thai Singing (MU 2107202) course in the 2nd semester of 2019 academic year. They were included by the purposive sampling. The instruments were six lesson plans with an Index of item objective congruence (IOC) of 1.00, the subjective pre-test and post-test with an IOC of 0.66-1.00, writing exercises with an IOC of 0.66-1.00, and a satisfaction evaluation questionnaire with an IOC of 0.66-1.00, and with a reliability of 0.85. The data were analyzed by mean and standard deviation.

The results revealed that the effectiveness of writing exercises in Thai Singing (MU 2107202) course was 81.52/81.01 which is compatible with the 80/80 criteria. The students' subjective test writing skills in the course were higher than before the employment of the writing exercises. The students had improvement in their writing skills. They could deliver their answers clearly, directly to the point, and generally cover the important aspects. They thought in systematic and rational ways and had the proper writing styles. The students' satisfaction with the writing exercises was overall, at a high level.

Keywords: Subjective Tests, Writing Ability, Writing Exercises

การพัฒนาทักษะการเขียนตอบอัตนัย โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนตอบ อัตนัยรายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา ดนตรีศึกษา

วันดี เกาคำ

สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Corresponding Author: wandee_ph@outlook.co.th

ได้รับบทความ: 8 มีนาคม 2565 ปรับปรุงแก้ไข: 23 มีนาคม 2565 ตอรับตีพิมพ์: 8 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยรายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2. เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนตอบอัตนัยของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทยที่เน้นความรู้เนื้อหาทางด้านทฤษฎีตามที่หลักสูตรกำหนด และ 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทยที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 23 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 แบบวัดทักษะการเขียนตอบอัตนัยก่อนและหลังเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.66 – 1.00 แบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.66 – 1.00 และแบบประเมินความพึงพอใจมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.66 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.85 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยรายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย มีค่าประสิทธิภาพที่ 81.52/81.01 ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้ที่ 80/80 ทักษะการเขียนตอบอัตนัยของนักศึกษาที่เรียนรายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เพราะนักศึกษามีทักษะในการเขียนตอบคำถามที่ตรงประเด็น มีความชัดเจนครอบคลุมมากขึ้น มีการคิดอย่างเป็นระบบ และการใช้ภาษามีการเรียบเรียงในการตอบมากขึ้น ส่วนความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ข้อสอบอัตนัย, ความสามารถในการเขียน, แบบฝึกทักษะการเขียนตอบ

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 การจัดการเรียนการสอนให้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้สอนต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด การฝึกทักษะการจัดการเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำได้ ทำเป็น คิดเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง โดยผู้เรียนต้องแสดงออกผ่านกระบวนการทางสมอง ได้แก่ การแสดงความสามารถด้านความรู้ ความเข้าใจผ่านตัวข้อสอบที่ผู้สอนได้สร้างขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการวัดและประเมินความสามารถ ตลอดจนศักยภาพของผู้เรียนจากการศึกษาพบว่า ข้อสอบประเภทอัตนัยเป็นข้อสอบที่สามารถวัดถึงองค์ความรู้ในด้านวิชาการแขนงต่างๆ ได้อย่างชัดเจนว่า ผู้เรียนมีความรู้ในเนื้อหาสาระของวิชาการแขนงนั้นๆ หรือไม่ เนื่องจากข้อสอบอัตนัยเป็นข้อสอบที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เขียนบรรยายข้อความรู้ความเข้าใจที่ตนมีอยู่ในแขนงวิชาที่จะถูกทดสอบ แล้วต้องเรียบเรียงนำเสนอออกมาอย่างเป็นระเบียบและมีระบบ สามารถทำให้ผู้อ่านทราบได้ว่า ผู้เรียนมีข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องอยู่จริงและเป็นเครื่องยืนยันถึงความรู้ ความสามารถ ตลอดจนศักยภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริงในการมีองค์ความรู้ในวิชาการแขนงนั้นๆ

ปัจจุบันสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ซึ่งในโครงสร้างของหลักสูตรมีการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาเอกบังคับ ซึ่งเป็นวิชาทฤษฎีที่นักศึกษาทุกคนต้องลงทะเบียนเรียน ได้แก่ รายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย 2 (2-0-4) โดยในรายวิชานี้ นักศึกษาต้องเรียนรู้เนื้อหาสาระทางด้านทฤษฎี จากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการขับร้องเพลงไทย 2 (2-0-4) ในทุกๆ ปีที่ผ่านมา ผู้สอนได้ดำเนินการทดสอบวัดความรู้ความสามารถของนักศึกษา ทั้งแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน ข้อสอบกลางภาค และข้อสอบปลายภาคด้วยข้อสอบอัตนัย ทำให้พบปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาเรื่องความสามารถในการเขียนตอบข้อสอบอัตนัย เพื่อให้ได้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ กล่าวคือ นักศึกษาตอบข้อสอบไม่ตรงประเด็น ตอบไม่ครบถ้วนตามที่โจทย์ถาม ประเด็นคำตอบไม่ครอบคลุมคำถาม ตอบข้อสอบโดยเขียนวกไปวนมา ไม่มีทิศทางและเป้าหมายในการเขียนที่ชัดเจน โดยในปีการศึกษา 2559 (รายงานผลการดำเนินการ มคอ. 5, 2559) ผลการจัดการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชาการขับร้องเพลงไทย จำนวน 16 คน ผลการสอบปลายภาค นักศึกษาสามารถตอบข้อสอบอัตนัยผ่านเกณฑ์เพียง 9 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 ในปีการศึกษา 2560 (รายงานผลการดำเนินการ มคอ. 5, 2560) พบว่า นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการขับร้องเพลงไทย จำนวน 9 คน สามารถเขียนตอบข้อสอบอัตนัยผ่านเกณฑ์เพียง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 และในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2561 (รายงานผลการดำเนินการ มคอ. 5, 2561) พบว่า ผลการสอบปลายภาคในรายวิชาการขับร้องเพลงไทยของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน จำนวน 30 คน สามารถตอบข้อสอบอัตนัยผ่านเกณฑ์เพียง 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.66 สำหรับปัญหาที่พบคือ ผู้เรียนไม่สามารถอธิบายหรือเขียนบรรยายได้ถูกต้องตรงตามคำถามได้ ประเด็นคำตอบไม่ครอบคลุมคำถาม และไม่สามารถเรียบเรียง จัดระบบการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยได้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์ (2554, หน้า 29) เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยของนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 สาขาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ พบปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาในเรื่องของความสามารถในการเขียนตอบข้อสอบอัตนัย เพื่อให้ได้คะแนนที่ดี กล่าวคือ นักศึกษาจะตอบข้อสอบไม่ตรงประเด็น ประเด็นคำตอบไม่ครอบคลุมคำถาม ตอบไม่ครบถ้วนที่โจทย์ถาม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา สุริยะศรี, อภร สุนทรชัย,

และยุพดี ทองโคตร (2556, หน้า 350) เรื่องการพัฒนาความสามารถในการเขียนคำตอบข้อสอบประเภทอัตนัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี พบปัญหาเนื่องจากการเรียนการสอนในคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี ได้ดำเนินการจัดการทดสอบวัดความรู้ความสามารถของผู้เรียนในแต่ละภาคเรียนด้วยข้อสอบประเภทอัตนัยในบางรายวิชา และเกิดปัญหาในการตอบข้อสอบประเภทอัตนัย เช่น นักศึกษา ตอบข้อสอบไม่ตรงประเด็น ตอบไม่ครบถ้วนตามที่โจทย์ถาม ประเด็นการตอบไม่ครอบคลุมคำถาม และตอบข้อสอบโดยไม่อ้างอิงแนวคิดทฤษฎีที่ได้เรียนรู้มาจากรายวิชานั้นๆ

จากปัญหาข้างต้นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาทักษะในการเขียนตอบอัตนัย โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยของนักศึกษาที่เรียนรายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนตอบอัตนัยดีขึ้น และศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนตอบข้อสอบอัตนัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยรายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนตอบอัตนัยการเรียนรายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย โดยการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษารายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทยที่มีต่อแบบฝึกทักษะเขียนตอบอัตนัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ข้อสอบอัตนัย หมายถึง แบบทดสอบแบบบรรยายเพื่อวัดความรู้ทางด้านทฤษฎีที่ผู้เขียนตอบต้องมีการคิดอย่างเป็นระบบ และต้องมีทักษะในการจัดลำดับ การเรียบเรียง การใช้ภาษาในการเขียนที่ถูกต้องและเหมาะสม

แบบฝึกทักษะการเขียนตอบ หมายถึง ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยที่มีลักษณะเป็นแบบฝึกหัด เพื่อเสริมทักษะให้แก่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้ดีขึ้น

ความสามารถในการเขียน หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาผ่านการเขียน โดยผู้เขียนต้องเรียบเรียงให้ผู้อ่านเข้าใจในเรื่องที่ตนเองเขียน

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเขียน การสื่อสารด้วยการเขียน ผู้เขียนจะต้องถ่ายทอดความคิดหรือความต้องการของตนเองออกมาในรูปตัวหนังสือ การเขียนที่มีประสิทธิภาพ คือ การเขียนให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย มีความกระชับ ชัดเจน ไม่ยืดเยื้อเกินความจำเป็น และทำให้ผู้รับสารเกิดพฤติกรรมตอบสนองตามที่ผู้เขียนต้องการ (ณัฐชуда วิจิตรจามรี, 2558, หน้า 187)

ความหมายของการเขียน จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความหมายของการเขียน มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ดังนี้

สมบัติ ศิริจันดา (2554, หน้า 87) กล่าวว่า การเขียนคือการถ่ายทอด ความรู้ ความคิด ความรู้สึก ต้องการ ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ จากผู้เขียน ถ่ายทอดผ่านตัวอักษรมายังผู้รับสาร เพื่อจุดประสงค์ใด จุดประสงค์หนึ่ง จากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง จากกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง และจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง

โสภณ สารสัมฤทธิ์ผล (2555, หน้า 77) กล่าวว่า การเขียนหมายถึงทักษะในการใช้ภาษาที่มุ่ง ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ความรู้และข้อมูลต่างๆ เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบจุดประสงค์ ตามเจตนาของผู้เขียน

จากความหมายของการเขียนดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการเขียน คือ การถ่ายทอดเรื่องราว ความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ข้อมูล ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ของผู้เขียนออกมาเป็น ลายลักษณ์อักษรหรือสัญลักษณ์ไปยังผู้อ่าน เพื่อให้เข้าใจตามจุดประสงค์ที่ต้องการ

ความสามารถในการเขียน นับว่ามีความสำคัญ เพราะเป็นความสามารถในการแสดงออก ซึ่งความคิดที่ต้องการเชื่อมโยงจัดวางและพัฒนารายละเอียดต่างๆ และเป็นเรื่องราวในการเรียบเรียง ความคิดให้เป็นประโยค เป็นข้อความสั้นและเป็นเรื่องราว ซึ่ง กมล โปธิเย็น (อ้างถึงใน วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์, 2554, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการเขียนเป็นกระบวนการในการแสดงออก ทางความคิด ซึ่งผู้เขียนใช้ความสามารถทางภาษาเรียบเรียงเป็นเรื่องราว เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความคิด ของตนได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง ดังนั้นความสามารถในการเขียนเป็นความสามารถทางชาวปัญญาและ เหตุผลมากกว่าความสามารถทางภาษาอย่างเดียว

การสอนทักษะการเขียน เป็นทักษะที่จำเป็นและสำคัญต่อผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา มีความจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญและมีความใส่ใจที่มุ่งจะสร้างเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้ มีความสามารถในการเขียนเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ การสอนเขียนจึงเป็นบทบาทสำคัญและเป็นภาระงาน ของครูผู้สอนที่จะต้องสรรหาวิธีการสอนที่ดี ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนอย่างมี ประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ กมล โปธิเย็น (อ้างถึงใน วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์, 2554, หน้า 6) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนทักษะการเขียนว่า การสอนให้ผู้เรียนรู้จักใช้ความคิด และความสามารถจัดสรร ความคิดให้เป็นระบบ ผู้เรียนจะต้องเกิดความชัดเจนว่าจะเขียนเรื่องอะไร และเขียนถึงอะไรบ้าง โดยเนื้อหา ที่จะเขียนนั้นมีการจัดลำดับก่อนหลัง จะเขียนอย่างไรจึงจะน่าสนใจ ซึ่งหมายถึง ครูผู้สอนทักษะการเขียน จะต้องมึรูปแบบการสอนที่พัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อจะเสริมสร้างความสามารถด้านทักษะ การเขียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ลักษณะสำคัญของการเขียนที่ดี สำหรับลักษณะสำคัญของการเขียนที่ดีนั้น โสภณ สารสัมฤทธิ์ ผล (2555, หน้า 79-80) กล่าวว่า งานเขียนที่ดีนั้นนอกจากศิลปะการใช้ภาษาแล้ว ยังต้องคำนึงถึง องค์ประกอบอื่นๆ ดังนี้

1. มีความคิดสร้างสรรค์ งานเขียนที่สะท้อนความคิดสร้างสรรค์ที่ดีและมีประโยชน์ ไม่จำเป็นต้อง เป็นเรื่องหรือรูปแบบที่แปลกใหม่เสมอไป แต่จะต้องสื่อสารที่เป็นไปในทางบวกมากกว่ามุ่งยุยงส่งเสริม ในทางที่ไม่ดีแก่ผู้อ่าน

2. มีความชัดเจน งานเขียนที่จะสื่อสารได้ตรงกันระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ควรจะต้องมีความชัดเจน ทั้งเรื่องการใช้คำให้ถูกต้องตรงความหมาย และการใช้ภาษาที่ไม่กำกวมหรือชวนให้ตีความได้หลายประเด็น

3. มีเอกภาพ งานเขียนที่ต้องคำนึงถึงเอกภาพ หมายถึง ความเป็นหนึ่งเดียวของเนื้อหาภายในเรื่องไม่ว่าจะเป็นเอกภาพในย่อหน้าหรือเอกภาพของภาพรวมของเนื้อเรื่อง ผู้เขียนที่ดีต้องไม่หยิบเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเนื้อหาปะปนในงานเขียน จนทำให้ผู้อ่านสับสน

4. มีสัมพันธภาพ หากเนื้อเรื่องที่เราเขียนมีความยาวหลายย่อหน้า จำเป็นต้องเชื่อมความแต่ละย่อหน้าให้สำคัญต่อเนื่องกัน ระมัดระวังอย่าให้เนื้อหาสลับไปมาอันจะทำให้เข้าใจยาก หากจะให้งานเขียนประณีตควรรู้หลักการโครงเรื่องให้ดีด้วย

5. มีสารัตถภาพ การเขียนที่มีการเน้นส่วนสำคัญของเนื้อหาหรือเรียกว่ามีสารัตถภาพนั้นสามารถกระทำได้โดยการหาข้อความที่เหมาะสมสนับสนุนความคิดสำคัญเป็นการช่วยเพิ่มน้ำหนักให้อ่านคล้อยตามมากยิ่งขึ้น หรืออาจใช้วิธีเน้นย้ำประเด็นหลักในตอนท้ายเรื่องเป็นการสรุปก็ได้

ประโยชน์ของการเขียน เปรมจิต ศรีสงคราม (อ้างถึงใน วิไลลักษณ์ แก้วกระจ่าง, 2557, หน้า 30) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเขียนไว้ดังนี้

1. ทำให้มีการพัฒนาความคิด ประสบการณ์ที่ผู้เขียนพบมาและเขียนให้ผู้อื่นอ่าน เมื่ออ่านแล้วจะได้ความรู้ทางปัญญา สามารถนำความรู้ที่ได้มานั้นไปพัฒนาความคิดให้ก้าวไกลไม่สับสน ในขณะเดียวกันก็นำความรู้นั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวมต่อไป

2. ทำให้เขียนได้ถูกต้อง ข้อความใดๆ ก็ตามไม่ว่าจะเป็นการเขียนจดหมาย เขียนเรียงความ เขียนย่อความ เขียนบันทึกข้อความ เขียนคำโฆษณาที่ได้อ่านนั้นจะช่วยทำให้เขียนได้ถูกต้องในเรื่องตัวสะกดการันต์ และในแต่ละครั้งที่อ่านจะช่วยให้จดจำคำต่างๆ ได้แม่นยำขึ้น

3. เกิดข้อคิดเห็นและความรู้ต่างๆ ที่ได้จากการอ่านข้อเขียนแบบต่างๆ ในบางครั้งผู้อ่านสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปเป็นข้อคิดในการดำเนินชีวิต

4. ทำให้มีความรู้ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นในการอ่านข้อความที่เขียนในบทความ สารคดี หนังสือพิมพ์ ฯลฯ นั้น ผู้อ่านจะได้ความรู้ใหม่ๆ คำศัพท์ใหม่ๆ สำนวนใหม่ๆ ที่ผู้อ่านไม่เคยพบมาก่อน และสามารถนำมาใช้ต่อเมื่อได้พิจารณาแล้วว่า สิ่งที่อ่านนั้นให้ประโยชน์ ในขณะเดียวกันคำศัพท์ใหม่ๆ นั้น จะต้องสุภาพและไพเราะด้วย

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแบบฝึก

ความหมายของแบบฝึก แบบฝึกเป็นสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่แจ่มแจ้ง ซึ่งสอดคล้องกับ พันทิพย์ รัตนราช (อ้างถึงใน วิไลลักษณ์ แก้วกระจ่าง, 2557, หน้า 28) ได้กล่าวไว้ว่า แบบฝึกเป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่ง ที่ช่วยฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ฝึกฝนความคิดและพัฒนาทักษะทางภาษาให้ดีขึ้น เพราะแบบฝึกเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถฝึกฝนได้ด้วยตนเอง หรือฝึกโดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ควบคุม และผู้ฝึกจะฝึกได้ตลอดเวลาทั้งในและนอกห้องเรียน โดยฝึกให้เป็นตามขั้นตอน ตามลำดับความยากง่าย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่สูงขึ้น

ลักษณะของแบบฝึกที่ดี นิตยา ฤทธิ์โยธี (อ้างถึงใน วิไลลักษณ์ แก้วกระจ่าง, 2557, หน้า 28) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับการเรียนที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัยหรือความสามารถของเด็ก
3. มีคำชี้แจงสั้นๆ ที่ทำให้เด็กเข้าใจวิธีทำได้ง่าย

4. ใช้เวลาเหมาะสมคือไม่ใช้เวลานานหรือเร็วเกินไป
5. เป็นสิ่งที่น่าสนใจ และท้าทายให้แสดงความสามารถ

ความรู้เกี่ยวกับแบบทดสอบ

ความหมายของแบบทดสอบ บุญชม ศรีสะอาด (2553, หน้า 56) กล่าวว่า แบบทดสอบ คือ ชุดคำถาม (Items) หรืองานชุดใดๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปเร้าหรือชักนำให้กลุ่มตัวอย่างตอบสนองออกมา การตอบอาจอยู่ในรูปของการเขียนตอบ การพูด การปฏิบัติ ที่สามารถสังเกตได้วัดได้ให้เป็นปริมาณได้

เมษา นวลศรี (2556, หน้า 58) กล่าวว่า แบบทดสอบ เป็นชุดของข้อความหรือสถานการณ์ที่ครูผู้สอนสร้างขึ้น เพื่อใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ให้คำตอบหรือแสดงพฤติกรรมที่ครูผู้สอนสามารถสังเกตหรือวัดได้อย่างถูกต้องและชัดเจน

สรุปได้ว่า แบบทดสอบ คือ ชุดของคำถามหรือกลุ่มงานใดๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ให้คำตอบหรือแสดงพฤติกรรมที่ครูผู้สอนสามารถสังเกต หรือวัดได้อย่างถูกต้องและชัดเจน

ประเภทของแบบทดสอบ เมษา นวลศรี (2556, หน้า 61) ได้แบ่งแบบทดสอบตามจุดมุ่งหมายในการสร้างไว้ 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบอัตนัยหรือแบบความเรียง (Subjective Test or Essay Test) เป็นแบบทดสอบที่ให้อิสระในการตอบมากที่สุด โดยให้เขียนบรรยายขนาดยาว ภายในเวลาที่กำหนด แบบทดสอบประเภทนี้ในแต่ละข้อสามารถวัดได้หลายด้าน เช่น ความรู้ การใช้ภาษา ความคิดเห็น เป็นต้น

2. แบบทดสอบปรนัยหรือแบบให้ตอบสั้นๆ (Objective Test or Short Answer) เป็นแบบทดสอบที่กำหนดให้ตอบสั้นๆ หรือมีคำตอบให้เลือก ได้แก่

- 2.1 แบบถูก-ผิด (True-False)
- 2.2 แบบเติมคำหรือเติมความ (completion)
- 2.3 แบบจับคู่ (Matching)
- 2.4 แบบเลือกตอบ (Multiple Choice)

แนวคิดเกี่ยวกับการเขียนตอบอัตนัย

ลักษณะของข้อสอบอัตนัย วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์ (2554 , หน้า 12) ได้กล่าวถึงลักษณะของข้อสอบแบบอัตนัย เป็นข้อสอบแบบบรรยายความ เพื่อวัดความรู้ ความลึกของการเรียนรู้ในชั้นเรียน มีน้อยข้อ แต่ต้องการคำตอบยาว ผู้ตอบต้องคิดและเขียนอย่างเป็นระบบ เป็นข้อสอบที่ออกง่าย แต่ให้คะแนนยาก เหมาะสำหรับผู้สอบที่มีจำนวนน้อย การตรวจให้คะแนนขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้ตรวจจะต้องมีทักษะในการเขียน การจัดลำดับเรียบเรียง การใช้ภาษาอย่างถูกต้องเหมาะสม

การเขียนตอบข้อสอบอัตนัย ข้อสอบแบบอัตนัยเป็นข้อสอบแบบเปิดกว้าง มีอิสระในการตอบได้แสดงความคิดเห็น แต่การตรวจจะเสียเวลามาก ผู้ออกข้อสอบเป็นผู้รู้ดีที่สุด ว่าตอบอย่างไรจึงถูกต้องมากที่สุด ต้องมีความสามารถในการเขียนให้ผู้ตรวจมั่นใจว่าผู้เรียนมีความรู้ที่จะตอบได้ด้วยความยาวที่เหมาะสม มีเนื้อหาสาระ ซึ่งถ้าจะประมวลคุณลักษณะของนักศึกษาที่ประสบปัญหาในเรื่องการเขียนตอบอัตนัยจะพบปัญหา 4 ลักษณะใหญ่ๆ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่มีข้อมูลความรู้ในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี และเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารความรู้ ความคิดที่มีอยู่นั้นได้เป็นอย่างดี

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่มีความรู้เรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี แต่เป็นผู้ที่ขาดความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารความรู้ ความคิดที่มีอยู่นั้นออกมาให้ผู้อื่นทราบได้

กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มที่ไม่มีข้อมูลความรู้ในเรื่องนั้นๆ เท่าใดนัก หรืออาจจะไม่มีเลย แต่เป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารได้ดี

กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มที่ไม่มีข้อมูลความรู้ในเรื่องนั้นๆ เท่าใดนัก หรืออาจจะไม่มีเลย ขณะเดียวกันก็เป็นผู้ที่ขาดความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารอีกด้วย

สำหรับแนวทางในการตอบข้อสอบอัตนัยในประเด็นต่างๆ ตามลักษณะของคำถามของข้อสอบอัตนัย มีดังนี้

1. ข้อสอบอัตนัยที่ต้องการให้ผู้ตอบอธิบายข้อความรู้ พบว่า ลักษณะคำถามข้อสอบประเภทนี้ต้องการให้ตอบแสดงข้อเท็จจริงอย่างละเอียด ดังนั้น ผู้ตอบข้อสอบในลักษณะคำถามประเภทนี้จะต้องพยายามรวบรวมข้อมูล ความรู้สำคัญในสิ่งมีข้อสอบถามให้ได้มากที่สุด แล้วนำมาจัดลำดับความคิดเหล่านี้ให้เป็นหมวดหมู่ แล้วเขียนเรียบเรียงประเด็นความคิดให้ถูกต้องตรงตามคำถาม

2. ข้อสอบอัตนัยที่ต้องการให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น ลักษณะของข้อสอบประเภทนี้จะมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่ต้องการให้ผู้ตอบแสดงเหตุผล และหาข้อมูลหลักฐานที่มีน้ำหนักน่าเชื่อถือมาสนับสนุนข้อคำตอบของตนให้ชัดเจน

3. ข้อสอบอัตนัยที่ต้องการให้ผู้ตอบอภิปราย ข้อสอบประเภทนี้ เป็นข้อสอบที่มีลักษณะคำถามที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ ต้องการให้ผู้ตอบแยกแยะประเด็นเรื่องที่ต้องการอภิปรายได้อย่างชัดเจน สามารถวิเคราะห์ข้อคำถามนั้นได้อย่างครบถ้วน การตอบข้อสอบของคำถามประเภทนี้ ผู้ตอบจะต้องมีความรอบคอบถี่ถ้วน ที่จะพิจารณาถึงปัญหานั้นในทุกๆ ด้านให้ครอบคลุมเพียงพอ (กมล โพธิเย็น; อ้างถึงใน วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์, 2554, หน้า 13-15)

การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัย

วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์ (2554, หน้า23) ได้กล่าวถึงรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการเขียนตอบอัตนัยให้มีประสิทธิภาพสูงสุดมี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 เข้าใจคำถาม

- การเข้าใจรูปแบบของคำถาม
- รู้ว่าคำถามมีกี่ประเด็น แต่ละประเด็นควรมีแนวทางการตอบอย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 สร้างผังความคิด

- การระดมสมอง (Brain Storming)
- การสร้างผังความคิดของคำตอบ (Concept Mapping)

ขั้นตอนที่ 3 หาข้อมูลคำตอบ

- การใช้แนวทาง ทฤษฎี หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับคำถามที่กำหนดให้ หรือสถานการณ์ต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดความชัดเจนในการตอบ

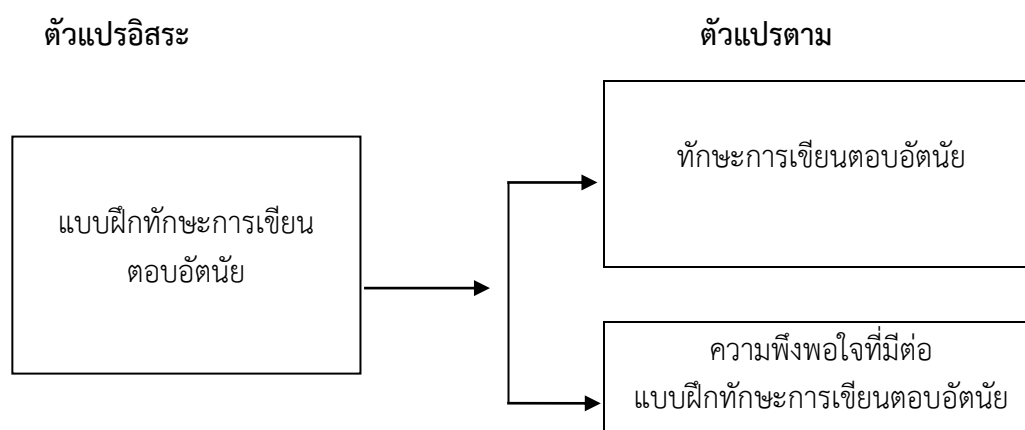
- ตัวอย่างประกอบ

ขั้นตอนที่ 4 เรียบเรียงให้เข้าประเด็น

- การเขียนตอบให้ชัดเจน ตรงประเด็น ตรงกับคำถาม
- การเขียนประเด็นเป็นข้อๆ
- การใช้ภาษาไทยในการเขียน เรียบเรียงความคิดที่ร่างไว้

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยใช้แนวความคิดแบบฝึกของ พันธุ์ทิพย์ รัตนราช (อ้างถึงใน วิไลลักษณ์ แก้วกระจ่าง, 2557) แนวคิดการเขียนตอบอัตโนมัติของ วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์ (2554) ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่ต้องศึกษาดังนี้ ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ แบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตโนมัติ และตัวแปรตาม (Dependent Variable) ทักษะการเขียนตอบอัตโนมัติ ความพึงพอใจที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตโนมัติ

ภาพ 1 กรอบแนวความคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 137 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 23 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะเขียนตอบอัตโนมัติ รายวิชา ดน 210720 จำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง โดยผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 2 คน และด้านการวัดและประเมินผล 1 คน นำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00

2.2 แบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยจำนวน 3 ชุดๆ ละ 4 ข้อๆ ละ 5 คะแนน ผู้วิจัย ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านการสอนและ ด้านการวัดและประเมินผล นำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Congruence: IOC) ได้เท่ากับ 0.66–1.00

2.3 แบบวัดทักษะการเขียนตอบก่อนและหลังเรียนจำนวน 3 ข้อๆ ละ 10 คะแนนรวม 30 คะแนน โดยผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านการสอน และด้านการวัดและประเมินผล นำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Congruence: IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.66–1.00

2.4 แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยของนักศึกษา ที่เรียนรายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย เป็นแบบวัดความพึงพอใจที่สร้างขึ้นตามรูปแบบของ ลิเคิร์ท มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ โดยผ่านการตรวจสอบ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน นำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Congruence: IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.66–1.00 แล้วนำไปทดลองกับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา จำนวน 15 คน ซึ่งเป็น นักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจด้วยการหา ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.85 โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยชี้แจงทำความเข้าใจแก่นักศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของการวิจัย แจงถึง วัตถุประสงค์ และแนะนำขั้นตอนการวิจัย และการฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยโดยใช้แบบฝึกทักษะ การเขียนตอบอัตนัย

3.2 ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบวัดทักษะการเขียนตอบ อัตนัยก่อนเรียน แล้วบันทึกผลคะแนน

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผนรวม 12 ชั่วโมง ในตารางเรียนตามวัน และเวลาปกติของรายวิชานี้

3.4 ในขณะที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ถึงรูปแบบ การพัฒนาความสามารถในการเขียนให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนในการที่จะทำให้นักศึกษาได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการเขียนตอบอัตนัย และเป็นกรอบแนวทางที่ทำให้ นักศึกษามองเห็น เป็นรูปธรรมมากขึ้น และได้ให้นักศึกษาได้ทำแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัย 3 ครั้ง จากแบบฝึกทักษะ การเขียนตอบอัตนัยที่ผู้วิจัยจัดเตรียมไว้ เพื่อนำไปหาค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนตอบ อัตนัยที่กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ 80/80

3.5 หลังจากทำกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จแล้วทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบวัดทักษะการเขียนตอบอัตโนมัติ ซึ่งเป็นชุดเดียวกับก่อนเรียน

3.6 หลังจากนั้นให้นักศึกษาทำแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตโนมัติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การหาประสิทธิภาพของการพัฒนาความสามารถในการเขียนตอบอัตโนมัติ โดยใช้รูปแบบการฝึกทักษะการเขียนตอบอัตโนมัติ ด้วยการเปรียบเทียบค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยรวมของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างขณะฝึก โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตโนมัติ และค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยรวมของนักศึกษาทุกคนจากการทดสอบหลังเรียนจบแล้ว โดยใช้สูตร E_1/E_2 ของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, หน้า 7-11) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ คือ 80/80

4.2 นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) มาเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนที่ได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 นำคะแนนที่ได้จากการวัดความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตโนมัติที่ใช้นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์การกำหนดค่าคะแนนดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	มีความพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการหาประสิทธิภาพของการพัฒนาความสามารถในการเขียนตอบอัตโนมัติ โดยใช้รูปแบบการฝึกทักษะการเขียนตอบอัตโนมัติ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตาราง 1 การหาประสิทธิภาพของการพัฒนาความสามารถในการเขียนตอบอัตโนมัติ โดยใช้รูปแบบการฝึกทักษะการเขียนตอบอัตโนมัติ

คะแนน	คะแนนทดสอบระหว่างเรียน (E_1)			คะแนนทดสอบหลังเรียน (E_2)
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	
คะแนนเต็ม	20	20	20	30
$\bar{X}$	15.17	16.30	17.43	24.30
S.D.	0.98	0.82	0.51	1.64
ค่าประสิทธิภาพที่ได้	$E_1 = 81.52$			$E_2 = 81.01$

จากตาราง 1 พบว่า ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัติโนมัติของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง 23 คน ทำแบบฝึกทักษะจำนวน 3 ชุด คำนวณได้มีค่า 81.52/81.05 เมื่อเปรียบเทียบกับ เกณฑ์ที่กำหนด 80/80 แล้ว แสดงว่า แบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัติโนมัติ(กระบวนการ) มีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และการทดสอบแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัติโนมัติ จากการทดสอบหลังเรียน (ผลลัพธ์) มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการพัฒนาทักษะการเขียนตอบข้อสอบแบบอัติโนมัติของนักศึกษา รายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย

ตาราง 2 ตารางทดสอบก่อนและหลังเรียน ของนักศึกษาที่เรียนรายวิชา ดน 2107202 การขับร้อง เพลงไทย โดยใช้แบบฝึกแบบทักษะการเขียนตอบอัติโนมัติ

การทดสอบ	จำนวน (N)	คะแนนเต็ม	คะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
ก่อนเรียน	23	30	13.70	2.16
หลังเรียน	23	30	24.30	1.64

จากตาราง 2 แสดงว่าทักษะการเขียนตอบอัติโนมัติทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนรายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย โดยการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัติโนมัติ หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษารายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทยที่มี ต่อแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัติโนมัติ

ตาราง 3 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัติโนมัติ

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. การเขียนตอบอัติโนมัติตามแบบฝึกทักษะช่วยให้นักศึกษาสามารถเขียนตอบข้อสอบอัติโนมัติได้ดีกว่าเดิม	4.39	0.36	มาก
2. การฝึกเขียนตอบอัติโนมัติตามแบบฝึกทักษะ มีประโยชน์ต่อการเรียนในรายวิชาอื่นๆ ด้วย	4.47	0.31	มาก
3. นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกการเขียนตอบอัติโนมัติตามแบบฝึกได้ครอบคลุม ตรงประเด็นมากขึ้น	4.52	0.40	มากที่สุด
4. นักศึกษาคิดว่ากิจกรรมการฝึกเขียนตอบอัติโนมัติตามแบบฝึกทักษะ จะช่วยให้นักศึกษาเขียนตอบข้อสอบอัติโนมัติในเรื่องของการขับร้องเพลงไทยได้ดีและถูกต้องมากกว่าเดิม	4.34	0.32	มาก
5. นักศึกษาชอบกิจกรรมการเขียนตอบอัติโนมัติตามแบบฝึกทักษะ	4.46	0.33	มาก

ตาราง 3 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัย (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
6. ขณะที่นักศึกษาได้ฝึกเขียนตอบอัตนัยตามแบบฝึก รู้สึกว่าเวลาหมดไปอย่างรวดเร็ว	3.78	0.41	มาก
7. นักศึกษาขอวิธีการฝึกเขียนตอบอัตนัยตามแบบฝึกทักษะที่อาจารย์นำเสนอ	4.17	0.38	มาก
8. กิจกรรมในแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยทำให้นักศึกษามีโอกาสได้ฝึกการเขียนตอบแบบอัตนัยอย่างเต็มความสามารถ	4.39	0.36	มาก
9. การฝึกเขียนตอบอัตนัยตามแบบฝึกทักษะช่วยให้นักศึกษาสามารถมีวิธีการการเขียนตอบอัตนัยที่มีลำดับขั้นตอนการเขียนที่ดีขึ้น มีระบบมากขึ้น	4.43	0.32	มาก
10. แบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัย สามารถเพิ่มประสิทธิภาพทักษะการเขียนตอบอัตนัยได้ ซึ่งส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น	4.52	0.31	มากที่สุด
11. การฝึกเขียนตอบอัตนัยตามแบบฝึกทักษะ ทำให้นักศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนวิชาการขับร้องเพลงไทยได้จริง	4.30	0.41	มาก
12. การฝึกตามแบบฝึกทักษะที่ได้ศึกษามีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.43	0.40	มาก
13. นักศึกษาสามารถฝึกแบบฝึกทักษะได้ด้วยตนเอง และสามารถทำให้มีทักษะในการเขียนตอบอัตนัยที่ดีขึ้น	4.30	0.33	มาก
14. นักศึกษามีความคิดว่ามีความรู้เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการเขียนตอบอัตนัย เพราะได้เรียนรู้ทางทฤษฎีแล้วมีการฝึกปฏิบัติทักษะการเขียนจริง	4.65	0.21	มากที่สุด
15. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัย	4.30	0.30	มาก
รวม	4.34	0.35	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่าความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.35) โดยมีข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ นักศึกษามีความคิดว่ามีความรู้เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการเขียนตอบอัตนัย เพราะได้เรียนรู้ทางทฤษฎีแล้วมีการฝึกปฏิบัติทักษะการเขียนจริง ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.21) รองลงมาได้แก่ นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกการเขียนตอบอัตนัยตามแบบฝึกได้ครอบคลุม ตรงประเด็นมากขึ้น ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.40) มีคะแนนเท่ากับแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยสามารถเพิ่มประสิทธิภาพทักษะการเขียนตอบอัตนัยได้ ซึ่งส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.31) และมีความพึงพอใจน้อยที่สุด ได้แก่ ขณะที่นักศึกษาได้ฝึกเขียนตอบอัตนัยตามแบบฝึก รู้สึกว่าเวลาหมดไปอย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.41)

อภิปรายผล

การพัฒนาทักษะการเขียนตอบข้อสอบอัตนัย การเรียนรายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัย ของนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มีประเด็นนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.52/81.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 แสดงว่า ขั้นตอนของการฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยที่ผู้วิจัยใช้ในการพัฒนาความสามารถในการเขียนตอบอัตนัยนั้น ช่วยทำให้นักศึกษามองเห็นแนวทางในการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยได้ชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น ทำให้นักศึกษาสามารถเขียนคำตอบที่ตรงประเด็นคำถาม มีลำดับขั้นตอน และมีการใช้ภาษาในการเขียนตอบที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์ (2554) เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยของนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 สาขาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนรายวิชา การเมืองและการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาการปกครองท้องถิ่น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 โดยมีค่า $E_1=77.5/E_2=76.67$ แสดงว่า แบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยมีคุณภาพดี ทำให้นักศึกษามีทักษะในการเขียนตอบอัตนัยเพิ่มมากขึ้น และสามารถทำทักษะในการทำแบบทดสอบหลังจากการใช้แบบฝึกได้เพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จินตนา สุริยะศรี, อากร สุนทรชัย, และยุพดี ทองโคตร (2556) เรื่องการพัฒนาความสามารถในการเขียนคำตอบข้อสอบประเภทอัตนัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี พบว่า การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการตอบข้อสอบประเภทอัตนัยในรายวิชา 412314 การจัดการผลิตของผู้เรียน ภายหลังที่ผู้เรียนได้ฝึกทักษะด้วยแบบฝึกการเขียนตอบข้อสอบประเภทอัตนัยที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้นั้น โดยมีค่า $E_1=84.82/E_2=81.88$ เนื่องจากขั้นตอนของการฝึกทักษะที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมี 4 ขั้นตอนนั้น เป็นแนวทางที่มีความชัดเจนในการเขียนตอบข้อสอบประเภทอัตนัยอย่างเป็นระบบ ซึ่งทำให้ผู้เรียนมองเห็นแนวทางในการได้คำตอบที่ตรงประเด็นมากขึ้น เป็นลำดับขั้นตอนและเป็นระบบอย่างชัดเจน

2. ผลการพัฒนาทักษะการเขียนตอบข้อสอบอัตนัย โดยการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยของนักศึกษาที่เรียนรายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนนั้น เนื่องจากก่อนได้รับการฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัย ผู้เรียนไม่มีทิศทางหรือแนวทางในการเขียนตอบคำถามในการเขียนตอบอัตนัย จากการศึกษาการเขียนตอบอัตนัยในแบบทดสอบก่อนเรียนพบว่า การเขียนตอบของนักศึกษาไม่ตรงประเด็น ตอบคำถามไม่ครบถ้วน ผู้เรียนขาดการยก ตัวอย่างประกอบที่ชัดเจน และตรงประเด็นมาขยายความในการตอบให้ชัดเจนขึ้น หรือยกตัวอย่างไม่ตรงประเด็นที่โจทย์กำหนด ขาดการนำเสนอข้อมูลด้วยการใช้หลักการ แนวคิด ในประเด็นนั้นๆ มาประกอบ นอกจากนี้การใช้ภาษาเพื่อตอบคำถามยังไม่ชัดเจน เป็นลักษณะของการเขียนโดยขาดจุดมุ่งหมาย ทั้งนี้ เพราะผู้เรียนขาดการวางแผนผังความคิดในการตอบคำถามว่าจะเขียนตอบกี่ประเด็น ในแต่ละประเด็นจะนำเสนอเนื้อหาที่จะเขียนอะไรบ้าง ดังนั้น คำตอบที่ได้จึงไม่ชัดเจน ขาดข้อมูลที่สำคัญทำให้ได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แต่หลังจากที่ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจำนวน 3 ครั้งแล้วพบว่า คะแนนที่ได้จากการเขียนตอบจากแบบทดสอบรายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทยนั้น

คะแนนสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกทักษะดังกล่าว จากการศึกษาผลการเขียนตอบอัตนัยแบบฝึกหลังการฝึกทักษะ พบว่า ผู้เรียนมีการตอบคำถามที่ตรงประเด็น มีความชัดเจนครอบคลุมคำถามมากขึ้น มีการคิดอย่างเป็นระบบ และในด้านการใช้ภาษามีการเรียบเรียงในการตอบมากขึ้น

จากผลการพัฒนาทักษะการเขียนตอบอัตนัย โดยการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัย รายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย ของผู้วิจัยดังได้กล่าวมาข้างต้น จะสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์ (2554) เรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยของนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการเมืองและการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังจากการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัย มีค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกทักษะและพบว่าผู้เรียนมีการตอบคำถามที่ตรงประเด็น มีความชัดเจน มีการนำแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนั้นๆ มาอ้างอิง มีการยกตัวอย่างประกอบ และการใช้ภาษาในการเขียนมีการเรียบเรียงการใช้คำได้ดีขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธมลวรรณ โชติระโส (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างชุดการสอนเพื่อพัฒนาการเขียนเรียงความสำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนพัฒนาการเขียนเรียงความสำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากเรียนด้วยชุดการสอนเพื่อพัฒนาการเขียน เรียงความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา สุริยะศรี, และคณะ (2556) เรื่องการพัฒนาความสามารถในการเขียน คำตอบข้อสอบประเภทอัตนัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้แบบฝึกทักษะสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึก ทักษะที่ระดับนัยสำคัญทาง สถิติ 0.05 การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวัดจากคะแนนในการตอบข้อสอบ ประเภทอัตนัยในรายวิชา 412314 การจัดการผลิตของผู้เรียน ภายหลังจากที่ผู้เรียนได้ฝึกทักษะด้วยแบบฝึก การเขียนตอบข้อสอบประเภทอัตนัยที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น สูงกว่าก่อนที่ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะนั้น เนื่องจากก่อนได้รับการฝึกทักษะ ผู้เรียนไม่มีแนวทางในการตอบคำถามในการเขียนตอบข้อสอบประเภท อัตนัย เขียนคำตอบไม่ตรงประเด็น ตอบคำถามไม่ครบถ้วน ขาดการนำเสนอข้อมูลโดยการใช้หลักการ แนวคิด ทฤษฎีในประเด็นนั้นๆ ประกอบคำตอบ แนวทางในการเรียบเรียงตลอดจนการใช้ภาษาไม่ชัดเจน แต่หลังจากผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะการเขียนตอบข้อสอบประเภทอัตนัย คะแนนที่ได้จากการตอบ ข้อสอบประเภทอัตนัยในข้อสอบชุดที่ 2 มีคะแนนสูงขึ้น เนื่องจากผู้เรียนสามารถแก้ไขจุดบกพร่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ดีขึ้นในระดับหนึ่งและนักศึกษามีความเห็นว่าวิธีนี้มีประโยชน์มาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ วิไลลักษณ์ แก้วกระจ่าง (2557) เรื่องการเพิ่มทักษะการเขียนด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทำแบบฝึกชุดโครงเรื่องของนักศึกษาที่ทำแบบฝึกหัด มีคะแนนเฉลี่ยหลังการทำชุดฝึกสูงกว่าก่อนทำแบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่า การวางโครงเรื่องก่อนเขียนเนื้อหาเรื่องราวที่มีความสำคัญ เพราะจะช่วยกำหนดทิศทางหรือเป็นกรอบ ในการเขียนเนื้อหา ซึ่งเมื่อนักศึกษาได้ศึกษาหลักในการวางโครงเรื่องแล้วจึงทำให้นักศึกษาสามารถเขียน เนื้อหาเรื่องราวตามที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี และการวางโครงเรื่องสามารถเพิ่มทักษะในการเขียนได้ สอดคล้อง กับงานวิจัยของ บุญนิตา จิตริเชาว์, บุญเรือง ขจรศิลป์, และวารุณี ลัทธินิเทศ (2560) เรื่องการพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ในวิชาโครงงานคอมพิวเตอร์ พบว่า คะแนน

หลังการฝึกทักษะนักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกทักษะเท่ากับ 47.52 คิดเป็นร้อยละ 79.20 ซึ่งเพิ่มจากคะแนนเฉลี่ยก่อนการฝึก ซึ่งมีค่าเท่ากับ 34.50 คิดเป็นร้อยละ 57.50 โดยคะแนนพัฒนาการเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 50.69 และสอดคล้องงานวิจัยของ นิตยรัตน์ สารจันทร์, และพิมพ์ยุพา ประพันธ์ (2561) เรื่องการพัฒนาความสามารถในการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการสอนเขียนของเฮวินส์ พบว่า ความสามารถในการเขียนเล่าเรื่องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเล่าเรื่องมีการปรับปรุงดีขึ้น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษารายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทยที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตโนมัติ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะวิธีการดำเนินกิจกรรมในการฝึกทักษะเขียนตอบอัตโนมัติ จะเน้นวิธีการนำแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมที่มีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน ทำให้นักศึกษาสามารถเขียนตอบข้อสอบอัตโนมัติมีโอกาสฝึกการเขียนตอบอัตโนมัติตามแบบฝึกได้ครอบคลุม ตรงประเด็นมากขึ้น ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.40) และแบบฝึกทักษะเขียนตอบอัตโนมัติสามารถเพิ่มประสิทธิภาพทักษะการเขียนตอบอัตโนมัติ ซึ่งส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.31) นักศึกษาบางส่วนได้อธิบายกับผู้วิจัยว่าไม่เคยได้ฝึกทักษะในลักษณะเช่นนี้มาก่อน จึงเกิดความสนใจและตั้งใจฝึกปฏิบัติในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะสามารถนำทักษะในการฝึกเขียนตอบอัตโนมัติไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนในรายวิชาอื่นๆ ด้วย

จากการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษารายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทยของผู้วิจัย ดังได้กล่าวมาข้างต้นจะสอดคล้องงานวิจัยของ กัลยาณี สูงสมบัติ (2551) เรื่องศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเขียนตอบข้อสอบแบบอัตนัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยการฝึกคิดและเขียนอย่างเป็นระบบ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่าการได้รับการฝึกทักษะการเขียนตอบข้อสอบแบบอัตนัย โดยใช้รูปแบบการฝึกทักษะการเขียนตอบข้อสอบแบบอัตนัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประโยชน์มาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา สุริยะศรี, อากร สุนทรชัย, และยุพดี ทองโคตร (2556) ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถในการเขียนคำตอบข้อสอบประเภทอัตนัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี พบว่า การที่ผู้เรียน มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมที่มีต่อการได้รับการฝึกทักษะการเขียนตอบข้อสอบประเภทอัตนัยที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าวิธีดำเนินการฝึกทักษะเน้นการนำเสนอแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน นำไปสู่เป้าหมายที่มีลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน ผู้เรียนสามารถดำเนินการเขียนตอบข้อสอบประเภทอัตนัยได้ตามขั้นตอนและแนวทางที่รูปแบบได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ แก้วกระจ่าง (2557) เรื่องการเพิ่มทักษะการเขียนด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อแบบฝึกชุดโครงเรื่องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D.= 0.59) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยรัตน์ สารจันทร์, และพิมพ์ยุพา ประพันธ์ (2561) เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการสอนเขียนของเฮวินส์ พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเล่าเรื่องด้วยวิธีการสอนเขียนของเฮวินส์ พบว่า นักเรียนมีเจตคติในทางที่ดี

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาผู้วิจัยได้พบรูปแบบการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยที่เป็นอีกวิธีหนึ่ง ที่ผู้สอนสามารถพัฒนาทักษะในการเขียนตอบนักศึกษาของสาขาวิชาดนตรีศึกษาให้สามารถเขียนถ่ายทอดเรื่องราวได้ตามลำดับขั้นตอนและแนวทางที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งรวมถึงความสามารถในการจัดระบบความคิดให้สัมพันธ์สอดคล้องกัน เชื่อมโยงไปถึงการถ่ายทอดและใช้ภาษาเขียนตอบแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยของนักศึกษาด้วย แต่ทั้งนี้ ประสพการณ์ของนักศึกษาในเรื่องความสามารถในการเขียนก็ย่อมมีความสำคัญต่อการถ่ายทอดเรื่องราว นอกจากนี้ กิจกรรมการพัฒนาการเขียนตอบอัตนัย โดยการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัย เป็นกิจกรรมพัฒนาทักษะของนักศึกษาในรายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ และทักษะ เจตคติที่ดีในการเรียนรายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชานี้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ใช้เป็นแนวทางในการสร้าง และพัฒนาแบบฝึกทักษะในเนื้อหาของหน่วยงานอื่น หรือเรื่องอื่นๆ โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะที่จะนำไปใช้ให้เหมาะสมกับหน่วยงานหรือเรื่องที่จะทำ
2. ผู้สอนต้องศึกษาและทำความเข้าใจวิธีการสร้าง และพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยอย่างละเอียด รอบคอบ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการวางแผนการสอนที่จัดเตรียมไว้
3. ผู้สอนต้องอธิบายให้นักศึกษามีความรู้ และเข้าใจถึงรูปแบบในการพัฒนาในการเขียนตอบอัตนัยให้มีประสิทธิภาพอย่างเป็นขั้นตอน และชัดเจน เพื่อให้นักศึกษาได้นำหลักการที่ได้ศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการเขียนตอบอัตนัยอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาอย่างแท้จริง
4. การกำหนดระยะเวลาในการใช้แบบฝึกทักษะเขียนตอบอัตนัย ควรให้ระยะเวลาที่เหมาะสม ผู้สอนไม่ควรมองข้ามเพราะนักศึกษาต้องใช้เวลาในการรวบรวมความคิด และเขียนตอบด้วยถ้อยคำของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้เรียนแต่ละคนต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้เรื่องประเด็นข่าวสาร เนื้อหาต่างๆ ในการยกตัวอย่างประกอบเกี่ยวกับรายวิชาที่จะเขียนตอบอัตนัย เพื่อให้เนื้อหาในการเขียนตอบมีความชัดเจน
2. ควรนำแบบฝึกทักษะการเขียนตอบอัตนัยไปใช้ในการฝึกทักษะในรายวิชาอื่นๆ ที่มีการวัดและประเมินผลในรูปแบบข้อสอบอัตนัย เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยาณี สุธสมบัติ. (2551). การพัฒนาความสามารถในการเขียนตอบข้อแบบอัตนัยของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยฝึกคิดและเขียนอย่างเป็นระบบ. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- จินตนา สุริยะศรี, อภกร สุนทรชัย, และยุพดี ทองโคตร. (2556). การพัฒนาความสามารถ
ในการเขียนคำตอบข้อสอบประเภทอัตนัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชธานีวิทยาเขตอุดรธานี. บทความวิจัยเสนอใน การประชุม
วิชาการ ครั้งที่ 4 เรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมไทย” วันที่ 10 พฤษภาคม 2556
หน้า 349-356. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556, มกราคม-มิถุนายน). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน.
วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 7-20.
- ณัฐชุตตา วิจิตรจามรี. (2558). การสื่อสารในองค์กร (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธมลวรรณ โชติระโส. (2553). การสร้างชุดการสอนเพื่อพัฒนาการเขียนเรียงความสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นิตยรัตน์ สารจันทร์, และพิมพ์ยุพา ประพันธ์. (2561, พฤษภาคม-มิถุนายน). การพัฒนาความสารถ
ในการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการ
สอนเขียนของเฮวินส์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
37(1), 40-47.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญนิดา จิตริเชาว์, บุญเรือง ขจรศิลป์, และวารุณี ถักนโชคดี. (2560, มกราคม-มิถุนายน).
การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ ในวิชาโครงการ
คอมพิวเตอร์. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ,
8(1), 144-151.
- เมษา นวลศรี. (2556) การประเมินผลการเรียนรู้. ปทุมธานี: ศูนย์การเรียนรู้การผลิตและจัดการ
ธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- รายงานผลการดำเนินการ มคอ. 5. (2559). รายวิชา ดน 2107235 การขับร้องเพลงไทย
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- _____. (2560). รายวิชา ดน 2107235 การขับร้องเพลงไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555)
สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ลพบุรี:
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

- _____. (2561). รายวิชา ดน 2107202 การขับร้องเพลงไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560) สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์. (2554). รายงานวิจัยในชั้นเรียนเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะ การเขียนตอบอัตนัยของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วิไลลักษณ์ แก้วกระจ่าง. (2557). การเพิ่มทักษะการเขียนด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง. สุพรรณบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี.
- สมบัติ ศิริจันดา. (2554). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: ทีพีเอ็น เพรส.
- โสภณ สาทรสัมฤทธิ์ผล. (2555). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.

Analysis of the Song and Political Communication in Public Policy, Populist, the Kukrit Pramod Government to the Civil State in the General Prayut Chan-Ocha Government

Santisak Kongsutjai

Independent Scholar development management

Chaowarit Jongkatkorn

Department of Social Studies, Faculty of Education,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author: dr.tong0099@gmail.com, Jchaowarit@gmail.com

Received: January 24, 2022 Revised: February 11, 2022 Accepted: March 11, 2022

Abstract

This article presents an analytical presentation with the main objective to study the main message of the song that influenced political communication. The article also aims to highlight the importance of the song that is used as a medium or a tool for communicating with people, and as a medium for the continuous transmission of political characteristics and ideologies from 1973 to 1976. The article tends to shed some light on the political and social context that longs for rights, liberties, and democracy. The constitution is called upon through the use of the local folk song to communicate the ideologies and ideas of both students and intellectuals. On the other hand, there was a response from the government through the use of provocative music. Later, in 1992, many artists used the songs to create a political collective consciousness to protest the government. After the 2014 coup d'état led by general Prayut, the song was used as a government's tool of promising to people through political communication.

The public policy that the Thai governments in various eras used to address the poverty problems, could be presented in two forms which are: "populism" in the government of Kukrit Pramod and "civil state" in the government of General Prayut Chan-ocha. They employed the meaning of the song to express the feelings of people at that time. It pictured the political situation, economy, society, government policies as well as the quality of political leadership. The songs also help to illustrate the behaviors of the leaders in different eras which people could learn and come to their conclusion of what kind of leader Thai society would need.

Keywords: Political Communication, Public Policy, Populist, Civil State

บทวิเคราะห์บทเพลงกับการสื่อสารทางการเมืองในนโยบายสาธารณะ
ประชานิยมรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ถึงประชารัฐในรัฐบาล
พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา

สันติศักดิ์ กองสุทธิใจ

นักวิชาการอิสระ ด้านการบริหารการพัฒนา

เชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์

สาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

Corresponding Author: dr.tong0099@gmail.com, Jchaowarit@gmail.com

ได้รับบทความ: 24 มกราคม 2565 ปรับปรุงแก้ไข: 11 กุมภาพันธ์ 2565 ตอรับตีพิมพ์: 11 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการนำเสนอในเชิงวิเคราะห์ โดยผู้เขียนมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาสาระสำคัญของบทเพลงที่มีอิทธิพลกับการสื่อสารทางการเมือง ความสำคัญของบทเพลงที่เป็นสื่อ นำมาใช้เป็นเสมือนเครื่องมือในการสื่อสารกับประชาชน เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดลักษณะ และอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2516-2519 บริบททางการเมืองและสังคมที่โหดเหี้ยม เสรีภาพ และประชาธิปไตย มีการเรียกร้องรัฐธรรมนูญโดยการใช้บทเพลงในการสื่อสารถึงอุดมการณ์ แนวความคิดทั้งสองฝ่ายของบรรดานักศึกษาและปัญญาชนผ่านบทเพลงเพื่อชีวิต ในทางตรงกันข้ามมีการโต้ตอบผ่านบทเพลงปลุกใจจากฝั่งรัฐบาลด้วย ต่อมาในช่วง พ.ศ. 2535 มีศิลปินที่ใช้บทเพลงในการสร้างกระแสความรู้สึกร่วมในทางการเมืองและจิตสำนึกร่วมในการชุมนุมประท้วงรัฐบาล ภายหลังจากรัฐประหาร พ.ศ. 2557 โดยการนำของพลเอกประยุทธ์ บทเพลงก็ยังคงเป็นเสมือนเครื่องมือหนึ่งของรัฐบาลที่จะปฏิบัติหรือสัญญาไว้กับประชาชนโดยผ่านการสื่อสารทางการเมืองด้วยบทเพลงนั่นเอง

การนำนโยบายสาธารณะที่รัฐบาลไทยยุคต่างๆ นำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจด้านความยากจน ผู้เขียนขอเสนอเพื่อให้เห็นในสองลักษณะ คือ “ประชานิยม” ในสมัยรัฐบาลของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช และ “ประชารัฐ” ในรัฐบาลของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นำความหมายในบทเพลงมาเป็นสื่อแสดง เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกของประชาชนในช่วงเวลานั้น มองเห็นสภาพการเมือง เศรษฐกิจและสังคม การนำนโยบายสาธารณะของรัฐบาล ตลอดจนภาวะผู้นำทางการเมือง สามารถอธิบายพฤติกรรมของผู้นำในแต่ละยุคสมัย ประชาชนควรเรียนรู้และจดจำว่าผู้นำแบบไหนที่พึงปรารถนาของสังคมไทย

คำสำคัญ: การสื่อสารทางการเมือง, นโยบายสาธารณะ,ประชานิยม, ประชาธิปไตย

บทนำ

ประวัติศาสตร์การสื่อสารของมนุษยชาติมีพัฒนาการที่สำคัญอันเรียกได้ว่าเป็นการปฏิวัติทางการสื่อสารทั้งหมด 4 ครั้งด้วยกัน กล่าวคือ **ครั้งแรก** เมื่อมนุษย์เริ่มมีภาษาพูด ท่วงทำนอง การใช้สัญลักษณ์ และมีวัฒนธรรมโดยการเล่าสืบต่อกันมา **ครั้งที่สอง** เมื่อมนุษย์มีภาษาเขียนและถ่ายทอดวัฒนธรรมโดยการเขียน **ครั้งที่สาม** เมื่อมีเทคโนโลยีทางการพิมพ์เกิดขึ้นทำให้สามารถเผยแพร่ความรู้ต่างๆ ออกไปสู่มวลชนได้เป็นจำนวนมาก และ **ครั้งที่สี่** คือยุคปัจจุบันที่มีการเกิดขึ้นของระบบอิเล็กทรอนิกส์ดิจิทัล การปฏิวัติการสื่อสารแต่ละครั้งนั้นล้วนส่งผลให้เกิดลักษณะทางวัฒนธรรมใหม่ๆ หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมตามมา (Anura, 1997, p.12) การสื่อสารทางการเมือง “Political Communication” เป็นศาสตร์ที่มีจุดเริ่มต้นตั้งแต่ยุคกรีกโบราณ ซึ่งเน้นในเรื่องวาทวิทยา “Rhetoric” การเมือง และจริยธรรม เป็นการนำการโฆษณาชวนเชื่อ “Propaganda” มาผสมผสานกับเนื้อหาทางการเมืองและการสื่อสารเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเมือง การสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นแนวทางการศึกษาที่ตระหนักถึงการสื่อสารในฐานะเครื่องมือของการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่เป้าหมายทางการเมือง โดยอาศัยการสื่อสารสร้างแนวทางการยอมรับขึ้นในกลุ่มประชาชน ผู้รับสาร ซึ่งในการดำเนินการทางการเมืองการปกครองของทุกสังคมและในงานเขียนของ Berlo (1960, p.221) ได้อ้างถึงนักปรัชญาคนสำคัญของโลกคือ Aristotle ที่ให้ความสำคัญของการสื่อสารไว้ว่า “การสื่อสารคือการแสวงหาวิธีการจูงใจทุกรูปแบบ” ส่วนทัศนะของ สุภาภรณ์ ตังอินทร์ (2553, หน้า 14) มองว่าทุกสังคมจะมีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการสื่อสารทางการเมืองไม่ลักษณะใดก็ลักษณะหนึ่ง ทำให้เกิดการทำหน้าที่ของระบบการเมือง ในการสื่อสารทางการเมืองในยุคโลกาภิวัตน์จึงมีลักษณะเป็นรูปแบบของการสื่อสารที่เน้นอยู่บนหลักของการตลาดที่มีผู้ผลิตสินค้าหรือบริการอยู่ในฐานะของผู้ส่งสาร ซึ่งอาจอยู่ในรูปของสัญลักษณ์ ภาพ เสียง แสง การเคลื่อนไหว ตัวอักษร คำพูด หรือบทเพลง ผ่านช่องทางการสื่อสารประเภทต่างๆ เพื่อให้ผู้รับข่าวสารหรือประชาชนตอบสนองในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาการนำเสนอข่าวการเมืองเป็นเรื่องไม่น่าสนใจ จึงมีการเปลี่ยนแปลงการนำเสนอข่าวให้มีความน่าสนใจมากขึ้น โดยนำเอาความบันเทิงเข้ามาผสมผสานโดยปรับให้เข้ากับวัฒนธรรมประชานิยม “Popular Culture” เช่น การเล่าเรื่องข่าว ย่อยข่าวให้เข้าใจง่าย การใช้บทเพลงเป็นสื่อ และมีการนำเสนอแบบถ่ายทอดสด ทำให้คนทั่วไปสนุกและหันมาสนใจการดูข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น (Altheide, 2008, pp. 62-63)

ในประเทศไทย **บทเพลง** เป็นหนึ่งในเครื่องมือการช่วงชิงพื้นที่ทางความคิดในทางการเมืองระหว่างรัฐกับประชาชนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน นับตั้งแต่รัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้สร้างอุดมการณ์ความรักชาติผ่านบทเพลง “**รักชาติยิ่งชีพ**” ใน พ.ศ. 2490 บทเพลงทางการเมืองจึงมีบทบาทเป็นสื่อในการนำเสนอภาพของกลุ่มชนในสังคม ที่สะท้อนทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม โดยดนตรีหรือบทเพลง ซึ่งอาจถูกสร้างขึ้นโดยรัฐหรือถูกสร้างโดยประชาชน โดยมีเหตุผลเพื่อสร้างความชอบธรรมให้เกิดขึ้นต่อปัจเจก ต่อรัฐ และต่อสังคม นอกจากนั้นยังมีการใช้บทเพลงเป็นวิธีการหนึ่งของการต่อสู้ในเชิงปัญหาที่สะท้อนภาพ แนวนโยบาย แนวความคิด ตลอดจนอุดมการณ์ของกลุ่มในแต่ละระดับ บทเพลงนั้นจึงเป็นตัวกลางสำคัญในการสะท้อนภาพ เหตุการณ์สำคัญของวิถีสังคม และการต่อสู้ทางความคิดเพื่อแสวงหาอัตลักษณ์และนำไปสู่การเคลื่อนไหวในระดับกลุ่มชน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในที่สุด (ณัฐธัญญา นันตา, 2553 หน้า 8-9; สุชาติ แสงทอง, 2549, หน้า 1)

ซึ่งสอดรับกับแนวคิด “การสื่อสารทางการเมืองผ่านบทเพลง” ที่ประกอบด้วยบทบาทของเพลงกับสังคม กระบวนการสร้างสรรค์เพลง และบทบาทที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ทางการเมือง บทเพลงจึงทำหน้าที่สะท้อนสังคม ชี้ให้เห็นปัญหา สะท้อนความเชื่อและสถานการณ์ทางสังคม และยังมีบทบาทกระตุ้นให้ผู้ฟังตอบสนองทางกายภาพ เกิดอารมณ์ร่วมตามบทเพลง สอดคล้องกับทฤษฎีภาพสะท้อน “Reflection Theory” เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยความหมายที่ปรากฏในตัวสาร คือ สะท้อนเรื่องราวผ่านสื่อทุกประเภท ตั้งแต่ละคร ภาพยนตร์ ดนตรี และบทเพลง โดยสื่อเหล่านี้จะทำหน้าที่ เหมือนกระจกเงาสะท้อนส่องไปในสังคม (ปราณี วงษ์เทศ, 2523, หน้า 12; กาญจนา แก้วเทพ, 2557, หน้า 62; Merriam, 1964, p.4)

สืบเนื่องจากเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2558 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวในเวทีจุดประกาย “สวนพลังประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานราก” ที่ศูนย์ประชุมอิมแพคเมืองทองธานีว่าจะขับเคลื่อนประเทศชาติตามยุทธศาสตร์ประชารัฐแทนประชานิยม โดยยุทธศาสตร์ประชารัฐของรัฐบาลนี้จึงเป็นความร่วมมือกันในการสร้างสรรค์ สร้างพลังในการทำความดีเพื่อชาติ โดยคำนึงสัญญาไม่ใช่นโยบายหาเสียง แต่ถือเป็นสัญญาที่ทำขึ้นระหว่างรัฐกับประชาชนที่ร่วมมือกันแก้ไขปัญหา รวมถึงข้อผิดพลาดที่ผ่านมาในอดีต ไม่ต้องการให้เกิดบุญคุณต่อใครแต่ต้องการทำเพื่อประเทศชาติและประชาชน ต่างจากประชานิยมที่เป็นเรื่องที่ประชาชนให้ความนิยมต่อภาครัฐ ซึ่งคำกล่าวดังกล่าวทำให้เกิดประเด็นที่ว่า นโยบายประชารัฐดังกล่าว ถูกตีความว่าจะทดแทนหรือครอบคลุมความหมายประชานิยมได้อย่างไร (มนตรี ศรีไพศาล, 2558, หน้า 6)

ประชานิยม กับประชารัฐ

นโยบายประชานิยมนั้นนับว่าเป็นคำคุ้นเคยกันดี เนื่องจากเป็นนโยบายที่ถูกนำมาใช้แทบทุกรัฐบาลที่ผ่านๆ มา เพื่อการยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตประชาชน ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่ดี แต่ปัจจุบันมักถูกตีความในทางลบเพราะปัญหาหลักอยู่ที่ทางปฏิบัติที่มักจะจบลงด้วยการแจกเงิน เพื่อแลกกับความนิยม คะแนนเสียง ความพอใจ และสร้างทัศนคติให้ประชาชนเป็นผู้รองรับความช่วยเหลือเพียงอย่างเดียว ประชาชนมีฐานะเป็นเพียงผู้ถูกอุปถัมภ์ของผู้ปกครอง ไม่ใช่พลเมือง ซึ่งหากนำเอามาใช้อย่างไร จิตสำนึกและขาดความรับผิดชอบนั้น อาจนำมาซึ่งความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (อนุสรณ์ ธรรมใจ, 2558, หน้า 6) อย่างไรก็ตามสถาบันพระปกเกล้าได้ให้ความหมายของ “นโยบายประชานิยม” จากการทบทวนแนวคิดที่มาของ ศาสตราจารย์ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ โดยจำแนกออกเป็น 5 ความหมายด้วยกัน ได้แก่ 1) ประชานิยมในรัสเซียและอเมริกา เป็นประชานิยมในความหมายดั้งเดิมที่เกิดขึ้นในปลายศตวรรษที่ 19 โดยมีนัยว่า หมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เห็นว่าประชาชนสำคัญที่สุด โดยทั้งสองประเทศต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมเพื่อเกษตรกรซึ่งเป็นชนชั้นส่วนใหญ่ 2) ประชานิยมในละตินอเมริกา เป็นขบวนการประชานิยมที่เริ่มต้นขึ้นในอาร์เจนตินาตั้งแต่ทศวรรษ 1920 โดยเป็นขบวนการที่มีผู้นำสูงสุด คือ ประธานาธิบดีฮวนเปรอง ที่มีความโดดเด่น มีเสน่ห์ มีบารมีเป็นที่จับตาจับใจประชาชน และมีนโยบายสงเคราะห์คนยากจนเพื่อใช้เป็นฐานเสียงและฐานนโยบายทางการเมือง มุ่งเน้นความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้นำกับประชาชน 3) ประชานิยมในตะวันตก คือการเมืองที่มีนโยบายพรรคการเมืองบางพรรคได้รับการสนับสนุนจากสามัญชนที่ชื่นชอบหรือมีอุดมการณ์ตรงกัน 4) ประชานิยมในฐานะแนวทางการพัฒนา ใช้เรียกแนวคิดการพัฒนาที่เน้นชนบท เน้นภาคเกษตร เน้นการพัฒนาไร่นาขนาดเล็ก ขนาดกลางของเกษตรกรอิสระ หรือสหกรณ์ที่ชาวไร่ชาวนามารวมกันเป็นทางเลือกของการพัฒนา

นับเป็นมิติหนึ่งของการกำหนดนโยบายการกระจายรายได้ลงสู่ชนบท-ท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างงาน จากงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาชนบท โดยการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่และสร้างงานในชนบท ยกฐานะทางเศรษฐกิจของชาวชนบทให้ดีขึ้น ภาพการกำหนดนโยบายแบบ “นิยมประชาชน” แอบแฝง มาเพื่อการสร้างฐานคะแนนเสียงการเลือกตั้งล่วงหน้าจากการตอบรับของประชาชนในชนบท วิธีการดังกล่าวของรัฐบาลเป็นการมองเพียงผลด้านเศรษฐกิจแต่เพียงด้านเดียว ที่จริงแล้วในเนื้อเพลงยังมีการ กล่าวถึง “สภาตำบล” ที่เป็นองค์การจัดตั้งขึ้นในสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่ง ของการปกครองท้องถิ่นไทย มีความหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสภาพการเมืองไทยในเวลานั้น ตามเนื้อเพลงกล่าวถึงการสร้างสภาตำบล จากความหมายทางตรงเป็นการเสริมสร้างแนวคิดตามวิถี ประชาธิปไตยช่วยฝึกฝนสร้างการเรียนรู้ประชาธิปไตยขั้นต้นมาจากการบริหารท้องถิ่น นั่นคือ การให้สภา ตำบลร่วมปรึกษาร่วมกันในการพัฒนาท้องถิ่น การพัฒนาสภาตำบลอย่างจริงจัง อันก่อให้เกิด การตื่นตัวครั้งสำคัญของสังคมไทย เพราะเป็นครั้งแรกที่ส่วนท้องถิ่นจะได้มีโอกาสบริหารงบประมาณ ด้วยตนเอง ส่วนในความหมายทางอ้อมที่เกิดจากการวิเคราะห์ตามสถานการณ์บ้านเมืองในเวลานั้น ยุคสงครามเย็น คือ ความสามารถสร้างความไว้วางใจกันให้เกิดขึ้นในหมู่ราษฎรไทยที่เคยไปฝึกใฝ่ ในลัทธิคอมมิวนิสต์เพียงเพราะน้อยใจรัฐบาลและทางราชการที่ไม่เคยเห็นหัว หรือให้ความสำคัญแก่ราษฎร ของตนเลย ให้ปรับเปลี่ยนความเชื่อของคนโดยการสร้างงานสร้างรายได้เพื่อร่วมกันพัฒนาประเทศชาติ บ้านเมือง แม้ว่าจะมีการคอร์รัปชันของนักการเมืองบางกลุ่ม และบรรดาข้าราชการในบางหน่วยงาน อย่างมากมาย จึงเป็นเป็นครั้งแรกที่ประชาชนได้คอร์รัปชันเงินของภาษีให้รัฐงบประมาณของตนเอง ในโครงการ “ประชานิยม-เงินผัน” ดังกล่าว

นโยบายเงินผันในโครงการพัฒนาชนบทในการกระจายรายได้จากงบประมาณเพื่อการพัฒนา ในชนบท-ท้องถิ่น ของรัฐบาลคือฤทธิ ในนโยบายของพรรคกิจสังคมว่า “เราทำได้ ได้ทำแล้ว และจะทำต่อไป” ได้เป็นต้นแบบพิมพ์เขียวของการนำนโยบาย “ประชานิยม” ในโครงการตระกูลเอื้อต่างๆ ของรัฐบาล ทักษิณ ชินวัตร นำมาประยุกต์ใช้กับสภาพสังคมไทยที่รัฐบาลมาจากระบบประชาธิปไตยที่มาจาก การเลือกตั้ง ซึ่งเราวิเคราะห์ให้ลึกลงไปในแนวนโยบายของพรรคไทยรักไทย มีเจตนาในการกำหนดนโยบาย ของพรรคไปสู่นโยบายสาธารณะของรัฐเพื่อหวังฐานคะแนนเสียง หรือหวังผลทางการเมืองเพื่อสร้างความ ได้เปรียบทางการเมืองในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ในการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น และในระดับชาติ เราอาจจะไม่ได้เห็นการซื้อเสียงทางตรงโดยการจ่ายเงินในวันก่อนเลือกตั้ง หรือที่ภาษาชาวบ้านเรียกว่า “คินหมาทอน” มากนักเหมือนในอดีต เพราะได้มีการซื้อเสียงกันไปแล้วในรูปแบบต่างๆ อย่างที่เห็น ได้จากเพลงคิดลึกลับคือฤทธิ ซึ่งปรากฏในช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ. 2516-2519 เป็นสถานการณ์ทางการเมือง ที่กลุ่มผลประโยชน์ คือ นายทุนพรรคการเมือง และระบบราชการเข้ามามีอิทธิพลในการครอบงำใน ระบบการเมือง บวกกับสถานการณ์ทางความมั่นคงของชาติในยุคสงครามเย็นที่มีแนวความคิดแตกต่าง ในอุดมการณ์ทางการเมืองของข้าอำนาจของมหาอำนาจค่ายเสรีประชาธิปไตยนำโดยสหรัฐอเมริกา และค่ายสังคมนิยมคอมมิวนิสต์นำโดยสหภาพโซเวียตในขณะนั้น ผสมกับการก่อกำเนิดของกลุ่มทุนธุรกิจ ที่มีพลังเงินทุนจำนวนมากจากผลการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวตะวันตก ตั้งแต่มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจ แห่งชาติ ฉบับที่ 1 (2504-2509) สมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีคนที่ 11 เป็นต้นมา ได้อาศัยช่องทางทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นรัฐสภา รัฐบาล

พรรคการเมือง และวิธีการเลือกตั้ง ด้วยการทุ่มเงินทุนจำนวนมากผ่านกระบวนการทางการเมืองและกระบวนการเลือกตั้งภายใต้ระบบอุปถัมภ์ที่เข้มข้นในโครงสร้างสังคมไทย

การก่อตัวของอำมาตยาธิปไตยดังกล่าว จึงเกิดรูปแบบการเมือง “ระบอบบทรธิปไตย *Plutocracy*” หรือ ธิปไตยของเงินตราขึ้นมาแทนที่ในกิจกรรมทางการเมืองได้ถูกทำให้เป็น “ธุรกิจการเมือง” ไปพร้อมๆ กัน ผลผลิตสำคัญที่เกิดขึ้นตามมาคือการคอร์รัปชันทางการเมือง คอร์รัปชันในเชิงนโยบาย และการบิดเบือนการใช้อำนาจของรัฐบาล หากเราวิเคราะห์ในเชิงวรรณศิลป์จากบทเพลง “คึกลิดคิคลี” จะเห็นความมุ่งหมายเพื่อพยายามสะท้อนโดยเป็นสื่อสัญลักษณ์ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ความเชื่อ การรับรู้ ความคิดเห็น ทศนคติ และประสบการณ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมทางการเมือง เพื่อหาการสนับสนุนจากประชาชน และสร้างความชอบธรรมในการปกครองของผู้ใช้อำนาจปกครอง

สื่อสารทางบทเพลงถือได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ทางการเมือง คือ สามารถเป็นตัวแทนหรือความหมายเพื่อสื่อถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากกว่าตัวของมันเองในทางการเมือง โดยที่จะปลูกเร้าทัศนคติและความรู้สึกประทับใจของเหตุการณ์ใดๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง ทั้งนี้โดยมีสัญลักษณ์เป็นสื่อในการสร้างจินตนาการ หรือจิตภาพเกี่ยวกับการเมืองของมนุษย์ หรือเพื่อการสื่อสารทางการเมือง บทเพลง “คึกลิดคิคลี” มีสาระสำคัญของความสัมพันธ์ที่สะท้อนความหมายของนโยบายสาธารณะของรัฐบาลในช่วงเวลานั้น เมื่อเรามองลงในเนื้อหาของเพลงอย่างพิเคราะห์ลงในรายละเอียดแล้ว จะเห็นว่ามีบางฝ่ายตั้งข้อสังเกตว่ามีลักษณะเป็นเชิงเสียดสี แดกดัน หรือกระทบกระทั่งในแนวนโยบายของรัฐบาล เชิงล้อเลียนสนุกสนาน แต่ได้เป็นปรากฏการณ์จริงในการใช้สื่อวิพากษ์โดยแทนสัญลักษณ์การสื่อสารทางการเมืองที่มุ่งไปถึงประชาชนอย่างทั่วถึงเร็ว และนำไปให้ความสนใจกว่าแถลงการณ์ผลงานของรัฐบาลในสื่อโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแสดงถึงอิทธิพลของการสื่อสารด้วยบทเพลงจึงเป็นการประชาสัมพันธ์ได้อย่างดีในรูปแบบหนึ่งของสังคมในแต่ละยุคสมัย

สถานการณ์ที่เป็นจุดกำเนิดของ “*ประชานิยม Populism*” ของสังคมไทยจาก “*นโยบายเงินผัน*” โครงการพัฒนาชนบทของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรีคนที่ 13 ของไทย ที่มีบทบาทสร้างประวัติศาสตร์ทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในครั้งสำคัญ คือ การดำเนินนโยบายทางการทูตเปิดความสัมพันธ์ในระดับทวิภาคีอย่างเป็นทางการกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ในช่วงสงครามเย็น โดยได้ดำเนินนโยบายอยู่ร่วมกันอย่างปกติและเป็นมิตรกับประเทศที่มีเจตนาดีต่อประเทศไทย โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางการเมือง สถานการณ์ทางการเมือง เมื่อ ปี พ.ศ. 2518 จะเห็นว่าเสถียรภาพทางการเมืองและพรรคการเมืองมีลักษณะที่อ่อนแอ ขาดความเข้มแข็ง สมาชิกพรรคการเมืองรวมตัวกันอย่างหลวมๆ ฟุ้งฟิงกลุ่มผลประโยชน์ที่แฝงตัวมาเป็นกลุ่มทุนทางการเมืองในหลายรูปแบบ เมื่อผู้เขียนได้มาศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมืองในช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ. 2517-2518 ก็เห็นได้ว่าพรรคกิจสังคมของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพียง 18 เสียง แต่สามารถเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลได้สำเร็จ เป็นรัฐบาลผสม ชุดที่ 36 สภาจะมีมติลงคะแนนเสียง 140 ต่อ 124 มีพรรคการเมืองเข้าร่วมถึง 16 พรรค มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสนับสนุน 140 เสียง (มีชื่อเรียกกันว่า *รัฐบาลร้อยพ่อพันแม่*) ตามการให้ทัศนะของ อาทร จันทวิมล (2556 หน้า, 449) และเพ็ญ ภูผา (2553, หน้า 321) โดยเรียกรัฐบาลกลุ่มสหพรรค จึงมองเห็นภาพสะท้อนของการเมือง และระบบพรรคการเมือง

คือ เป็นศูนย์รวมของกลุ่มบุคคลที่มีแนวคิดอุดมการณ์ทางผลประโยชน์สอดคล้องกันที่สามารถจัดสรรปันส่วนผลได้อย่างอย่างกลมกลืนและลงตัว

ผู้เขียนวิเคราะห์ได้ว่า สภาพพรรคการเมืองของสังคมไทยในช่วงนั้นส่วนมากเป็นพรรคการเมืองตาม “ใบสั่ง” ที่มีคนบางคนหรือบางกลุ่มคอยชี้แนะและบงการ หรือกำหนดทิศทางการดำเนินกิจกรรมในทางการเมือง อย่างที่เราเห็นกลาดเกลื่อนอยู่ในระบบการเมืองไทย จึงเกิดวาทกรรมว่า “พรรคการเมืองในโลกล้วนเกิดจากวงข้าว-วงเหล้า” ตัวอย่างเห็นได้ชัดเจนว่าระบบพรรคการเมืองที่เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศอังกฤษในราวคริสต์ศตวรรษที่ 17 นั้น ก็เกิดขึ้นในสโมสรที่บรรดานักการเมืองที่มักจะไปสูมห่วงกันดื่มกิน และวางแผนคบคิดกันทำกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ อยู่เป็นประจำ หรือกรณีพรรคการเมืองของฝรั่งเศส หลายพรรคการเมืองก็เกิดขึ้นบนคาเฟ่ “Café” หรือร้านอาหารริมถนน สอดคล้องกับความเห็นของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ผู้ก่อตั้งพรรคการเมืองเป็นพรรคแรกของไทยชื่อว่า “พรรคก้าวหน้า” พ.ศ. 2489 ก่อนที่จะยุบรวมกับพรรคอื่นๆ เป็น “พรรคประชาธิปัตย์” ซึ่งเคยเล่าให้ใครต่อใครฟังว่า การตั้งพรรคการเมืองในสมัยนั้นง่ายมาก เพียงแต่ยอมตัวเป็นเจ้าของจ่ายค่าข้าว-ค่าเหล้า เขาก็ให้เป็นหัวหน้าพรรคแล้ว รวมทั้งการตั้งพรรคกิจสังคมในปี พ.ศ. 2517 ก็เกิดจากกลุ่มก๊วนที่กินข้าว-กินเหล้า เป็นประจำในสถานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งสอดรับกับคำกล่าวของ พล.ต.อ.ประมาธ อติเรกสาร ผู้ก่อตั้ง และอดีตหัวหน้าพรรคชาติไทย ที่ได้กล่าวทบทวนความจำเมื่อครั้งที่ถูกศาลโคลนอย่างหนักเกี่ยวกับการรับเงินต่างชาติดมาสร้างพรรคการเมืองและทำให้เห็นว่า “เงิน” กับ “การเมืองไทย” อยู่กับประเทศไทยมาช้านาน “...การเลือกตั้งต้องใช้เงิน ทั้งการสมัคร ใบปลิว คนมาช่วย ใช้เงินทั้งสิ้น ไม่ว่าจะรัฐธรรมนูญจะเขียนอย่างไรกันเอาไว้ว่าอย่างไรก็ต้องใช้เงิน เพราะฉะนั้นจำไว้เลยว่าการตั้งพรรคการเมืองไม่ว่าจะยุคไหน สมัยไหน ต้องมี 3 สิ่งประกอบกัน คือ เงิน อำนาจ และจริยธรรม” นี่คือ “สัจธรรม” ทางการเมืองที่เป็นความจริงมาตลอดทุกยุคทุกสมัยที่ไม่มีใครสามารถปฏิเสธได้ (สรวีศ ชุมศรี, 2548, หน้า 11)

สถานการณ์ทางการเมืองในช่วงนั้นรัฐบาลของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ต้องเจอวิกฤตการณ์ภายในทั้งการเดินขบวนชุมนุมประท้วงกรณีต่างๆ มีการจัดตั้งกลุ่มฝ่ายชาติออวูธเพื่อสลาย ทำลาย และสกัดกั้นการเดินขบวนของนักศึกษากลุ่มก้าวหน้า และประชาชนเดินขบวนคัดค้านให้ฐานทัพอเมริกาออกจากเมืองไทย เหตุการณ์ดังกล่าวมีส่วนคล้ายกับกรณีความไม่สงบทางการเมือง เกิดการรัฐประหาร “Thailand’s Military Coup 22 May 2014” จากการนำของพลเอกประยุทธ์ในครั้งนี้ อย่างไรก็ตามในเหตุการณ์สมัยนั้น ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้ตัดสินใจยุบสภาเพื่อปกป้องประชาธิปไตยจากกลุ่มที่กระหายอำนาจ ทั้งจากกลุ่มคนในเครื่องแบบ หรือกลุ่มนักการเมือง และยุบสภาเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2519 และ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ กล่าวกับผู้สื่อข่าวหลังพ้นตำแหน่งนายกรัฐมนตรีว่า “ขอเรียกว่า ได้อัดทนมาเป็นเวลา 1 ปี 1 เดือน กับ 4 วัน อัดทนให้คนเหยียบย่ำ ทำทุกอย่างโดยที่ตัวเองไม่ใช่คนเช่นนั้นเลย พุดไปจริง ๆ ก็เกิดมาเป็นลูกเจ้าลูกนาย การศึกษาก็สูง พ่อแม่ก็เลี้ยงมาดี ไม่ให้ใครกระต๊อบเข้ากระต๊อบเย็นวันละ 3 เวลาหลังอาหารอย่างเมื่อครั้งเป็นนายกรัฐมนตรี” (เปลิง ภูผา, 2553, หน้า 322) จึงเป็นคำพูดด้วยความอึดอัดและน้อยเนื้อต่ำใจของนายกรัฐมนตรี “ประชานิยม” ในสถานการณ์การก่อกวนของกลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่มที่มีอิทธิพลมากสามารถชี้หน้าให้ผู้นำรัฐบาลในสถานะที่ขาดเสถียรภาพทางการเมืองของพรรคร่วมรัฐบาลแบบสหพรรค มุ่งแต่คำนึงถึงการต่อรองผลประโยชน์ “สิ่งที่เป็นประโยชน์ของกลุ่มของเขา ย่อมเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ” What is good for groups is good for the country โดยกลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้มักพยายามอ้างและ

ใช้หลักการประชาธิปไตย รวมทั้งใช้ความไม่เจนจัดทางการเมืองของประชาชนส่วนใหญ่ เป็นเครื่องมือในการทำให้อำนาจทางการเมืองของพวกเขาเกิดความชอบธรรม

หลังจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญในวันที่ 14 ตุลาคม 2516 การศึกษาในเชิงรัฐศาสตร์ได้พัฒนาก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่ง บรรยากาศทางการเมืองเปิดกว้างขึ้นยังผลให้ผู้สนใจวิชารัฐศาสตร์กล้าเขียนวิพากษ์วิจารณ์การเมืองไทยและกล้าเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ สำหรับแก้ปัญหาของสังคมไทย สอดรับกับการตื่นตัวของนักวิชาการทางรัฐศาสตร์ เช่น อาเธอร์ เบนท์ลีย์ (Arthur Bentley) ได้มีงานเขียนชื่อกระบวนการของรัฐบาล “The Process of Government” โดยชี้ให้เห็นว่าการศึกษารัฐศาสตร์เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ที่มีบทบาททางการเมือง และผลงานเขียนของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา วูดโรว์ วิลสัน “Woodrow Wilson” ที่มุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะที่รัฐบาลเป็นผู้กำหนดให้มากขึ้น จึงเป็นแนวทางที่เปิดกว้างในสถานการณ์ทางการเมืองไทยที่เกิดขึ้นในขณะนั้น การศึกษาเชิงพฤติกรรมศาสตร์ทางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมือง การใช้ความรุนแรงทางการเมือง การพัฒนาทางการเมือง เป็นต้น นับแต่คริสต์ทศวรรษที่ 1970 การศึกษารัฐศาสตร์มุ่งให้ความสนใจกับปัญหาของสังคมที่ประสบอยู่ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และได้มีความพยายามเพื่อที่จะนำองค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์มาใช้แก้ไขปัญหา ส่งผลให้มีความสนใจด้านนโยบายสาธารณะเพิ่มขึ้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2558, หน้า 14; ทิวากร แก้วมณี, และวัชรพล แก้วรักษา, 2550, หน้า 20) การกำหนดนโยบายสาธารณะ “ประชานิยม” หรือ “ประชารัฐ” เป็นผลของการให้ความสำคัญของการศึกษาในแนวทางรัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ที่มากขึ้น และมีบทบาทในการแก้ปัญหาทางการเมืองของรัฐบาลในเวลาต่อมา

บทเพลง คือ สัญลักษณ์ที่ปรากฏในทางการเมืองนั้น สามารถที่จะอธิบายปรากฏการณ์ความเป็นจริงทางการเมืองในมิติต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยเป็นเครื่องมือซึ่งเน้นปัจจัยด้านความประทับใจของอารมณ์และความรู้สึกในลักษณะของการสร้างคติความเชื่อ การรับรู้ และการสื่อสารทางการเมืองในการทำความเข้าใจระหว่างรัฐกับประชาชน และช่วยจัดระเบียบโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ “ผู้ปกครอง” และราษฎร “ผู้ใต้ปกครอง”

นโยบาย “ประชารัฐ”

บทเพลงชาติไทย ถือเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นชาติ ประพันธ์ทำนองโดยพระเจนดุริยางค์ พ.อ.หลวงสารานุประพันธ์แต่งคำร้องในนามกองทัพบก เมื่อ พ.ศ. 2482 ในสมัยที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี “รัฐนิยม” โดยอาทร จันทิมล (2556, หน้า 388-389) ให้ความสำคัญของบทเพลงมีใจความว่า “ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย เป็นประชารัฐ ไผทของไทยทุกส่วน อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล ด้วยไทยล้วนหมายรักสามัคคี...” ดังนั้น “ประชารัฐ Civil State” จึงเป็นแนวทางในการรวมพลังของคนในสังคมไทย โดยไม่แยกฝักแยกฝ่าย แนวทางประชารัฐได้ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 ให้ความสำคัญกับทุกส่วนของสังคมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนร่วมเป็นภาคีการพัฒนา โดยร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมปรับปรุงการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นพอสรุปความหมายอย่างกว้างของหลักการประชารัฐ คือ “มองพื้นฐานว่าคนไทยทุกคนคือประชาชนของชาติ” รัฐบาลของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายประชารัฐเพื่อเป็นทิศทางการดำเนินการในลักษณะ “หุ้นส่วน” ระหว่างภาครัฐ

เอกชน และประชาชน เน้นการขับเคลื่อนการปฏิบัติจริง ครอบคลุม 4 เสาหลัก ได้แก่ ธรรมาภิบาล นวัตกรรมและผลิตภาพ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการมีส่วนร่วมในความมั่นคง (Inclusive economy) ตามคำขวัญของคณะรักษาความสงบแห่งชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

ตัวแบบประชาธิปไตย “Participatory State Model” ได้รับอิทธิพลแนวความคิดมาจากทฤษฎีรัฐศาสตร์สังคมวิทยา เกี่ยวกับการเมืองการปกครองแบบมีส่วนร่วม “ประชาธิปไตย” คือการผสมผสานเข้า กับวิถีประชาธิปไตยแบบรากหญ้า โดยพยายามให้ประชาชนและองค์กรประชาสังคมได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารปกครองบ้านเมืองโดยตรง นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เพื่อดูแลพัฒนาตนเองบนพื้นฐานของจิตสำนึกสาธารณะหรือผลประโยชน์สาธารณะชน (Peters, 1996, p.167) แนวคิดประชาธิปไตยดังกล่าวเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของคุณค่า ประชาธิปไตย (Democratic Values) ที่ต้องการให้ภาคประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยพยายามกระตุ้นให้ประชาชนมีจิตสำนึกและความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมเป็นชุมชนภาคประชาคม หรือองค์กรประชาสังคม (Civil Society Organization) เพื่อประสานความเชื่อมโยงเครือข่าย มีความเอื้ออาทรต่อกัน พยายามใช้ศักยภาพและภูมิปัญญาของตนเองในการคิดริเริ่มและสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน แต่ตัวแบบประชาธิปไตยมักจะถูกปฏิเสธภาครัฐในกรณี ดังต่อไปนี้ (1) กรณีที่รัฐ พยายามเข้ามามีอิทธิพลครอบงำและแสดงบทบาทเป็นผู้ชี้แนะและผูกขาดอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสาธารณะ และการส่งมอบบริการสาธารณะ (2) กรณีที่รัฐปิดโอกาสการมีส่วนร่วม ของประชาชนในกระบวนการรับฟังและแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น (3) กรณีการตัดสินใจโดยอาศัย ข้อมูลทางเทคนิคและความคิดเห็นของฝ่ายข้าราชการประจำแต่เพียงอย่างเดียว และ (4) รัฐต้องมุ่ง ความสัมพันธ์ให้ความสำคัญต่อบทบาทขององค์กรอาสาสมัครที่ไม่มุ่งแสวงหากำไร “Volunteer Organizations” ในฐานะที่เป็นกลไกทางเลือกใหม่ของการให้บริการสาธารณะ

จะเห็นได้ว่าตัวแบบประชาธิปไตยมีมุมมองที่แตกต่างและขัดแย้งกันทั้งค่านิยม โดยเฉพาะปัจเจกชน “Individualism” และส่วนรวมนิยม “Collectivism” แต่ตัวแบบประชาธิปไตยมีแนวคิดสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริหารกิจการบ้านเมืองหรือการจัดการภาครัฐไปในทิศทางที่การลดขนาดและ บทบาทภาครัฐและระบบราชการลง พยายามมุ่งปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องที่มีอยู่ และนำเสนอ “กลไกตลาด” หรือ “ชุมชน” และองค์กรภาคประชาสังคมเข้ามาทดแทน (วิเชียร วิทยอุดม, 2551, หน้า 81-82)

ประชาธิปไตยผ่านบทเพลงของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

ยุครัฐบาลนี้ก็มีตัวนายกรัฐมนตรี พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นผู้ประพันธ์เพลงหรือผู้ผลิตสาร ประพันธ์อย่างบทเพลง 4 เพลง คือ คืนความสุขให้ประเทศไทย เพราะเธอคือประเทศไทย ความหวัง ความศรัทธา และเพลงสะพาน แล้วจึงส่งต่อไปเผยแพร่ไปช่องทางอย่างโทรทัศน์ สถานีวิทยุหรือช่องทาง สื่อออนไลน์ ภายใต้บริบททางการเมืองและสังคมทั้งก่อนและหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 เพื่อที่จะส่งสาร อย่างบทเพลงไปยังพี่น้องประชาชนในประเทศ ในลักษณะของการพยายามที่จะให้บทเพลงเป็นเสมือน เครื่องมือที่จะอธิบายหรือบรรยายความรู้สึกนึกคิดของตัวนายกรัฐมนตรีเอง ดังคำกล่าวของพลเอก ประยุทธ์ ในฐานะนายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะปฏิวัติที่ว่า

“ถ้าใครไม่เข้าใจอะไร เรื่อง คสช. ก็ให้ไปฟังเพลง เพราะจะอธิบายหมดทุกเรื่อง” (วาสนา นาน่วม, 2557, หน้า 276)

กล่าวได้ว่า “ประชานิยม” ในความหมายอย่างกว้าง คือ แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์การเมือง หรือการบริหารบ้านเมืองที่ให้ความสำคัญกับประชาชน สนับสนุนสิทธิและอำนาจของประชาชน โดยคำนึงถึง การหาเสียงทางการเมือง แต่เป็นแนวคิดที่คำนึงถึงบทบาทของประชาชนในระบอบการปกครอง จึงเป็น คำที่มีความหมายในทางบวก เป็นแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์การเมืองที่เกื้อหนุนกับการปกครอง จากความหมาย นี้ นโยบายใดๆ ของรัฐบาลที่มุ่งเน้นถึงความสำคัญของประชาชนย่อมเป็นนโยบายประชานิยม ไม่ว่าจะ เป็นแนวคิดของ John Maynard Keynes นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบลที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนิน นโยบายขาดดุลของรัฐ ในหนังสือ *General Theory of Employment, Interest and Money* ที่เสนอ ให้รัฐบาลเข้าไปมีบทบาทในการกระตุ้นหรือห้ามล้อเศรษฐกิจโดยตรง เมื่อเกิดปัญหาเศรษฐกิจถดถอย เช่น การเพิ่มรายจ่ายของรัฐ การจ้างงาน การลดอัตราดอกเบี้ย การลดภาษี ฯลฯ (อรพิน ผลสุวรรณ, 2557, หน้า 326) หรือ ลัทธิประโยชน์นิยม “Utilitarianism” ของ Jeremy Bentham นักปรัชญาชาว อังกฤษที่เสนอว่า รัฐมีหน้าที่สร้างสิ่งที่ดี (อรรถประโยชน์) ให้กับประชาชนจำนวนมากที่สุด “The greatest good for the greatest number” โดยไม่จำเป็นต้องให้ความสนใจกับประเด็นที่เป็นนามธรรมและ คุณค่าทางศีลธรรม เช่น ความยุติธรรม เสรีภาพ หรือสังคมที่ดี (Sandel, 2009, p.96) หรือแนวคิด ของ มหาตมะ คานธี ผู้นำและนักการเมืองที่มีชื่อเสียงชาวอินเดีย ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับประชาชน โดยให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ต้องหวังพึ่งพาการช่วยเหลือจากภาคการเมืองเพียงอย่างเดียว รักษาการเกษตร หมู่บ้านพึ่งพิงตนเอง อุตสาหกรรมขนาดเล็ก และหัตถกรรมในครัวเรือน (อเนก เหล่าธรรมทัศน์, 2557, หน้า 62)

ดังนั้น จึงเป็นจุดคาบเกี่ยวกันทั้ง “ประชานิยม” โดยรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช และ “ประชารัฐ” จากรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในกรณีที่มีการเสนอนโยบายสาธารณะที่ให้ความสำคัญกับ ประชาชนที่มีความอ่อนแอในทางสังคมเศรษฐกิจ เนื่องจากการเสนอนโยบายที่มุ่งเอาอกเอาใจ ประชาชนทุกระดับ ซึ่งแน่นอนว่าย่อมเป็นการคุ้มครองประชาชนผู้มีความอ่อนแอในทางเศรษฐกิจด้วย พรรคการเมืองที่ชูธงนโยบายแบบรัฐสวัสดิการแบบประชารัฐ และนโยบายแบบประชานิยม มักจะได้รับ คะแนนนิยมในลำดับต้นๆ ต่อไปนี้เราจะไม่แปลกใจที่บรรดาพรรคการเมืองของไทยจะออกแบนโยบาย หาเสียงเลือกตั้งและชูธงนโยบายในแนวทางดังกล่าว

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การสื่อสารทางการเมืองในกระแสโลกาภิวัตน์ มีการพัฒนาจากยุคสมัยที่สื่อถูกควบคุม กำหนด เนื้อหาสาระของข่าวสาร รวมทั้งเนื้อหาในบทเพลงโดยอำนาจรัฐมาสู่ลักษณะที่ไม่แตกต่างจากกระแส การสื่อสารทางการเมืองที่เกิดขึ้นทั่วโลกภายใต้อิทธิพลของการครอบงำจากกลุ่มทุน ผนวกกับความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยีสารสนเทศในภาวะที่กลุ่มทุนสามารถมีบทบาทและอิทธิพลในการใช้อำนาจรัฐ ในทาง ตรงกันข้ามของอำมาตยาธิปไตยซึ่งเป็นผู้กุมอำนาจรัฐอยู่แต่เดิมก็มีการโต้ตอบด้วยการพยายามควบคุมสื่อ ให้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างระบบราชการกับมวลชนมากกว่าที่จะเป็นเครื่องมือของกลุ่มทุน การสร้างสื่อสาธารณะที่สามารถดำเนินการได้โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยรายได้จากการโฆษณามากนัก สภาพการณ์ เช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมการเมืองไทยมีลักษณะเปลี่ยนผ่าน ประชาชนบริโภคข้อมูลข่าวสารที่

หลังไหลในยุคโลกาภิวัตน์โดยปราศจากวิจารณ์ใดๆ ดังนั้น *สื่อมวลชน* จึงเป็นเครื่องมือกลไกที่มีความสำคัญในการเร่งเร้า หรือระดมมวลชนมีบทบาทเป็นผู้กำหนดวาระทางการเมืองและสังคม ตลอดจนประชาชนก็ถูกอิทธิพลของสื่อ “ตัดสินใจและคิดแทน” รวมทั้งสร้างภาพลักษณ์หรือทำลายภาพลักษณ์ของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทรานส์ความพยายามในการ “ช่วงชิงพื้นที่สื่อ” ยังคงเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดควบคู่กับการเมืองไทยในทุกยุคสมัยนั่นเอง

จากการศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทเพลงกับการเมืองไทย พบว่า การสร้างสรรค์บทเพลงทางการเมืองนั้นมีจุดเริ่มต้นที่สำคัญ คือ ผู้แต่งเพลงที่เป็นผู้กำหนดเนื้อหา ซึ่งส่วนใหญ่จะนำเอาความจริงที่ปรากฏในสังคม ข่าวสารต่างๆ ค่านิยม วิถีชีวิต และทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานของรัฐบาลมาถ่ายทอดด้วยภาษา ทำนอง และจังหวะที่มีความไพเราะ บทเพลงทางการเมืองนอกจากเป็นบทเพลงทางประวัติศาสตร์แล้วยังทำหน้าที่ในการตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่มีความแตกต่างกันตามยุคสมัย โดยมุ่งวัตถุประสงค์เพื่อชักชวน ชี้นำ เคลื่อนไหว การต่อต้าน และการเข้าร่วม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างชัดเจน (สุชาติ แสงทอง, 2549, หน้า 2-3; อาภากร โรจนบุรานนท์, 2552, หน้า 5-6) ผู้เขียนอธิบายและชี้ให้เห็นองค์ความรู้ที่สำคัญของบทเพลง และดนตรีมีความแนบแน่นใกล้ชิดอย่างยิ่งกับบริบทการเมืองและสังคม และถูกนำมาใช้โดยผ่านกระบวนการสื่อสารทางการเมืองโดยมีลักษณะของการที่บทเพลงถูกนำไปใช้เป็นเสมือนสาร เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดลักษณะบางประการตลอดรวมถึงอุดมการณ์ทางการเมืองอยู่เป็นนิตย ทั้งนี้ในการเผยแพร่หรือถ่ายทอดอุดมการณ์หรือลัทธิทางการเมืองได้ บทเพลงยังได้ทำหน้าที่ในการขยายกว้างออกไปจากขอบเขตหรือรูปแบบหน้าที่ของตนเอง จากเดิมที่ดนตรีและบทเพลงได้ทำหน้าที่การสร้างความสุขสนาน สร้างความไพเราะ ก่อให้เกิดอารมณ์สุนทรีย์ สร้างความจรรโลงใจแก่บุคคลต่างๆ จากนั้นได้แทรกซึมเข้าสู่จิตใจของผู้คนในสังคมได้ ทุกผู้คนทุกฐานะทุกชนชั้นอย่างเสมอหน้ากัน หากแต่เมื่อดนตรีและบทเพลงเช่นนี้ได้เข้ามาสู่มิติทางการเมือง บทบาทและหน้าที่จึงถูกนำมาใช้ในการสื่อสาร ชี้นำให้ยอมรับและเชื่อถือในตัวผู้นำทางการเมือง แกนนำมวลชน หรืออุดมการณ์ใดๆ ได้ด้วยตัวเอง ซึ่งน่าจะเป็นวิธีการสื่อสารทางการเมืองรูปแบบหนึ่งที่แยบยลและนุ่มนวลที่สุดอีกวิธีการหนึ่งของผู้นำทางการเมืองหรือรัฐบาลทหารหรือแกนนำมวลชน ซึ่งถูกนำมาใช้ในบริบททางการเมืองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์

การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการสื่อสารที่มีองค์ประกอบ 3 ฝ่าย ได้แก่ กลุ่มองค์กรทางการเมือง สื่อมวลชน และประชาชน ข้อเสนอแนะจากบทความนี้ได้แก่

1. กลุ่มองค์กรทางการเมือง ใช้ประโยชน์จากการส่งสารทางการเมือง โดยสื่อสารผ่านสื่อมวลชน ผ่านไปยังผู้รับสาร และประชาชน
2. สื่อสารมวลชนมีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวกลางในการเผยแพร่สารนั้นภายใต้มุมมองจุดยืนและอุดมการณ์ทางการเมือง
3. ประชาชนใช้ประโยชน์ในการส่งสาร ข้อมูลข่าวสารที่ตนเองได้รับไปยังรัฐบาล ราชการ กลุ่มองค์กรทางการเมืองเพื่อสนองแนวทางการแก้ไข เรียกร้อง ตลอดจนการต่อต้านโดยผ่านไปยังสื่อมวลชน

4. ประชาชนสามารถใช้กระบวนการสื่อสารทางการเมืองโดยเป็นผู้ส่งสารโดยตรง โดยวิธีการนำเสนอ การแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ และบทวิเคราะห์ต่างๆ ผ่านบทเพลงเพื่อนำเสนอให้ เป็นข่าว ส่งสารไปถึงผู้มีอำนาจในการรับรู้และแก้ไขประเด็นข้อปัญหาต่างๆ ของภาคประชาชน

5. บทเพลงเป็นรูปแบบของการสื่อสารที่ใช้ในทางการเมืองได้ดีและมีประสิทธิภาพที่ทำให้ผู้ฟังรับรู้เกี่ยวกับข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและง่ายต่อการเข้าใจ หากนำมาประยุกต์ใช้ในการปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับประชาธิปไตยของไทย ในการรับรู้สิทธิและสิทธิหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ การทำหน้าที่พลเมือง และการรณรงค์เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2557). **การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐธัญญา นันทา. (2553). **วาทกรรมเพลงเพื่อชีวิตในบริบทการเมืองไทย (พ.ศ. 2525-2550)**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิวากร แก้วมณี, และวัชรพล แก้วรักษา. (2550). **รายงานการวิจัยสถานะและความก้าวหน้าของวิชาการรัฐศาสตร์ สาขาวิชาการปกครองในประเทศไทย ระหว่างปี 1990-2007**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- นันทวุฒิ พิพัฒน์เสรีธรรม. (2551, มีนาคม-พฤษภาคม). **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการศึกษาของประชาชนในประเทศไทย**. *วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์*, 26(3), 119-166.
- ปราณี วงษ์เทศ. (2523). **พื้นบ้านพื้นเมือง**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.
- พลเดช ปิ่นประทีป. (2558, ตุลาคม 8). **วิเคราะห์ความต่าง “ประชารัฐ-ประชานิยม”**. *คมชัดลึก*, 16(101), หน้า 5.
- เพลิง ภูผา. (2553). **ผู้ก่อการ...ประชานิยมไทย วิจารณ์หรือยกย่อง?**. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- มนตรี ศรีไพศาล. (2558, กันยายน 22). **ประชารัฐ เพื่อราษฎร์และเพื่อรัฐ**. *ผู้จัดการ*, 20(120), หน้า 6.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2558). **ประสบการณ์วิชาชีพรัฐศาสตร์**. นนทบุรี: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัชนี อังตระกูล. (2534, กรกฎาคม-กันยายน). **โครงการสร้างงานในชนบทกับการพัฒนาชนบทไทย**. *รัฐสภาสาร*, 39(3), หน้า 108.
- วาสนา นาน่วม. (2558). **“บิกตู” นายกฯ โหด มั่น ฮา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- วิเชียร วิทยอุดม. (2551). **แนวคิดรัฐประศาสนศาสตร์และทฤษฎีระบบราชการ**. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- สรวิศ ชุมศรี. (2548, สิงหาคม 8). **ความทรงจำเมื่อวันวาน**. *มติชน*, 28(10012), หน้า 11.
- สุชาติ แสงทอง. (2549). **คนกับการเมืองไทย พ.ศ. 2481-2516**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภาภรณ์ ตังอินทร์. (2553). **กลยุทธ์การสื่อสารของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ที่เคยดำรงตำแหน่งกำนัน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรพิน ผลสุวรรณ. (2557). **กฎหมายการคลัง**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- อนุสรณ์ ธรรมใจ. (2558, ตุลาคม 9). **ประชารัฐ ประชาานิยมและรัฐสวัสดิการ (1)**. *กรุงเทพธุรกิจ*, 21(221), หน้า 6.
- อาทร จันทวิมล. (2556). **ประวัติของแผ่นดินไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- อาภากร โรจนบุรานนท์. (2552). **การสื่อสารทางการเมืองผ่านบทเพลงเพื่อชีวิต กรณีศึกษา: วงคาราวานและวงคาราบาว**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2557). **แปรถิ่นเปลี่ยนฐาน: สร้างการปกครองท้องถิ่นให้เป็นรากฐานของประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Anura, Goonasekara. (1997). Asia and the Information Revolution. **Asian Journal of Communication, 7(2)**, 12-33.
- Altheide, David L. (2008). “**Medid Logic and Political C0mmunication**” in **Political communication**. London: Sage Publication.
- Berlo, David K. (1960). **The Process of Communication**. New York: Holt Rinehart and Winton.
- Peters, Guy. (1996). **The Future of Governing: Four Emerging Models**. Kansas: Published by The University Press of Kansas.
- Merriam, A. (1964). **The Anthropology of Music**. Illinois: Northwestern University Press.
- Sandel, Michael J. (2009). **Justice What’s the right thing to do?**. New York: Farrar, Straus and Giroux.

Approach for Academic Performance Development By Using Bloom's Taxonomy

Teerapatra Ekphachaisawat and Teeraphat Kitjarak
Master of Public Administration Program, Phetchabun Rajabhat University
Corresponding Author: teeraphat.kit@pcru.ac.th

Received: March 8, 2022 Revised: March 23, 2022 Accepted: April 8, 2022

Abstract

The development of the quality of academic work has become an activity that scholars give their priority to and keep learning about the matter. The current article aimed to present an approach conceptualized Bloom's Taxonomy model to improve academic work. This provides a group of academic personnel with some guidelines and ideas for writing productive work and advancing their academic profession. To do that, an author is required to possess the fundamental concepts and understanding of the academic work production which is considered a significant step. To integrate that knowledge with Bloom's Taxonomy model, the two major notions are held. The first notion is gained from the author's personal experience that suggests 4 common steps of creating process-oriented works including 1. choice of a subject; 2. preparation; 3. writing techniques, and 4. edition. The second notion focuses on Bloom's Taxonomy approach. The findings showed that a certain approach could be employed as a model for writing and improving academic works. To create content's depth and consistency, scholars need to decide the levels of Bloom's Taxonomy that will be used as the measurement of the quality of academic work. The content should have wide coverage, of a specific topic, starting from the lowest to the highest levels. That is to say, the progression of a particular academic work should be higher, at least, at levels 4-5 since each category determines or, is regarded as a criterion to determine the levels of quality of work. This would increase the qualified academic works which strengthen the field as well as promote the scholars' higher academic positions.

Keywords: Academic Position Request, Improving Academic Work, Bloom's Taxonomy

แนวทางการพัฒนาผลงานทางวิชาการด้วยแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูม

ธีระภทรา เอกผาชัยสวัสดิ์ และธีรภัทร กิจจารักษ์
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
Corresponding Author: teeraphat.kit@pcru.ac.th

ได้รับบทความ: 8 มีนาคม 2565 ปรับปรุงแก้ไข: 23 มีนาคม 2565 ตอปรับตีพิมพ์: 8 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การพัฒนาผลงานทางวิชาการให้มีคุณภาพ เป็นเรื่องที่นักวิชาการจะต้องให้ความสำคัญและเรียนรู้อยู่เสมอ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาผลงานทางวิชาการด้วยแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูม เพื่อให้บุคลากรสายวิชาการได้มีแนวทางหรือวิธีการในการพัฒนางานวิชาการให้มีคุณภาพเพื่อเป็นประโยชน์และความก้าวหน้าทางวิชาชีพทางวิชาการ โดยผู้ทำผลงานจะต้องมีแนวคิดในการทำผลงานเชิงกระบวนการต่างๆ ไปก่อน ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญที่จะต้องเรียนรู้และมีความเข้าใจในเบื้องต้น และนำมาบูรณาการกับแนวคิดของบลูม โดยประกอบด้วยสองแนวคิดใหญ่ๆ แนวคิดแรกได้จากประสบการณ์โดยตรงของผู้เขียน คือ แนวคิดทั่วไปการทำผลงานทางวิชาการเชิงกระบวนการมี 4 ขั้นตอน คือ 1. การเลือกเรื่อง 2. กระบวนการเตรียมการ 3. เทคนิคการเขียน และ 4. บรรณาธิการ และแนวคิดที่สอง คือ แนวทางการพัฒนาผลงานทางวิชาการด้วยแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูม พบว่า แนวคิดทฤษฎีของบลูมสามารถใช้เป็นตัวแบบวิธีเขียนผลงานวิชาการเชิงบูรณาการเข้ากับการพัฒนาผลงานทางวิชาการ เพื่อให้เกิดความลุ่มลึกและการเขียนผลงานวิชาการให้มีความสอดคล้องกับการใช้ระดับอนุกรมวิธานของบลูม กล่าวคือ นักวิชาการต้องคำนึงถึงระดับหรือขั้นของอนุกรมวิธานของบลูม (Bloom's Taxonomy) ที่จะเป็นตัวชี้วัดระดับคุณภาพผลงานวิชาการ โดยผู้เขียนขอผลงานวิชาการ ควรเขียนให้ครอบคลุมสาระเนื้อที่อยู่จากฐานพืระมิตของบลูมไปสู่ระดับหรือขั้นที่สูงขึ้น โดยพัฒนาผลงานวิชาการนั้น ให้ยกระดับอย่างน้อย 4-5 ระดับขึ้นไป เพราะขั้นของพืระมิตเป็นเกณฑ์ตรวจสอบหรือเพิ่มระดับคุณภาพของผลงานวิชาการ เพื่อให้ได้ผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์แก่แวดวงวิชาการและการข้อกำหนดตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้นของนักวิชาการเองอีกด้วย

คำสำคัญ: การข้อกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ, พัฒนาผลงานวิชาการ, แนวคิดอนุกรมวิธานของบลูม

บทนำ

ศักดิ์ศรีของวิชาชีพสำหรับนักวิชาการก็คือ การมีตำแหน่งทางวิชาการ เป็นทั้งหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนั้น บทบาทอาจารย์ในสายวิชาการต้องพัฒนาฐานะทางวิชาการของตนทั้งด้านงานสอนและผลงานวิชาการให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ เป็นแบบอย่างของผู้ที่มีความรับผิดชอบ และสร้างความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการให้แก่มหาวิทยาลัย ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ดังนั้นถ้าไม่ชอบบทบาทและหน้าที่ (Status and Role) ดังกล่าว ควรเปลี่ยนสายงานที่มีความเหมาะสมกับตนเอง ด้วยตำแหน่งทางวิชาการนี้ได้มาจากความ “ตั้งใจ มุ่งมั่น ทุ่มเท ขยัน และอดทน” ไม่ใช่โดยความบังเอิญ หรือการแต่งตั้งหรือการคัดลอก (Plagiarism) ผลงานวิชาการของผู้อื่น ดังนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ได้ตำแหน่งทางวิชาการจึงประกอบด้วยความรู้ความสามารถของผู้ขอตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์ในการเรียนการสอน การวางแผนที่ดีและมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พาก้าวสู่เส้นทางกรมีตำแหน่งทางวิชาการและการมีผลงานวิชาการที่มีคุณภาพต่อไป

กรอบการวิเคราะห์

แนวคิดอนุกรมวิธานของบลูมเป็นแบบจำลองที่นำไปใช้ได้จริงและเป็นกรอบในการทำงานหรือกรอบในการวิเคราะห์ที่ทรงพลัง (Powerful Framework) สำหรับการเรียนรู้ การนำแบบจำลองแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูมไปใช้ ไม่ว่าจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรืองานวิจัย จะเห็นว่าอนุกรมวิธานของบลูมเป็นแบบจำลองหลายชั้น (Multi Tiered Model) มีการจำแนกวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่คาดหวังตั้งใจไว้ ตามระดับความรู้ ความเข้าใจของความซับซ้อนและความเชี่ยวชาญ บลูมได้พยายามจัดทำแบบจำลองเชิงตรรกะที่ก้าวหน้า (Logical Progressive Model) ซึ่งสามารถจำแนกและระบุผลลัพธ์ความรู้ความเข้าใจทั้งหมดของบุคคลจากง่ายไปยากหรือซับซ้อน (Simple to Complex) (Armstrong, 2010) อีกทั้ง Bloom 's Revised Taxonomy ช่วยให้ผู้ทำผลงานวิชาการได้มีแนวคิดในสร้างหลักการและลักษณะขององค์ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎี แบบจำลอง หรือโครงสร้าง เป็นการเข้าถึงความรู้ในมิติต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการพัฒนาชุดความรู้หรือทฤษฎีในรูปแบบที่แปลกใหม่ ผู้ทำผลงานฯ จะสามารถตรวจสอบแต่ละระดับของอนุกรมวิธานตามเทคโนโลยีของบลูม เพื่อดูวิธีที่จะช่วยให้ผู้ทำผลงาน จดจำ เข้าใจ นำไปใช้ (Armstrong, 2010) ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบูรณาการได้อย่างแท้จริงต่อไป

จะเห็นได้ว่าแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูมเป็นองค์ความรู้เชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ที่สามารถนำไปใช้บูรณาการกับศาสตร์ต่างๆ ได้ ไม่ว่าจะใช้ในชีวิตประจำวันในกลุ่มบุคคลทั่วไป หรือใช้กลุ่มนักจิตวิทยาด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Psychologists) ใช้เพื่อวิเคราะห์เกมจิตบำบัด (Psychotherapeutic Games) หรือการประยุกต์ใช้ในด้านการศึกษา เช่น นักทฤษฎีหลักสูตร (Curriculum Theories) นักวิจัยด้านการสอนหรือทดสอบ (Instructional and Testing Researchers) (Armstrong, 2010) หรือการบูรณาการแนวคิดของบลูมปรับเปลี่ยนเข้ากับยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยี (Disruptive Technology) ในโลกอนาคต ด้วยเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะเทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือการใช้แอปพลิเคชันบนมือถือในห้องเรียน (ศิริบุญญา หล้าเต๋น, และเสรี ชัดเข้ม, 2560, หน้า 10) ถือเป็นความก้าวหน้าของการศึกษาที่สามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคลร่วมมือให้มีการแสดงออกทางปัญญาชั้นสูงเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

แนวคิดทั่วไปเชิงกระบวนการหรือความรู้เกี่ยวกับหลักการ/ลักษณะทั่วไปในการเขียนผลงานวิชาการและการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีแบบจำลองและโครงสร้างของบลูมที่ผู้เขียนได้ดัดแปลงและปรับปรุงเป็น 7 ขั้นตอน ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบการวิเคราะห์

บลูม (Benjamin Samuel Bloom) เป็นนักการศึกษาชาวอเมริกัน เชื่อว่า การเรียนการสอนที่จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน และได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมโดยอาศัย ทฤษฎีการเรียนรู้และจิตวิทยาพื้นฐานว่า มนุษย์จะเกิดการเรียนรู้ใน 3 ด้านคือ ด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ และนำหลักการนี้จำแนกเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเรียกว่า Taxonomy of Educational objectives จากทฤษฎีดังกล่าว คือ ผู้เรียนทุกคนนั้นต้องมีพื้นฐานในการเรียนรู้ทุกคน แต่ระดับอาจจะไม่เท่ากัน เพราะคนเรามีการเรียนรู้ที่ต่างกัน บางคนพบเจอสิ่งที่แตกต่างจากคนอื่นก็มีความรู้ความเข้าใจที่ต่างจากคนอื่น แต่ถ้าผู้เรียนมีพื้นฐานในการเรียนรู้คล้ายๆ กันมีความรู้ ความเข้าใจ มีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์คล้าย ๆ กัน ผลการเรียนรู้ของคนกลุ่มนี้ก็จะคล้ายกันด้วย การที่ผู้เรียนจะเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้เรียนจะต้องมีความกระตือรือร้นตลอดเวลา ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่จะเรียนรู้ เมื่อมีความเข้าใจแล้วต้องวิเคราะห์ให้ได้ก่อนจากนั้นถึงจะประเมินค่า มนุษย์จะเกิดการเรียนรู้ใน 3 ด้านคือ ด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ ทุกสิ่งนี้ต้องดำเนินไปอย่างพร้อมๆ กัน ถึงจะเป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (Armstrong,

2010) เกิดจากการปรับปรุงแนวคิดการแบ่งประเภทการเรียนรู้ แบบดั้งเดิม โดยนักการศึกษา 2 ท่าน ได้แก่ Anderson และ Krathwohl ซึ่งได้ปรับปรุงวัตถุประสงค์ให้ พิจารณาเป็น 2 มิติ คือ พิจารณา ลักษณะของความรู้ และพิจารณาการเรียนรู้ทางปัญญา 6 ชั้น สิ่งที่แตกต่างระหว่างแนวคิดของ Bloom กับแนวคิดของ Anderson และ Krathwohl (2001) คือ 1) การเพิ่มมิติด้านลักษณะความรู้เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น 2) การปรับรูปแบบคำที่ใช้จากคำนามเป็นคำกริยา 3) เปลี่ยนจากคำว่า “ความรู้” เป็น “การจำ”, เปลี่ยนจาก “สังเคราะห์” เป็น “ประเมิน” และ เปลี่ยนจาก “ประเมิน” เป็น “สร้างสรรค์” (จิรายุทธิ์ อ่อนศรี, 2561) บทความนี้จะกล่าวถึงแนวคิดทั่วไปในการพัฒนาผลงานทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาผลงานทางวิชาการ ด้วยแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูม ซึ่งผู้สร้างผลงานวิชาการจะต้องมีองค์ความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเพื่อจะนำมาบูรณาการเป็นแนวคิดรวบยอดในการเขียนผลงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

แนวคิดทั่วไปในการพัฒนาผลงานทางวิชาการ

1. แนวทางการก้าวสู่ตำแหน่งทางวิชาการ

บุคคลต้องสำรวจศักยภาพและมีความพร้อมทั้งภายในและภายนอก ทั้งสมอง (Brain or Head) ความรู้ความสามารถ ใจ (Mind or Heart) ซึ่งมีผลต่อความรู้และทักษะกาย (Body or Hand) ในการลงมือทำผลงาน สอดคล้องกับมิติการเรียนรู้ 3 ด้านของบลูม (Bloom, et.al, 1956) ดังจะขอกกล่าวโดยสรุป ดังนี้

1.1 การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ (Psychological Readiness) ผู้ขอผลงานต้องลดอคติ ทำความเข้าใจความหมาย หลักเกณฑ์ และเห็นด้วยกับวิธีการที่กำหนดหรือเปลี่ยนแปลงไป ให้ความสำคัญการสร้างแรงจูงใจ สร้างความมุ่งมั่น ตั้งใจ มีระเบียบกฎเกณฑ์และกำหนดเป้าหมายชีวิต

1.2. การเตรียมความพร้อมด้านกายหรือการเตรียมตัว (Physical Readiness) ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของชีวิต และบริหารจัดการหรือแบ่งสรรเวลา เพื่อทำงานวิจัย เขียนหนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการสอน หรือเขียนบทความทางวิชาการ ซึ่งต้องทำอย่างต่อเนื่องทุกวัน (ประภาพร ถึกกวย, 2556, หน้า 92-109) ควรต้องศึกษา กฎ ระเบียบ และมีการสอบถามผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ อีกทั้งต้องเปรียบเทียบกับตนเองกับพวกพ้อง เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการเตรียมความพร้อมและเตรียมตัวก้าวสู่ตำแหน่งทางวิชาการให้ได้ต่อไป

1.3. การเตรียมความพร้อมด้านงานวิชาการ (Academic Work Readiness) เป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จ ถ้ามีการวางแผนที่ดีและมีประสิทธิภาพ ในที่นี้หมายถึง การเตรียมเอกสารการสอน เอกสารคำสอน ตำรา หนังสือ งานวิจัย ฯลฯ ที่เขียนจากความรู้ ประสบการณ์ การศึกษาค้นคว้า รวบรวมจากแหล่งต่างๆ จากหลากหลายวิธี เช่น การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร การสำรวจ การวิจัย การสังเกต การทดลอง ฯลฯ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่ ความรู้เฉพาะหรือข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้ แล้วนำมาประมวลรวบรวม/เรียบเรียงด้วยแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูม โดยเฉพาะด้านพุทธิพิสัยที่แสดงถึงความรู้ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ โดยทั้งนี้ระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ควรเป็นความรู้ในระดับมิติที่กว้าง ระดับรองศาสตราจารย์ควรเป็นความรู้ในระดับมิติที่กว้างและลึก เป็นการนำเสนอความรู้ที่มีอยู่แล้วในวิชานั้น หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการรวบรวมความรู้ที่มีอยู่แล้วมาจัดหมวดหมู่โดยการเรียบเรียงใหม่ ส่วนระดับศาสตราจารย์ควรเป็น

ความรู้ในระดับมิติที่เจาะลึกเป็นผลงานที่ให้องค์ความรู้ใหม่ ทฤษฎีใหม่ เสนอความเห็นใหม่ และเพิ่มพูนหรือขยายความรู้ใหม่ที่น่าสนใจ ทันสมัย ทันต่อสถานการณ์ เป็นต้น

2. แนวคิดการทำผลงานวิชาการเชิงกระบวนการต่างๆ ไป

ในที่นี้ขอเสนอการเขียนตำราหรือหนังสือเป็นสำคัญ ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพจะต้องมีความถูกต้อง เนื้อหากว้างหรือแคบแต่ต้องลึก มีทฤษฎี สูตร ผลงานวิจัยหรือความคิดของตนเองอยู่ด้วย กระชับ ชัดเจน รูปแบบอ้างอิงถูกต้อง และพิมพ์เผยแพร่โดยสำนักพิมพ์หรือวารสารวิชาการ/วิจัย (สำเร็จบุญเรืองรัตน์, 2559, หน้า 1-2) โดยแบ่งแนวคิดการทำผลงานทางวิชาการเชิงกระบวนการต่างๆ ไปออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการเลือกรื่อง (Select a Title or Topic stage)

2.1.1 การเลือกรื่อง ควรมีจุดเด่น ทันสมัย น่าสนใจ ความสำคัญ มีความจำเป็น กำหนดความยาวของเอกสารหรือหาข้อมูลได้ ความเป็นไปได้ สามารถสรุปหรือลงมติประเด็นได้ ตรงกับความสามารถทางวิชาการของผู้ขอผลงาน

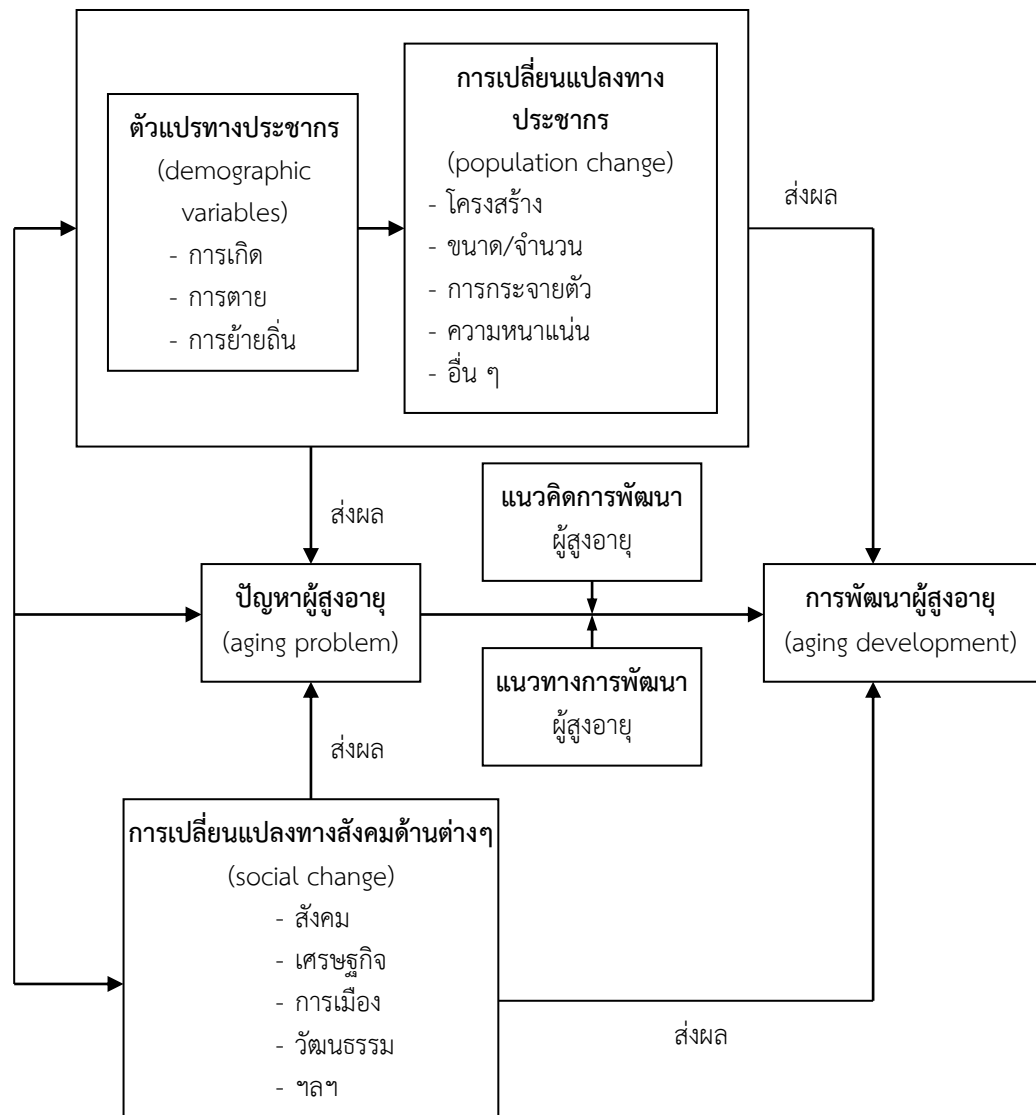
2.1.2 มีแนวคิดการกำหนดโครงเรื่องในเบื้องต้น จะเป็นกรอบกำหนดแนวทางการเก็บรวบรวม และการคัดเลือกข้อมูล การจำกัดขอบเขตของเรื่อง โครงเรื่องที่ตีจะต้องสมบูรณ์ ลุ่มลึก ควรแคบแต่ลึก หรือกว้างแต่ลึกซึ่ง มีสารบัญคร่าวๆ /การวางหัวข้อคร่าวๆ ที่สามารถปรับแก้ได้ตลอด มีแนวคิดหรือหัวข้อสำคัญ มีความชัดเจนในการลำดับหัวข้อและจัดความรู้ความคิดให้เป็นระบบ (การเชื่อมโยงและต่อเนื่อง) เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ครอบคลุมประเด็นสำคัญได้ครบถ้วน และนำเสนอเนื้อหาให้เป็นสัดส่วน

2.2 ขั้นตอนกระบวนการเตรียมการ (Process Stage)

2.2.1 การสืบค้น (Searching) หนังสือฉบับภาษาไทยและอังกฤษจากทั่วโลก จากเว็บไซต์ต่างๆ การค้นคว้างานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง ในบทที่ 1, 2, 5 และบทคัดย่อ ตลอดจนเอกสารเชิงวิชาการทั้งภาษาไทยและอังกฤษ กำหนดคำสำคัญ (Key Word) หลักๆ ของเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อการค้นข้อมูล และค้นคว้าข้อมูลที่เป็นเนื้อหาสนับสนุนประเด็นต่างๆ โดยเฉพาะองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ค้นคว้าจากต่างประเทศ แต่ควรระวัง ด้วยเนื้อหาเรียบเรียงจากตำราต่างประเทศ ส่วนมากแปลมาเกือบทั้งหมด ไม่ได้แสดงความสามารถทางวิชาการ

2.2.2 การวางโครงร่าง (Organizing and Shaping) ของหนังสือ/ตำรา หรือการกำหนดสารบัญบทต่างๆ โดยอาจมีการตั้งแฟ้ม (File) และแยกหัวข้อย่อยตามแฟ้มไว้เบื้องต้นและมีการกำหนดโครงสร้างว่าในแต่ละบทจะนำเสนอประเด็นหลักอะไรบ้าง หัวข้อย่อยในแต่ละบทและการเชื่อมโยงระหว่างบทต่างๆ ต้องมีความสัมพันธ์กัน มีลักษณะการเขียนเชิงกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) การกำหนดสารบัญ อาจต้องค้นคว้าจากต่างประเทศเป็นต้นแบบ หรือนำมาประยุกต์ใช้และต้องจัดกลุ่ม (Grouping) ให้เอาสิ่งที่คล้ายคลึงกันมาโยงรวมกัน อาจทำเป็นส่วนๆ เป็นตอนๆ ไว้ก่อน

โดยสรุป ข้อ 1 - 2 นี้ เป็นการวางโครงร่างเรื่อง (สารบัญ) และจัดแยกเนื้อหา คือ 1) กำหนดประเด็นใหญ่และประเด็นย่อยให้ครบถ้วน 2) ลำดับหัวข้อ 3) แบ่งหัวข้อใหญ่แตกออกเป็นหัวข้อย่อย 4) จัดหัวข้อหรือแต่ละบทและจำนวนหน้าให้มีน้ำหนักใกล้กัน

ภาพ 2 แนวคิดและโครงสร้างของตำราการพัฒนาผู้สูงอายุ
(ที่มา: ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์, 2547)

2.3 ชั้นเทคนิคการเขียน (Writing techniques stage)

2.3.1 การเขียน อาจเขียนทีละบท เนื้อหาในบางบทแต่ละบทก็ปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลาเพื่อปรับให้สมดุลกับจำนวนหน้าในแต่ละบท อาจไม่ต้องเขียนเรียงบท การเขียนตามความชอบหรือเนื้อหาที่มีสมบูรณ์ก็เรียบเรียงก่อนได้ โดยบทยากๆ ไว้ทีหลัง และควรเขียนจากง่ายไปยาก

2.3.2 การเขียนบางเรื่องอาจต้องหาข้อมูลขยายความประเด็น ดังนี้ 1) ในลักษณะสามารถแยกแยะ (Analysis) 2) บางเรื่องบางประเด็นอาจต้องใช้วิธีประมวลหรือสังเคราะห์ (Synthesis) โดยมีเทคนิคการเขียน การผสมผสานกันอย่างกลมกลืนกลายเป็นสิ่งใหม่อาจไม่เหลือเค้าโครงเดิม หรืออาจยังมองเห็นส่วนประกอบย่อยอยู่ภายใต้สิ่งใหม่ เป็นวิธีการคิดแบบสังเคราะห์ต้องอาศัยหลักจินตนาการสร้างสรรค์ การเขียนเป็นกระบวนการตัวเราที่หล่อหลอมมาจากความรู้ ความจำ ประสบการณ์ และจินตนาการ

ที่ลึกซึ้ง/ซับซ้อน ผู้ที่มีเทคนิคการเขียนหนังสือ/ตำราที่ดีจึงต้องเป็นผู้ที่อ่านให้มาก จะทำให้การใช้ภาษา/ศัพท์ดี เช่น เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้วว่า จากข้อมูลชี้แนะให้เห็นว่า ชี้แนะว่า ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่า เป็นต้น

2.3.3 การเขียนต้องเขียนให้เกิดความแตกต่างจากของคนอื่นๆ แม้ในเรื่องเดียวกัน มิฉะนั้นจะไม่เกิดอะไรที่แปลกใหม่ เขียนโดยแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมาในหลายแง่มุม มีลักษณะการวิเคราะห์ประเด็นจำแนกแยกแยะ เชื่อมโยงกรอบแนวคิด ทฤษฎี และนำเสนอความคิดเห็น อันทำให้เกิดความรู้ใหม่จากการ สังเคราะห์และวิพากษ์จะเป็นจุดเด่นของตำรา/หนังสือได้ เช่น การเลือกเหตุผลมาอธิบายของตนเอง การแสดงความคิดเห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย ที่มีต่อความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่เรียกว่า การวิจารณ์ การโต้แย้ง ให้ข้อเสนอแนะ-ข้อค้นพบหรือตัดสิน/ได้ข้อค้นพบใหม่ที่เรียกว่า การวิพากษ์ การได้ข้อค้นพบที่เป็นของตนเองและข้อค้นพบใหม่ๆ ที่ได้มาจากการสังเคราะห์และข้อสรุปที่ค้นพบต้องมีเงื่อนไขที่รัดกุมในการอธิบายด้วย ดังนั้น การค้นคว้าจากผลการวิจัยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้อง อาจนำมาประมวลแยกแยะประเด็นและเสนอประเด็นแนวคิด จะได้ประเด็นหรือข้อมูลที่เขียนจะแคบและลึกน่าสนใจ ดังนั้นผู้เขียนควรมี/เกิดประเด็นความรู้ลึกซึ้งซึ่งอาจเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎี ให้ความรู้แปลกใหม่หรือการตีความ การวิพากษ์ วิจารณ์แบบใหม่ การเสนอความคิดเห็นใหม่หรือทฤษฎีใหม่หลายแง่มุมหรือผสมผสานผลการวิจัยหลายๆ เรื่อง เรื่องที่มองได้ต่างมุม/ต่างกรอบแนวคิดการตีความ

2.3.4 การนำเสนอประเด็นสำคัญ/หัวข้อและเนื้อหาสาระ ควรเป็นดังนี้
1) การนำเสนอ เพื่อขยายเนื้อหา/แนวคิด แต่ละหัวข้อก็ต้องด้วยความสามารถในการวิเคราะห์-สังเคราะห์-วิพากษ์-สร้างสรรค์ ทั้งนี้เป็นความสามารถเรียบเรียง ห้ามตัดต่อเอกสารเด็ดขาด 2) แต่ละแนวคิด แต่ละประเด็นความคิดเห็น ต้องมีการสนับสนุนด้วยหลักฐานอ้างอิง การยกตัวอย่าง หรือเหตุผลต่างๆ /ตัวเลข/สถิติ/เหตุการณ์สำคัญที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์/การเทียบเคียง 3) นำเสนอแบบมีเครื่องมือช่วยอธิบาย จากยากให้เป็นง่าย เช่น มีการยกตัวอย่าง มีแผนภาพ แผนภูมิ แผนที่ความคิด (Mind Mapping) มีตารางประกอบที่เหมาะสม มีการเรียงลำดับรูปและตาราง และบรรยายรูปและตาราง ช่วยให้เพิ่มเข้าใจและน่าสนใจมากขึ้น

กล่าวโดยสรุปตำราหรือหนังสือจะต้องมีเนื้อหาสาระที่มีความถูกต้องและครอบคลุมตามหลักการและทฤษฎี ที่นำข้อมูลข้อเท็จจริงที่นำมาอ้างอิง มีความลุ่มลึกที่ขึ้นอยู่กับระดับความรู้ทั้งของผู้เขียนและความต้องการที่จะนำเสนอต่อผู้อ่าน ความมีเอกภาพ ที่ต้องมีเนื้อหาเกี่ยวโยงและเชื่อมต่อกัน และที่สำคัญอ่านแล้วเข้าใจง่าย

2.4 ชั้นบรรณาธิการ (Editorial Stage)

เมื่อได้รูปเล่มต้นฉบับครบทุกบท ผู้เขียนต้องพิจารณารูปแบบการนำเสนอมีความสมบูรณ์และถูกต้องของหนังสือ/ตำรา เช่น ไม่มีดัชนีสืบค้น ไม่ขออนุญาตอ้างอิงจากผู้เขียนต้นแบบ ไม่มีชื่อแหล่งพิมพ์ สำนักพิมพ์ ISBN เป็นต้น จะต้องอ่านเพื่อปรับแก้ ปรับปรุง และเติมเต็มต้นฉบับ เช่น คำเชื่อม คำพุ่มเพื่อย ป้องกันการละเมิด เนื้อหาบางส่วนที่เราไม่ได้อ้างอิง (Plagiarism) แก้ไขประโยค (เกลา) ตลอดจนปรับปรุงการจัดแบ่งย่อหน้าใหม่ เพื่อให้ผู้อ่านได้อ่านและเข้าใจง่าย อธิบายสื่อความหมายชัดเจนเท่าที่จะเป็นไปได้ และเนื้อหาอาจมีความขัดแย้งในสาระสำคัญที่ปรากฏในเล่มเดียวกัน อีกทั้งสาระสำคัญอาจไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ การเขียนไม่ครบถ้วนตามคำอธิบายรายวิชา และการอธิบายเนื้อหาตัวอย่างไม่ชัดเจน รายละเอียดไม่ลึกซึ้งเพียงพอ พิจารณาบททวน ปรับปรุงแก้ไข หรือเขียนแก้ไขใหม่ (Revise or Rewritten) เช่น การเรียงลำดับเนื้อหาไม่เป็นระบบก่อนหลัง ขาดการสอดแทรกประสบการณ์และงานวิจัยของตนเอง

เพิ่มเติมเนื้อหาส่วนจำเป็นที่ขาดไป เนื้อหาที่พบใหม่ๆ สำคัญๆ ทันสมัย สามารถสอดแทรกในเนื้อหาปรับปรุงได้ตลอดเวลา ทั้งปรับโดยผู้เขียนเอง และให้ผู้อื่น/ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยอ่านปรับแก้ วิชาภักษ์ วิจารณ์ ผลงานดังกล่าว ขั้นตอนนี้นับว่าสำคัญมากที่จะทำให้งานเขียนสมบูรณ์

สรุป การพัฒนาผลงานทางวิชาการ จะต้องมีความพร้อม การเตรียมใจ เตรียมตัว และเตรียมงาน แนวคิดการพัฒนาผลงานทางวิชาการเชิงกระบวนการขั้น คือ 1. การเลือกเรื่อง 2. กระบวนการเตรียมการ 3. เทคนิคการเขียน และ 4. บรรณาธิกรณความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้นอกจากผู้ขอผลงานจะต้องมีความรู้ดี รู้จริง สะสมความรู้ ขยันและอดทนทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้มีความชำนาญเพิ่มขึ้น อีกทั้งต้องเชื่อในความสามารถตนเอง มากไปกว่านั้นก็คือการมีผู้รู้/ผู้ทรงคุณวุฒิที่คอยช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ส่งเสริมกระตุ้นเป็นที่ปรึกษาให้ตลอดเวลาในการทำผลงานนั้นยังมีความสำคัญยิ่ง

แนวทางการพัฒนาผลงานทางวิชาการด้วยแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูม

1. ความหมายการคิดวิเคราะห์

บลูม (Bloom, 1956) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ เป็นความสามารถในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเนื้อหาต่างๆ ว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง มีความสำคัญอย่างไร สิ่งใดเป็นสาเหตุ สิ่งใดเป็นผล และที่เป็นเช่นนั้นด้วยหลักการอะไร

ไซเนอร์ (Zeichner, 1991) ระบุว่า การคิดวิเคราะห์เป็นความคิดที่จะต้องให้เหตุผลในการวิเคราะห์ ข้อมูลต่างๆ หรือวิเคราะห์ความคิดของตนเองด้วย แล้วพยายามตอบโต้ความคิดนั้น ด้วยการสะท้อนแย้งมุมต่างๆ ของความคิดนั้นๆ ออกมา

มาซาโน (Marzano, 2001) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ ต้องใช้เหตุผล คิดอย่างลึกซึ้งและหลากหลาย มีการคิดโดยพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน และต้องมีเหตุผลสามารถระบุความเหมือนหรือความต่าง สามารถจัดลำดับ จัดหมวดหมู่ หรือจัดประเภทของความรู้ของสิ่งต่างๆ ระบุเหตุผลของการเกิดข้อผิดพลาดของข้อมูล สามารถตีความข้อเท็จจริงที่เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจแก้ปัญหา ประเมินและตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

กล่าวโดยสรุปการคิดวิเคราะห์ หมายถึง การคิดที่มีความซับซ้อนอย่างลึกซึ้งละเอียดถี่ถ้วน ในการพิจารณาสิ่งต่างๆ ของข้อมูลที่จะนำไปสู่การบูรณาการพัฒนาผลงานวิชาการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้ทำผลงานจะต้องมีคุณสมบัติด้านความสามารถในการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบออกเป็นส่วนย่อย ในแง่ของความแตกต่าง จัดลำดับ หมวดหมู่ หรือประเภทของข้อมูล และคัดเลือกข้อมูลที่ต้องการและเกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่บุคคลกำลังวิเคราะห์อยู่ในเวลานั้น ทั้งนี้สามารถให้รายละเอียดด้วยการให้เหตุผลที่ต้องการจากพื้นฐานความรู้หรือหลักการ ระบุได้ว่าองค์ประกอบหรือส่วนย่อยๆ นั้นมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร ระบุได้ว่าสิ่งใดเป็นเหตุสิ่งใดเป็นผล นำไปสู่ข้อสรุปหรือการตัดสินใจแก้ปัญหา หรือการคาดการณ์ คำตอบล่วงหน้า นำไปประยุกต์หรือเกิดความรู้ใหม่

2. ความสำคัญของแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูมกับการพัฒนาผลงานทางวิชาการ

จากความหมายการคิดวิเคราะห์ข้างต้น เห็นได้ว่ามีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของผู้ทำผลงานวิชาการ ที่จะประยุกต์ใช้แนวคิดดังกล่าวมาช่วยในการพัฒนาผลงานวิชาการหรืองานเขียนอื่นๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์สิ่งต่างๆ รอบตัว และเลือกที่จะนำไปใช้ในการเขียนผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเองและสังคม การคิดวิเคราะห์เป็นรากฐานของการคิดในมิติอื่นๆ

จะช่วยให้บุคคลเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ตามความเป็นจริงและลุ่มลึก รู้ข้อเท็จจริง รู้เหตุผลของสิ่งที่เกิดขึ้นเข้าใจความเป็นมาเป็นไปของสิ่งต่างๆ รู้ว่าเรื่องนั้นๆ มีองค์ประกอบอะไรบ้าง แต่ละองค์ประกอบสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน จนสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. กรอบแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูม

บลูมเสนอให้มีการวัดหรือประเมินด้วยการเรียนรู้ใน 2 มิติหลัก ดังนี้ (Anderson & Krathwohl, 2001)

3.1 มิติความรู้ (Knowledge Dimension) แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

3.1.1 ความรู้เชิงข้อเท็จจริง (Factual Knowledge) คือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ที่จะต้องทราบในวิชาเรียน หรือการแก้ปัญหาต่างๆ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับศัพท์เฉพาะ (Terminology) และความรู้เกี่ยวกับรายละเอียด จำเพาะและองค์ประกอบของส่วนต่างๆ (Specific Details and Elements)

3.1.2 ความรู้เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Knowledge) หรือความคิดรวบยอด คือ ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหลักการ องค์ประกอบพื้นฐานต่างๆ ในโครงสร้างขนาดใหญ่ที่ทำให้องค์ประกอบพื้นฐานเหล่านั้นสามารถทำงานร่วมกันได้ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับการจัดประเภทหมวดหมู่ การจัดลำดับ ความรู้เกี่ยวกับหลักการต่างๆ และความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีแบบแผนและโครงสร้าง

3.1.3 ความรู้เชิงวิธีดำเนินการ (Procedural Knowledge) คือ ความรู้เกี่ยวกับวิธีดำเนินการทำงานแต่ละเรื่องว่าจะทำอย่างไร วิธีการแก้ปัญหาและระเบียบวิธีการแสวงหาความรู้ ได้แก่ ความรู้เรื่องทักษะเฉพาะและสูตร เช่น ความรู้เกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ว่าโปรแกรมใดใช้ทำอะไร ความรู้เทคนิคและระเบียบวิธีเฉพาะ เช่น วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เทคนิคการสัมภาษณ์ เทคนิคการสืบสวน สอบสวน เทคนิคการสร้างข้อสอบ เทคนิค การวิจัย และความรู้เรื่องเกณฑ์การพิจารณาเลือกกระบวนการที่เหมาะสม

3.1.4 ความรู้เชิงอภิปัญญา (Metacognitive Knowledge) เป็นความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทางปัญญาหรือกระบวนการเรียนรู้ของคน รู้เกี่ยวกับกระบวนการข้อมูลข่าวสารกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ได้แก่ ยุทธวิธีการเรียนรู้หรือวิธีการได้มาซึ่งความรู้ต่างๆ รู้เกี่ยวกับกระบวนการใช้ปัญญา การใช้เนื้อหา และเงื่อนไขที่เหมาะสม กล่าวคือ รู้ว่าเวลาใดหรือเหตุผลใดที่จะใช้ความรู้ในเรื่องนั้นๆ และความรู้เกี่ยวกับตนเอง คือ รู้จุดอ่อน จุดแข็งของตนเอง รู้ว่าตนรู้อะไรและมีความรู้ในระดับใด

3.2 มิติกระบวนการทางพุทธิปัญญา ประกอบด้วย จำ เข้าใจ ประยุกต์ใช้ วิเคราะห์ ประเมินค่า และคิดสร้างสรรค์ การวัดมิติความรู้แต่ละประเภทและกระบวนการทางพุทธิปัญญาแต่ละขั้นส่วนกระบวนการทางพุทธิปัญญาของบลูม ประกอบด้วยความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่งคล้ายกับแนวคิดของบลูมฉบับปรับปรุง ประกอบด้วยจำ เข้าใจ ประยุกต์ใช้วิเคราะห์ ประเมินค่า และคิดสร้างสรรค์

4. การบูรณาการแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูมสู่การพัฒนาผลงานทางวิชาการ

ก่อนที่จะเข้าสู่การอธิบายกระบวนการทางปัญญาหรือพุทธิพิสัยของบลูมนั้น ในส่วนจิตพิสัยและทักษะพิสัยก็มีส่วนเกี่ยวข้องกัองค์รวมหรือภาพรวมการพัฒนาผลงานทางวิชาการตามแนวคิดของบลูม จะขออธิบายโดยสังเขปเพื่อเพิ่มเติมความเข้าใจในเบื้องต้นก่อนดังนี้

บลูม, และคณะ (Bloom, & et. al, 1956) ได้พัฒนากรอบทฤษฎีที่ใช้เป็นเครื่องมือการจัดประเภทพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางปัญญาและการคิดอันเป็นผลมาจากประสบการณ์

การศึกษาเรียกว่า Bloom 's Taxonomy ซึ่งกำหนดไว้ 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และด้านทักษะทางกาย (Psychomotor Domain) โดยเน้นทางการศึกษาหรือทางครุศาสตร์ เช่น การออกแบบหลักสูตร จัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ อาศัยกรอบทฤษฎีดังกล่าวนี้ ซึ่งพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยจะถูกนำไปใช้มากที่สุด ดังนั้น ในบทความวิชาการนี้ จึงขอเน้นกระบวนการทางปัญญาหรือพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยโดยละเอียดต่อไป

ทักษะด้านจิตพิสัย คือ ค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทักษะคิด ความเชื่อ ความสนใจและคุณธรรม พฤติกรรมด้านนี้ ไม่สามารถเกิดขึ้นทันที ในที่นี้ผู้ทำผลงานฯ ควรจัดสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างความเตรียมพร้อมในการเขียนผลงานทางวิชาการ อันทำให้ผู้เขียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ โดยเริ่มจากการรับรู้เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อสภาพแวดล้อม/กายภาพแล้วจะแสดงออกมาในรูป ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเป็นเชิงบวก และการตอบสนอง เป็นการกระทำที่แสดงออกมาในรูปของความตั้งใจ เต็มใจ และพอใจต่อสิ่งเร้าตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นในสถานการณ์ปัจจุบัน การเกิดค่านิยม เป็นการเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม การยอมรับในสิ่งที่ต้องทำนั้นคือการดำเนินการคือผลงานวิชาการ หรือผู้ทำผลงานฯ ได้ปฏิบัติตามจนเกิดทัศนคติที่ดีที่มีค่านิยมในสิ่งนั้น จะก่อให้เกิดการจัดระบบ เป็นการสร้างแนวคิดจัดระบบให้คุณค่าที่เกิดขึ้นโดยยึดถือต้องดำเนินการให้ได้ต่อไป บุคลิกภาพ คือการนำค่านิยม ทักษะคิดที่ยึดถือมาแสดงพฤติกรรมที่เป็นนิสัยประจำตัว ให้ประพฤติปฏิบัติตามในสิ่งที่เคยกระทำ พฤติกรรมด้านนี้เริ่มจากการได้รับรู้จากสิ่งแวดล้อมแล้วผู้ทำผลงานฯ จึงเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบ ขยายกลายเป็น ความรู้สึกต่างๆ จนกลายเป็นทัศนคติได้เป็นความคิดอุดมคติติดตัว ค่านิยม และจะต้องพัฒนาตนเอง ให้ได้ต่อไป

ทักษะพิสัย คือ ลักษณะพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างชำนาญ การสามารถแสดงออกมา โดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะ โดยเริ่มจากพฤติกรรม การรับรู้ ผู้ทำผลงานฯ ได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง การเลือกหาตัวแบบที่เป็นแบบอย่าง (Best Practice) กระทำตามแบบเป็นพฤติกรรมที่ผู้ทำผลงานฯ พยายามฝึกตามแบบที่ตนค้นคว้า และหาความถูกต้อง เป็นพฤติกรรมที่สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง เมื่อได้ค้นคว้าแล้วค้นคว้าอีกก็พยายามหาความถูกต้อง ในการปฏิบัติ การกระทำอย่างต่อเนื่องหลังจากตัดสินใจ เป็นการเลือกรูปแบบที่เป็นของตนเองจะกระทำ ตามรูปแบบนั้นอย่างต่อเนื่อง จนสามารถปฏิบัติงานที่ยุ่งยากซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง โดยอาศัย การฝึกฝนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ และการกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติจนรู้สึกเป็นภาระหน้าที่ที่ต้องทำ เป็นพฤติกรรมที่ได้จากการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจนสามารถปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติ เป็นไปอย่างธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นความสามารถของผู้ทำผลงานฯ ที่มีการปฏิบัติในระดับสูง สามารถสรุปทั้ง 3 องค์ประกอบได้ ดังภาพ 3

ภาพ 3 อนุกรมวิธานของบลูม

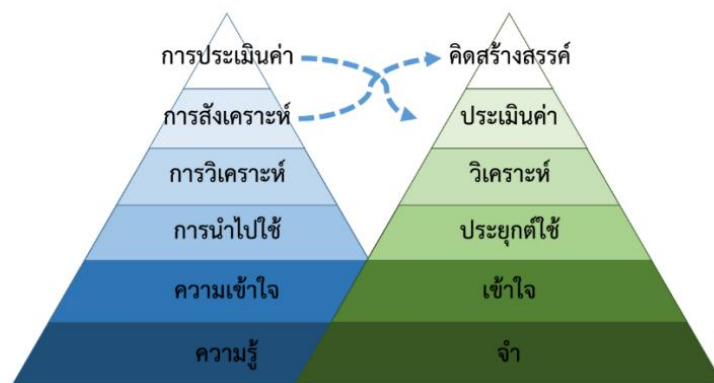
(ที่มา: รัฐพล ประดับเวทย์, 2560, หน้า 1,051-1,065)

จากภาพ 3 ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) โดยในแต่ละด้านจะมีการจำแนกระดับความสามารถจากต่ำสุดไปถึงสูงสุด ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย มี 6 ระดับ เริ่มจาก 1) ความรู้ (Knowledge) คือ ความสามารถในการเก็บรักษามวลประสบการณ์ต่างๆ จากการที่ได้รับรู้ไว้และระลึกสิ่งนั้นได้ 2) ความเข้าใจ (Comprehension) ความสามารถในการจับใจความสำคัญและสามารถแสดงออกมาในรูปของการแปลความ ตีความ คาดคะเน ขยายความได้ 3) การนำไปใช้ (Application) เป็นขั้นที่ผู้ทำผลงานฯ สามารถนำหลักการ กฎเกณฑ์และวิธีการดำเนินการไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ได้ รวมถึงการเขียนที่นำไปสู่การเสนอแนะแนวทางแก้ไข ปัญหาในประเด็นต่างๆ ที่ผู้ทำผลงานฯ สามารถวิพากษ์ได้ 4) การวิเคราะห์ (Analysis) ความสามารถในการคิด แยกแยะเรื่องราวสิ่งต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้และมองเห็นความสัมพันธ์/การบูรณาการของส่วนที่เกี่ยวข้องกัน 5) การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการผสมผสานส่วนย่อยๆ เข้าเป็นเรื่องราวเดียวกันอย่างมีระบบ เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ที่สมบูรณ์และคุณภาพดีกว่าเดิมหรือเกิด ทฤษฎีใหม่ เป็นการถ่ายทอดความคิดออกมาให้ผู้อื่นอ่านเข้าใจได้ง่ายและเป็นระบบ และ 6) การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจ ตีราคา หรือ สรุปเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งต่างๆ ออกมาในรูปของคุณธรรมอย่างมีกฎเกณฑ์เหมาะสม (รัฐพล ประดับเวทย์, 2560, หน้า 1,051-1,065)

กล่าวโดยสรุป การมีพุทธิพิสัยส่งผลทำให้ผู้ทำผลงานฯ จะต้องมีความรู้และมีความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ถึงจะนำไปสู่วิเคราะห์องค์ความรู้จริงใหม่ได้ ดังนั้นผู้ทำผลงานต้องเข้าใจว่าเป็นการเคลื่อนย้ายความรู้ความเข้าใจของจากระดับล่างขึ้นสู่ระดับสูง โดยหลังจากความรู้ (Knowledge) ถูกนำเสนอเป็น “ทักษะและความสามารถ (Skills and Abilities)” โดยความเข้าใจว่าความรู้เป็นเงื่อนไขเบื้องต้นที่จำเป็นสำหรับการนำทักษะและความสามารถเหล่านี้ไปสู่การปฏิบัติ (Practice) ได้ อีกทั้งแนวคิดนี้ยังเป็นระบบกระบวนการประเมิน (Assessment) จากผลงานวิจัยในต่างประเทศ เมื่อพิจารณา ระบบการประเมินผลงานวิจัยที่ค้นพบ พบว่ามุ่งเน้นไปที่ระดับการเรียนรู้ที่ต่ำเช่นการจดจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้เท่านั้น (Chandio, Pandhiani, & Lqbal, 2017) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนะ บัวสนธ์, และคนอื่นๆ (2553, หน้า 19-32) ที่ได้การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน: การวิเคราะห์ อภิमान โดยศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ต่อความสามารถในการวิเคราะห์ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2542-

2551 จำนวน 37 เรื่อง พบผลการวิจัยว่า รูปแบบการสอนโครงการและรูปแบบการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ จะมีประสิทธิภาพสูงกว่ารูปแบบการสอนประเภทอื่นๆ นั้นหมายความว่า การพัฒนาผลงานทางวิชาการก็เช่นกันจะต้องอาศัยแนวคิดของบลูม ต้องเน้นการกระทำการปฏิบัติที่เป็นทักษะกระบวนการในแนวคิดเดียวกันนั่นเอง

อย่างไรก็ตามพฤติกรรมการด้านพุทธิพิสัยของบลูมที่ได้มีการปรับปรุงใหม่ สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้ทำผลงานฯ จะต้องนำไปใช้ในการเขียนผลงานทางวิชาการที่ได้นำเสนอการจัดแบ่งใหม่ออกเป็น 6 ชั้น ดังนี้ การจำ (Remember) เป็นความสามารถของสมองในการระลึกได้ จำความรู้ สารสนเทศ แสดงรายการได้ ระบอบอกชื่อได้ ซึ่งเป็นความจำระยะยาว การเข้าใจ (Understand) เป็นความสามารถของสมองในการแปลสร้างความหมาย ยกตัวอย่าง สรุป อ่างอิงการเขียนด้วยตนเอง การประยุกต์ใช้ (Apply) เป็นการใช้กระบวนการที่ได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดในสถานการณ์ใหม่หรือสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน การวิเคราะห์ (Analyze) เป็นการแยกความรู้ออกเป็นส่วนๆ โดยสามารถให้เหตุผลว่าความรู้ส่วนย่อยแต่ละส่วนมีความเกี่ยวข้องกับโครงสร้างของความรู้ทั้งหมดอย่างไร การประเมินค่า (Evaluate) เป็นความสามารถของสติปัญญาเกี่ยวกับการตรวจสอบ ควบคุมทดสอบ เพื่อค้นหาความไม่สอดคล้องหรือความขัดแย้งในกระบวนการหรือผลผลิตและการวิพากษ์ต่างๆ เพื่อการตัดสินใจและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การคิดสร้างสรรค์ (Create) คือความสามารถของสติปัญญาในการสร้างสิ่งใหม่ จากสิ่งที่เคยเรียนรู้หรือพบเห็นในบริบทความรู้ต่างๆ ก็สามารถสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดองค์ความรู้ใหม่อย่างที่ไม่เคยมีมาก่อนหรือสามารถพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยความคิดเชิงสร้างสรรค์ ดังภาพ 4

ภาพ 4 การปรับปรุงอนุกรมวิธานของบลูม ด้านพุทธิพิสัย
(ที่มา: รัฐพล ประดับเวทย์, 2560, หน้า 1,051-1,065)

ดังนั้น กล่าวโดยสรุปจากภาพ 4 ผู้เขียนพบว่า แนวทางการเขียนผลงานทางวิชาการ มีความสอดคล้องทฤษฎีของบลูม ที่สามารถใช้เป็นตัวแบบวิธีเขียนผลงานที่มีการพัฒนาตามลำดับขั้นให้เกิดความลุ่มลึกและสอดคล้องกับการใช้ระดับอนุกรมวิธานของบลูม (Bloom's Taxonomy) (คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตกระบี่, 2559) กล่าวคือ 1) ระดับหรือชั้นของ Bloom's Taxonomy จะเป็นตัวชี้วัดระดับคุณภาพผลงานวิชาการ 2) การเขียนผลงานวิชาการผู้เขียน ควรเขียนให้ครอบคลุมสาระเนื้อที่อยู่จากฐานของพินิจแล้วไล่ขึ้นไปสู่ระดับหรือชั้นที่สูงขึ้น ผู้ขอผลงานฯ จะต้องให้ผลงานนั้น ควรไต่ระดับได้อย่างน้อย 4 – 6 ระดับขึ้นไปถือว่าเป็นการพัฒนาผลงานระดับสูง เพราะระดับ 1-3 ถือว่าเป็น

การพัฒนาผลงานระดับพื้นฐาน (รัฐพล ประดับเวทย์, 2560, หน้า 1,051-1,065) และ 3) ใช้ชั้นของพีระมิดของบลูมเป็นตัวตรวจสอบหรือเพิ่มระดับคุณภาพของงานวิชาการในแต่ละบทที่ผู้ขอผลงานควรมีแนวคิดประกอบการเขียนเช่นนี้เพื่อให้ได้งานที่มีคุณภาพ ดังนี้

ระดับที่ 1 รู้หรือจดจำองค์ความรู้ โดยสามารถบอก อธิบาย ให้ความหมายในเรื่องนั้นๆ ได้

ระดับที่ 2 เข้าใจในประเด็นความรู้ โดยสามารถ ตีความ สรุปความ บรรยาย หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้นๆ

ระดับที่ 3 นำความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ โดยสามารถแสดงออกมาในรูปแบบของการสร้าง Diagram หรือ Chart ต่างๆ การสร้างสถานการณ์ที่คล้ายคลึงและการแก้ปัญหา

ระดับที่ 4 วิเคราะห์และหาความสัมพันธ์ขององค์ความรู้โดยสามารถแสดงออกมาได้ด้วยการแยกแยะ แยกประเด็นหรือจัดประเภท การตรวจสอบ เปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง การจัดระเบียบหรือเรียบเรียงใหม่

ระดับที่ 5 มีการคิดเชิงวิจารณ์ญาณ โดยแสดงออกถึงความตั้งใจที่จะพิจารณาตัดสินเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการไม่เห็นคล้อยตามข้ออ้างต่างๆ แต่ตั้งคำถามท้าทาย หรือโต้แย้งข้ออ้างนั้นเพื่อเปิดแนวทางความคิด ออกสู่ทางที่แตกต่าง อันนำไปสู่การแสวงหาคำตอบที่สมเหตุผล ที่มาและข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งอาจออกมาในรูปแบบของการตัดสิน การให้คำจำกัดความ การวิจารณ์

ระดับที่ 6 มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ โดยสามารถการออกแบบ วางแผน ผลิต หรือสร้างนวัตกรรม จากข้อมูลหรือองค์ความรู้ที่มีอยู่ เป็นต้น

และเพื่อเป็นการยืนยันศักยภาพแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูม เมื่อใช้หลักคิดของบลูมแล้วจะสามารถเกิดพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงบุคคลได้อย่างเป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะเป็นวิธีคิดหรือการนำไปใช้ในการเรียนการสอน ยกตัวอย่าง การใช้แนวคิดของบลูมในการวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักคิดของบลูม สอดคล้องกับ อรสิรินทร์ เพิ่มพิชพร, และวีรพล แสงปัญญา (2557, หน้า 382 - 396) ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการคิดตามสารบบจำแนกของบลูมฉบับปรับปรุงที่มีต่อผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปะของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกใช้โปรแกรมส่งเสริมการคิดตามสารบบจำแนกของบลูม ฉบับปรับปรุง มีค่าเฉลี่ยคะแนนผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปะหลังได้รับการฝึกและในระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกและผู้เรียนกลุ่มควบคุมด้วย หมายความว่างานวิจัยที่ใช้แบบจำลองของบลูมยืนยันกระบวนการพุทธิทางปัญญาของบุคคล/ผู้ทำผลงาน/ผู้ใช้แนวคิดของบลูมได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วรุฒม์ อินทฤทธิ์ (2562, หน้า 182-192) ที่พบผลการวิจัยเช่นเดียวกันว่าคะแนนความคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม เป็นต้น

จากการประมวลและการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สามารถบูรณาการอนุกรมวิธานของบลูมสู่การพัฒนาผลงานทางวิชาการได้ดังภาพ 5 โดยผู้เขียนขอวิพากษ์และอภิปรายผลได้ดังนี้

ภาพ 5 การบูรณาการอนุกรมวิธานของบลูมสู่การพัฒนาผลงานทางวิชาการ

ที่มา: ดัดแปลงและปรับปรุงจากอนุกรมวิธานของบลูม (Armstrong, 2010; รัฐพล ประดับเวทย์, 2560, หน้า 1,051-1,065)

จากภาพ 5 ผู้เขียนเสนอแนวทางการพัฒนาผลงานทางวิชาการ โดยมีแนวคิดของบลูมในภาพรวมทั้งหมดโดยเริ่มจาก **ขั้นจำ** เป็นขั้นที่ผู้ทำผลงานฯ จะต้องค้นคว้าหาข้อมูล (Searching) จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ได้เนื้อหาข้อมูลในภาพรวมของผลงานวิชาการ **ขั้นเข้าใจ** การเข้าใจ คือ การที่ผู้ขอผลงานสามารถกำหนดเนื้อหา (Content) ที่จะเขียนและรวบรวม ต้องสามารถอ่านเอกสารข้อมูลทำความเข้าใจและจัดหมวดหมู่ (Categorizing) จากข้อมูลที่ค้นคว้ามาได้ โดยการรวบรวมเป็นระบบในเนื้อหา ที่ต้องการหรือที่เกี่ยวข้องสนใจและสามารถที่จะวางโครงสร้างของผลงานเขียนของตนเองได้อย่างมีความเชื่อมโยงและเป็นระบบในเบื้องต้น **ขั้นประยุกต์ใช้** เป็นกระบวนการนำไปใช้โดยต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในนี้หมายถึงผู้ทำผลงานฯ จะนำข้อมูลเนื้อหาที่ค้นคว้ามาใช้ต้องมีเทคนิคและมีการประยุกต์ปรับปรุงปรับเปลี่ยนโครงสร้างของเนื้อหามาใช้ให้เหมาะสมและไม่ลอก (Plagiarism) ผลงานผู้อื่น แต่เป็นบูรณาการเนื้อหาที่ค้นคว้า ปรับแก้ ปรับปรุง เติมเต็ม ป้องกัน ระวัง การละเมิด เนื้อหาที่ต้องอ้างอิงแหล่งข้อมูล **ขั้นวิเคราะห์** ผู้ทำผลงานจะต้องมีความสามารถแยกแยะข้อมูลโดยมองภาพ หนังสือ ตำรา แบบแยกส่วนเป็นส่วนๆ แต่สามารถเชื่อมโยงกันทั้งระบบหรือทั้งเล่มได้ คือ มีความเข้าใจโครงสร้างของหนังสือหรือตำราในแต่ละส่วนย่อยหรือแต่ละบทที่เชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกันได้ **ขั้นการสังเคราะห์** เป็นการมองหนังสือหรือตำราในภาพรวมทั้งหมด (Holistic) ตั้งแต่ทั้งในระดับเนื้อหาและในระดับภาพรวมทั้งเล่ม ซึ่งต้องเข้าใจองค์ประกอบและภาพรวมของตำรา/หนังสือ ได้เพื่อทำการปรับให้สมบูรณ์ได้

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสำคัญของขั้นตอนการสังเคราะห์จะช่วยส่งเสริมให้ผลงานวิชาการมีความลุ่มลึกและเกิดองค์ความรู้ใหม่ได้ เพราะการสังเคราะห์เป็นการนำแนวคิด ทฤษฎีและหลักการของศาสตร์ที่หลากหลายในหัวข้อเรื่องเดียวกันมาบูรณาการกัน มาทำการสรุปให้เป็นแนวคิด ทฤษฎี องค์ความรู้ใหม่ขึ้นมาได้ (ธีระภักธา เอกผาชัยสวัสดิ์, 2547) เช่น การสังเคราะห์งานวิจัยที่บุคคลทำการสังเคราะห์มาจากผลงานวิจัยตั้งแต่ 2 เรื่องขึ้นไปในหัวข้อเรื่องเดียวกัน เพื่อหาข้อสรุปร่วมจากผลงานวิจัยต่างๆ หรือกล่าวอีกในหนึ่งเป็นการตกผลึกความคิดที่ได้จากผลงานวิจัยหลายๆ ชิ้น เพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมในหัวข้อเรื่อง

ผู้ทำผลงานฯ ต้องการหรือแม้แต่การมุ่งหาข้อสรุปหรือข้อเสนอนั้นๆ (Generalization) ในหัวข้อที่กำลังเขียน โดยใช้เหตุผลเชิงอุปมาน (Induction Reasoning) ซึ่งการใช้เหตุผลเชิงอุปมานเป็นวิธีการศึกษาที่ใช้วิธีการนำข้อค้นพบที่ได้จากปรากฏการณ์ต่างๆ เป็นจำนวนมาก มาหาเป็นข้อสรุปทั่วไปก็ยังได้ การสังเคราะห์เป็นขั้นตอนจากการสรุปผลการวิเคราะห์ การอภิปรายผลเชื่อมโยงผลการวิจัยกับความรู้ทางทฤษฎีแล้ว และผลการวิเคราะห์ของเราต้องให้ข้อค้นพบที่ลึกซึ้งเหนือชั้นกว่างานวิจัยแต่ละเรื่อง ที่นำมาสังเคราะห์ อีกทั้งข้อสรุปรวมทั้งข้อเสนอนั้นๆ ต้องมีความกว้างขวางโดยทั่วไป (Generality) มากกว่างานวิจัยที่เราใช้ประกอบการเขียนผลงานวิชาการ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่เรียกได้ว่าเป็นการบูรณาการประเภทสหวิทยาการ (Interdisciplinary) เป็นการผสมผสานจากการรวบรวมวิทยาการ องค์ความรู้ ทฤษฎี หลักเกณฑ์ เกิดเป็นวิทยาการ องค์ความรู้ใหม่ที่แตกต่างจากเดิม (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2545) ซึ่งจะเป็นการต่อยอด องค์ความรู้ขั้นสูงสุดของบลูม คือ ขั้นการคิดสร้างสรรค์ในที่สุด **ขั้นประเมินค่า** ผู้ทำผลงานฯ ต้องสามารถประเมินเนื้อหาหรือข้อมูลที่เลือกนำมาเขียนผลงานทางวิชาการที่ถูกต้อง สอดคล้องและเหมาะสมที่สุด หรือการนำข้อมูลมาใช้ตรวจสอบตามความเชื่อถือได้ของแหล่งข้อมูล และในขั้นสุดท้าย **ขั้นความคิดสร้างสรรค์** สามารถสร้างสรรค์ให้เกิดการนำเสนอผลงานวิชาการที่มีความลุ่มลึก การสร้างทฤษฎีใหม่ การต่อยอดและพัฒนาเป็นองค์ความรู้ที่เป็นความรู้ใหม่ของตำรา/หนังสือที่แตกต่างจากความรู้เดิมได้อีก ทำให้ผลงานทางวิชาการนั้นมีคุณค่ามากกว่าเดิมคือเกิดแนวคิดหลักการใหม่ๆ ที่สามารถนำไปขยายผล องค์ความรู้ต่างๆ ได้ต่อไป ทั้งนี้ เป็นการนำขั้นตอนการจำ เข้าใจ ประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ แล้วจึงนำมาสรุปในภาพรวมหรือรวบรวมความคิดโดยอาศัยหลักวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี เป็นแนวทาง ซึ่งแนวความคิดที่ได้นำเสนอเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิดของบลูมดังกล่าวข้างต้น

สรุป

การพัฒนาผลงานทางวิชาการของนักศึกษานั้น มีหลากหลายวิธีการ นักวิชาการล้วนแต่มีวิธีการที่จะผลิตผลงานทางวิชาการของตนเองแตกต่างกันออกไป นักวิชาการจะมีแนวคิดในการทำผลงานเชิงกระบวนการต่างๆ ไปอยู่แล้ว แต่อาจจะมีรู้ความเข้าใจมากน้อยต่างกัน ในที่นี้แนวคิดการพัฒนาผลงานทางวิชาการเชิงกระบวนการมี 4 ขั้นตอน คือ 1) การเลือกเรื่อง 2) กระบวนการเตรียมการ 3) เทคนิคการเขียน และ 4) บรรณานุกรม ส่วนการพัฒนาผลงานทางวิชาการด้วยแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูม เป็นวิธีที่จะทำให้ผลงานนั้นดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การเริ่มต้นจนจบจนเสร็จสิ้นกระบวนการ สามารถพัฒนาผลงานวิชาการให้มีความลุ่มลึก มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งองค์ประกอบการคิดวิเคราะห์ของบลูม ประกอบด้วยทักษะการจำแนกเพื่อจัดหมวดหมู่และเชื่อมโยงไปสู่การสรุปความและการนำไปประยุกต์ใช้ สามารถใช้เป็นตัวแบบวิธีเขียนผลงานที่มีการพัฒนาตามลำดับขั้น ให้เกิดความลุ่มลึกและสอดคล้องกัน การใช้ระดับอนุกรมวิธานของบลูม คือ นักวิชาการต้องคำนึงถึงระดับหรือขั้นของ Bloom's Taxonomy จะเป็นตัวชี้วัดระดับคุณภาพผลงานวิชาการ โดยผู้เขียนผลงานวิชาการ ควรเขียนให้ครอบคลุมสาระเนื้อที่อยู่จากฐานของพีระมิดอนุกรมวิธานไล่ขึ้นไปสู่ระดับหรือขั้นที่สูงขึ้น โดยผู้ขอผลงานฯ จะต้องให้ผลงานวิชาการนั้น ยกย่องได้อย่างน้อย 4-5 ระดับขึ้นไป เพราะขั้นของพีระมิดเป็นตัวตรวจสอบหรือเพิ่มระดับคุณภาพของงานวิชาการ ผู้ขอผลงานควรมีแนวคิดประกอบการเขียนเช่นนี้เพื่อให้ได้ผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์แก่แวดวงวิชาการและการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้นของนักวิชาการเอง รวมถึงสามารถนำไปใช้เป็นทักษะการใช้ชีวิต การดำรงชีวิต (Life Skill) หรือทักษะทาง

สังคม (Social Skill) โดยเฉพาะในยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี (Disruptive Technology) ที่จำเป็นต้องมีการปรับชุดของความคิด (Mindset) หรือการรับข่าวสารข้อมูลปลอม (Fake News) ที่ต้องการวิเคราะห์เหตุและผลและวิจารณ์ญาณในการประเมินและตัดสินใจในการปรับตัวต่อสังคมได้ต่อไป

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการศึกษา

ปัญหาของนักวิชาการที่มักพบ คือ หลังจากผลิตผลงานทางวิชาการเสร็จสิ้นแล้ว เมื่อจะนำผลงานทางวิชาการนั้นไปขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการไม่ได้ หรือถ้าขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการได้ในระดับเริ่มต้น เช่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ก็พบปัญหาต่อไปว่าผลงานทางวิชาการในลักษณะเดิมไม่สามารถต่อยอดไปสู่ตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น เช่น รองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ได้ ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นเนื่องจากนักวิชาการขาดการวางแผนและขาดความรู้ความเข้าใจในส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ การพัฒนาผลงานทางวิชาการด้วยแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูมจึงเป็นการบูรณาการเพื่อต่อยอดและยกระดับผลงานทางวิชาการและสามารถใช้เป็นวิธีที่จะนำไปสู่ตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้นได้ในคราวเดียวกัน เช่น ในระดับขั้นจำและขั้นเข้าใจ นักวิชาการสามารถตรวจสอบตนเองว่า มีความรู้ความเข้าใจในผลงานวิชาการในเรื่องนั้นๆ ของตนเองว่าเหมาะสมและเพียงพอแล้วหรือไม่ ในขณะเดียวกันก็สามารถตรวจสอบตนเองว่า มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการที่มีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ และเมื่อเข้าสู่ระดับขั้นที่สูงขึ้น เช่น ในระดับขั้นการวิเคราะห์และขั้นการสังเคราะห์ นักวิชาการสามารถตรวจสอบแยกแยะองค์ประกอบของผลงานวิชาการนั้นๆ ว่าเหมาะสม สอดคล้องและสัมพันธ์กันเป็นองค์รวมและสามารถต่อยอดได้ในอนาคต และในขณะเดียวกันนั้น ในการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการของนักวิชาการเอง นักวิชาการสามารถแยกแยะประเด็นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสามารถมองภาพรวมการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการของตนเอง ไม่ว่าจะเป็น การวางแผนการผลิตผลงานทางวิชาการให้เหมาะสมสำหรับการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาผลงานทางวิชาการให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกเหนือจากการพัฒนาผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพสู่แวดวงวิชาการนั้น ในกรณีที่นักวิชาการเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรก็สามารถใช้ประโยชน์ในการบริหารหลักสูตรได้ และประโยชน์ที่สำคัญอีกอย่างคือการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการของตนเอง ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องศึกษาและผลิตผลงานวิชาการให้สอดคล้องกับประกาศ กพอ. ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง หากนักวิชาการมีการวางแผนและเตรียมตนเองให้พร้อมอยู่เสมอ ก็จะเข้าถึงประโยชน์สูงสุดของการพัฒนาผลงานทางวิชาการที่กล่าวไว้ข้างต้นได้

เอกสารอ้างอิง

- จิรายุทธิ์ อ่อนศรี. (2561). การพัฒนาแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้สู่การปฏิบัติในศตวรรษที่ 21 ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (Bloom's Taxonomy). สืบค้น สิงหาคม 3, 2564, จาก <http://www.nwm.ac.th/nwm/wpcontent/uploads/2018/07/%E0%B8%81%3%E0%B8%A3%E0%B8%A9%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88-21.pdf>.
- คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตกระบี่. (2559) .การจัดการความรู้ด้านการวิจัย ประจำปี 2559 เรื่อง การพัฒนาผลงานทางวิชาการ ด้วยกระบวนการงานวิจัย. สืบค้น สิงหาคม 22, 2561, จาก <https://www.google.co.th/search?q=.69i57.29860j0j8&sourceid=chrome&ie=UTF-8>.
- ธีระภัทรา เอกผ้ายัสวีส์ดี. (2547). การพัฒนาผู้สูงอายุ. เพชรบูรณ์: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). “วิธีวิทยาการวิจัย: เล่าสู่กันฟัง.” ในสุเทพ บุญซ้อน บรรณาธิการ วิธีวิทยาการวิจัย วิจัยทางสังคมศาสตร์ในรอบบัณฑิตศึกษาของไทย. ปทุมธานี: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ประภาพร ถีกกวย. (2556, กันยายน – ธันวาคม). แนวทางการพัฒนาการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. *Veridian E-Journal, Silapakorn University Humanities, Social Sciences, and Arts, 6(3), 92-109.*
- รัฐพล ประดับเวทย์. (2560, กันยายน – ธันวาคม). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย เทคโนโลยีตามแนวคิด อนุกรมวิธานของบลูม. *Veridian E-Journal, Silapakorn University Humanities, Social Sciences, and Arts, 10(3), 1,051-1,065.*
- รัตนะ บัวสนธิ, นันทิมา นาคาพงศ์, น้ำอ้อย วันตา, ประภัสสร วงษ์ดี, และยุพิน โภณฑา. (2553, กันยายน- ธันวาคม). การสังเคราะห์ งานวิจัยด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน: การวิเคราะห์ห่อภิมาณ. *Journal of Education Naresuan University, 14(3), 19-32.*
- วรุตม์ อินทฤทธิ์. (2562, กันยายน-ธันวาคม). ผลของการเรียนการสอนสังคมศึกษาบนฐานทฤษฎี พุทธิพิสัยของบลูม ฉบับปรับปรุงที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 30(3), 182-192 .*
- ศิริกัญญา หล้าเต็น, และเสรี ชัดเข้ม. (2560, กรกฎาคม-ธันวาคม). การออกแบบแอปพลิเคชันบน มือถือตามแนวคิดของบลูมฉบับใหม่. *วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา, 15(2), 1-11.*
- ลำเรียง บุญเรืองรัตน์. (2559, มกราคม-มิถุนายน). เทคนิคการสร้างผลงานวิชาการ. *ศึกษา วารสาร ศึกษาศาสตร์, 3(1), 1-2.*

อรสิรินทร์ เพิ่มพัชรพร, และวีรพล แสงปัญญา. (2557, กรกฎาคม-ธันวาคม). การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการคิดตามสารบบจำแนกของบลูมฉบับปรับปรุงที่มีต่อผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปะของนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 9(2), 382–396.

Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). **A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives**. New York: Addison Wesley Longman. Retrieved July 15, 2021. from <http://wivatmee.blogspot.com/2012/09/blooms-revised-taxonomy-in-2001.html>.

Armstrong, P. (2010). **Bloom's Taxonomy. Vanderbilt University Center for Teaching**. Retrieved January 30, 2022 from <https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/blooms-taxonomy>.

Bloom, B. S., et al. (1956). **Toxonomy of Educational Objectives: Cognitive and Affective Domains**. New York: David Mckay.

Marzano, Robert J. (2001). **Designing A New Taxonomy of Educational Objectives**. California: Corwin Press.

Chandio, Muhammad Tufail, Pandhiani, Saima M., & Lqbal, Rabia. (2017, July - December). Article Bloom's Taxonomy: Improving Assessment and Teaching-Learning Process. *Journal of Education and Educational Development*, 3(2), 1,034.

Zeichner, K. M., & Tabachnick, B. R. (1991). **Reflections on Reflective Teaching**. New York: Falmer Press.

ภาคผนวก

แนะนำผู้เขียน

Chou I-Wen

หน่วยงานสังกัด

Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities,
Kasetsart University

ความสนใจทางวิชาการ

Chinese language

E-mail

i-wen.cho@dpu.ac.th, chou.i@ku.th

ปิยะพงษ์ ไตรพรหม

หน่วยงานสังกัด

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ความสนใจทางวิชาการ

การบริหารการศึกษา

E-mail

Pong_6321@hotmail.com

เบญจมาภรณ์ ฤาไชย

หน่วยงานสังกัด

สำนักการศึกษาทั่วไป สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

ความสนใจทางวิชาการ

วรรณกรรมภาษาจีน

E-mail

benjamapornrue@pim.ac.th

ศิริประภา พัดลม

หน่วยงานสังกัด

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ความสนใจทางวิชาการ

รัฐประศาสนศาสตร์

E-mail

siraprapha.aom12@gmail.com

พระมหาเกรียงไกร สิริวฑฒโน (เพ็ชสังคาค)

หน่วยงานสังกัด

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ความสนใจทางวิชาการ

การบริหารการศึกษา

E-mail

kriangkrai.ph@mbu.ac.th

พิมพ์ระวี เรืองวัฒณี

หน่วยงานสังกัด

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ความสนใจทางวิชาการ

ภาษาอังกฤษ

E-mail

rpimrawee@hotmail.com

ธัญชญา ชัยวิรัตน์

หน่วยงานสังกัด สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ ดนตรีศึกษา
E-mail thanchana.c@lawasri.tru.ac.th

ธรรชญา ภูมิจิโรจ

หน่วยงานสังกัด อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ความสนใจทางวิชาการ การศึกษา, นาฏศิลป์, ศิลปวัฒนธรรม
E-mail thornchaya22@gmail.com

วันดี เกาคำ

หน่วยงานสังกัด สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ ดนตรีศึกษา, การศึกษา
E-mail wandee_ph@outlook.co.th

สันติศักดิ์ กองสุทธิใจ

หน่วยงานสังกัด นักวิชาการอิสระ ด้านการบริหารการพัฒนา
ความสนใจทางวิชาการ การบริหารการพัฒนา
E-mail dr.tong0099@gmail.com

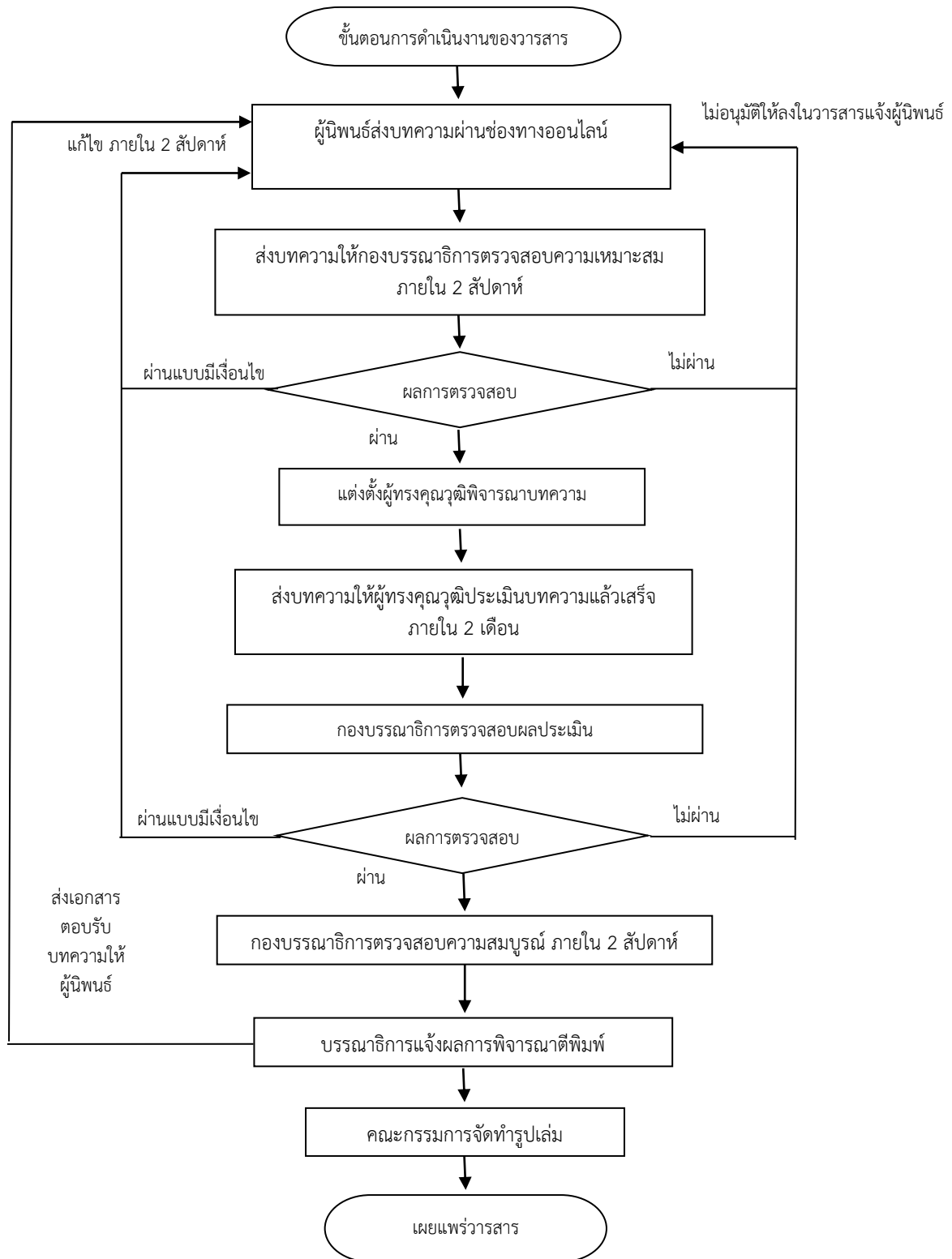
ธีระภัทธา เอกผาชัยสวัสดิ์

หน่วยงานสังกัด หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ความสนใจทางวิชาการ รัฐประศาสนศาสตร์
E-mail teeraphat.kit@pcru.ac.th

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพบทความวารสาร Lawarath Social E-Journal
ของภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน พ.ศ. 2565

รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะชั้นหมาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย สมบูรณ์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.นาตยา ปิรันธนานนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ ศรีสมถวิล	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
รองศาสตราจารย์ ดร.เมฆม สอดส่องกฤษ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา คุณดิลกณัฐวิสา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ อินทสิงห์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ณภัคอร ศรีตระการ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ พัฒนา จันทนา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาส ชมผา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุริช อนุกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญาณกร ไท้ประยูร	องค์การบริหารส่วนตำบลบางสมบูรณ์ จังหวัดนครนายก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ อิมสำราญ	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศ วศินานนท์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิษณุ บุญส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ศรีสอาด	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี เอี่ยมสมัย	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลศรีโรจน์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุริยะ หาญพิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
อาจารย์ ดร.เกวลิน นามพิริยกร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อาจารย์ ดร.รัตนา ชุกซอน	โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน
อาจารย์ ดร.วศิน สุขสมบูรณ์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อาจารย์ ดร.สาคร มหาหงษ์	วิทยาลัยพิษณุภัณฑ์ หนองบัวลำภู

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสาร Lawarath Social E-Journal ของภาควิชาสังคมศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์บทความ

สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

Lawarath Social E – Journal

ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

321 ถ.นารายณ์มหาราช ต.ทะเลชุบศร อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000

โทร. 036-411150 โทรศัพท์มือถือ. 064-332-7383

E-mail: lawarath.sej@yahoo.com

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสาร Lawarath Social E-Journal ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆ ดังนี้

1.1 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.2 บทความวิชาการ (Academic Article) ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิต นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไป

1.3 บทวิจารณ์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้พิมพ์

วารสาร Lawarath Social E-Journal ยินดีรับบทความภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศ ที่วารสาร Lawarath Social E-Journal สามารถจัดหาผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาคุณภาพบทความได้ โดยมีขอบเขตเนื้อหาของบทความ 5 ด้าน ดังนี้

1. General Social Sciences สังคมศาสตร์ (คติชนวิทยา ศาสนา ปรัชญา ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นศึกษา)

2. Education การศึกษา

3. Linguistics and Language ภาษาศาสตร์ (ภาษา วรรณคดีและการแปล)

4. Political Science and International Relations รัฐศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

5. Public Administration รัฐประศาสนศาสตร์

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) อย่างน้อย 2-3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้พิมพ์บทความ และผู้พิมพ์ไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสาร Lawarath Social E-Journal ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีจะต้องส่งการตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการของสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง และมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double Spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สี่ขนาดเอสี่ (A4) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษด้านซ้ายกับด้านขวา 1.25 นิ้ว, ด้านบน 1.5 นิ้ว และด้านล่าง 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขกำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความควรมีความยาวประมาณ 8-12 หน้ากระดาษเอสี่ (A4) โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

2. ส่วนบทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาว 250–300 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัยและบทความปริทรรศน์ต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งบทคัดย่อควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) สรุป (Conclusion) และคำสำคัญ (Key Words) ซึ่งควรเรียงเรียงตามลำดับและแยกหัวข้อให้ชัดเจน ดังนี้

- วัตถุประสงค์ ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา
- วิธีการศึกษา ควรกล่าวถึงวิธีการค้นคว้าข้อมูล ระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาศึกษา สถิติที่นำมาใช้
- ผลการศึกษา ควรประกอบด้วยผลที่ได้รับจากการค้นคว้า ศึกษา และผลของค่าสถิติ (ในกรณีที่มีการวิเคราะห์)

- สรุป ควรกล่าวถึงผลสรุปของการค้นคว้าและศึกษา
- คำสำคัญ ควรมีคำสำคัญ 3-6 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา และจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,)

3. ส่วนเนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

3.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สมมติฐานของการศึกษา ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้ชัดเจน

3.2 วิธีการศึกษา (Methods) กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.3 ผลการศึกษา (Results) เป็นการแสดงผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ในข้อ 3.2 ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเรื่องเรื่องและแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

3.4 อภิปรายผล (Discussion) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ของผู้มีพหุปัญญา มาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

3.5 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย (Originality and body of Knowledge) ควรอธิบายถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัยให้เป็นความรู้ที่น่าสนใจซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าใจได้ จัดหมวดหมู่ความรู้ที่ได้ให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายและเผยแพร่สู่สาธารณชน

3.6 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) การแนะนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3.7 กิตติกรรมประกาศ (acknowledgements) เป็นส่วนที่กล่าวขอบคุณต่อองค์กรหน่วยงานหรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และหมายเลขของทุนวิจัยในบทความจะมีส่วนนี้หรือไม่ก็ได้

3.8 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (Citations in text) เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ ( ) แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงแตกต่างกันตามประเภทของเอกสารหรือแหล่งที่ใช้อ้างอิง ดังนี้

การจัดรูปแบบหน้ากระดาษวารสาร Lawarath Social E-Journal
ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ระยะขอบ บน 1.5”

ตั้งค่าน้ำกระดาษ ขนาด A4 (21x29.7 cm)

ภายนอก 1.25”

ภายใน 1.25”

ล่าง 1”

บทความวิจัย

ชื่อบทความภาษาอังกฤษ

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 20)

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาอังกฤษ

ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัดภาษาอังกฤษ

อีเมลล์:

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ได้รับบทความ: ๖/๓/๒๕๖๕ ปรับปรุงแก้ไข: ๖/๓/๒๕๖๕ ตอบรับตีพิมพ์: ๖/๓/๒๕๖๕ (ภาษาอังกฤษ)

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาหัวข้อ ขนาดอักษร 14 ส่วนวัน/เดือน/ปี ขนาดอักษร 14)

ABSTRACT (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ความยาวของบทคัดย่อภาษาอังกฤษ 250 - 300 คำ และต้องตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

Keywords: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้อง
กับบทความ ประมาณ 3-5 คำ เป็นคำภาษาอังกฤษและต้องตรงกับคำสำคัญในภาษาไทย (ใช้ตัวอักษร
TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

ชื่อบทความภาษาไทย

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 20)

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย

ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัดภาษาไทย

อีเมลล์:

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ได้รับบทความ: ๖/๓/๒๕๖๕ ปรับปรุงแก้ไข: ๖/๓/๒๕๖๕ ตอบรับตีพิมพ์: ๖/๓/๒๕๖๕ (ภาษาไทย)

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาหัวข้อ ขนาดอักษร 14 ส่วนวัน/เดือน/ปี ขนาดอักษร 14)

หมายเหตุ: กรณีบทความเป็นบทความภาษาต่างประเทศภาษาอื่นให้ผู้นิพนธ์ใช้ขนาดและรูปแบบ
ตัวอักษรที่นิยมใช้อย่างเป็นทางการของภาษานั้น ทั้งนี้ต้องให้กองบรรณาธิการเป็นผู้พิจารณาถึงความ
เหมาะสม ถูกต้องในขั้นตอนแรกก่อนส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความต่อไป

บทคัดย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

เนื้อหาของบทความ ควรมีความยาวของบทคัดย่อภาษาไทย 250-300 คำ โดยให้เขียนเป็นร้อยแก้ว เน้นเฉพาะเนื้อหาที่สำคัญ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ วิธีการ ผลการวิจัย และข้อวิจารณ์หรือข้อเสนอแนะอย่างย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

คำสำคัญ: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3-5 คำ เป็นภาษาไทย ซึ่งตรงกับคำสำคัญในภาษาอังกฤษ เช่น รูปแบบบทความ, ขนาดตัวอักษร, รูปแบบตัวอักษร (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

บทนำ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงความเป็นมาของเรื่องที่วิจัย ความสำคัญของปัญหาที่ทำการศึกษาวิจัย ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กะทัดรัด และชัดเจน การใช้คำย่อ ต้องมีคำสมบรูณ์ไว้ในครั้งแรกก่อน เนื้อหาของตัวเรื่องควรมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (ควรระบุเป็นข้อๆ) (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

1. (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)
- 2.

กรอบแนวคิด/ทฤษฎี (ถ้ามี) (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

เนื้อความ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

วิธีดำเนินการวิจัย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายขั้นตอนการวิจัยด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย โดยกล่าวถึงแหล่งข้อมูล ดังนี้ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

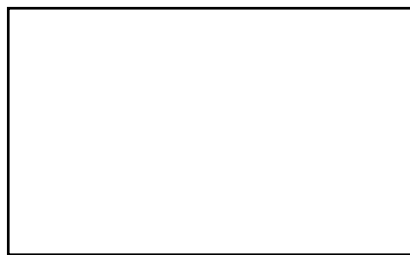
ผลการวิจัย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงสิ่งที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัย ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล และการแสดงผลการทดสอบสมมติฐาน และการวิจารณ์ผลการวิจัย ซึ่งการรายงานผลการวิจัยและการวิจารณ์นั้น ควรยึดวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัยเป็นหลัก เพื่อชี้ให้เห็นว่าผลการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์อย่างไรบ้างและสอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้หรือไม่อย่างไร โดยเสนอหลักฐานข้อมูลอย่างเป็นระเบียบและเข้าใจง่าย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

(กรณีมีตาราง)

ตาราง 1 (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) เนื้อหาที่เป็นตารางและคำอธิบายสามารถใช้เป็นรูปแบบ 1 คอลัมน์ ได้ตามความเหมาะสม (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

	(n=จำนวน)
หัวข้อ	ขีดเส้น 2 เส้น
	ขีดเส้น 1 เส้น
รวม	ขีดเส้น 1 เส้น
	ขีดเส้น 2 เส้น

(กรณีมีภาพ)

ภาพ 1 ชื่อภาพ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

(ที่มา: ✓ .....)

อภิปรายผล (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ควรอธิบายถึงผลที่ได้รับจากการศึกษาหรือวิจัย ว่าเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่ ควรอ้างถึงทฤษฎี หรือผลการศึกษาของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ควรอธิบายถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัยให้เป็นความรู้ที่น่าสนใจซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าใจได้ จัดหมวดหมู่ความรู้ที่ได้ให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายและเผยแพร่สู่สาธารณชน (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

ข้อเสนอแนะ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือข้อเสนอแนะปัญหาที่พบในการวิจัย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

เอกสารอ้างอิง

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

(ดูรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง)

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

บทความวิชาการ

ชื่อบทความภาษาอังกฤษ

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 20)

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาอังกฤษ

ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัดภาษาอังกฤษ

อีเมล:

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ได้รับบทความ: ว/ด/ป ปรับปรุงแก้ไข: ว/ด/ป ตอบรับตีพิมพ์: ว/ด/ป (ภาษาอังกฤษ)

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาหัวข้อ ขนาดอักษร 14 ส่วนวัน/เดือน/ปี ขนาดอักษร 14)

ABSTRACT (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ความยาวของบทคัดย่อภาษาอังกฤษ 250 - 300 คำ และต้องตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

Keywords: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้อง
กับบทความ ประมาณ 3-5 คำ เป็นคำภาษาอังกฤษและต้องตรงกับคำสำคัญในภาษาไทย (ใช้ตัวอักษร
TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

ชื่อบทความภาษาไทย

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 20)

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย

ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัดภาษาไทย

อีเมล:

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ได้รับบทความ: ว/ด/ป ปรับปรุงแก้ไข: ว/ด/ป ตอบรับตีพิมพ์: ว/ด/ป (ภาษาไทย)

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาหัวข้อ ขนาดอักษร 14 ส่วนวัน/เดือน/ปี ขนาดอักษร 14)

หมายเหตุ: กรณีบทความเป็นบทความภาษาต่างประเทศภาษาอื่นให้ผู้นิพนธ์ใช้ขนาดและรูปแบบ
ตัวอักษรที่นิยมใช้อย่างเป็นทางการของภาษานั้น ทั้งนี้ต้องให้กองบรรณาธิการเป็นผู้พิจารณาถึงความ
เหมาะสม ถูกต้องในขั้นตอนแรกก่อนส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความต่อไป

บทคัดย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

เนื้อหาของบทความ ควรมีความยาวของบทคัดย่อภาษาไทย 250-300 คำ โดยให้เขียนเป็นร้อยแก้ว เน้นเฉพาะเนื้อหาที่สำคัญ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ วิธีการ ผลการวิจัย และข้อวิจารณ์หรือข้อเสนอแนะอย่างย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

คำสำคัญ: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3-5 คำ เป็นภาษาไทย ซึ่งตรงกับคำสำคัญในภาษาอังกฤษ เช่น รูปแบบบทความ, ขนาดตัวอักษร, รูปแบบตัวอักษร (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

บทนำ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงที่หลักการและเหตุผล (Rationale) หรือความเป็นมาหรือภูมิหลัง (Background) หรือความสำคัญของเรื่องที่เขียน (Justification) วัตถุประสงค์ ขอบเขตของเรื่องและคำจำกัดความหรือนิยามต่างๆ และสรุปของบทคำ (ประมาณ 5-8 บรรทัด) ความยาวไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

เนื้อเรื่อง (Body) (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงที่เนื้อหาของบทความวิชาการที่จัดทำและสรุปของเนื้อหา (ประมาณ 5-8 บรรทัด) ความยาวไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

ส่วนสรุป (Conclusions) (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงที่ส่วนสรุปของบทความวิชาการที่จัดทำและสรุปของส่วนสรุป (ประมาณ 5-8 บรรทัด) ความยาวไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษา (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ควรอธิบายถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัยให้เป็นความรู้ที่น่าสนใจซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าใจได้ จัดหมวดหมู่ความรู้ที่ได้ให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายและเผยแพร่สู่สาธารณชน (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

เอกสารอ้างอิง

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

(ดูรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง)

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

***หากต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสาร Lawarath Social e-Journal

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

321 ถ.นารายณ์มหาราช ต.ทะเลชุบศร อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี 15000

โทรศัพท์ 036-411150 โทรศัพท์มือถือ. 064-3327383

E-mail: lawarath.scj@yahoo.com

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง

วิธีการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (Citations in text)

1. ใช้รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาแบบ APA Style (The Publication Manual of the American Psychological Association) การลงรายการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ ( ) แทรกในเนื้อหา ในรูปแบบดังนี้

หมายเหตุ: เครื่องหมาย √ แสดงถึงการเคาะ 1 ครั้ง เวลาลงรายการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและรายการเอกสารอ้างอิงไม่ต้องใส่ลงไป

2. การลงรายการผู้แต่งทั่วไป

- ผู้แต่งที่เป็นคนไทย ใส่ ชื่อ-ชื่อสกุล โดยไม่ต้องใส่คำนำหน้านาม ยศ หรือ ตำแหน่งทางวิชาการ

- ผู้แต่งชาวต่างประเทศ ใส่เฉพาะนามสกุลและตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,)

ผู้แต่งคนไทย

(ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง, √ปีที่พิมพ์, √หน้าที่ใช้อ้างอิง)

ผู้แต่งชาวต่างชาติ

(นามสกุล, √ปีที่พิมพ์, √หน้าที่ใช้อ้างอิง)

3. ถ้ามีการกล่าวถึงชื่อผู้แต่งไว้เป็นการเริ่มต้นประโยค ให้ใส่วงเล็บปีพิมพ์และเลขหน้าต่อจากชื่อผู้แต่ง โดยในวงเล็บไม่ต้องระบุชื่อผู้แต่งซ้ำอีก สำหรับชื่อชาวต่างประเทศให้ใส่นามสกุลของผู้แต่ง

ลมูล√รัตนกร√(2540, √หน้า√105)

Watson√(1992, √p.89)

4. การระบุเลขหน้าของเอกสารภาษาต่างประเทศที่นำมาอ้างอิง เอกสารหน้าเดียว ใช้อักษรย่อ p. เอกสารมากกว่า 1 หน้า ใช้อักษรย่อ pp.

(Jensen, √1991, √p.8)

(Jensen, √1991, √pp.8-15)

5. ถ้ามีผู้แต่ง 2 คน และไม่เกิน 5 คน ให้ลงชื่อผู้แต่งทั้งหมดตามลำดับรายการที่ปรากฏ คนที่ 1-5 ด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และคนรองสุดท้ายกับคนสุดท้าย คั่นด้วยคำว่า “และ” สำหรับภาษาไทย ส่วนภาษาอังกฤษใช้เครื่องหมาย “&”

(นวลจันทร์ รัตนากร, ฐิติมา วัลจจันท์, งามารศรี ศิริรักษ์, 2539, หน้า 75)
(William, Kates, & Devies, 1995, p.61)

6. ถ้ามีผู้แต่ง เกิน 5 คนหรือตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป ให้ใส่เฉพาะผู้แต่งคนแรก และตามด้วยคำว่า “และคนอื่น ๆ” สำหรับภาษาไทย ส่วนภาษาอังกฤษใช้คำว่า “et al.”

(อุบล บุญชู, และคนอื่น ๆ, 2539, หน้า 37)
(Heggs, et al., 1999, pp. 4-7)

7. ผู้แต่งที่เป็นผู้มีฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์

(ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, 2528, หน้า 17)
(คุณหญิงแม้นมาส ชาติ, 2521, หน้า 53)
(พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2540, หน้า 70)

8. สิ่งพิมพ์ที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ใช้ชื่อเรื่องแทนชื่อผู้แต่ง

(การพัฒนาสุขนิสัย, 2548, หน้า 77)
(Organization Management, 2011, pp.53-54)

9. ข้อความที่นำมาอ้างอิง พบแหล่งที่ใช้อ้างอิงมากกว่า 1 แหล่ง สามารถเขียนไว้ในวงเล็บเดียวกันได้ โดยใช้เครื่องหมาย อัฒภาค (;) คั่นแต่ละงานและเรียงตามลำดับของชื่อผู้แต่ง

(นวลจันทร์ รัตนากร, 2539, หน้า 37; มารศรี ศิริรักษ์, 2552, หน้า 75; เขียวภาว โททรัพย์, 2554, หน้า 2)
(Heggs, 1999, p.7; Kates, & Devies, 2004, pp.23-26)

10. การอ้างอิงเอกสารจากอินเทอร์เน็ต ใช้คำว่า ย่อหน้า สำหรับข้อมูลภาษาไทย และคำว่า para. สำหรับข้อมูลภาษาอังกฤษ

(ชื่อผู้แต่ง,√ปีพิมพ์,√ย่อหน้า)

(สุดแดน√วิสุทธิลักษณ์,√2548,√ย่อหน้า√3)

(Gorman,√2000,√para.3)

11. การอ้างอิงแหล่งสารสนเทศภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้เขียนชื่อสกุลผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษ

(Yamada, 2020, p.3)

(Xiao, 2021, pp.85-105)

วิธีการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (บรรณานุกรม)

1. พิมพ์ขีดขอบซ้าย โดยไม่ต้องจัดหน้าแบบกระจายตัวอักษร (เครื่องหมาย "v" แสดงถึงการเว้นระยะ 1 เคาะ ให้ผู้เขียนเคาะเป็น Space bar 1 เคาะ)

2. หากรายการใดไม่มี ไม่ต้องลงรายละเอียดในบรรณานุกรม ให้ลงรายการถัดมาได้เลย

3. การลงรายการผู้แต่ง ผู้แต่งอาจเป็นได้ทั้งบุคคลหรือสถาบัน

- **บุคคลสามัญชน** >> ตัดคำนำหน้านาม นาย, นาง, นางสาว ดร. นายแพทย์ พล.อ. ผศ. รศ.

- **ชาวต่างประเทศ** >> เขียนชื่อสกุลขึ้นก่อน คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค ตามด้วยชื่อต้น (First name) และ ชื่อกลาง (ถ้ามี)

Potter, James W.

Pane, John.

- **ผู้มีบรรดาศักดิ์ ฐานันดรศักดิ์หรือสมณศักดิ์** >> กลับเอาบรรดาศักดิ์ไว้หลังชื่อกับนามสกุล คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,)

คึกฤทธิ์/ปราโมช, หม่อมราชวงศ์.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต).

- **สถาบัน** >> ให้บันทึกชื่อสถาบันนั้น ๆ โดยเรียงลำดับจากหน่วยงานใหญ่ไปหาหน่วยงานย่อย คั่นด้วยชื่อหน่วยงานด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.)

4. ผู้แต่งที่มีฐานะเป็น**บรรณาธิการ** ให้ลงชื่อผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) และวงเล็บ อักษรย่อ (บก.) สำหรับหนังสือภาษาไทย หรือ (Ed.) หรือ (Eds.) สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศ

ประวิทย์/สุวณิชัย.v(บก.).

เอี่ยมพร/สกุลแก้ว, vและวสุนธรา/ทับทิมแท้.v(บก.).

Ford,vGeorgevS.v(Ed.).

Jordan,vRobertsvJ,v&vPeter,vTaylor,vA.v(Eds.).

5. การลงรายการชื่อหนังสือ

- ชื่อหนังสือให้พิมพ์ด้วยตัวหนาและไม่ขีดเส้นใต้

- ชื่อหนังสือที่เป็นภาษาต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นอักษรตัวแรกของทุกคำด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ และกรณีมีชื่อเรื่องรอง ให้พิมพ์ตามหลังเครื่องหมายมหัพภาคคู่ (:) โดยพิมพ์ขีดอักษรตัวท้าย เช่น

New Jersey: A Guide to Its Past and Present.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิปัญญาไทยกับการพัฒนาชนบท: กรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

6. การลงรายการครั้งที่พิมพ์ ให้ลงรายการตั้งแต่การพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป แล้วใส่ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ ( ) แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.)

(พิมพ์ครั้งที่ 2). (พิมพ์ครั้งที่ 3). (พิมพ์ครั้งที่ 4). (2nd ed). (3rd ed). (4th ed).

ตัวอย่างการใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) หลังชื่อหนังสือ

ชื่อหนังสือ (พิมพ์ครั้งที่). กรณีมีพิมพ์ครั้งที่ในวงเล็บต่อท้าย ไม่ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) ต่อท้ายชื่อหนังสือ

บันทึกถึงดวงดาว (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

ชื่อหนังสือ. ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) กรณีไม่มี (พิมพ์ครั้งที่). ต่อท้าย

บันทึกถึงดวงดาว. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

7. หนังสือไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ และปีที่พิมพ์ ใช้อักษรย่อในกรณีต่อไปนี้

	ภาษาไทย	ภาษาต่างประเทศ
ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์	(ม.ป.ป.)	(n.d.)
ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์	(ม.ป.ท.)	(n.p.)

นำอักษรย่อมาใส่ในตามตำแหน่ง

ชื่อผู้แต่ง.√(ปีที่พิมพ์).√**ชื่อหนังสือ**√(ครั้งที่พิมพ์).√(ม.ป.ท.).:√สำนักพิมพ์.

ชื่อผู้แต่ง.√(ปีที่พิมพ์).√**ชื่อหนังสือ**√(ครั้งที่พิมพ์).√สถานที่พิมพ์:√(ม.ป.ท.).

ชื่อผู้แต่ง.√(ม.ป.ป.).√**ชื่อหนังสือ**√(ครั้งที่พิมพ์).√สถานที่พิมพ์:√สำนักพิมพ์.

ชื่อผู้แต่ง.√(ม.ป.ป.).√**ชื่อหนังสือ**√(ครั้งที่พิมพ์).√(ม.ป.ท.).

8. หากไม่สามารถพิมพ์จบได้ภายใน 1 บรรทัด ให้ขึ้นบรรทัดใหม่โดยย่อหน้าเข้ามา 7 ตัวอักษร (7 เคาะ)

หัตยา กองจันทิก. (ม.ป.ป.). **ฉลากโภชนาการคืออะไร**. สืบค้น มกราคม 27, 2543, จาก
√√√√√√ <http://www.tda.moph.go.th/tda/html/product>

9. การจัดเรียง ให้เรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้แต่ง โดยเรียงตามอักษร ก-ฮ A-Z และแยกภาษาไทยกับภาษาต่างประเทศออกจากกัน

10. กรณีที่ผู้แต่งมีชื่อ-สกุลซ้ำกัน ให้เรียงตามปีพิมพ์จากน้อยไปมาก และในบรรทัดต่อไปให้พิมพ์ชิตล่าง 7 ครั้ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) และใส่รายละเอียดชื่อเรื่องและอื่นๆ ตามปกติ

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักวิชาการมาตรฐาน
การศึกษา. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**
กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
_____. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตาม
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

11. การอ้างอิงแหล่งสารสนเทศภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้เขียนชื่อผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษ และแปลชื่อมูลส่วนอื่นๆ เป็นภาษาอังกฤษ

12. กรณีที่ผู้แต่งเป็นสถาบัน องค์กร หน่วยงาน และจัดพิมพ์เผยแพร่เอกสารในคราวเดียวกัน ให้ใช้คำว่า ผู้แต่ง. ใสในตำแหน่งของสำนักพิมพ์ (ตามตัวอย่างข้อ 10)

รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแทรกในเนื้อหา และการอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง.√(ปีที่พิมพ์).√ชื่อหนังสือ√(ครั้งที่พิมพ์).√สถานที่พิมพ์:√สำนักพิมพ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(สำเนาวิ ขจรศิลป์, บุญเรียง ขจรศิลป์, สมประสงค์ น่วมบุญลือ, สุริยา เสถียรกิจอำไพ, และบุญสม ธีรวณิชย์กุล, 2541, หน้า 34-36)

(Jones, 2002, p. 24)

อ้างอิงท้ายบทความ

สำเนาวิ ขจรศิลป์, บุญเรียง ขจรศิลป์, สมประสงค์ น่วมบุญลือ, สุริยา เสถียรกิจอำไพ, และบุญสม ธีรวณิชย์กุล. (2541). การพัฒนารูปแบบค่ายอาสาพัฒนาของนักศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

Jones, M. (2002). *Social Psychology of Prejudice*. New Jersey: Prentice Hall.

2. บทความจากวารสาร

ผู้เขียนบทความ.√(ปีที่พิมพ์,√เดือน).√ชื่อบทความ.√ชื่อวารสาร,√ปีที่(ฉบับที่), หน้าที่ตีพิมพ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(วิกุล แพทย์พาณิชย์, 2545, หน้า 175-188)

(Bowen, 2005, pp. 175-188)

อ้างอิงท้ายบทความ

วิกุล แพทย์พาณิชย์. (2545, มีนาคม-เมษายน). ธุรกิจแฟรนไชส์. *เนชั่นสุดสัปดาห์*, 4(8), 8-11.

Bowen, J. (2005, April). FRBR coming soon to your library?. *Library Resources & Technical Services*, 49(3), 175-188.

3. บทความจากหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง.√(ปีที่พิมพ์,√เดือน√วันที่).√ชื่อบทความ.√ชื่อหนังสือพิมพ์,√ปีที่(ฉบับที่), หน้าที่ตีพิมพ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2544, หน้า 6)

(Schwatz, 1993, p. 9)

อ้างอิงท้ายบทความ

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2544, มีนาคม 23). พม่ากับยาเสพติด. *มติชน*, 20(121), หน้า 6.

ปัญหาขยะในเมืองเชียงใหม่. (2546, 15 สิงหาคม). *ไทยนิวส์*, 12(23), หน้า 8.

Schwatz, J. (1993, September 30). Obesity affects economic, social status.

The Washington Post, 30(134), p. 9.

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง.√(ปีที่พิมพ์).√ชื่อวิทยานิพนธ์.√ระดับวิทยานิพนธ์√มหาวิทยาลัยหรือสถาบัน.

การเขียนระดับวิทยานิพนธ์ ในรูปแบบภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ปริญญาโท ใช้คำว่า วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต หรือ Master's thesis

ปริญญาเอก ใช้คำว่า วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต หรือ Doctoral Dissertation

สำหรับวิทยานิพนธ์ภาษาต่างประเทศ หลังระดับวิทยานิพนธ์ให้ใส่เครื่องหมายจุลภาค (,)

แล้วจึงตามด้วยชื่อมหาวิทยาลัย

อ้างอิงในเนื้อหา

(กิ่งแก้ว จันโงมศึก, 2547, หน้า 6-10)

(McKenna, 1999, pp. 9-10)

อ้างอิงท้ายบทความ

กิ่งแก้ว จันโงมศึก. (2547). ผลการเรียนรู้เชิงพุทธิพิสัยของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยใช้สื่อ
ประสมประกอบการดำเนินเรื่องผ่านคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

McKenna, J. C. (1999). Sustainable Ethnic Tourism in Northern Thailand. Master's
thesis, University of Alberta.

5. รายงานการวิจัย

ชื่อผู้แต่ง.√ (ปีที่พิมพ์). √ชื่อรายงานการวิจัย√ (ครั้งที่พิมพ์). √สถานที่พิมพ์: √สำนักพิมพ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(สุขุม พรหมเมืองคุณ, 2546, หน้า 6-10)

(สุขุม พรหมเมืองคุณ, และคนอื่น ๆ, 2546, หน้า 6-10)

อ้างอิงท้ายบทความ

สุขุม พรหมเมืองคุณ. (2546). รายงานการวิจัย เรื่อง ความต้องการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยี
สารสนเทศของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

สุขุม พรหมเมืองคุณ, และคนอื่น ๆ. (2546). รายงานการวิจัย เรื่อง ความต้องการพัฒนาความรู้
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น. เลย: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเลย.

6. การสัมภาษณ์

6.1 บทสัมภาษณ์โดยตรง

ผู้ให้สัมภาษณ์.√ (ปี,√เดือน√วันที่ที่สัมภาษณ์).√ตำแหน่งหรือที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้.√สัมภาษณ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(มา มั่งมุล, 2557)

อ้างอิงท้ายบทความ

มา มั่งมุล. (2557, กรกฎาคม 11). ผู้ใหญ่บ้าน. สัมภาษณ์.

6.2 บทสัมภาษณ์ที่นำมาตีพิมพ์

ผู้ให้สัมภาษณ์.√ (ปี,√เดือน√วันที่ที่สัมภาษณ์).√ตำแหน่ง√(ถ้ามี).√สัมภาษณ์.√ชื่อวารสาร,√
√√√√√√ปีที่(ฉบับที่),√หน้า.

อ้างอิงในเนื้อหา

(ทฤษฎี ชาวสวนเจริญ, 2557)

อ้างอิงท้ายบทความ

ทฤษฎี ชาวสวนเจริญ. (2557, กรกฎาคม 7). อธิปติกรรมปศุสัตว์. สัมภาษณ์. **ไทยรัฐ**, 50(1254), หน้า 5.

7. สารสนเทศจากเว็บไซต์

7.1 สารสนเทศจากเว็บไซต์

ชื่อผู้แต่งหรือชื่อหน่วยงาน.√(ปีที่พิมพ์).√ชื่อเรื่อง.√สืบค้น√เดือน√วัน,ปี,√จาก URL

อ้างอิงในเนื้อหา

(หัตยา กองจันทิก, 2552, ย่อหน้า 2-3)

(Chiang Mai University, n.d, para. 5)

อ้างอิงท้ายบทความ

หัตยา กองจันทิก. (2552). **ฉลากโภชนาการคืออะไร**. สืบค้น มกราคม 27, 2553, จาก

<http://www.tda.moph.go.th/tda/html/product/food/label.html>

Chiang Mai University. (n.d.). **Academic Support and Services Units**. Retrieved

September 1, 1999, from <http://www.erin.gor.au>

7.2 บทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์จากเว็บไซต์

ผู้เขียนบทความ.√(ปีที่พิมพ์).√ชื่อบทความ.√ชื่อวารสาร,√ปีที่(ฉบับที่), หน้า.√สืบค้น√เดือน√วันที่,√ปี,
√√√√√√จาก URL

อ้างอิงในเนื้อหา

(กณิกกร ทวนทอง, และธนพคุณ คุณาชีวะ, 2561, หน้า 125-136)

อ้างอิงท้ายบทความ

กณิกกร ทวนทอง, และธนพคุณ คุณาชีวะ. (2561). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R กับวิธีการสอนแบบปกติ. วารสารออนไลน์บัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 4(1), 125-136. สืบค้น พฤษภาคม 16, 2564, จาก <http://www.edu-journal.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/2357.ru>

8. เอกสารการประชุมสัมมนา**8.1 เอกสารการประชุมที่ตีพิมพ์เป็นรูปเล่ม**

ชื่อผู้แต่ง.ว(ปีที่พิมพ์).วชื่อบทความ.วในวชื่องานประชุม วันที่ เดือน ปีว(หน้า).วสถานที่พิมพ์:ว
วววววว สำนักพิมพ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(อุมาพร สุทธิวงศ์, 2545, หน้า 38-48)

อ้างอิงท้ายบทความ

อุมาพร สุทธิวงศ์. (2545). มาตรฐานแรงงานกับการค้า. ใน การประชุมระดับชาติมาตรฐานแรงงานเพื่อการส่งออก วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2545 (หน้า 38-48). กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนามาตรฐานแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน.

8.2 เอกสารการประชุมที่ไม่ได้ตีพิมพ์เป็นรูปเล่ม

ชื่อผู้แต่ง.ว(ปีที่พิมพ์).วชื่อเรื่อง.วเอกสารเสนอต่อที่ประชุมวครั้งที่ววันที่,วสถานที่พิมพ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน, 2540, หน้า 12)

(O'Neill, & Chan, 2003, p. 5)

อ้างอิงท้ายบทความ

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน. (2540). การบริหารเพื่อความเป็นเลิศ. เอกสารเสนอต่อที่ประชุมสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 15 วันที่ 26-28 พฤศจิกายน 2540, ขอนแก่น.

O'Neill, Edward T., & Chan, Lois Mai. (2003). **FAST (Faceted application of subject terminology): A simplified LCSH-based vocabulary**. Paper presented at World Library and Information Congress, 69th IFLA General Conference and Council, 1-9 August 2003, Berlin.

9. เอกสารรอง (อ้างอิงใน)

กรณีที่น่าแนวคิดหรือทฤษฎีของผู้อื่นที่เคยอ้างอิงไว้ในสารสนเทศมาใช้ ให้เขียนรูปแบบการอ้างอิงในบทความและอ้างอิงท้ายบทความดังนี้

หมายเหตุ เอกสารภาษาไทยใช้คำว่า อ้างถึงใน เอกสารภาษาต่างประเทศใช้คำว่า cited by

อ้างอิงในเนื้อหา

(จารุวรรณ สินธุโสภณ, 2560, หน้า 16-25 อ้างถึงใน จินดารัตน์ เบอร์พันธุ์, 2561, หน้า 23)

(Bates, 2010, p. 16 cited by Taylor, 2012, pp. 401-411)

อ้างอิงท้ายบทความ

จินดารัตน์ เบอร์พันธุ์. (2561). การประมวลผลสารสนเทศสำเร็จรูป. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Taylor, A. (2012). Rethinking Subject Cataloging in Online Environment. *Library Resources & Technical Service*, 33(4), 401-411.

10. ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อประกาศ.ว(ปีพ.ศ., วันที่/เดือน).วราชกิจจานุเบกษา.วเล่มวตอนที่.วหน้า.

อ้างอิงในเนื้อหา

(พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพาพุทธศักราช 2533. 2533, 29 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 107 ตอนที่ 131. หน้า 1-20

อ้างอิงท้ายบทความ

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพาพุทธศักราช 2533. (2533, 29 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 107 ตอนที่ 131. หน้า 1-20.

พิสูจน์อักษรภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

1. อาจารย์ ดร.สุธินี วงศ์วัฒนานุกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. อาจารย์วรรณวิษา ปั่นคุ้ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. อาจารย์พิจิตรา เอี่ยมสมัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิภาศิริ แจ่มแสงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. อาจารย์ชนากานต์ บุญแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
6. อาจารย์สุภาสินี คุ้มไพร่	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
7. อาจารย์ชญาณุตม์ บุญพระเกษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
8. Mr.Keith Shippen	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทความทุกบทความได้รับการตรวจความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งข้อความและบทความเป็นความคิดเห็นของผู้เขียน มิใช่ความคิดเห็นของกองบรรณาธิการวารสารและมิใช่ความรับผิดชอบของวารสาร Lawarath Social E-Journal บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้ จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาลงตีพิมพ์วารสารอื่นๆ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มาให้ถูกต้องครบถ้วน